PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

LJUBLJANA, SREDA, 31. JULIJA 1963 ● LETO V., ŠTEVILKA 207 ● CENA 20 DIN

»DELO« IZHAJA OD 1. MAJA 1959 PO ZDRUŽITVI »LJUDSKE PRAVICE«, KI JO JE 5. OKTOBRA 1934 USTANOVILA KOMUNISTIČNA PARTIJA V SLOVENIJI, IN »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«, KI GA JE LETA 1941 USTANOVILA OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA

GLAVNI UREDNIK JOŽE SMOLE

ODGOVORNI UREDNIK MARJAN JAVORNIK

Prva izdaja

SKOPJE SE VRAČA V ŽIVLJENJE

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug) Mnogo poškočovanih ulic v Skopju so že pregledale komisije strokovnjakov, katerih naloga je ugotoviti stopnjo poškodovanih poslopij. Kakor so tudi pričakovali, je bilanca sila porazna. Skoraj na vsaki hiši v ulicah, po katerih so hodile komisije, vise lepaki z istim besedilom: »Uporaba objektov prepovedana«. Komisija je z rumenimi in zelenimi barvami označila poslopja, ki jih je treba porušiti ali adaptirati.

Z neprekritim optimizmom pa v Skopju poudarjajo, da se gospodarsko življenje obnavlja, kar velja predvsem za trgovine, od katerih je največ odvisna preskrba.

Od danes opoldne obratuje v Skopju in okoliških vaseh 36 prodajaln za preskrbo prebivalcev. Mestni štab je izjavil, da se bo prihodnje dni v Skopju začelo redno življenje, pri čemer je mislil na ponovno obratovanje večjega števila prodajaln ter na normalno prodajo vseh živil in drugega blaga.

Vsi deli Skopja dobe drevi električno razsvetljavo. Požrtvovalnemu delu ter skrokovni in materialni pomoči delavcev Elektrojuga iz Skopja, Elektrovzhoda iz Beograda, elektrogospodarske skupnosti Srbije ter številnim ekipam iz drugih mest se je treba zahvaliti, da Skopje ne bo več v temi.

Seizmološka postaja v Skopju je sporočila, da je davi ob devetih zabeležila pet potresnih sunkov tretje stopnje. Seizmološka postaja je hkrati sporočila, da so včeraj od 3 do 22 v Skopju zabeležili devet potresnih sunkov in od teh so bili samo trije tretje stopnje, tako da jih je bilo moč čutiti brez posredovanja seizmoloških aparatov.

Republiški štab za pomoč Skopju še nadalje uveljavlja ukrepe za hitrejše odstranjevanje ruševin v mestu; k delu so pritegnili večje število tehničnih stredstev in strokovnih ekip iz JLA in drugih republik. V odstranjevanje ruševin so danes vključili tudi ekipe minerjev JLA in rudnikov iz vseh krajev Jugoslavije. Minirali so ruševine, za katere so se prepričali, da podnjimi ni več živih prebivalcev Skopja. Prebivalstvo so obvestili, da je od danes brez posebnega dovoljenja prepovedan dostop v kraje, kjer minirajo ruševine.

Skopske ulice so polne buldozerjev, kamionov in gradbenih strojev, ki znatno pospešujejo odstranjevanje ruševin. Prispeli sta tudi dve mladinski brigadi z avtoceste, ki sta se takoj vključili v delo za odstranjevanje ruševin železniške postaje, katere miniranje se je začelo sinoči, danes pa se nadaljuje. Odstranjevati so začeli tudi ruševine bivšega doma JLA. To poslopje je skoraj do tal porušeno.

Tovarna stekla in steklene volne, cementarna, železarna »Tito«, pivovarna, tovarna mila »Cvetan Dimov« in kemična industrija »Biljana« so samo neznatno poškodovane. V nekaterih teh tovarn se je proizvodnja delno že začela. To velja za tovarno stekla in cementarno, od danes pa v Skopju spet prodajajo tudi pivo z etiketami skopske pivovarne.

Edina tovarna, ki je bila ob potresu močneje poškodovana (kotlarna in instalacije ter porušeni dimniki), je tekstilna industrija »Kuzman Josifovski-Pitu«. V to tovarno je prepovedan vhod, ker so se upognili betonski nosilci. Zato proučujejo možnost, da bi proizvodnjo delno obnovili v drugih sorodnih tovarnah zunaj Skopja. Tovarna usnja in kleja »Goce Delčev« je del svoje nezaključene proizvodnje prenesla v tovarno usnja v Kumanovu.

Železarna sploh ni bila poškodovana, tako da se preizkušanje opreme in jeklenih instalacij nemoteno nadaljuje. Tudi izgradnja keramične industrije »Kis« se nadaljuje. Takoj se bo nadaljevala tudi gradnja tovarne acetilena »Naum Naumovski« in začela se bo proizvodnja v tovarni usnja in v kombinatu obutve »Vodno«. Okrog tovarne organizirajo zdaj postojanke za preskrbo in stanovanje, v katerih dele hrano, montirajo šotore in barake, dovažajo cisterne z vodo in ustvarjajo druge pogoje za bolj normalno delo in življenje delavcev.

Rudnik »Raduša« je zadela največja izguba v strokovni delovni sili. Poslopje, v katerem so stanovali

● Nadaljevanje na zadnji strani

VČERAJ PRED DOMOM JLA v Skopju: kljub razbitinam in ruševinam je očitno, da je v izmučenem Skopju življenje spet steklo. Foto: Stante

Zdaj najvažnejše: nastanitev 150 000 ljudi

V mestu uničenih 34.000 stanovanj, brez strehe 220.000 ljudi. Doslej 813 žrtev; usoda kakih 700 ljudi neznana

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Zvezni odbor zveznega izvršnega sveta za pomoč žrtvam potresa v Skopju je objavil nocoj naslednje sporočilo:

Po podatkih, ki so bili na razpolago do 30. julija, je terjal potres, ki je 26. julija zajel Skopje, 813 človeških žrtev. Ni pa še znana usoda kakih 700 ljudi, o katerih domnevajo, da še leže pod ruševinami. Ranjenih je 2170 ljudi, popolnoma uničenih je razen mnogih javnih poslopij nad 34.000 stanovanj; ostalih nad 9600 stanovanj pa je hudo poškodovanih, tako da je 220.000 prebivalcev tega mesta ostalo brez strehe nad glavo in brez najnujnejših življenjskih sredstev.

Nagli in učinkoviti pomoči iz vseh krajev FSRJ in iz tujine se je treba zahvaliti, da je poskrbljeno za vse ranjence in bolnike, ki so bili ob potresu v skopskih zdravstvenih ustanovah. Njihova nastanitev in zdravljenje sta zagotovljena.

Večje število otrok ter starih in onemoglih ljudi je že dobilo streho v raznih okrevališčih in drugih ustreznih poslopjih jugoslovanskih mest.

Da bi odstranili posledice potresa, preskrbeli prebivalstvo, obnovili dela v preostalih gospodarskih podjetjih, komunalnih, zdravstvenih, šolskih in drugih družbenih službah, javnih ustanovah in institucijah, kakor tudi, da bi odstranili ruševine in zgradili Skopje, je v teh trenutkih najnujnejše, da se

za kakih 150.000 prebivalcev zagotovi provizorična nastanitev pod šotori in v montažnih barakah, preskrbljenih s potrebno opremo za stanovanje ter potrebnimi instalacijami in opremo za organiziranje prehrane in vzdrževanje higiene;

za nastanitev komunalnih, šolskih, zdravstvenih in drugih ustanov zgrade ustrezne barake;

usposobi potrebno električno in vodovodno omrežje in zagotovi potrebno gradbeno mehanizacijo in material za usposabljanje poslopij, ki jih bo mogoče popraviti.

Zvezni odbor zveznega izvršnega sveta za pomoč žrtvam potresa v Skopju se zahvaljuje za vsestransko in učinkovito pomoč v preskrbi prizadetih vsem prijateljskim deželam, organizacijam in posameznikom v pričakovanju, da bo njihova nadaljnja neposredna pomoč usmerjena k reševanju najnujnejših nalog.

Švedska: milijon kron pomoči

STOCKHOLM, 30. jul. (Tanjug.) Švedska vlada je dala na razpolago milijon kron (okrog 190.000 dolarjev) za pomoč ponesrečencem v Skopju in za obnovo mesta. Zunanje ministrstvo je sporočilo, da bo ta vsota uporabljena predvsem za gradnjo montažnih hiš ter za nabavo sanitarne in električne opreme za Skopje.

Hkrati je vlada namenila tri vojaška letala za nujen

●● Nadaljevanje na zadnji strani

Pomoč iz tujine

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Od petka do danes je v Beograd in Skopje s posebnimi letali, vlaki ali konvoji motoriziranih vozil prispela pomoč organizacij Rdečega križa iz naslednjih držav: Bolgarije, Češkoslovaške, Avstrije, Grčije, Danske, Italije, ZDA, Norveške, ZR Nemčije, Švedske, Poljske, Madžarske, Francije, DR Nemčije in Izraela.

Alžirski Rdeči polmesec je za preživele v skopski tragediji zbral tisoč odej.

Avstrijsko društvo prijateljev otrok se je danes ponudilo, da za sedaj sprejme vsaj 100 otrok iz Skopja. Jugoslovanska predstavništva v Avstriji nenehno dobivajo ponudbe pomoči za ponesrečence v glavnem mestu Makedonije.

Odborniki pariške občine so danes sprejeli predlog, da pošljejo v Skopje pomoč v znesku 50.000 frankov. Francoska sindikalna organizacija — Generalna konfederacija dela (CGT) — je za pomoč ponesrečencem v Skopju organizirala široko akcijo. Kot prvi prispevek je poslala v Skopje 10.000 novih frankov. Podobne akcije so organizirali tudi krščanski sindikati (CFCT) in organizacija »narodna pomoč«, ki je jugoslovanskemu veleposlaništvu že v soboto izročila 700 kg zdravil in 1 tono oblačil. KP Francije je zbrala 10.000 frankov. Akcijo zbiranja pomoči je organiziralo tudi združenje bivših borcev na solunski fronti. V Strasbourgu je Rotary klub poslal jugoslovanskemu RK 1000 frankov. Denarno pomoč sta poslali tudi francoski letalski družbi Air-France (10.000 frankov) in Sud-Aviation (2000 frankov). Sindikat v tovarni Renault je zbral znesek 10.000 frankov.

Grški komite svetovne univerzitetne službe je v okviru akcije sekretariata te mednarodne organizacije poslal kot prvi kontingent pomoči 500 kg oblačil. Grška dobrodelna organizacija, ki nosi ime kraljice Friderike, je poslala pomoč v obutvi, oblačilih in odejah.

Letalo JAT je iz Rima pripeljalo 30 litrov krvi, ki so jo darovali prebivalci mesta Ternija. Jutri bo prispelo naslednjih 70 litrov krvi. Mesti Pesara in Pistoia sta poslali sanitetni material. Danes bodo odposlali v Jugoslavijo krvno plazmo, ki so jo zbrali v Trstu, Vidmu in Gorici. Generalni zastopnik Rade Končarja v Italiji je za

●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Skopsko gospodarstvo se že postavlja na noge

Posebna skrb za preskrbo prebivalstva

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug). — V vseh podjetjih in ustanovah v Skopju so delavci in uslužbenci prišli na delo. V glavnem so delali že prvi dan po potresu, ko so v podjetjih in ustanovah odstranjevali ruševine.

Nekatera podjetja so začela delati že drugi dan. Lesna industrija »Treska«, ki ima kakih 1000 delavcev, že v redu posluje. V metalnem zavodu »Tito« so se posamezni oddelki, v katerih je zaposlenih kakih 700 delavcev, že vključili v redno proizvodnjo. Delajo tudi nekateri oddelki v parni pekarni ter tovarni bonbonov in čokolade »Evropa«. Tudi proizvodnjo v tekstilni tovarni »Kuzman Josipovski — Pitu« ter cementarni in steklarni bodo v kratkem obnovili. Drevi bo kakih 95 % skopskih ulic spet razsvetljenih. Obnovili so tudi transformatorske postaje, ki bodo redno dajale tok tovarni čevljev »Vodno« in gumarni.

Cementarna pri Usiji je že izdelala 1600 ton cementa, kmalu pa bo začela obratovati tudi prva rotacijska peč, ki bo povečala proizvodnjo cementa za najnujnejše potrebe v zvezi z graditvijo prvih montažnih hiš. Delavci steklarne so že izdelali prve količine steklene volne za izolacijo. Proizvodnja se je začela tudi v nekaterih objektih živilske industrije.

Največ skrbi posvečajo oblasti v Skopju preskrbi prebivalstva. Davi so odprli dve prodajalni živil, ki ju potres ni znatneje poškodoval. Iz močno poškodovanih prodajaln skušajo odpeljati čimveč uporabnih proizvodov in jih spraviti v prodajalne, ki že poslujejo.

Davi so po petih dneh odprli tudi prvo restavracijo »Zeleni pazar« v ulici Hrista Boteva blizu močno poškodovanega poslopja Sobranja.

Iz vseh krajev dežele prihajajo živila, ki jih takoj razdele med prebivalce. Prebivalci okoliških krajev so se odzvali pozivu štaba za pomoč prizadetim in prinesli davi na trg mnogo paradižnikov, paprike, krompirja, zelja, melon, dinj in sadja.

Prvi ranjenci zapuščajo bolnišnico

PRIŠTINA, 30. jul. (Tanjug). Prištinsko bolnišnico, kjer se zdravi 38 ranjencev iz Skopja, bodo te dni zapustili prvi manj poškodovani. Med prvimi jo bosta zapustila neka nemška učiteljica in učitelj, oba iz Frankfurta n/M. V hotelu »Makedonija« sta bila laže poškodovana.

Prištinsko bolnišnico so sinoči obiskali predsednik glavnega odbora Makedonije Ljupčo Arsov, član ZIS Borko Temelkovski in podpredsednik republiške skupščine Reis Šaćiri.

Crvenkovski v Kumanovu

KUMANOVO, 30. jul. (Tanjug). Danes so obiskali Kumanovo sekretar CK ZK Makedonije Krste Crvenkovski, član ZIS Borko Temelkovski, član izvršnega komiteja CK ZK Makedonije Tone Bukletički in član izvršnega sveta Makedonije Živko Trajkovski. Med obiskom so imeli v okrajnem sobranju razgovore o ukrepih, ki so jih oblasti že storile in ki jih bo treba še storiti za organizacijo gospodarskega in družbenega življenja ter o ukrepih za nastanitev evakuiranega prebivalstva ter njegovo vključitev v življenje in delo komune.

Prednost proizvodnji za potrebe Skopja

Poziv predsedstva Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). — Predsedstvo Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije je pozvalo vse svoje organizacije in posamezne člane, naj se organizirano in hitro vključijo v akcijo za odstranjevanje posledic potresa v Skopju.

Ker so inženirji in tehniki strokovni organizatorji, projektanti, konstruktorji in izvajalci — je rečeno v pozivu — so predvsem poklicani dati kvalificirano pomoč pri organizaciji in opravljanju obsežnih del v Skopju. Zato naj organizacije inženirjev in tehnikov določijo ustrezno število svojih članov z vseh strok ki bodo potrebni, zlasti geometrov, arhitektov, urbanistov, gradbenikov, geologov, strojnih inženirjev in elektrotehnikov, ki jih bodo poslali v skopske oganizacije in ustanove.

Predsedstvo Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije apelira na svoje člane, naj v projektantskih organizacijah, grabenih podetjih in drugih delovnih organizacijah zagotove, prednost pri projektiranju in proizvodnji za potrebe obnove in zgraditev Skopja.

Poziv so poslali tudi vsem drugim inženirjem in tehnikom, ki delajo v proizvodnji širom po deželi, naj si v svojih delovnih kolektivih prizadevajo izkoristiti vse rezerve za povečanje proizvodnje in produktivnosti dela, ker je to glavni pogoj, da bo mogoče zbrati večja materialna sredstva, ki edina lahko nadomeste ogromne izgube, prizadejane Skopju s potresom.

Jugoslovani v tujini zbirajo prispevke

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Številne jugoslovanske kolonije v tujih državah so ob katastrofi v Skopju začele z akcijami za zbiranje pomoči. Jugoslovanska kolonija v Sudanu je ena izmed prvih začela z zbiranjem prispevkov. Člani jugoslovanske kolonije v Kambodži so za ponesrečence v Skopju zbrali 500 dolarjev. Člani izseljeniške kolonije Jugoslovanov iz Guadalajare so na lastno pobudo zbrali 400 dolarjev ter jih preko mehiškega RK poslali v Jugoslavijo.

Kolektiv jugoslovanskega veleposlaništva v Tokiu je začel z akcijo zbiranja pomoči in poslal v domovino 350 dolarjev.

Jugoslovanska trgovinska predstavništva v Londonu in jugoslovanski državljani v Veliki Britaniji so začeli z akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov za ponesrečence v Skopju.

Petintrideset Jugoslovanov, ki delajo v Gani, je zbralo 2000 dolarjev prostovoljnih prispevkov. Z akcijo zbiranja pomoči so začeli tudi člani kolektiva »Pomgrada« iz Splita, ki grade pristanišče v ganskem mestu Second Queue.

Številni izrazi sožalja

Brzojavke še vedno prihajajo z vsega sveta

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je danes sprejel od državnikov iz raznih držav večje število telegramov, v katerih izražajo svoje sožalje ob katastrofalni nesreči v Skopju.

Brzojavke z izrazi sožalja so poslali:

predsednik republike Dahomej Hubert Maga, danski kralj Frederik, predsednik republike Niger Hamani Diori, predsednik vlade Nigerije Abubakar Tavafa Baleva, predsednik republike Kamerun Ahmed Ahidjo, predsednik Argentine José Maria Guido, predsednik vlade Cejlona Sirimavo Bandaranaike, predsednik revolucionarnega sveta Burmanske unije Ne Vin, japonski cesar Hirohito, predsednik vlade Britanske Gvajane Cheddi Jagan, predsednik prezidija mongolskega Velikega narodnega hurala Sambu ter predsednik ministrskega sveta LR Mongolije Cedenbal.

Predsedniku republike Josipu Brozu Titu so z izrazi sožalja ob nesreči v Skopju poslali telegrame tudi guverner mehiškega mesta San Luis Otosi — Manuel Lopez Davilla, sekretariat nacionalne mladine Alžirije, župan italijanske občine Verbania Sironi, generalni sekretar Mednarodne unije za telekomunikacije Gerald Gorse iz Ženeve, predsednik indijsko-jugoslovanskega društva prijateljstva iz mesta Patne, šef misije CARE za Jugoslavijo Donald McGregor, generalni direktor Mednarodnega biroja za delo iz Ženeve David Murphy in minister za izgradnjo in obnovo Turčije Gokaj.

Telegrame z izrazi sožalja ob potresu v Skopju so poslali predsedniku zvezne skupščine Edvardu Kardelju naslednji državniki:

maršal poljskega sejma Czaslav Vice, predsednik izraelskega parlamenta Kadiš Luz, predsednik japonskega senata Juzo Shigemune.

Predsedniku zvezne skupščine SFRJ Edvardu Kardelju je poslala sožalno brzojavko tudi Makedonska pravoslavna zajednica iz Melbourna v Avstraliji.

Predsednik indijskega kongresa Sandjivaja je poslal preko jugoslovanskega veleposlaništva v Delhiju predsedniku Josipu Brozu Titu pismo, v katerem izraža žalost ob katastrofalni nesreči v Skopju. Generalni sekretar Kongresa Šah je danes osebno obiskal veleposlanika dr. Uvalića in mu izrazil sožalje ob nesreči.

Člani CK ZKJ pri Brežnjevu

MOSKVA, 30. jul. (Tanjug). Član prezidija CK KP SZ in sekretar CK KP SZ L. I. Brežnjev ter sekretar CK KP SZ J. A. Andropov sta včeraj v centralnem komiteju KP Sovjetske zveze sprejela člana Izvršnega komiteja CK ZKJ Veljka Vlahovića in Djura Pucarja ter člana CK ZKJ Veljka Zekovića in Svetislava Stefanovića.

Dr. Papo obiskal ameriško bolnišnico

KUMANOVO, 30. jul. (Tanjug) Ameriško kirurgično poljsko bolnišnico, ki so jo postavili na letališču v Kumanovu in v kateri se zdravi nad 120 nevarno poškodovanih, je danes obiskal glavni kirurg JLA, generalmajor prof dr. Isidor Papo.

Ministrski podpis sporazuma o poskusih prihodnji teden

Vrsta držav se bo pridružila dogovoru o prepovedi A-poskusov

WASHINGTON, 30. jul. (AP) — Ameriški zunanji minister Dean Rusk bo v soboto, 3. avgusta, odpotoval iz Washingtona v Moskvo, da bi podpisal sporazum o prepovedi atomskih poskusov. Pričakujejo, da bo Rusk, ki bo vodil desetčlansko ameriško delegacijo, prinesel sovjetskemu premieru osebno poslanico predsednika Kennedyja kot odgovor na poslanico Hruščova, ki jo je izročil Harriman ameriškemu predsedniku.

Tanjug poroča iz Londona, da bo sporazum o delni prepovedi atomskih poskusov, kot se je zvedelo, najbolj verjetno podpisan že v začetku prihodnjega tedna v Moskvi. Pričakujejo, da bo zategadelj odpotoval konec tedna v Moskvo britanski zunanji minister lord Home.

Po informacijah agencije Reuter je lord Home sinoči izjavil, da bi se premier Macmillan udeležil pogajanj med Vzhodom in Zahodom na najvišji ravni, če bi bilo to koristno za ureditev nekaterih problemov. Lord Home, ki je po televiziji odgovarjal na nekatera vprašanja, je o sestanku med Vzhodom in Zahodom na najvišji ravni dejal, da »Velika Britanija vselej zavzema prožno stališče do tega vprašanja«, rekoč, da se ga bo premier Macmillan udeležil, če se bo pokazalo, da je takšen sestanek koristen.

Predsednik indijske vlade Nehru je — kakor poroča AP iz New Delhija — označil sporazum o prepovedi atomskih poskusov kot važno prelomnico v mednarodnem sodelovanju in sporazumevanju. V identičnih poslanicah predsedniku Kennedyju in premieroma Hruščovu in Macmillanu je ministrski predsednik Nehru izrazil upanje, da bo »ta ugoden začetek pripeljal tudi k drugim sporazumom, z namenom, da bi popustila mednarodna napetost, kakor tudi k nagli sklenitvi sporazuma o splošni in popolni razorožitvi«. Premier Nehru sporoča sklep svoje vlade, da prej ko mogoče podpiše sporazum o prepovedi jedrskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo.

Iz Bonna poroča AFP, da je izvršni odbor parlamentarne skupine poslancev Krščanskodemokratske stranke v zahodnonemškem Bundestagu odobril moskovski sporazum, in sicer po triurni razpravi, ki sta se je udeležila kancler Adenauer in zunanji minister Schröder.

Kot poroča AFP iz Monrovie, je liberijski predsednik Tubman izjavil, da bo Liberija podpisala sporazum o prepovedi jedrskih poskusov.

Iz Nikozije pa javlja AP, da je ciprski predsednik Makarios danes izrazil pripravljenost Cipra, da podpiše moskovski sporazum.

Češkoslovaška vlada je, kakor poroča TASS iz Prage, podprla v Moskvi parafirani sporazum o prepovedi atomskih poskusov. V sporočilu vlade je rečeno, da sporazum ustreza življenjskim koristim članic Varšavskega pakta, da izraža težnje vseh narodov po zagotovitvi miru na svetu in da je velikanskega mednarodno političnega pomena za ublažitev napetosti in za nastanek ugodnega mednarodnega vzdušja za ureditev drugih problemov svetovnega miru in varnosti. Češkoslovaška vlada podpira tudi sovjetski predlog o sklenitvi nenapadalne pogodbe med članicami NATO in Varšavskega pakta.

Burmanska vlada je prav tako pozdravila sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Kakor javlja Reuter iz Rangune, je v svojem sporočilu izrazila prepričanje, da pomeni moskovski sporazum »važen korak k sklenitvi sporazuma o splošni prepovedi atomskih poskusov« ter izrazila upanje, da bo hkrati prispeval k popolni likvidaciji orožja za množično uničevanje.

Po informacijah AFP je kuvajtski zunanji minister Sabah el Ahmed al Sabah izjavil novinarjem, da kuvajtska vlada toplo pozdravlja moskovski sporazum treh atomskih držav.

Freeman Hruščovu pipo miru

MOSKVA, 30. jul. (TASS, AP) — Predsednik ministrskega sveta ZSSR Nikita Hruščov je danes v Kremlju sprejel ameriškega ministra za kmetijstvo Orvilla Freemana in člane ameriške kmetijske delegacije.

Freeman je podaril Hruščovu indijansko pipo miru, izdelano iz trdega lesa iz Minnesote. »Jaz sicer ne kadim«, je dejal Nikita Hruščov, »a darilo bom sprejel kot simbol.« Nato je »potegnil dim« iz mirovne pipe.

MLADI SKOPJANI V LJUBLJANI — Včeraj zjutraj je pripotovalo na ljubljansko železniško postajo 176 otrok iz porušenega Skopja. Z avtobusi so jih takoj prepeljali v dom Majde Vrhovnik, v dom Gradbene srednje šole in v dom Anice Černejeve. V Sloveniji bodo morali ostati celo leto ali dlje. V avgustu bodo odpotovali v letovišča Zveze prijateljev mladine. Tja bodo odšli tudi makedonski pedagogi, tako da bo pouk za mlade Skopjane potekal nemoteno.

Foto: Vetrovec

POŠILJKE ŠOTOROV so med najbolj dragocenimi v teh dneh v Skopju, saj se lahko deževje začne vsak čas in bi bila stiska že tako prizadetih prebivalcev Skopja še hujša. Foto: Busić

Slovenci se javljajo iz Skopja

SKOPJE, 30. julija. Slovenski fantje, ki služijo vojaški rok v Skopju — Spandrik Riko in Martin Sodar iz Mežice, Vili Valant iz Vidma-Krškega in Maks Klančnik iz Savinjske doline sporočajo svojcem, da so živi in zdravi. Isto sporočajo tudi vsi člani ekipa gradbenega podjetja Konstruktor, ki delajo v Skopju.

Strokovna in materialna pomoč iz Kopra

KOPER, 30. jul. — »Tomos« je poslal v Skopje skupino 5 varilcev in 2 soferjev, razen tega pa je sklenil podariti hudo prizadetemu mestu avtomobilsko dvigalo v vrednosti 9,5 milijona dinarjev. Pet varilcev in dva šoferja z vso opremo je poslal v Skopje tudi Slavnik. Interevropa je poslala kamion šotorov, gostinsko hotelsko podjetje Adria iz Ankarana pa 36 kompletnih šotorov s posteljami. Imex je poslal s kamionom KZ Koper v Skopje 400 platnenih cistern za vodo, eno avto cisterno pa je dala tudi Interevropa.

Močno se je razvila akcija za pomoč prizadetemu glavnemu mestu Makedonije na podeželju. To pomoč organizirajo krajevni odbori SZDL. F. M.

Pomoč iz Kamnika, Kranja in Zasavja

KAMNIK, 30. jul. — Štirideset delovnih kolektivov v kamniški občini se je odločilo, da bo enodnevni zaslužek namenilo skopskim ponesrečencem. V enajstih gospodarskih organizacijah bodo delavci prispevali dvodnevni zaslužek, v štirih gospodarskih organizacijah pa večdnevni zaslužek v skupni vrednosti tri milijone 900 tisoč dinarjev in iz skladov še posebej 4 milijone 400 tisoč dinarjev. Samo tovarna Svilanit bo dala milijon dinarjev v materialu. V kamniški občini se je doslej prijavilo že 4000 krvodajalcev, ki čakajo, kdaj jih bo poklical občinski odbor Rdečega križa.

KRANJ, 30. jul. — Iz kranjske občine so včeraj odposlali 152 odej in 320 rjuh, iz tovarne »Sava« pa 1000 zračnih blazin, medtem ko so inštalaterji in električarji pripravljeni, če bi bilo potrebno. S.

TRBOVLJE, 30. jul. — Po podatkih občinskih štabov so zbrali v Zasavju že 33 milijonov din pomoči za prizadete v Skopju. Iz oddelka konfekcije Lisca v Zagorju so odposlali 2000 srajc. Iz zasavskih podjetij je doslej odšlo 6 ekip strokovnjakov, nekaj pa je pripravljenih, da se lahko takoj odzovejo pozivu. B.

Geologi pregledujejo tla

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug). Štiri skupine geologov, ki so pregledale teren v Skopju in okolici, so ugotovile, da sta na tem področju dva sistema razpok, nastalih po katastrofalnem potresu. Razpoke so dolge približno po 200 m in široke 1 do 10 cm. Zato je geološka služba priporočila, naj oblasti prepovedo ob vznožju trdnjave Kale ljudem sleherno bivanje, ker se zemlja premika. Razpoke so nastale tudi na stari cesti med Skopjem in Djordje Petrovom, zlasti na delu ceste proti mestni plaži. Na tem kraju je prepovedan promet z motornimi in drugimi vozili.

Geomehanična skupina iz Beograda skuša ugotoviti, ali bo moč poškodovana poslopja in stanovanjske hiše pozneje še uporabljati. Ta ekipa pregleduje tudi industrijske objekte.

Organizirana pomoč iz vseh republik

Pošiljanje tehničnih ekip, strojev, hrane in šotorov se nadaljuje

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Pomoč vseh jugoslovanskih republik za prizadeto prebivalstvo Skopja se nadaljuje; akcije za omilienje posledic hude katastrofe pa postajajo vedno bolj organizirane.

Gospodarske in družbene organizacije, delovni kolektivi in posamezniki iz Srbije so poslali do včeraj žrtvam potresa v Skopju živil in drugega blaga v vrednosti več sto milijonov dinarjev. Iz Srbije so istočasno poslali v Skopje nekaj tisoč inženirjev, tehnikov, rudarjev in drugih strokovnjakov ter mnogo zdravnikov in sanitetnega osebja.

Po podatkih republiškega odbora za pomoč v Skopju so do včeraj poslali v Skopje iz raznih mest Srbije nad 200 tisoč kg mleka v prahu, kakih 220.000 kg mesnih konserv, nad 160.000 kg kruha, več deset tisoč jajc, kakih 23.000 paketov hrane, blizu 140.000 litrov slatine ter več deset tisoč kilogramov mlečnih izdelkov, sladkorja, moke, keksov in drugih živil, kakih 15.000 kg mila, več tisoč kilogramov sveč, 40.000 škatlic vžigalic, 400 kg petroleja 700 odej in raznih drugih življenjskih potrebščin. Prebivalcem Skopja so poslali tudi 230 garnitur šotorov. Poslali so tudi nad 70 buldozerjev in žerjavov, blizu 200 kamionov, 30 cistern za vodo, 75 agregatov za razsvetljavo in varjenje. 42 gasilskih avtomobilov, 70 avtobusov, 23 kompresorjev in več drugih strojev.

Tudi medicinska pomoč Srbije je zelo obsežna. Do včeraj so poslali v Skopje nad 5600 steklenic krvi ter velike količine zdravil in medicinske opreme. Žrtvam potresa daje medicinsko pomoč kakih 600 zdravnikov in drugo medicinsko osebje iz Srbije.

Po podatkih republiškega odbora za pomoč Skopju so v razna mesta Srbije evakuirali 10.000 prebivalcev Skopja, v zdravstvenih ustanovah pa se zdravi blizu 700 ranjencev.

V republiškem odboru poudarjajo, da je v Srbiji zagotovljena nastanitev še za kakih 4300 ranjencev, v raznih ustanovah in pri družinah pa je prostora še za kakih 18.000 Skopjancev.

NOVI SAD, 30. jul. Izvršni svet Vojvodine je skienil dati prizadetim v Skopju denarno pomoč v znesku 250 milijonov dinarjev.

ZAGREB, 30. jul. Do sinoči so zbrali na Hrvatskem za prizadeto prebivalstvo Skopja nad 1.100,000.000 din. Od tega je 885 milijonov sredstev, ki so jih dale gospodarske organizacije iz svojih skladov in sredstev, zbranih na podlagi sklepov delovnih kolektivov, da se odpovedo eno- ali dvodnevnemu zaslužku. Izvršni svet Sabora pa je prispeval Skopju 300 milijonov.

V petih od skupnih sedmih okrajev, iz katerih so znani približni podatki, so zbrali za nujne zdravniške intervencije kakih 3700 steklenic krvne plazme. V bonišnicah Hrvatske je pripravljenih kakih 350 postelj. Če ne štejemo zdravnikov, ki se že mude v Skopju, so v tej republiki formirali nad 20 zdravniških ekip, ki jih pošljejo po potrebi v Skopje, kjer nekaj ekip že dela. Vse je pripravljeno, da pošljejo nove skupine strokovnih delavcev, inženirjev in tehnikov.

Predstavnik CK ZM Hrvatske je danes obvestil člane koordinacijskega odbora, da se je mladinski organizaciji prijavilo za delovne brigade nad 6500 članov. Potrebe pa kažejo, da bo odpotovalo v Skopje samo kakih 800 strokovnih in nestrokovnih delavcev — mladincev.

Davi so iz Zagreba poslali z letalom prvih 30 šotorov za začasno nastanitev prebivalcev Skopja. Podjetja za proizvodnjo šotorov na Hrvatskem so danes organizirala delo v treh izmenah. Samo podjetje »Predrag Heruc« v Zagrebu lahko izdela vsak dan kakih 120 šotorov; v vsakem je prostora za 6 ljudi.

Po oceni koordinacijskega odbora bi Hrvatska na jadranskem področju lahko zagotovila trajnejšo nastanitev in šolanje za kakih 5000 otrok iz Skopja.

SARAJEVO, 30. jul. Iz Bosne in Hercegovine še vedno pošiljajo prizadetim v Skopju pomoč. Razen večjega števila zdravniških so poslali doslej iz te republike tudi 17 ekip drugih strokovnjakov. Zdaj se pripravljajo tudi ekipe urbanistov, projektantov in gradbene operative, ki bodo v kratkem začeli graditi stanovanja v Skopju. V delovnih kolektivih so zbrali doslej 350 milijonov prostovoljnih prispevkov ter velike količine raznega materiala, živil in obleke.

V Bosni in Hercegovini so pripravili doslej nastanitev za nad 14.700 otrok iz Skopja. Pripravljajo tudi elaborat za šolanje skopskih otrok, ki jih bodo sprejeli v tej republiki.

TITOGRAD, 30. jul. Izvršni svet Črne gore je danes kot prvo pomoč Skopju nakazal 70 milijonov dinarjev; hkrati pa je na današnji seji razpravljal o nadaljnji pomoči prebivalcem Skopja.

Letalski potniški promet s Skopjem obnovljen

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Po vesteh iz direkcije JAT je bil zračni promet z Makedonijo včeraj v celoti obnovljen. Letala odlete vsak dan iz Beograda v Skopje ob 9.05 in 14.45, ob sredah, petkih in nedeljah pa tudi ob 13.20. Iz Skopja odleti letalo proti Beogradu vsak delovnik ob 13 in 16.50, ob sredah petkih in sobotah pa tudi ob 17.20.

Redno letajo letala tudi v Ohrid prek Skopja, in sicer devetkrat tedensko v obeh smereh. Zračni promet se redno odvija tudi med Skopjem in Dubrovnikom (šestkrat tedensko v obeh smereh) ter med Skopjem in Titogradom (šestkrat tedensko v obeh smereh).

Montažne hiše grade številna podjetja

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). V svetu za kovinsko in elektroindustrijo zvezne gospodarske zbornice je bil sestanek največjih proizvajalcev montažnih hiš, skladišč in prodajaln (»Utva«-Pančevo, »Soko«-Mostar, podjetje »Tito« Vogošče ter industrija motorjev in traktorjev Beograd), na katerem so sklenili vso proizvodnjo kovinskih konstrukcij usmeriti za pomoč Skopju.

Na sestanku so poročali, da ima mostarsko podjetje »Soko« že zgrajenih 200 tisoč kv. metrov skladiščnega prostora ter 10 velikih in 12 manjših stanovanj. Podjetje lahko dobavi mesečno 40.000 kv. metrov barak in 30 do 50 stanovanj, po potrebi pa lahko pošlje v Skopje tudi tri samopostrežne prodajalne po 325 kv. metrov. Industrija motorjev in traktorjev v Beogradu lahko izdela mesečno kakih 25.000 kv. metrov montažnih stanovanj, dobavila pa bo lahko tudi barake in skladišča.

»Utva« v Pančevu lahko takoj pošlje 55 večjih in manjših kioskov za uličnе prodajalne ter izdela tudi samopostrežne prodajalne in kakih sto stanovanjskih barak, v katerih bo prostora za 1200 družin po 4 do 5 članov. Skopju lahko pošlje 50 do 100 prodajaln po 30 kv. metrov in 40 telefonskih govorilnic. Podjetje »Tito« v Vogošči lahko dobavi mesečno 20 do 25 montažnih dvoran, širokih 20 in dolgih 36 in več metrov.

Gorenjski kolektivi pošiljajo material

KRANJ, 30. jul. — Z Gorenjske prihaja v Skopje precejšnja pomoč tudi v materialu. Sedaj so na vrsti predvsem obleka, obutev in odeje, kasneje pa bodo poslali še drugo.

Sava je že v nedeljo poslala v Skopje vso svojo zalogo 2300 gumijastih ležalnih blazin v vrednosti 18 milijonov din. Prav tako so s Tekstil Indusa poslali 150 odej in 300 rjuh. V prihodnjih dneh bodo poslali iz kranjske občine še obleko, ki jo bo darovala gorenjska oblačilnica, Kokra pa bo pripravila pošiljko odej. V Kranju se pripravljajo na sprejem skupine 50 otrok, ki jim bodo nudili vso oskrbo in jim razen tega omogočili tudi šolanje. Skupini otrok, ki je prispela v Ljubljano, bo Peko iz Tržiča priskrbel obutev. Ker je prodajalna tovarne Peko v Skopju ostala ob potresu skoraj povsem nepoškodovana, so iz Tržiča že sporočili, naj iz skladišča skopske prodajalne dajo ponesrečencem obutev v vrednosti 2 milijona din.

Včeraj so poslali iz Almire za pol milijona pletenih izdelkov, danes pa iz Sukna 150 odej. Iz škofjeloške tovarne odej bodo jutri poslali 50 odej. L. S.

V Splitu nov hotel s 400 ležišči

SPLIT, 30. julija. V Splitu so odprli nov, 12-nadstropni hotel »Marjan«. Hotel so zgradili v zahodnem delu mestne luke in ima blizu 400 ležišč. Gradnja je trajala 12 mesecev in je veljala nekaj nad poldrugo milijardo dinarjev.

Skupaj z nedavno dograjenim hotelskim paviljonom v Trsteniku ima zdaj splitsko komercialno gostinstvo 1.150 ležišč.

Dnevno po 20 šotorov iz Induplati

Kolektiv tovarne Induplati v Jaršah se je usmeril na izdelovanje šotorov za prebivalstvo Skopja. Zdaj jih je izdelalo 8 do 10 na dan, z nadurnim delom in z uvedbo tretje izmene prihodnji teden pa jih bodo izdelali do 20 na dan. Izdelujejo samo eno vrsto šotorov za 4 osebe. Šotore bodo vsak dan sproti pošiljali v Skopje.

Otroci se vživljajo v novo okolje

Včeraj je pripotovalo v Ljubljano 176 skopskih otrok

LJUBLJANA, 30. julija. — Davi, od polnoči pa do pete zjutraj, je bilo na ljubljanski železniški postaji nenavadno živahno. Razen potnikov, ki so potovali z nočnimi in zgodnjimi jutranjimi vlaki, so vsepovsod stali in se sprehajali člani Rdečega križa. Mlade Skopjane so čakali že precej nestrpni.

Vlak, ki je bil prvič napovedan za drugo uro, je kasnil. Pripeljal je natanko štiri minute pred četrto.

Na ljubljanski železniški postaji se je ustavilo sedem vagonov posebnega motornega vlaka. Preden pa se je vlak ustavil, je pripeljalo na železniško postajo sedem avtobusov in dva rešilna avtomobila. »Za vsak primer«, je dejal predstavnik Rdečega križa za rešilna avtomobila; k sreči nista bila potrebna.

Mladi Makedonci so disciplinirano ostali v vagonih in čakali, da so ljubljanski člani Rdečega križa skupaj z makedonskimi spremljevalci sestavili razpored bivanja za 176 otrok. To je bilo kmalu opravljeno. Na železniški postaji pa so se začeli zbirati Ljubljančani; mnogi med njimi so želeli otročke posvojiti.

Nove prebivalce slovenske metropole so odpeljali v dijaške domove. V domu Majde Vrhovnikove biva sedaj 41 skopskih fantov in 49 deklic, v domu gradbene srednje šole 46 fantov in 41 deklic, v domu Anice Černejeve pa 51 fantov in 27 deklic.

Vsi otroci so takoj ob prihodu dobili v domovih topli obrok, potem so jih okopali in jim razdelili pidžame. Odšli so spat.

»Si tukaj sam«, smo vprašali majhnega fantka, ki mu je morda največ pet let.

»Ne, nisem, tudi sestra je tukaj,« je odgovoril in zazehal. Spali so bolj malo na dolgi poti, s hrano in pijačo pa so bili dobro preskrbljeni.

»Ti je dolgčas?«

Nisva se mogla povsem sporazumeti. Namesto njega so odgovarjali starejši.

Pripovedovali so o porušenih hišah, umrlih starših, o starših, za katere ne vedo, kje so, o bratih, za katere ne vedo, kje so, o sestrah, ki jih niso našli... Pripovedovali so z otožnimi očmi. Negotovi, utrujeni od vsega in zaspani...

Popoldne smo jih ponovno obiskali. Na vrtovih domov so starejši sedli in se pogovarjali. Utrujenost je izginila iz mladih lic, ponekod smo našli že bolj vedre obraze. Mlajši so veselo tekali pod toplim popoldanskim soncem in se začeli vživljati v novo okolje sredi Ljubljane.

J. VETROVEC

Taborniki v Bohinju odstopili svoje šotore

BOH. BISTRICA, 30. jul. Vest o potresu v Skopju je močno odjeknila tudi med šišenskimi taborniki v odredu »Dobre volje«, ki sedaj taborijo ob Bohinjskem jezeru. Večina je bila za to, da premestijo tabor v okolico Skopja ter pomagajo pri reševanju, vendar tak predlog niso mogli osvojiti, ker je večina taborečih šele osnovnošolcev ter bi bila njihova pomoč premajhna. Zato so ponudili takojšnjo streho pod šotori v njihovem taboru 15 skopjanskim otrokom, medtem ko bi po 15. avgustu odstopili kompleten tabor s 45 ležišči. J. Š.

Zanje bomo skrbeli kot za lastne otroke

LJUBLJANA, 30. jul. Glavni odbor RK Slovenije, je preko Zveze radioamaterjev Slovenije poslal glavnemu odboru RK Makedonije in staršem otrok, ki so včeraj prispeli v Ljubljano, naslednjo brzojavko:

»Vam in staršem sporočamo, da smo danes ob 3,30 uri sprejeli prvih 255 vaših otrok. Otroci so v Ljubljani dobro in skrbno nameščeni. Trudimo se, da bi jim bilo bivanje pri nas prijetno in, da bi jim čimbolj nadomestili vso vašo skrb in ljubezen. Skrbeli bomo zanje kot za svoje lastne otroke in jim nudili vse, da bi čimprej preboleli težke posledice potresa in da bi se mogli vsestransko razviti v svoji rasti.«

Naloga le-tega je posredovati posameznikom in skupinam začasno ali trajnejše bivališče v mestu ali okoliških središčih. Odbore za sprejem beguncev bodo organizirali tudi v drugih občinah. Samo v Celju je za otroke in odrasle pripravljenih 400 ležišč z vso potrebno prehrambeno in zdravstveno oskrbo, največ v internatih Vere Slandrove, v Kajuhovem domu in Finžgarjevem domu. Nekaj desetin odraslih bo moč namestiti tudi v turističnih postojankah »Mlinarjev Janez« in Celjski koči. Prve družine iz porušenega Skopja so že prispele v Celje k svojcem. Na sami železniški postaji je za začasno bivanje na voljo 20 postelj.

Celjska občina je pripravljena dati na razpolago za več mesecev svoj počitniški dom v Baški na otoku Krku, kjer je prostora za 120 otrok.

Zbiranje finančne in materialne pomoči za prizadeto Skopje se tudi v celjskem okraju nadaljuje. Doslej je zbranih že več kot 100 milijonov din, za 3 milijone raznega tekstila, gradbeno pohištvo, okensko steklo, živila in podobno. V Skopje so poslali šotore z več kot 500 ležišči, pet strokovnih ekip, osem pa jih čaka pripravljenih za primer potrebe. Široka in solidarna akcija pomoči prizadetim je vzpodbudila na tisoče krvodajalcev, ki so se prijavili za odvzem krvi. Čeprav dela celjska postaja za odvzem krvi v dveh izmenah, čaka še vedno 6900 krvodajalcev. Največ jih je v celjski in žalski občini, v vsaki po 2000. F. K.

V Celju pripravili 400 ležišč

V celjskem okraju hite z zbiranjem pomoči

CELJE, 30. jul. — Davi se je v Celju znova sestal okrajni štab za pomoč Skopju in obravnaval potek akcije na terenu. Za sprejem otrok in drugih beguncev iz porušenega Skopja so na železniški postaji v Celju odprli sprejemališče s stalno dežurno službo.

Naselje za pet tisoč ljudi

Podjetja lesno-predelovalne industrije Slovenije bodo do konca novembra zgradila v Skopju naselje z 240 montažnimi hišicami

LJUBLJANA, 30. julija. Na pobudo republiškega odbora za pomoč Skopju so danes dopoldne predstavniki večine lesno-predelovalnih podjetij v naši republiki — na posvetovanju v Ljubljani — sklenili, da bodo zgradili v Skopju kompletno naselje montažnih hišic, ki bo novembra sprejelo pod streho 5 tisoč ljudi. S prvimi pripravami za gradnjo velikega stanovanjskega naselja bodo začeli takoj.

Pri uresničitvi te zamisli pod okriljem poslovnega združenja »Les« iz Ljubljane bo sodelovalo več kot deset podjetij iz vse Slovenije, in sicer: Gradis, Marles, Jelovica, Edilit, Brest iz Cerknice, ter lesno predelovalna podjetja iz Ribnice, Slovenskih Konjic, Vrhnike, Kranja, Logatca in drugod. Podjetje Marles je prevzelo obveznost za izdelavo 1.600 kv. metrov montažnih hiš, Jelovica za 3 tisoč, Gradis 800 kv. m in Edilit za 1.500 kv. metrov stanovanjske površine.

Podjetja Gradis, Marles, Edilit in Jelovica bodo izdelovala montažne elemente za hiše, medtem ko bodo ostala podjetja pripravila okna, vrata, ladijski pod in salonit za strehe (Cementarna Anhovo). Prav sedaj so v teku razgovori za enoten tip montažne hiše, kakršne bodo izdelovala za Skopje vsa ta naša podjetja skupaj.

Po prvih računih menijo, da bodo vsak mesec zgradili 60 stanovanjskih hišic — vsaka bo sprejela po pet družin — tako da bo do konca novembra, ko se v Makedoniji prične hladnejše zimsko obdobje, pod streho v tem naselju okrog 240 montažnih hiš za več kot 5 tisoč ljudi.

Razen tega je podjetje Edilit iz Ljubljane prevzelo obveznost, da bo v treh tednih postavilo v Skopju tudi 25 kompletnih montažnih hiš oziroma večji samski dom s 500 kv. metri površine, ki bo namenjen pisarniškim prostorom.

V štirih mesecih bodo torej združena slovenska podjetja lesno predelovalne industrije zgradila v Skopju 30—40 tisoč kv. metrov stanovanjskih prostorov.

Na današnjem posvetovanju pri poslovnem združenju Les v Ljubljani so hkrati sklenili, da zaradi izredno povečane proizvodnje v pomoč ponesrečencem v Skopju nikakor ne smejo trpeti škode izvozne obveznosti posameznih podjetij, kakor tudi ne običajna proizvodnja za domači trg. V ta namen bodo skoraj povsod uvedli nadurno delo ali drugo delovno izmeno.

N. L.

NASELJE ZA 5000 LJUDI. Do konca novembra bo več kot deset slovenskih podjetij s skupnimi močmi zgradilo v Skopju veliko naselje 240 montažnih hiš, ki bo sprejelo pod svojo streho 5 tisoč ljudi. Posnetek je iz novega naselja v Ihanu, montažne hiše pa je izdelalo podjetje Edilit iz Ljubljane. Foto: Deniša

Ni vasi v tržaški in goriški okolici, ki ne bi pomagala prizadetim v Skopju

V zbirališčih SKGZ so nabrali že nad tri milijone lir

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TRST, 30. julija. V solidarnostni akciji za pomoč žrtvam v Makedoniji sodelujejo vse slovenske vasi tržaške in goriške okolice. V zbirališčih SKGZ so nabrali že nad 3 milijone lir.

Družbene, kulturne in humanitarne organizacije v Trstu in Gorici nadaljujejo z nabiralnimi akcijami za prizadete v Skopju. Poleg tržaške sekcije italijanskega Rdečega križa ter Slovenske kulturno gospodarske zveze, ki sta glavna zbiratelja pomoči, so izdale pozive za sodelovanje v tej akciji ljudske solidarnosti tudi druge organizacije in ustanove, kot so svet Skupne slovenske liste, Zveza demokratičnih žena, Kmečka zveza, Zveza malih posestnikov, Slovensko dobrodelno društvo v Trstu ter druge.

V nedeljo in ponedeljek so v okrilju akcije SKGZ odprli še nekaj novih zbirališč, tako da jih je sedaj na tržaškem in goriškem skupno 40. Do ponedeljka zvečer so na teh mestih zbrali večje količine zdravil, oblek, odej in drugega materiala ter nad tri milijone lir denarnih prispevkov. Po nepopolnih podatkih se je ta vsota dvignila danes dopoldne še za nadaljnji milijon lir.

Tajništvo SKGZ se s predstavniki Rdečega križa Jugoslavije že dogovarja, katere stvari in zdravila naj bi za zbrani denar kupili, kar bi nato preko italijanskega Rdečega križa poslali v Skopje.

Slovenski dijaški dom v Trstu je obvestil naš generalni konzulat, da lahko sprejme v oskrbo trideset skopskih otrok. Na sinočnji redni seji pa je občinski svet v Nabrežini sklenil, da da za žrtve potresa v Skopju kot svoj prispevek 50 tisoč lir.

Na tržaški krvni banki se je javilo do sinoči osemdeset prostovoljnih krvodajalcev. Številna tržaška podjetja, zdravniki in lekarnarji pa so preko Rdečega križa zbrali več zabojev zdravil, ki so jih danes na bloku pri Fernetičih že predali jugoslovanskim predstavnikom.

Tekma v človekoljubni solidarnosti s prizadetimi v Skopju se nadaljuje in ni je vasi v vsej tržaški in goriški okolici, katere prebivalci ne bi bili uvrščeni v liste darovalcev, ki jih objavlja Primorski dnevnik že tretji dan. Včeraj je dobilo uredništvo Primorskega dnevnika celo poštno nakaznico za pet tisoč lir, ki jo je poslal neki Slovenec iz Rima. T. P.

„Večja produktivnost na njivah“

S tem geslom se lotevajo priprav na jesensko setev v Vojvodini

NOVI SAD, 30. jul. (Tanjug). Za promet in predelavo žita v Vojvodini pooblaščena podjetja so prevzela doslej od družbenih gospodarstev in zasebnih kmetovalcev nad 416.000 ton pšenice letošnjega pridelka. Kupila pa so še nadaljnjih 71.428 ton pšenice, ki bo dobavljena nekoliko pozneje. Pričakovati je, da bodo podjetja do konca leta prevzela vso pogodbeno določeno količino 585.000 ton pšenice.

V sekretariatu izvršnega sveta Vojvodine za blagovni promet poudarjajo, da nobeno leto po vojni to važno delo ni bilo organizirano tako dobro kakor letos. Vsak dan od začetka do konca žetve in mlačve je 15 pooblaščenih podjetij prevzelo povprečno po 20 tisoč ton pšenice. Da bi čimprej spravili letošnji pridelek v skladišča, so posamezna podjetja kar s polja, izpod kombajnov odvažala omlačeno pšenico. Ti in nekateri drugi ukrepi so omogočili, da so v 20. dneh spravili v skladišča dve tretjini vseh pogodbeno določenih tržnih presežkov pšenice.

Vojvodinski kmetovalci so se že začeli pripravljati na jesensko setev. Približno na 550.000 ha njiv naj bi zagotovili doslej najpolnejšo agrotehniko, ki bi omogočila pridelati na tej površini nad 150.000 vagonov pšenice.

Mehanizaciji vseh poljskih del prisojajo tu izreden pomen. Prvič v novem gospodarskem letu naj bi namreč na večjem številu družbenih gospodarstev samo po en delavec obdelal 50 do 100 ha orne zemlje. Geslo »večja produktivnost na njivah« so med prvimi sprejeli »Napredak« v Stari Pazovi, »Zlatica« pri Zrenjaninu ter nekatera druga gospodarstva v Sremu, Banatu in Bački. Ta ukrep naj bi zagotovil ne samo večji pridelek na enoto površine, marveč tudi bolj rentabilno gospodarjenje. Lani so kmetijske zadruge iz čistega dohodka naložile v svoje sklade približno 4 milijarde, letos in prihodnje leto pa naj bi bila ta sredstva znatno večja.

Pomoč še prihaja

LJUBLJANA, 30. jul. Danes ob 17. uri sta prispela v Maribor dva vagona s tekstilom, posodo in obleko za ponesrečence v Skopju. Darilo pošilja avstrijski RK.

Jutri pričakujejo 4 tone limon, ki jih pošilja poslovni partner »Slovenija-Sadje« — podjetje »Gizetti« iz Italije.

Čimprej živila in drugo blago

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Iz zveznega sekretariata za trgovino sporočajo, da so potrebe po živilih in drugem blagu mnogih trgovskih podjetij v Makedoniji znatno narasle in postale nujne za preskrbo bolnišnic, beguncev, delovnih brigad, zdravstvenih ekip in drugih.

Zato priporočamo vsem proizvodnim in trgovinskim gospodarskim organizacijam iz drugih krajev dežele, naj čimprej izpolnijo dobavo oziroma naročila trgovinskih in drugih gospodarskih organizacij iz Makedonije in tako pripomorejo k čim hitrejši normalizaciji preskrbe na tem področju.

Skupina avtomehanikov iz Maribora odpotovala

MARIBOR, 30. julija. — V Skopje je odpotovala skupina avtomehanikov iz TAM in Avtoobnove s potujočo mehanično delavnico in zadostnimi količinami nadomestnih delov. V njej bodo na prizadetem območju brezplačno opravljali in vzdrževali vsa vozila proizvodnje TAM, ki sodelujejo pri čiščenju ruševin. TAM je poslal tudi skupino 21 varilcev in električarjev. Člani kolektiva so namenili 10 milijonov din iz osebnih dohodkov ter priskočili na pomoč s krvodajalci.

Danes se je sestal okrajni štab in ustanovil pododbor za sprejem otrok in družin iz Makedonije. Na železniški postaji je začel delati sprejemni center RK za evakuirance. V Mariboru so pripravili ležišča za sprejem otrok in evakuirancev.

Mariborska gradbena podjetja so formirala večjo skupino strokovnjakov, opremljeno s petimi kamioni-prekucniki, dvema kompresorjema, buldožerjem in bagerjem, ki bo v primeru potrebe takoj odpotovala na kraj katastrofe.

OO RK je pozval družine, naj sprejmejo evakuirance iz Makedonije. Občinski odbori RK so prejeli že prve prijave. Tako se je v lendavski občini prijavilo 72 družin, v lenarški pa 34 družin, ki so pripravljene vzeti makedonske evakuirance. Število prijavljenih mladincev za delovno akcijo v Skopju narašča in bi na OK ZMS v primeru potrebe lahko formirali dve mladinski delovni brigadi s po 120 mladinci. M. K.

Tudi tuja podjetja pomagajo

LJUBLJANA, 30. jul. — Že v soboto sta »Intercontinentale« in »Lagermax« — dve avstrijski podjetji, ki sta poslovna partnerja Intertrans-Globusa iz Ljubljane, po teleksu poslala sporočilo, da bosta pomagala žrtvam potresa v Skopju. Omenjeni podjetji sta pomoč že poslali in sicer 5.000 šilingov oziroma 300 dolarjev ter več ton materiala. Podjetje Intertrans-Globus pa je ponesrečencem poslalo okrog pet milijonov dinarjev. B. S.

Obnova skopskega tiska in radia

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug). Pomoči kolektiva radio Priština se je treba zahvaliti, da je začela skopska radijska postaja že prvi dan po potresu oddajati poročila iz vasi Madžari pri Skopju.

Grafični zavod iz Beograda in kolektiv zagrebškega »Vjesnika« sta poslala v Skopje 30 strojnikov, monterjev in električarjev, ki bodo skušali usposobiti tiskarno »Nove Makedonije« v Skopju. Zdaj tiskajo »Novo Makedonijo« v Prištini v enakem formatu kakor prištinsko »Rilindijo«.

Z Bleda ekipe za montažo barak

BLED, 30. jul. — Na Bledu bodo ustanovili ekipo za postavljanje in montažo barak, ki jo bodo sestavljali delavci iz Elana, LIP, gradbenega podjetja, v ekipi varilcev pa bodo strokovnjaki Plamena in Verige. Pripravljajo tudi prostore za sprejem otrok v radovljiški občini.

V občini so zbrali 15 milijonov sredstev. Sredstva so zbirali tudi blejski turisti. — Oficirji, ki so na dopustu v počitniškem domu Svoboda, so zbrali 100.000 din, angleška skupina turistov Leroy pa 200.000 dn. B. B.

Pomoč gostov puljskega festivala

PULJ, 30. jul. (Tanjug). Organizatorji desetega festivala jugoslov. igranega filma v Pulju so začeli zbirati pomoč za žrtve potresa v Skopju. Še preden pa je bil njihov poziv objavljen, so se sekretariatu festivala javili mnogi domači in tuji gostje, ki so ponudili pomoč in krv za žrtve. Med prvimi krvodajalci so bili gostje festivala iz Madžarske, Poljske in s Kube.

POLJSKA BOLNIŠNICA ljubljanske sanitetne skupine iz kliničnih bolnišnic je nameščena pod šotori v Skopju in je že prve dni izvedla vrsto težjih kirurških posegov. Foto: Busić

Še nikoli ni bilo tako zelo boleče

SKOPJE, 30. jul. — Ruševine so odstranjevali še ponoči. Med praznimi ulicami so odmevale eksplozije, zidovi so padali. V svetlobi reflektorjev so brneli kompresorji. Z varilnimi aparati so rezali železobetonske plošče. Vse delo je sinhronizirano na en sam stavek: čimprej odstraniti nevarnosti, da ne bo število žrtev še večje. Dogajanje v skoraj četrtmilijonskem mestu ob Vardarju se je osredotočilo predvsem na ruševine. Vsi, ki so preživeli, so preskrbljeni. Ob znatni pomoči z vseh strani niso lačni in žejni in jih ne zebe.

Vročina in čas sta opravila svoje. Izpod ruševin se širi zadah po mrtvih. Koliko jih je? Na to vprašanje še nihče ne more odgovoriti. Skladovnica krst grozljivo čaka. Tovornjaki jih odvažajo in se vračajo s polnimi. Pogreb za pogrebom . . .

Prazne hiše in ulice

Starodavno mesto, ki se je v zadnjih letih neverjetno razmahnilo, je uničila stihija v nekaj sekundah. Stanovanja so prazna, v opustošenih trgovinah se je z radijskimi aparati in televizorji pomešal omet, v gostišču ni nikogar. Povsod so kupi emajlirane pločevine. To so bili pred katastrofo hladilniki, električni štedilniki, bojlerji . . . Nad ruševinami so ostale obleke in pohištvo, marsikje so celo nepoškodovane stvari. Toda nikogar ni, ki bi vse to pospravil. Lastnike so odpeljali na Butel, na pokopališče.

Potres je prelomil hišo na dvoje. Na zidovih vise še slike, na oknih zavese . . . Osamljene stene visokih stavb stoje brez tal in stropa. Nekoliko dalje — novi stanovanjski blok. Stropi treh nadstropij so padli drug na drugega in pod seboj pokopali vse. Moderna stavba se je nagnila. Kdaj se bo podrla? Ob najmanjšem sunku ali viharju. Ali pa jo bodo prej podrli ljudje. Popraviti je ni mogoče.

Na ruševinah sedi starka in joče. Izgubila je vse, kar je imela. Prijatelji in sosedje jo prosijo, naj gre iz mesta pod šotore, kjer bodo lepo poskrbeli zanjo. Ona pa sedi, strmi in joče.

Ruševina pri ruševini

Vse mesto je ena sama ruševina. Mati je sedela dva dni in dve noči na kupu opeke. Tam, kjer je bilo včasih njihovo stanovanje. Moža je pokopala pred dvema mesecema. Avtomobilska nesreča. Sedela je dva dni in dve noči in upala, da je hčerkica morda le še živa. Ko je žerjavom uspelo odstraniti železobetonsko ploščo so prinesli deklico v okrvavljeni rjuhi. V tisti, na kateri je v petek zjutraj spala. Mati je strmela v mrtev obraz. Začela je jokati. Tiho in presunljivo. Tako joka lahko le mati, ko izgubi svoje najdražje. Jok pa se je nenadoma spremenil v smeh in groteskni krohot. Bolestni smeh, ki ni nehal. Prispel je reševalni avtomobil in odpeljali so jo.

Pesem skozi solze

To ljudstvo zna trpeti. Trpelo je skoraj vso zgodovino. In vendar vsi zatrjujejo, da trpljenje še nikoli ni bilo tako veliko in tako boleče. Stihija je v nekaj sekundah uničila, kar so ljudje gradili leta in leta. Stihija je uničila tudi tiste, ki so gradili.

Med šotori je začel moški glas tiho peti. Narodno, žalostno pesem. Ni pel dolgo sam in iz grl je donela pesem bolečine in žalosti. Pesem skozi solze.

Skopje, ponos in ljubezen vsakega Makedonca, je uničeno. Skopja ni več. Ko ga bodo zapustili še tisti, ki sedaj rešujejo v hudih pogojih in stalni nevarnosti, ga bodo morali izbrisati z zemljevida. Potem bodo jugoslovanski narodi zgradili novo mesto. Novo Skopje. Skoraj 18-letni napori so bili zaman.

Osamljeni semafor, ki je, kdo ve od kod, dobil tok, utripa v temo. V senci praznih, omajanih novih stolpnic in blokov, v katerih ljudje ne bodo nikoli več stanovali.

VOJKO ČERNELČ

„Bili smo v Domu JLA“

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug). Na slikah in razglednicah so mnogi prepoznali Skopje tudi po impozantni zgradbi Doma Jugoslovanske ljudske armade. Ta zgradba pred glavnim mostom čez Vardar je dominirala na glavnem mestnem trgu in s svojo specifično arhitekturo opozarjala nase številne tujce.

Dom JLA z visokimi stebri in stolpom z uro, ki je vedno kazala točen čas, je bil zgrajen iz težkih kamnitih blokov.

Bil je kraj, kjer se je razvijala intenzivna kulturna dejavnost glavnega mesta Makedonije. V veliki dvorani doma so prirejali številne prireditve, dramske predstave in koncerte, tu so gostovali najbolj znani svetovni umetniki.

Danes je Dom JLA kup ruševin. Rušilna moč potresa je prepolovila to izredno lepo zgradbo in jo spremenila v gomilo kamnitih blokov, ka so se razsuli po trgu.

Na vprašanje, če je mogoče zgradbo ponovno restavrirati in porabiti nekatere dele, ki so ostali, strokovnjaki majejo z glavo in pravijo:

— To bo nemogoče, kajti poškodovani so tudi sami temelji. Ne kaže drugega, kot porušiti ostanke zgradbe.

Tako izginja ena izmed palač, za katero so bili prepričani, da je trdna in da lahko kljubuje raznim stihijam.

Vojak Budimir Galić je v noči pred potresom spal skupaj z desetorico svojih tovarišev v zgradbi Doma JLA. Njihove postelje so bile na podstrešju zgradbe.

— Spali smo dobro — pravi Budimir. — Naenkrat me je nekaj prebudilo in slišal sem glasen vzklik enega izmed tovarišev. Mislil sem, da sanjam in obrnil sem se na drugo stran, da bi še naprej spal. Tedaj pa, kakor da me je nekaj močno zagrabilo in padel sem s postelje. Vznemirjen sem pogledal skozi okno proti stari trdnjavi na levi obali Vardarja. Tam se je dvigal gost dim in v trenutku sem pomislil, da je izbruhnil vulkan.

Pogledal sem še proti trgu in pred seboj sem zagledal prepad. Gledal sem, kako se skupno s stolpom z uro podira tudi zid prostora, v katerem smo spali. Onstran trga nad zgradbo Narodne banke, trgovske hiše in sploh nad vsem Skopjem se je dvigal gost prah ter zakrival razgled.

Budimir Galić je šele tedaj spoznal, da tisto, kar se je dvigalo iznad trdnjave, ni bil vulkanski dim, temveč oblak prahu, ki je spremljal to strahotno rušenje. Njemu in tovarišem, ki so jih močni potresni sunki premetavali po nekaj metrov sem in tja, niti tedaj ni bilo jasno, kaj se pravzaprav dogaja.

— Najprej sem pomislil, da je prišlo do tistega, česar se vsi ljudje sveta najbolj boje: atomskega bombardiranja, — je nadaljeval Galić. — Drugega nam ni preostalo, kakor da se poskušamo rešiti. Pohiteli smo k izhodu. Toda tam, kjer so bile prej stopnice, smo zagledali praznino. Vdrli smo skozi ena vrata, skozi druga in prišli do pomožnih stopnic na koncu zgradbe, toda tudi te so visele na ostankih betonskega ograjja.

S težkimi napori je Galiću in tovarišem uspelo, da so skozi zadnja vrata pritekli na ulico. Tudi iz drugih zgradb, ki so se podirale, so ljudje bežali na ulico. Bili so bosi, v pižamah in prestrašeni. Vsepovsod je bil prah, opeka, steklo, črepinje . . . Tedaj so Galić in njegovi tovariši pomislili na potres in priskočili na pomoč tistim, ki so že reševali ljudi iz porušenih hiš. V prvih trenutkih nihče izmed njih ni občutil poškodb po rokah in nogah, ki so jih dobili med begom iz doma.

Ostali so samo reševalci

SKOPJE, 29. julija — Mesto na Vardarju je čedalje bolj prazno. V vse smeri odhajajo prebivalci z najrazličnejšimi prevoznimi sredstvi. Kljub temu da se stanje počasi normalizira — če lahko uporabimo to besedo za življenje med ruševinami — še vedno vozijo tovornjaki in specialna vozila mrtve izpod sesutih zgradb. Tudi sirene tulijo bolj poredko, saj so še redki primeri, ko najdejo kakšnega preživelega pod ruševinami Skopja. Kljub temu pa ljudje upanja še vedno niso izgubili in vsak dan številnejše ekipe delajo stalno z nezmanjšano hitrostjo.

Med najbolj prizadetimi območji je bilo novo naselje Karpoš, ki leži med reko Vardar in hribom Vodno v severovzhodnem delu mesta. Izmed vseh hiš pa je bil najbolj poškodovan blok XIII, ki ga je potres porušil do tal. Na seznam mrtvih, ki ga objavlja večkrat na dan radio Skopje, dodajo vedno nova imena ljudi, ki so stanovali na Karpošu. V naselju je živelo 15.000 prebivalcev in so ga zgradili največ v zadnjih petih letih. Sedaj novega naselja skoraj ni več. Hiše, ki so ostale, so tako poškodovane, da jih bodo morali brzkone porušiti.

Ljudje še vedno niso pozabili usodnega jutra. Postali so previdni, in ob najmanjšem potresnem sunku bežijo proč od razmajanih zidov. V naselju Karpoš pa je nekdo hotel rešiti vsaj nekaj obleke in se je dva dni po potresu vrnil v svoje na pol porušeno stanovanje v prvem nadstropju. Nekdo spodaj mu je nekaj zaklical. Besede niso bile v nobeni zvezi s potresom. Kljub temu pa se je tovariš z oblekami v naročju pognal skozi okno. Ljudje so doživeli katastrofo, in . . .

Velja pa ugotovitev nemške kolegice iz Münchna, ki je sinoči rekla:

— Videla sem že marsikatero elementarno nesrečo. Videla sem poplavljena in razrušena naselja. Zato občudujem mirnost in disciplino prebivalstva, zlasti pa red, ki je v teh trenutkih zelo potreben.

Današnje, četrto jutro po potresu, se ni dosti razlikovalo od drugega in tretjega. Med ruševinami so odmevali udarci krampov in ropot buldožerjev. Večkrat pa vse utihne. Reševalci se zazrejo v odprtino . . . Nato vzamejo prazno krsto s tovornjaka. Tišino preseka obupen jok sorodnikov, ki so prav do zadnjega upali.

»Hrane je dovolj«

V jutranjih urah smo bili tudi v enem izmed petih sprejemnih centrov, ki jih je organiziral republiški štab za obrambo pred elementarnimi nesrečami, v sprejemališču »Vodno II.«. Komandant centra Kosta Trajanovski Vasiljev je povedal:

— Takoj po katastrofi so pripadniki JLA pod poveljstvom kapetana Savića pričeli postavljati šotore. Ni minilo niti 8 ur, ko je bilo v našem centru že približno 1000 Skopjancev. Preskrbljeni so s hrano, vodo, zagotovljena pa jim je tudi zdravniška pomoč. Vsem tistim, ki so vse izgubili, smo takoj dali odeje, hrano pa nudimo vsakomur brezplačno. Pripadniki JLA so pripeljali svoje poljske kuhinje, tako da so imeli vsi že včeraj toplo hrano. Posebno skrb pa smo posvetili materam z otroki do 7 let, od katerih smo jih do danes že približno 80, skupno z materami, napotili v razna druga mesta. Republiški štab pa nas je obvestil, naj pripravimo za transport tudi otroke do 15 let, ki jih bodo sprejele bratske republike.

— Imate še kaj prostora?

— Še vedno sprejemamo ljudi, ki iščejo pomoči v našem centru. Doslej še ni nihče ostal brez kruha, obleke in odeje.

— Ste stanovali v Skopju?

— Da, v ulici št. 275, hiša štev. 29.

— Imate družino?

— Imam, žene in otroka nisem videl že dva dni. Toda prepričan sem, da so prav tako poskrbeli za njih, kot smo mi poskrbeli za vse, ki so pri nas iskali pomoč.

Pogovor z vojakoma iz Slovenije

Med pripadniki JLA, ki so še vedno postavljali šotore v sprejemnem centru Vodno II., smo srečali tudi vojaka Martina Selerja iz Slovenjega Gradca in Franca Osolnika z Raven na Koroškem, ki služita v Skopju kadrovski rok.

— Kako sta občutila potres?

— Sunek je bil zelo močan in naju je prestrašil. Toda strah je kmalu minil in začeli smo organizirati delo. Ko smo videli, da smo naredili, kar smo mogli, smo takoj začeli postavljati šotore na hribu Vodno, kar delamo, kot vidite, še sedaj. Precej naših tovarišev pa pomaga pri reševanju in odstranjevanju ruševin. Vsi pripadniki JLA pomagamo ponesrečenemu mestu. Vsakdo dela, kolikor more . . .

Bolnišnica tri dni po potresu

Ob vznožju hriba Vodno je bolnišnica medicinske fakultete Skopje. Tudi tem zgradbam potres ni prizanesel.

— Takoj po potresu se je vse osebje klinik skopske medicinske fakultete javilo na svojih delovnih mestih, je dejal dr. Petar Stavrilis. Bolnike smo takoj prepeljali v Niš, Kumanovo, Titov Veles, Stip, Strumico, Vranje in druga mesta. Sedaj imamo tukaj le potujočo bolnišnico, kjer delajo ekipe iz Ljubljane, Beograda in ekipa skopske kirurške klinike. V naši potujoči bolnišnici imamo ušesni, pediatrični, ginekološki, interni in sprejemni oddelek, razen teh pa dela tudi oddelek za transport ranjencev.

— Koliko ranjencev ste sprejeli v teh dneh?

— Naša poljska bolnišnica je doslej sprejela več kot 2500 ranjencev, jim nudila prvo pomoč, kasneje pa smo jih prepeljali v druge bolnišnice.

Oglasili smo se tudi pri slovenskih zdravnikih, ki so prispeli takoj po nesreči v Skopje. —

Vodja ekipe, akademik prof. dr. Bogdan Brecelj je na najino prošnjo, naj nekaj pove o dosedanjem delu ekipe, povedal: e

— V Sloveniji smo že v petek v dopoldanskih urah sestavili ekipo, ki jo lahko imenujemo kirurško - epidemiološko, za zunanje prve pomoči po težki katastrofi tu, v Skopju. Odpotovali smo ob petih popoldne in prispeli v Skopje ob 21. uri zvečer. Ponoči pa je odletelo iz Ljubljane še drugo letalo. Razporedili so nas v park skopske klinične bolnišnice, kjer so pripadniki JLA že postavili šotore. Naša ekipa je bila takoj pripravljena za nudenje kirurške pomoči in za 36 težkih operacij. S seboj smo pripeljali tudi kri, plazmo, rentgen, agregat in vse ostalo. Takoj smo pričeli delati, vendar so večino ranjenih prebivalcev Skopja že evakuirali. Naša ekipa je torej nudila pomoč ponesrečencem, ki so jih odkopavali izpod ruševin. To so bili težki primeri zasutih ljudi — kraša, fraktur in podobno. Prvo noč smo imeli 22 večjih operativnih posegov.

Takoj po operacijah so vse ranjence evakuirali z letali v bližnje bolnišnice, pa tudi v Beograd. Ekipa dela v treh izmenah, tako da je delo kontinuirano. Delamo pa tudi skupaj z našimi infektologi in epidemiologi na celotnem porušenem področju, da bi preprečili morebitno epidemijo.

Moram reči, da so tukajšnji forumi kljub težki situaciji obvladali organizacijo, tako da smo imeli jasen razpored dela in da smo lahko nudili prvo pomoč. Kakšno bo naše delo v prihodnje, je sedaj težko reči. Zanimivo pa je, da še danes, čeprav je že tretji dan po potresu, še vedno pripeljejo k nam ponesrečence izpod ruševin, ki so skoraj nepoškodovani.

Prebivalstvo je v težki situaciji zaradi pomanjkanja vode in zaradi popolne evakuacije mesta, v katerem ni niti ene cele hiše, v kateri bi bilo mogoče stanovati. Nudimo seveda pomoč tudi vsem tistim, ki so brez doma, družinam, otrokom in drugim, ki čakajo na evakuacijo. Pomoč prihaja z vseh strani. Danes so nam javili, da bodo prispele skupine zdravnikov iz ZDA, Francije in Grčije, včeraj pa so že prispeli štirje grški vojaški zdravniki.

Tukajšnje vodstvo zdravstvene službe pa nam sedaj pošilja svoje ljudi, ki jih mobilizirajo in ki nas bodo zamenjali.

Več kot 800 strokovnjakov iz Slovenije

Na ulici smo srečali tudi predsednika okrajne skupščine Ljubljana in člana republiškega štaba SR Slovenije za pomoč ob potresu, inž. Marka Bulca. Naprosili smo ga za kratek razgovor.

— Koliko ekip iz Slovenije je trenutno v Skopju?

— V Skopje so že prispele sanitetna ekipa, ekipa za identifikacijo mrtvih, higiensko epidemiološka ekipa, skupina 115 železničarjev, inženirjev in tehnikov z vso opremo. Poleg teh je prispela tudi ekipa zavoda za varilno tehniko Slovenije, v kateri je 8 visokokvalificiranih varilcev, ki trenutno dela na poslopju porušene železniške postaje. Več podjetij je poslalo tudi približno 100 elektroinženirjev, tehnikov in delavcev, ki že tudi pomagajo odpravljati okvare na električnem omrežju. Tej skupini pa so dodali tudi več delavcev iz drugih republik, ki jih vodijo naši strokovnjaki. Prispela je tudi skupina 18 rudarjev iz Zagorja in Trbovelj , 5 inštalaterjev iz tovarne Litostroj, skupina elektroinštalaterjev iz Zagorja in Trbovelj ter številne druge. Skupno je prispelo na pomoč približno 300 strokovnjakov iz vse Slovenije. Vse slovenske grupe imajo medsebojno radijsko zvezo, razen tega pa imajo tudi zvezo z glavnim štabom.

V Sloveniji je pripravljenih še več skupin, ki pa bodo odpotovale, takoj ko bo treba. Računajo, da bodo skupine na delu še dober teden.

Tudi rezalci na delu

Že včeraj je pričela reševati tudi skupina 8 varilcev iz zavoda za varilno tehniko v Ljubljani, ki dela pod vodstvom direktorja, inž. Pavla Stularja.

— Moja naloga je, da organiziram grupe varilcev in rezalcev, ki jih zelo potrebujemo, da režejo železobetonske plošče, je dejal. Veliko hiš je namreč takšnih, kjer so železobetonski bloki samo vdrti. Te bloke je treba prerezati, ker bi tako morda lahko še koga rešili. Člani te skupine si bodo tako nabrali dovolj izkušenj, da bodo lahko prevzeli vodstvo ekip, ki bodo še prispele v Skopje. Ekipe, ki sedaj prihajajo, pa so na žalost pomanjkljivo opremljene. Le redke so pripeljale s seboj dovolj dolge gumijaste cevi za kisik in acetilen, saj morajo meriti najmanj 30 metrov. Tehnična služba glavnega štaba za obrambo pred elementarnimi nezgodami pa trenutno zahteva 80 rezalcev.

* * *

V Skopju je čedalje manj Skopjancev. Zapustili so mesto, ki ga skorajda ni več. Življenje v njem je postalo prenevarno. Ostali so le tisti, ki rešujejo, kar se še da rešiti.

VOJKO ČERNELČ
VLADO SMOLE

Pomurje čaka skopske otroke

Doslej so zbrali okrog 200 prijav za sprejem otrok

MURSKA SOBOTA, 30. jul. — Mimo materiala in sredstev v višini 30 milijonov din ter več ekip za reševalna dela so v Pomurju zbrali do danes popoldne že več kot 200 prijav za sprejem otrok iz Skopja.

V soboški občini je poslalo prijave 34 družin, v lendavskem kotu 75, v radgonski občini pa 50 družin. V Ljutomeru so pripravljeni na sprejem 45 otrok v dijaškem domu na Podgradju v okolici mesta. Število družin, ki so pripravljene sprejeti žrtve potresa za daljši čas, narašča. Tudi kolektiv soboškega hotela Central je sklenil, da bo sprejel 4 žrtve potresa na hrano in stanovanje.

Kolektiv Tehnostroja v Ljutomeru je medtem pripravil 3-člansko ekipo strokovnjakov, ki čaka na poziv za reševalna in obnovitvena dela v Makedoniji. Iz Ljutomera sta poslala pomoč tudi kolektiva Ingrad in Mleko-promet: prvi montažno stanovanjsko hišico, drugi pa večjo količino sira.

B. B.

Pomoč prek meje pri Gorici

Občina Nova Gorica pripravljena sprejeti 30 družin

NOVA GORICA, 30. jul. — V novogoriški občini so doslej zbrali kakih 21 milijonov din in za več milijonov vrednosti gradbenega materiala, stavbnega lesa, kosovnega pohištva, oblačil, obutev, prehrane in drugega blaga. Prijavilo se je več kot 1000 krvodajalcev. Razen tega je občina Nova Gorica pripravljena sprejeti v oskrbo 30 prizadetih družin ponesrečencev, v otroškem vrtcu v Šolkanu pa bi sprejeli 60 skopskih otrok. Trgovski partnerji iz Italije so prek podjetja »Primorje eksport« prispevali 120.000 lir. V turistični poslovalnici na mednarodnem bloku v Rožni dolini ima občinski štab tudi svojega zastopnika, da bi olajšali prebivalcem iz zamejstva nudenje pomoči. Po tej poti dotekajo tudi zdravila, denarna sredstva in druga pomoč. Tako je postala Rožna dolina most solidarnosti s prizadetimi. Akcija se nadaljuje.

Večina kolektivov je obljubila enodnevni zaslužek, kolektiv cementarne Anhovo, tovarne pohištva v Novi Gorici, tovarne Iskra v Šempetru, kmetijska zadruga v Brdih in še nekateri pa so prispevali dvodnevni zaslužek.

Občinska skupščina v Novi Gorici je na današnjem zasedanju sklenila prispevati tri milijone dinarjev.

jp.

Seznam identificiranih žrtev

V včerajšnji številki »Dela« smo objavili seznam 320 mrtvih. Danes objavljamo nadaljnja imena žrtev:

321. Čamilovska Aleksandra, Jugobanka; 322. Čamilovska Snežana, Jugobanka; 323. Kočo Krstev, Debarska ul. 1; 324. Nurmija Todorova, brez naslova; 325. Šenoe Andarov, otrok, Ulica Maršala Tita 105; 326. Mešiba Mamutović, Ulica 158, štev. 18; 327. Apolož Teofilov, profesor, Engelsova ul. št. 6; 328. Marica P. Strumova, Ulica 164, štev. 26; 329. Dosta Klinčareva, Ulica 155, štev. 2; 330. Metodija Jordanovski, Ulica 761, z dvema otrokoma; 331. Emzova Fadije, Ulica 124, štev. 40; 332. Arif Feriza, Ulica 150, štev. 100; 333. Anicina Kalaševa Emilija, Ulica 6, št. 20; 334. Abaz Pljakić, Ulica 99, štev. 10; 335. Ašim Hadži Ali, Ulica 374, št. 21; 336. Zela Zejnula, Ulica 39, št. 150; 337. Zorica Vasil Stoianov, Ulica 210, št. 6; 338. Borče Vase Stoianovski, Ulica 210, št. 6; 339. Rusica Sušelska, Ulica 229, štev. 2; 340. Cena Vasileva, Ulica 386, št. 41; 341. Rada Čamilova, Hindenska št. 68; 342. Zumbulija Sabri Esmanova, Ulica 412, št. 3; 343. Cvetanka Trajkova Karulovska, Ulica 9, št. 12; 344. Keti Čakurinova, Ulica Krste Misirkov, št. 17; 345. Elka Čakurinova. Ulica Krste Misirkov, št. 17; 346. Džordži Sendov, Ulica Debarce, št. 1; 347. Simija Dokseva Tekovska, Ulica Orce Nikolova, štev. 67; 348. Vera Mickova, Trg slobode, brez številke; 349.Rodna Taseva, Nabrežje 13. novembra, št. 16; 350. Angelina Taseva, isti naslov; 351. Ljupčo Simov, Ulica 39, št. 83; 352. Danijela Simov, Ulica 39, št. 83; 353. Blagoja Vanev, Slavonska zgradba brez številke, rojena 1940; 354. Panković Zvonko, Ulica 761, št. 1; 355. Blagoja Petruševski, Ulica 761, tretje poslopje, naselje Karpoš; 356. Derviša Adžemel, Ulica 386, št. 70; 357. Gorica Naceva Sebiška, Ulica 487, št. 6, rojena 1909; 358. Ante Popovski, Karpoš, II. poslopje 11; 359. Humirija Todorova (brez naslova); 360. Rizeva Andromahi, Ulica Ive-Lole Ribara, št. 29; 361. Kiro Kostovski, Djure Djakovića, št. 4; 362. Kosara Filova, Ulica JLA, št. 63; 363. Marjančo Filov, Ulica JLA, št. 63; 364. Julija in Miša Staleković, Ulica 177, št. 20; 365. Marija Hadžipecova, Djure Djakovića, št. 27; 366. Mihajlo in Elena Nikolovski, Orce Nikolova, št. 73; 367. Stojko Dapčevski, Naumova 79; 368. Tereza Šikik, belgijska državljanka jugoslovanskega rodu; 369. Kuzman Trivunov Nikolovski, Djure Djakovića, št. 15; 370. Miša Strašo Panevski, brez naslova; 371. Josif Nikolov Jurkovski, Orce Nikolova 73; 372. Bravane Hajn dr. Nisim. Narodne fronte, št. 27; 373. Božin Trajanov Cvetkovski, miličnik; 374. Aleksandar Petrov Popovski, Ulica 464, št. 89; 375. Jordanka Ampova iz Plovdiva, Bolgarija; 376. Aleksandar, Olga, Slavčo in Zlatko Dimovski, Ulica Orce Nikolova, št. 67; 377. Ramiza Dalipa Alilova, Ulica 376, št. 185; 378. Isteret Šaban, Ulica 39. novembra (ženska); 379. Ljiljana (popolno ime neznano. Živela je v poslopju nasproti pošte I. — Vojno poslopje?); 380. Ordana Pusterova, Ulica 29. novembra; 381. Risto Čirov Čauševski - Taki, Ulica Djakovića 31 a; 382. Pandora Trajkova Popova, roj. 1925, iz vasi Hasamovo, Marxova, št. 41; 383. Leonida Lambe Popovska, roj. 1953, Marxova, 41; 384. Svetlana Ivan Daneska, Marxova, št. 41; 385. Talija Petrova Dimevska, stara 63 let, ul. Narodne fronte, št. 7; 386. Elizabeta Ivanova Tanevska, Marxova, št. 41; 387. Mile in Milica Ristovi - Delevi, Orce Nikolova, št, 65; 388. Mitrovska (brez imena), Karpoš II.-III, 11; 389. Zlata Takin, Bulevar JLA, št. 32; 390. Mirai Viktorija Ivanovska, ul. JLA, št. 32; 391. Sofija Lesterova Brajanovska, Djure Djakovića, št. 33 a; 392. Ivka Radekić, Debarce, št. 1; 393. Vaska Dimitrovska, Karpoš II. - 13; 394. Viktorija Mileva Uzunovska, Karpoš II - 12; 395. Petar Tanevski, Vodnjanska, št. 40; 396. Vera Srezovska, Ulica 8. udarne brigade, št. 16; 397. Djordje Georgijevski in troje otrok (deklici in deček), Karpoš II - 13; 398. Blaže Džordži Dukovski, Leninova 41; 399. Nikola Petrovski, roj. 1935, Orce Nikolova 65; 400. Risto Milčov Leskov, Karpoš II; 401. Bora Milovski, polkovnik, Djure Djakovića 19; 402. Vaska Kostova, Djure Djakovića, brez številke; 403. Ranko in Mile Kostadinovski, Marxova, št. 41; 404. Dimko Zafirovski, Ulica narodnog fronta, št. 7; 405. Tanev (ime ni znano, ima samo ženo brez otrok), Vodnjanska, št. 40; 406. Vasil Madžov, Karpoš, druga stavba 2, vhod 2, stanovanje št. 5; 407. Anton Jernej Ručigaj, Vodnjanska, št. 40 408. Ali Feriz Ali, Karpoš, stavba 13, stanovanje 3; 409. Ali Firdez, Karpoš, stavba 13, stanovanje št. 3; 410. Ciro Petrov (brez naslova); 411. Vaska Lozovska, Nabrežje 13. novembra št. 16; 412. Marika Karapančeva, Ulica Djure Djakovića, št. 33a; 413. Živko Bojkovski, Ulica narodnog fronta, št. 7; 414. Ordan Todor Agadaov, Ulica 222, št. 9; 415. Afiza, Ali in Jusuf Ferizovi, Karpoš II; 416. Milan Spiro Daskalov, Vodnjanska št. 40; 417. Živko Ivanovski, uslužbenec, Skopje, soproga Dragica, sin Vlatko in hčerka Lila; 418. Duško Delovski, uslužbenec, Skopje; 419. Djoko Petrovski, uslužbenec, žena Vuka, sinovi: Djoko, Branko in Dragi; 420. Lenče Efremova; 421. Margareta Kiro Efremova; 422. Petar Trajčevski, uslužbenec, žena Danica in sin Zoran; 423. Vasko Žarkov, uslužbenec, Skopje, z ženo in otrokom; 424. Vlado Ristovski, uslužbenec; 425. Slave Ignovski in njegova žena; 426. Dragica Stankovska, sin Ljupčo Petra Stankovskega, hči Lile; 427. Božin Trajan Cvetanoski, uslužbenec, naselje Karpoš; 428. Jadrovska, žena Metodija Jadrovskega, uslužbenca Ljudske milice v Skopju, in njena dva otroka; 429. Ljiljana Taskovska, Bulevar JNA 66; 430. Aco Panzov Naumovski, Karpoš II - 11; 431. Stojan Djordjević, najden v pošti; 432. Efim Pop-Lazarov, Orce Nikolova, št. 65; 433. Snežna Tome Stankovska, Vodnjanska, št. 40; 434. Vagel Djordji Tanurovski, Karpoš I - 3 — 1; 435. Ljupčo, Niko in Zvonko Tanurovski, Karpoš I-3 — 1; 436. Ivan Djordji Markovski, rojen 1926, Jugobanka; 437. Koča Kostovska, roj. 1914, Ive Lola Ribara, brez številke.

Fantje delajo noč in dan

YU 3APR (Radio klub Triglav) vzdržuje že od nedelje zvezo

Potres v Skopju. Telefonske in druge zveze prekinjene . . . Takoj je treba vzpostaviti kakršnokoli zvezo. Kakšno? Kako? Zveza radioamaterjev je takoj poslala v Skopje posebno ekipo, ki je imela s seboj tudi radiooddajno postajo.

YU 3APR, ali bolj domače, Radio - klub Triglav v Ljubljani je v nedeljo ob 8.55. uri dobil prvo zvezo s Skopjem. Od takrat do zdaj ta zveza ni bila prekinjena. Kdo so ljudje, ki noč in dan sprejemajo poročila iz Skopja in pošiljajo nazaj navodila in vesti? To so radioamaterji, ljudje, ki jim je oddajanje in sprejemanje poročil iz vseh koncev sveta sicer konjiček, vendar so že mnogokrat dokazali, da je ta njihov konjiček nadvse koristen, saj so z njim rešili že mnogo življenj.

Mile Petrovič je sedel s slušalkami na ušesih in hitel pisati v blok pred seboj.

»Zvezo s Skopjem ima,« mi je dejal Jože Mozetič, drugi član petčlanske ekipe, ki »drži« zvezo s Skopjem. Ostalih iz ekipe zdajle ni, ker počivajo. Vsi smo v službah in »delamo« s Skopjem le v prostem času, ki si ga tako razdelimo, da je vedno kdo tukaj. Razen naju z Miletom delajo tu še Anton Brožič, ki je prvi vzpostavil zvezo s Skopjem, Ivo Primc in Bola Battelino.«

Pogledal sem Miletu preko ramena in bral, kar je pisal:

». . . delo je težavno in zelo nevarno. Sedemnajst metrov visoko steno postajnega poslopja, ki je sicer prestala potres, je pa silno labilna, bodo danes podminirali. Poskusili so jo že enkrat v zgodnjih jutranjih urah, vendar jim ni uspelo. Širijo se tudi vesti, da je v podzemeljskem prehodu na železniški postaji še nekaj živih potnikov. Posebna francoska ekipa s svojimi aparati v času, ko poročamo, preiskuje kritične predele na postaji, kjer bi utegnili najti še žive ponesrečence . . .«

Mile in Jože sta skoraj v en glas dejala:

»Upajmo, da jih rešijo!«

Dobri fantje so Triglavovi radioamaterji. Vse njihove proste ure so posvečene prenosu vesti v Skopje in nazaj. Največ delajo za Rdeči križ, pomagali pa so tudi republiškemu štabu za pomoč Makedoniji, dokler ni vzpostavil lastne zveze. Sprejemajo tudi poročila novinarjev, da časopisi lahko pravočasno obveščajo svoje bralce o vesteh iz Makedonije. Dela jim ne manjka, saj radi vsem pomagajo, kolikor le morejo.

»Sinoči sem delal do polnoči«, je povedal Jože. »Mi smo amaterji, vendar bomo pomagali, kolikor in kadar bomo mogli. Nikoli ne bom pozabil, kako veseli smo bili vsake dobre novice, ki smo jo med mnogimi žalostnimi prejeli iz Makedonije. Nikoli ne bom pozabil, da je treba vedno pomagati človeku. Ponosen sem na to, da imam tako čudovit »hoby«.

». . . tu, tu . . . tu, tu, tu, tu, . . . tu . . .« Mile je še vedno »govoril« s Skopjem.

»Utrujen si, zamenjal te bom,« je dejal Jože.

EVGEN JURIČ

Učinkovita pomoč

BEOGRAD, 30. julija. Sekretariat sveta Ljudske tehnike Jugoslavije je na današnji seji ugotovil, da so organizacije radioamaterjev, Letalske zveze in Avtomoto zveze Jugoslavije hitro in uspešno pomagale prizadetemu Skopju. Od trenutka nesreče 20 amaterskih radijskih postaj noč in dan vzdržuje zvezo Skopja z glavnimi centri dežele, posebej z Beogradom. Hkrati 20 letal Letalske zveze in 40 avtomobilov Avtomoto zveze pomaga prevažati pomoč prebivalcem Skopja.

Na seji so sklenili, da bodo formirali strokovne brigade Ljudske tehnike, ki se bodo takoj pridružile mladinskim delovnim brigadam za obnovitev novega Skopja.

Celovški maturanti v Ljubljani

LJUBLJANA, 30. jul. — Danes je v Ljubljano dospela skupina maturantov in profesorjev slovenske gimnazije v Celovcu, ki se je v času potresa mudila v Prištini. Ob povratku so se ustavili v Beogradu, kjer so se vsi javili, da bi darovali kri za žrtve v Skopju. Popoldne je profesorje sprejel avstrijski generalni konzul dr. Newole, zvečer pa so se maturanti in profesorji udeležili večerje v prostorih generalnega konzulata.

B. P.

V KUMANOVU so predvčerajšnjim pokopali več žrtev potresa v Skopju. Na kamionu tri krste: očeta, matere in sina. Foto: Busić

De Gaulle je spregovoril

Francoski predsednik je spet spregovoril. Vedno spregovori, kadar velja postaviti Francijo v koordinate pomembnejšega svetovnega dogajanja in njegove tiskovne konference pričakujejo povsod z veliko napetostjo — tudi v ponedeljek zvečer se je v veliki dvorani Elizejske palače nabralo več kot tisoč novinarjev.

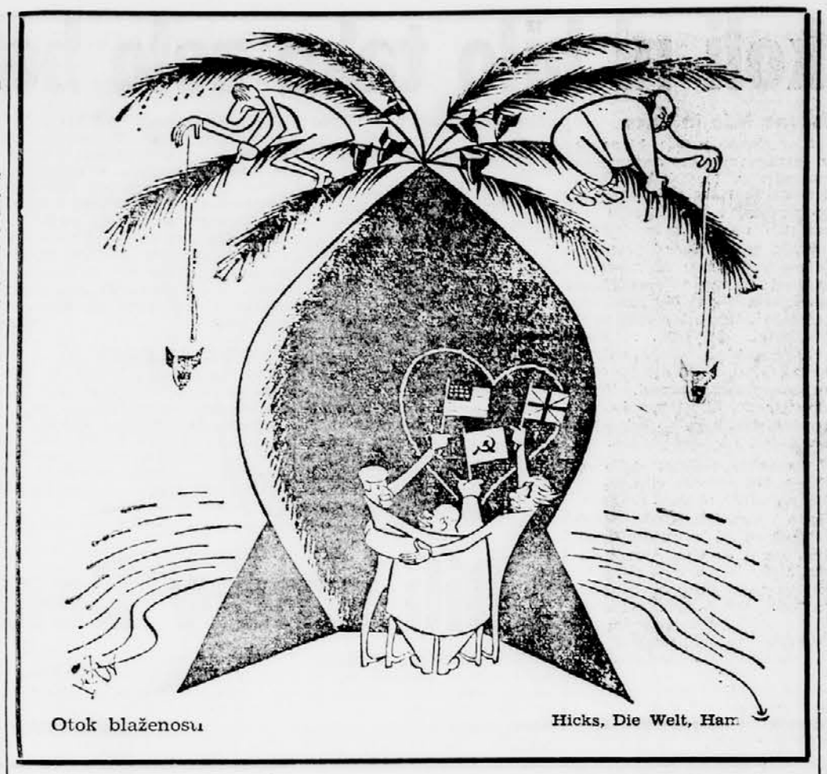
Bila bi prava senzacija, če bi povedal kaj drugega, kot je. Že njegov zunanji minister je ob začetku moskovskih pogajanj izjavil, da dvomi v pomembnost delnega sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov in da se Francija zaradi tega sporazuma ne bo čutila vezane. Z de Gaullovim »ne« je dobilo to stališče dokončno potrditev: Francija ostane pri svojem programu izgradnje atomske bombe, še nadalje bo zastrupljala ozračje z atomskimi poskusi.

Argument de Gaullovega stališča je, da moskovski sporazum praktično ne pomeni nobenega bistvenega napredka v prizadevanjih po razorožitvi, da so si z njim tri velesile samo zavarovale prednosti, ki jih imajo kot atomske sile. Po njegovih besedah je Francija pripravljena podpisati sporazum o prepovedi in uničenju vsega jedrskega orožja, ne pa samo o prepovedi poskusov z njim, kajti v sedanjem trenutku pomeni to zagotoviti atomsko ekskluzivnost samo tistim, ki so pač tako izpopolnili svoja orožja, da jim nadaljnjih poskusov ni več treba. Moskovski sporazum je torej ugotovitev treh močnih, da so dovolj močni, hkrati pa poskus preprečiti, da tudi šibkejši ne bi postali močni. Zakaj bi se naj torej Francija ravnala po tem sporazumu, ko pa se z njim ni nič bistvenega premaknilo in ima razen tega namen, izločiti Francijo iz atomskega kluba? Tako meditira de Gaulle in zaključuje, da ga moskovski sporazum sicer »zadovoljuje«, da pa je »omejeno pomemben«, da bo Francija sicer »še letos« predlagala trem atomskim silam učinkovite ukrepe za razorožitev, seveda pa z nezadržnim poletom nadaljevala z atomsko oborožitvijo lastne vojske — »kajti Francija je svobodna in neodvisna«.

Sili de Gaulle v popolno izolacijo? Ali je mogoče, da je spregledal znamenja časa in da podcenjuje pripravljenost velikih sil, pretrgati kontinuiteto napetosti in v začetem vzdušju medsebojnega zaupanja postopno pregnati s sveta fantom atomske vojne? Res je kajpak, da sam sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov še ne pomeni »bistvene spremembe«, toda bistveno pomemben je kot prvi korak k ublažitvi napetosti, kot začetek novega obdobja v odnosih med velikimi atomskimi silami, kot oprijemljiv dokaz, da je sporazumevanje mogoče. De Gaulle skuša kompenzirati svojo odklonitev tako pomembnega dokumenta z istočasnim povabilom trem velesilam, naj pridejo v Pariz in se v četvero pogovarjajo o »učinkovitih ukrepih za razorožitev«, toda dejstvo je, da je prav moskovski sporazum eden izmed pogojev za razpravljanje o takih ukrepih in da torej ni skladno zavračati moskovski sporazum, hkrati pa predlagati ukrepe za razorožitev.

Groteskno, a ne brez logike je dejstvo, da se je na isti liniji z de Gaullom znašel tudi Peking. Tudi kitajsko vodstvo je proti moskovskemu sporazumu. Vzroki so različni, toda posledice atomske žeje so lahko iste in treba bo še mnogo truda in marsikaj se bo še moralo spremeniti med tremi vodilnimi silami, ki so si zdaj začele sestavljati skupno besedišče, preden bosta tudi Pariz in Peking ujela ritem prihajajočega obdobja.

S. FRAS

Otok blaženosti — Hicks, Die Welt, Ham

„Rdeča zastava" se pogaja

»Bela zastava« ni poslala predstavnikov v Rangun

V Rangunu, glavnem mestu Burme, je pretekli teden bivala nenavadna delegacija: iz oporišč v džungli so prišli predstavniki »Rdeče zastave«, Pekingu naklonjene frakcije burmanske komunistične partije, ki se od proglasitve neodvisnosti naprej bori z drugimi uporniškimi skupinami proti burmanski vladi.

Do tega obiska je prišlo na pobudo Ne Vinove vlade, ki je pred nekaj tedni pozvala vse uporniške skupine, naj se z vlado začno pogajati o prekinitvi sovražnosti.

Moskvi naklonjena frakcija burmanske komunistične partije, ki se imenuje »Bela zastava«, ni poslala svojih predstavnikov v Rangun. Zahtevali so, naj vlada pojasni, če pomeni njeno povabilo na razgovore o miru predajo upornikov na podlagi splošne amnestije, ki jo je vlada razglasila pred kratkim. »Če je tako — pravijo predstavniki »Bele zastave« — se ne bomo pogovarjali o miru.« Razen tega se »Bela zastava« bolj kot za bilateralne razgovore z vlado ogreva za konferenco okrogle mize, za katero bi sedli predstavniki uporniških skupin.

Burmanska vlada je sporočila, da je poslala odgovor CK »Bele zastave«, o vsebini odgovora pa burmanski tisk in radijske postaje niso poročali.

Prihod delegacije »Rdeče zastave« je vzbudil splošno začudenje v Rangunu. Delegacija je prinesla s seboj na tisoče letakov s stališči, ki jih zagovarja kitajsko vodstvo, vlada pa jim je omogočila pravo tiskovno konferenco pod uradnim pokroviteljstvom; delegacija »Rdeče zastave« je obiskala tudi redakcije nekaterih listov.

Delegacijo »Rdeče zastave« vodita dva člana CK: Dav Ngve San in U Kjav Vin. Na tiskovni konferenci je delegacija razdelila tekst pisma, ki ga je šef »Rdeče zastave« Thakin Soc poslal burmanski vladi.

Šef »Rdeče zastave« zahteva, naj vzpostavijo enoletno premirje med vladnimi četami in med enotami »Rdeče zastave«, vladne čete pa naj bi se umaknile iz oporišč, ki so jih postavile po vsej deželi. Če bi pogajanja ne uspela, naj bi vlada omogočila predstavnikom »Rdeče zastave«, da se vrnejo v svoja oporišča v džungli s tem, da jim vlada jamči nedotakljivost za tri mesece in ne za tri dni, kot je prvotno ponudila.

Predstavniki »Rdeče zastave« so se sestali tudi s člani vladnega Revolucionarnega sveta Burme; vlada je obljubila, da ne bo ovirala kongresa »Rdeče zastave«, povedala pa je, da ne more odpoklicati svojih čet iz notranjosti dežele.

Zadnji dan bivanja delegacije v Rangunu je policija zbrala člane delegacije, jih vkrcala na vojaško letalo, ki jih je odpeljalo v Ajkab, to je v mesto, kjer so predstavniki vzpostavili stik z vladnimi organi. (REUTER)

„ENERGOINVEST"

TOVARNA TRANSFORMATORJEV V REKONSTRUKCIJI

LJUBLJANA-ČRNUČE

vabi k sodelovanju v stalno delovno razmerje:

1. **GLAVNEGA TEHNOLOGA** — strojni ali elektro inženir s 5-letno prakso
2. **EKONOMISTA** za organizacijo in analizo poslovanja — ekonomska fakulteta
3. **PREVAJALKO KORESPONDENTKO** — absolvent filoz. fakultete z aktivnim znanjem francoskega jezika.
4. **KVALIFICIRANE KLJUČAVNIČARJE**
5. **KVALIFICIRANE AVTOGENE in ELEKTROVARILCE**
6. **KVALIFICIRANE ORODJARJE**

Stanovanje pod točko 1. bo priskrbljeno spomladi leta 1964. — Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Ponudbe z opisom dosedanjih zaposlitev pošljite zgoraj navedenemu naslovu. 6328

Eksodus je še vedno nomadski

Kako so se »črna stopala« iz Alžirije v letu dni spremenila v Francoze

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

PARIZ, julija. To ni bila melodija, pa tudi klasični vojaški marš ne: bobni so grmeli grozljivo kakor če bi nekdo umiral, na Champs Elysées pa se je utrgal prodoren vzklik: »Vive les paras!« Proti tribuni predsednika republike so korakale padalske enote, ki so se žalostno proslavile v Alžiriji. Človek, ki je tako očitno manifestiral svoje navdušenje, je bil iz Alžira: repatriiranec. Ko so bili legionarji mimo in ko je tudi njih počastil z gromkim »živeli«, je rekel glasno, da so ga slišali vsi naokoli: »Če jih bi le videli na forumu v Alžiru . . .«

Morda je bila to nostalgija enega izmed 730.000 »pieds-noirs« — črnih stopal — kakor nazivajo francoske naseljence v Alžiriji. Čez Sredozemsko morje so začeli množično prihajati pred enim letom. Ko so prišli v metropolo, so mnogi spraševali, kje je Seina. Veliko izmed njih jih še nikoli ni bilo v Franciji. Rojeni so bili v Alžiru od staršev, ki jih je tja privabila možnost dobrega zaslužka, ali pa so sinovi Francozov, ki so bili rojeni v tuji deželi. »Pieds noirs« so se znašli tudi tu in nočejo živeti v deželi, ki je prenehala biti njihova domovina, ko je postala svobodna. In tako je nastal problem, ki ni samo njihov, marveč tudi problem oblasti, ki jih, kot je mogoče videti iz statističnih podatkov, skrbno sprejme in vzorno skrbi zanje. »Črna stopala« bi lahko ostala v stari domovini. To jim je omogočal sporazum, sklenjen v Evianu, pa tudi izjave alžirske vlade. Pa vendar so prišla v Francijo, morda zaradi negotove eksistence, ki bi jih morda čakala v Alžiriji, morda tudi zaradi odnosa do Alžircev, ali pa zato, ker so se pustili strahovati od OAS.

Še vedno nomadi

So ravnali prav? Kot je eden izmed njih dejal, so še vedno nomadi: »Ustaliti se je verjetno bolj važno od hrane in stanovanja. Črna stopala so v Franciji nomadi, ki bi se radi nekje ustalili, kjerkoli, da bi se umirili.«

Doslej sta se dve tretjini repatriirancev iz Alžirije namestili na treh sektorjih: 35 % v dolini Rhone in pod Alpami, 15 % v Parizu in okolici, 10 % pa med Pireneji in Girondo. Ostali so se »razpršili«.

Vlada ima posebno ministrstvo za repatriirance. Na čemu je Francois Missoffe, za katerega pravijo, da je najbolj zaposlen minister v francoski vladi, pa tudi najbolj uspešen. V kratkem mu je uspelo, da je tako ali drugače nastanil in našel takšno ali drugačno zaposlitev za veliko množico ljudi z njihovimi družinami (v katerih je na primer več kot 5300 ljudi starih čez 60 let). Takoj v začetku je Missoffe proglasil politiko »prednosti v zaposlitvi« za ta alžirski eksodus. Rezultati njegove politike niso ravno majhni.

Ugodna okoliščina je ta, da je Francija sredi gospodarske ekspanzije, tako da se je lahko večina »črnih stopal« vključila v delovne sile lačno ekonomiko. Od 360.000 družinskih poglavarjev, ki so se preselili iz Alžirije, jih je četrtina (24 %) delavcev, ena petina (20 %) pa jih je uradnikov. Vsak deseti je upokojenec. Minister Missoffe je potožil, da je najtežje s trgovci in obrtniki. Težnja njegovega ministrstva je, da te kategorije vključi v gospodarstvo tako, da bodo prizadeti postali plačani kvalificirani delavci.

Ni lahko začeti znova

Med repatriiranimi družinskimi poglavarji je 18 % takih, ki sodijo v ti dve kategoriji. Ni jim lahko začeti vse znova. Nasedli so basovski propagandi, da je vse samo začasno, pa so prinesli v Francijo s seboj samo obleko in družinske albume, ne pa tudi sredstev za proizvodnjo. Država daje takim in pa kmetom posojila. Samo kmetom so odobrili 70 milijonov dolgoročnih posojil, ostalim kategorijam pa 59 milijonov.

Med 730.000 begunci, ki so prišli iz Alžirije, je 300.000 Alžircev, ki so zaprosili za francosko državljanstvo. Med njimi so tudi tako imenovani »harkisi«, ki so sestavljali pomožne čete francoske vojske v Alžiriji. Pred kratkim je prispela v Francijo še ena skupina »harkisov«, ki jih je alžirska vlada izpustila iz zaporov. Delo jim poiščejo v glavnem na deželi in v gozdnem gospodarstvu.

Veliko teže je s svobodnimi poklici. Nek advokat je dejal: »Kako naj bi v enem letu našel kliente? Za to je potrebno deset let. Podobno je tudi z notarji in z trgovskimi zastopniki. Jaz in moj kolega živiva tako rekoč v prazno, brez strank in brez dela, kakor da bi bila začetnika, s to razliko seveda, da nama manjka življenjskega poguma, ki je lasten začetnikom.«

Delo je izhod iz življenjske krize

Še večje težave so s funkcionarji, ki jih je 12 %. To odkriva tudi kratka vest v lokalnem časopisju: repatriirani policaji, ki so sedaj v Marseillu, so vrnili generalu de Gaullu vsa civilna in vojaška odlikovanja. S tem so hoteli protestirati, ker jih v Metropoli niso vključili v službo njihove kategorije, marveč so jih zaposlili v drugih strokah. Zahtevajo, naj jih zaposle kot uslužbence varnostne službe pri atomskih centrih.

Politika »prioritetne zaposlitve« je omogočila, da so od 360.000 družinskih poglavarjev doslej zaposlili 250.000. Za ostalih 100.000 je vprašanje kar je vsekakor velik uspeh. Še odprto. Prav tako je še vedno problem za tiste družinske člane begunskih družin, ki so sposobni za delo. Veliko je žena, ki v Alžiriji niso bile zaposlene, sedaj pa bi se rade zaposlile.

Časopisi so priobčili reportažo v rožnati barvi. Repatriiranec Sadosky, »ki je pred enim letom prispel v Francijo z dvema kovčkoma«, je dobil za sebe, ženo in otroka novo stanovanje ter tisoč frankov v dar.

Ni jim do statistik marveč hočejo živeti

Takih sadoskijev, ki bi želeli stanovanje, je nekaj manj kot 300.000. Vsako leto pa zgrade v Franciji vsega skupaj — 300.000 stanovanj. V dvanajstih letih je Francija zgradila povprečno 54 stanovanj na tisoč prebivalcev, medtem ko je Evropa na isto število prebivalcev zgradila 67 stanovanj, države EGS pa 72. Po tem ritmu zaostajajo za Francijo (v zahodni Evropi) samo Italija, Španija in Portugalska.

Letos je vlada v proračunu določila milijardo 500.000 frankov za gradnjo stanovanj repatriirancem, ki so prišli iz Alžirije. V službenem listu je izšel tudi dekret o subvencijah hotelirjem, ki pri njih stanujejo repatriiranci. Uradna Francija torej vlaga velike napore za to, da bi zmanjšala težave ljudem, ki še niso povsem našli svoje domovine.

JOSKO PALEVRŠIČ

RAZOČARANJE PRED »SFINGO« — Pred enim letom so prispeli ti begunci iz Alžirije; takrat še močna OAS jih je namestila v nekdanjem bordelu »Sfinga« na Montmartru. Z vsakdanjim obrokom hrane so prejemali tudi vsakdanji obrok sovraštva in praznih upov. Francoski vladi je v enem letu uspelo odpreti beguncem nove, bolj zdrave perspektive in jih »napraviti« Francoze.

Fotoarhiv Dela

Močan padec natalitete v Izraelu

V zadnjih desetih letih se je nataliteta med židovskim prebivalstvom Izraela zmanjšala za eno tretjino, medtem ko se je nataliteta arabske manjšine povečala za deset odstotkov.

»Nataliteta Židov je padla od 33,9 promil na 22,5 promil, medtem ko se je nataliteta Arabcev od 46,5 promil povzpela na 51 promil« je izjavil v Knessetu pomočnik ministra za zdravstvo Izak Rafael, ko je nekaj poslancev zahtevalo omejitev rojstev v državi.

PODJETJE TITOVI ZAVODI

LITOSTROJ

LJUBLJANA

bo v letu 1964 povečalo svoj proizvodni program na področjih diesel motorjev, talnih transportnih sredstev, industrijske opreme za cementarne, železarne, hidravličnih strojev vseh vrst in proizvodni program v metalurških obratih. Zaradi tega želi pridobiti podjetje na delovna mesta v projektivnih in konstrukcijskih birojih, v proizvodnih enotah (obratih), na komercialnem področju, računovodsko-finančni službi, v izvozu, uvozu, ter v kontrolno-analitskih službah nove sodelavce:

- **inženirje strojništva**
- **inženirje metalurgije**
- **ekonomiste**
- **komercialiste**
- **strojne tehnike**
- **metalurške tehnike**
- **absolvente ekonomske srednje šole**
- **VK in K kovinostrugarje**
- **VK in K strojne ključavničarje**

Pismene ponudbe sprejema kadrovski sektor podjetja. Razpis velja do izpopolnitve delovnih mest.

6334

DOBRO STROJEPISKO

sprejmem za dopoldansko honorarno delo v mesecu septembru.

Advokat dr. Ivo Horvat, Ljubljana, Tavčarjeva 8. 9380

Iz Churchillovih spominov: 2

Polom v Franciji

Dne 15. maja ob pol osmih zjutraj so me zbudili, češ da je Paul Reynaud pri telefonu: aparat je stal pri moji postelji. Reynaud je govoril angleško in očividno v hudi stiski. »Poraženi smo,« in ker nisem takoj odgovoril, je ponovil: »Premagani smo; bitko smo izgubili.« Rekel sem: »Tako naglo pa menda vendar ne,« On nato: »Fronta pri Sedanu je prebita ;Nemci deró tu skoz z oklopnimi silami, kakor povodenj.« — Tako nekako je pripovedoval. Jaz nato: »Izkušnje uče, da se ofenziva sčasoma unese. Spominjam se 21. marca 1918. Po petih ali šestih dneh se morajo ustaviti zaradi dovoza in popolnitve in potem je mogoča protiofenziva. To mi je svojčas povedal sam maršal Foch.« To smo 7 preteklosti vedno doživljali in tako naj bi bilo tudi zdaj. Ampak francoski ministrski predsednik se je povrnil k besedam, s katerimi je začel, in bile so žal le preresnične: »Tepeni smo; bitko smo izgubili.« Rekel sem, da sem pripravljen prispeti tja, da se pogovorimo o položaju.

V francoski fronti je res zazevala 75 kilometrov dolga vrzel in skoz njo je zdaj drl veletok sovražnih tankov, francoska 9. armada pa je bila popolnoma razkrojena. 15. maja zvečer so videli nemške oklopnike 90 kilometrov za prvotno fronto. Ta dan se je končavala tudi bitka na Nizozemskem. Zaradi kapitulacije nizozemskega vrhovnega poveljstva ob enajstih dopoldne je bilo mogoče evakuirati le maloštevilne nizozemske čete. Takšno prizorišče je seveda splošno vzbujalo vtis poraza. V prvi svetovni v ojni sem pogosto videl marsikaj podobnega in ob misli na prebito fronto, celo na širokem odseku, niti še nisem pomišljal na strahotne posledice, ki bodo zaradi tega nastale. Ker že mnogo let nisem bil pri viru uradnih informacij, nisem docela dojel, kako mogočno so stanje po prvi svetovni vojni spremenile množice drvečih, težkih oklopnih vozil. Res sem vse to vedel, toda na moje razmišljanje ni vplivalo dotorej, kakor bi bilo treba. A tudi če bi, ne bi bil mogel primerno ukrepati. Poklical sem generala Georgesa, ki je bil povsem ravnodušen in mi je poročal, da bodo vrzel pri Sedanu zamašili. Tudi general Gamelin je v neki brzojavki ugotovil, da je stanje med Namurom in Sedanom sicer resno, da pa ves položaj presoja mirno. Reynaudovo in ostala poročila sem predložil ob 11. uri seji kabineta. Toda 16. maja se je izkazalo, da so Nemci na fronti pri Sedanu prodrli globlje kot 90 kilometrov.

Čeprav celo naše vojno ministrstvo ni bilo obveščeno o nobeni izmed teh podrobnosti in si niso mogli ustvariti jasne podobe dogodkov, je bilo očitno, da je stanje resno. Zame ni bilo odlašanja, vedel sem, da moram še to popoldne v Pariz.

Okoli treh popoldne sem poletel s »Flamingom«, enim izmed treh vladnih potniških letal. General Dill, nadomestni šef državnega generalštaba, me je spremljal, prav tako general Ismay.

Bilo je dobro, zelo udobno letalo, letelo je 240 kilometrov na uro. Ker je bilo oboroženo, so nas spremljali lovci, leteli pa smo v deževnem oblaku in prispeli v dobri uri na Le Bourget. Brž ko smo stopili iz »Flaminga«, smo videli in vedeli, da je stanje še hujše in slabše kakor smo si predstavljali. Častniki, ki so prišli po nas, so poročali generalu Ismayu, da bodo Nemci najpozneje v nekaj dneh v Parizu. Ko so me na poslaništvu poučili o stanju, sem se odpeljal na Quai d'Orsay, kamor sem prispel ob 5. uri 30. Povedli so me v eno izmed lepih soban te palače. Reynaud je bil tu, minister za vojsko in obrambo Daladier in general Gamelin. Vsi so stali: ves čas sploh niso sedli. Na vseh obrazih sem bral najglobljo pobitost. Pred Gamelinom je bil na stojalu kakšna dva kvadratna metra velik zemljevid, na njem je bila s črnilom zarisana fronta zaveznikov. V tej črti je bila majhna, toda grozljiva zareza pri Sedanu.

Vrhovni poveljnik nam je kratko pojasnil, kaj se je zgodilo. Severno in južno od Sedana so Nemci prebili osemdeset ali devetdeset kilometrov fronte. Francosko armado, ki je ondi stala, so uničili ali razpršili. Neznansko silovito in nezaslišano naglo so prodirali nemški oklopniki proti Amiensu in Arrasu, najbrž zato, da bi v pokrajini pri Abbevillu dosegli obalo. Lahko pa bi tudi zavili proti Parizu. Za oklopniki, je rekel, prodira osem ali devet nemških divizij, ki so vse motorizirane in varujejo boke proti obema raztrganima francoskima armadama. General je govoril morda pet minut, ne da bi bil kdo črhnil. Ko je premolknil, je bilo nekaj časa vse tiho. Potem sem vprašal: »Kje je strateška rezerva?« In v francoščini, ki sem jo — v vsakem pomenu — neprisiljeno uporabljal: »Où est la masse de manoeuvre?« General Gamelin se je obrnil k meni, stresel z glavo, skomignil z rameni in rekel: »Aucune«. (Ni je!).

Spet daljši molk. Zunaj na vrtu Quai de Orsaya so vstajali iz velikih kresov oblaki dima in z okna sem videl, kako so častitljivi uradniki dovažali samokolnice, polne arhivskih aktov. Tako so že pripravljali evakuacijo Pariza!

Izkušnje imajo poleg svojih prednosti tudi takšno, drugo plat medalje, da se reči nikoli enako ne ponavljajo. Sicer bi bilo življenje najbrž kar preveč preprosto. Naše fronte so bile konec koncev tudi že kdaj prej prebite; in vedno smo zmogli in znali vrzeli zamašiti in potrpeti, da se je sila napada unesla. Ampak zdaj smo stali pred dvema novima faktorjema, ki ju nisem nikoli pričakoval. Prvič, nezadržni napad oklopnikov, ki so pretrgali vse prometne zveze in pregazili vse zaledje, in drugič, **nikakšne strateške rezerve. »Aucune«.** Bil sem kakor omoten. Kako naj sodimo o veliki francoski armadi in njenih najvišjih voditeljih? Nikoli si ne bi bil mislil, da poveljnik, ki je moral braniti 750 kilometrov dolgo fronto, ni poskrbel za rezervo. Nikoli ne more tako razsežna fronta zanesljivo držati; če pa je sovražnik tvegal hujši sunek, ki fronto prebije, moramo vedno imeti na razpolago nekaj divizij, da jih takoj, ko se skrha prva udarna moč ofenzive, vržemo v silovit protinapad.

Kaj so hoteli z Maginotovo linijo? Francozom naj bi na širokem odseku fronte prihranila nastop velikih množic vojske in omogočila ne samo številna izhodišča za krajevne protinapade, marveč naj bi tudi omogočala držati močne čete v rezervi. In samo tako je to mogoče napraviti. Ampak zdaj rezerve sploh ni bilo. Priznam, da je to bilo eno najhujših presenečenj v mojem življenju. Zakaj nisem kaj več zvedel o tem, četudi sem bil v admiraliteti tako močno zaposlen! Zakaj ni angleška vlada, in predvsem, zakaj ni vojno ministrstvo kaj več vedelo o tem? Jalov izgovor, da je francosko vrhovno poveljstvo zaupalo nam ali lordu Gortu svoje dispozicije samo v skopih obrisih. Mi smo imeli pravico biti informirani. Mi bi bili morali to zahtevati. Obe armadi sta se vojskovali na fronti ramo ob rami. Spet sem pristopil k oknu in videl, kako so se sukljali obročki dima, ko so v plamenih izginjali državni papirji francoske republike. Stari gospodje so še vedno dovažali samokolnice in metali vsebino na ogenj.

Potem je spet spregovoril general Gamelin. Obravnaval je vprašanje, ali bi kazalo zbrati moči, da bi prodirali proti bokoma vdornega mesta. Osem ali deset divizij so umaknili iz mirnejših frontnih odsekov Maginotove črte... Bile so dve ali tri oklopne divizije, ki še niso posegle v boj; osem ali devet nadaljnjih divizij so pritegnili iz Afrike in naj bi bile v prihodnjih dveh ali treh tednih na bojišču. Nemci bodo menda poslej prodirali skoz koridor med dvema frontama, na katerih bi lahko nadaljevali vojno po taktiki 1917 in 1918. Nemci morda ne bi mogli hkrati držati koridora, ki bi ga morali bolj in bolj varovati na obeh bokih, in nadalje prodirati z oklopniki. Tako nekako je to povedal Gamelin in slišalo se je čisto pametno. Vsekakor pa sem se zavedal, da njegova izvajanja niso prepričevala majhnega, toda doslej vplivnega in odgovornega kroga. Potem sem generala Gamelina vprašal, kdaj in kje predlaga napasti boke nemškega napadalnega klina. Odgovoril je: »Šibkejši smo po številu, šibkejši po opremi, šibkejši po taktiki,« — nato je obupano skomignil z rameni. Diskusije ni bilo; diskusija je bila odveč. In kaj smo mogli pripomniti mi, Angleži, spričo svojega neznatnega prispevka — deset divizij po osmih mesecih vojne in niti ene moderne oklopne divizije v boju!

General Gamelin in nato vsi govorniki iz francoskega vrhovnega poveljstva so ponovno in izrecno **naglašali,** kako šibki so v zraku. Nujno so prosili za pomoč nadaljnjih eskadril angleškega vojnega letalstva (RAF), bombnikov kakor lovcev, zlasti lovcev. To zahtevo po letalski podpori so ponavljali na vsaki nadaljnji konferenci, **do zloma Francije.**

Novice

ZAGREB: **nova enciklopedijska zvezka** — Do konca tega meseca bo Jugoslovanski leksikografski zavod izdal dva enciklopedijska zvezka, in sicer s področja gozdarstva in tehnike. Strokovnjaki tega zavoda pripravljajo za tisk v prihodnjem letu sedem enciklopedijskih zvezkov, med njimi kmetijsko enciklopedijo in atlas Jadrana, v katerem bo doslej najobsežnejši ekonomsko geografski in kulturno zgodovinski prerez skozi vsa večja mesta vzdolž naše obale. Pripravljajo tudi športno enciklopedijo, atlas Jugoslavije, slovar sedmih tujih jezikov in dva zvezka medicinske enciklopedije. Pri pisanju enciklopedijskih knjig Jugoslovanskega leksikografskega zavoda sodeluje več kot 3000 znanstvenikov in strokovnih sodelavcev.

ZAGREB: **obisk indijskega igralca** — Na potovanju proti Puli sta se v Zagrebu ustavila znani indijski igralec in producent Sunil Dutt ter njegov partner Beejour iz Bombaya. Tu sta gosta zagrebškega »Globus filma«, prisostvovala pa bosta jubilejnemu festivalu jugoslovanskega filma v Puli. Sunil Dutt je znan našemu občinstvu iz indijskega filma »Mati Indija«.

ZAGREB: **razstava del uporabne umetnosti** — V Zagrebu so zaprli razstavo del učencev šole za uporabno umetnost. S to razstavo so počastili osemdesetletnico te ustanove, hkrati pa so učenci pokazali številne idejne rešitve plakatov, vzorce za desene, za tkani tekstil, predmete notranje arhitekture in keramične unikate. Med razstavljenimi predmeti je bilo tudi precej takih, ki bi zadostili najzahtevnejšim merilom industrijskega oblikovanja in uporabne umetnosti.

HVAR: **začetek festivala** — Na Hvaru so odprli II. festival dramskih amaterjev Jugoslavije. Po kratkem ceremonialu so nastopili člani amaterskega gledališča iz Virovitice s Krleževo dramo »V agoniji«. Na programu letošnjega festivala je 15 dram in komedij domačih in tujih piscev, ki jih bodo izvajali dramski ansambli iz raznih krajev države. Vse predstave bodo postavljene na letni oder »Venerando«, prirejane pa bodo štirikrat tedensko, tako da bo zadnja prikazana v nedeljo, 18. avgusta. Ta dan bodo amaterji iz Valjeva uprizorili Shakespearovo tragedijo »Romeo in Julija«. Tričlanski ocenjevalni odbor bo na koncu festivala podelil zlato, srebrno in bronasto medaljo za tri najboljše predstave. Spominske plakete pa bodo dobili tudi vsi drugi sodelujoči ansambli.

PULJ: **dogovor za skupno nagrado** — Centralni komite Zveze mladine Jugoslavije in uredništvo tednika »Mladost« sta se dogovorila, da bosta za letošnji puljski festival podelila skupno nagrado v višini pol milijona dinarjev. Prejšnje leto so bile nagrade obeh podeljevalcev ločene.

HAAG: **predavanje srbskega znanstvenika** — Generalni sekretar srbske akademije znanosti in umetnosti dr. Milan Bartoš je sprejel vabilo haške akademije za mednarodno pravo za ciklus predavanj iz diplomatskega prava, ki ga bo imel na tej akademiji avgusta meseca. Predavanja, ki jih bo okoli 100, bodo poslušali mladi doktorji prava, strokovnjaki za mednarodno pravo iz različnih krajev sveta.

ZLATI LEV IZ BENETK — ki se ponosno kaže nad »Nevarno potjo«, ki jo je poslal na mednarodni festival »Jadran film« iz Zagreba in za katero je slovenski književnik Anton Ingolič prispeval scenarij.

IZŠLA JE NOVA ŠTEVILKA REVIJE ILUSTRIRANE

tovariš

OPOZARJAMO NA REPORTAŽE:

SMRTNO ZADETO MESTO — pet strani pretresljivih slik Skopja po strašnem potresu

ZLATO ZA NAŠE — dve mednarodni priznanji našim filmom: Zlati lev v Benetkah, zlata kolajna v Moskvi

PRIMER BRATUŠA — nadaljevanje prikaza najzanimivejšega sodnega procesa na naših tleh: o viničarju, ki je »pojedel lastno hčer«

IZ ZAKLADNICE NAŠE SPOMENIŠKE ARHITEKTURE — GRAD RIHEMBERK

VESELICA — »Tovarišev« reporter na res veseli veselici

RDEČI TRIKOTNIK — deseti in prvi Puljski festival

ŠAJBA VOZI PROTI AMSTERDAMU — »Tovarišev« reporter s šoferji težkega kamiona v inozemstvu

NEBOTIČNIKI POD VROČIM SONCEM — slovenska znanstvenika v Afriki

KJE SO ZLATI ČASI PLAYBOYA RUBIROSE — osvetlitev »kariere« latinskoameriškega diplomata

KADITI PREPOVEDANO

HUMOR

SVET V MOZAIKU

NOVELA »MIR V KRSTI«

V prilogi KAJ VES — KAJ ZNAŠ vrsta raznih križank in drugih ugank, quiz in zanimivosti

RADE MARKOVIĆ V RADOPOLJU — Vloga siromaka Ilije Krivalja v filmu Stoleta Jankovića »Radopolje«, ki je bil na sporedu drugega festivalskega dne, je že devetnajsta filmska vloga znanega beograjskega igralca Radeta Markovića. O tem liku je rekel sam: »Ilija Krivali je neznaten siromaček, prezrt pohabljenec, ki se je izgubil v vojni in revolucijski vihri in zdaj na vse načine poskuša, da bi se opravičil pred družbo in vključil v novo življenje. In ko mu naposled oproste vojne grehe, propade takoj po rehabilitaciji. Vloge sem se lotil z iskreno simpatijo zanj.«

X. festival jugoslovanskega igranega filma

Obdelava slabša od tematike

PULJ, 30. jul. — V filmih s snovjo NOB niso le tematske značilnosti letošnjega filmskega festivala. Vsak prinaša tudi dokaze o intenzivnem iskanju novih stilnih prijemov in vsebinskih poti. V tej dobrodošli pestrosti pa se vendarle ponavlja ista značilnost: vsi ostajajo bolj ali manj v mejah poizkusa, ne da bi se povzpeli v docela suvereno obvladanje izbrane snovi in njej primernega stilnega izraza. Lahko bi rekli, da so imeli vsi režiserji doslej več sreče z izborom določene tematike kot pa z njeno realizacijo. To nam v dosedanjem programu potrjuje po »Desantu« in »Mačku« tudi »Radopol je« Stoleta Jankovića.

Tudi v Radopolju je tisto, kar najbolj čustveno pritegne gledalce, téma: velika baladna téma o ženah s črnimi rutami in o življenju, ki se noče vrniti v njihovo vas. Pripoved tistih žena, ki s tragično vztrajnostjo ostajajo na domačem pogorišču, in o mladih, ki pred neizprosnim pritiskom preteklosti beže v svet. Žal se Stole Janković ni odločil za enoten oblikovalni princip in je gradil film v dveh nasprotnih smereh. V zasnovo, ki se približuje patetično pridvignjeni baladi ali celo antični tragediji (nekatere sekvence spominjajo na starogrški zbor), je vključil vrsto ne samo realističnih, temveč poudarjeno veristično-ih prizorov. Ustvarjalnega stališča med obema prijemoma ni našel, ob tem pa se mu je drobila filmska celota in razpadala celovitost dramskih likov. Ob monumentalno nadahnjene prizore, ki jih je razpoloženjsko dopolnjevala kamera Aleksandra Sekulovića, se je pomešala vrsta odvečnih, po nepotrebnem sortiranih epizod (sicer odlično zaigrana vloga »Moža brez žebljev« Borisa Dvornika, gnetenje ilovice in še marsikaj). Med številnimi vlogami je večje presenečenje filma mlada Vesna Krajina kot pa po fiziognomiji odlično izbrana Gizela Vučković, ki v osrednji vlogi ni mogla preglasiti spomina na svojo impresivno epizodo v »Rdečem šalu«. Olivera Marković je standardna, Milena Dravić je spet simpatična, iskren igralski napor se je obrestoval Radu Markoviću v zahtevni karakterni vlogi.

V mejah neizpeljanega in neizčiščenega poizkusa ostaja tudi Pogačićev film »Mož s fotografije«, ki ga bomo gledali nocoj. Dramaturška iztočnica filma (scenarij Dragoslav Iljić, proizvodnja Jadran-film) je zanimiva. Napoveduje psihološko dramo, ki bi v dosledni izpeljavi obogatila doslej obdelano tematiko NOB z novimi niansami.

Velika podobnost med povprečnim bojazljivim uradnikom in voditeljem ilegalnega gibanja v okupiranem mestu je zapeljala nemško policijo in uradnikove sosede. Policija ga je namreč aretirala, po odkritju pomote pridobila za svojega tajnega sodelavca in izpustila. Soseska pa je našla v njem svojega junaka in ga obdala z neupravičenim spoštovanjem. V namišljeni glorioli slave se uradniku Tatiću izpolni celo ljubezenska želja. Bolj kot slaba vest sproži usodni preobrat iz strahopetca v junaka prav ta čustveni motiv.

Ko bi Pogačić obrnil kamero v značaj svojega junaka in ko bi z večjo analitsko doslednostjo sledil njegovim zapletom in očiščenju, bi gledalec filmu kljub številnim nedoslednostim in naivnostim prisluhnil z večjo pozornostjo. Pogačić pa ni odpovedal le pri razpletu osnovne psihološke dileme. Brez posebne izvirnosti in režijske uglajenosti je vnesel v film še melodramske komedijske akcijske elemente, ki so občutno vozlali odmotavanje psihološke niti. Glavno vlogo je Pogačić zaupal Nikoli Miliću, ki je v filmu več prispeval s svojim likom kot pa z igro. Olivera Marković tudi v tem filmu ni igralsko izrazita.

Film »Tistega lepega dne« poznamo. Komedija Vibe-filma in režiserja Franceta Stiglica se vrača v preteklost, kamor ju je vodil s svojo novelo o trmastih Primorcih Ciril Kosmač.

Zgodba o vdovcu Štefucu in njegovem vztrajnem snubljenju tretje svakinje, lepe Zane, se začenja z značilnim detajlom: okrasna steklena krogla v vrtu smešno razpotegne podobe mimo idočih. Pozor torej: ne bomo iskali pravega življenja, ki je bilo za Slovence v fašistični Italiji v tridesetih letih bridko, temveč njegovo vedro plat. Stiglic je ostal dosleden temu opozorilu. Pod površino preproste, nepotrebne in celo neaktualne komedije je prikrita preciznost in hotenje po oblikovanju uglajene nevsiljive stilizacije. In če publika ne bo vsega razumela, ker še filmski kritiki iz drugih republik govore o »specifično slovenskem« humorju, ostaja filmu Franceta Stiglica nedvomno priznanje za homogenost in zaokroženost, ki je letos nismo deležni v tolikšni meri, da bi jo lahko prezrli. Epizod je v letošnjih dvanajstih filmih veliko dobrih, toda toliko upanja na priznanje, kot ga ima za zdaj Zupanov župnik, jih nima veliko. Žirija utegne opaziti tudi sceno in prisluhniti Srebotnjakovi glasbi.

Oba današnja filma v operativni sekciji, ki ju pri nas še nismo gledali, sta povsem potrdila kriterij izbirne žirije. Petrovićevi lepo fotografirani in v reportažni podobi beograjske vsakdanjosti uokvirjeni »Dnevi« (Avala film) so povsem obnemogli pred svojo vsebinsko praznino. »Operacija Tizian« Radoše Novakovića (Avala film) je smešen, reven poskus kriminalke, o kateri ni vredno izgubljati besedi. Podatek, da so prav ta film odkupile Zahodna Nemčija, Avstrija in Švica, preseneča. Morda gre zasluga za to lepi zbirki dubrovniških turističnih razglednic, ki se zvrste v filmu. Škoda je nadpovprečnega okolja za podpovprečen film.

STANKA GODNIĆ

Folklorni festival na slovenski obali

Prvi večer IV. jugoslovanskega folklornega festivala, ki je bil v ponedeljek pred slikovitim ozadjem kamnitih hišic na Punti v Piranu, z nastopom skupin slovenske izvirne folklore, je povsem uspel in našel prisrčen odmev tudi pri občinstvu, ki je avditorij polno zasedlo. Med predstavniki je bil tudi podpredsednik Izvršnega sveta SRS Beno Zupančič. Festival pa je v imenu okrajnih družbenih organizacij začel predsednik okrajnega odbora SZDL Koper Ivan Lapajne. Z minuto molka so navzoči počastili pred začetkom spomin žrtev katastrofe v Skopju.

Pod strokovnim vodstvom glasbeno narodopisnega inštituta iz Ljubljane in v režiji Marije Šušter so se zvrstile na odru v pestrem programu z motom »Zemlja — človek — ples« pristne domače skupine — iz Predgrada v Beli krajini, vokalni kvintet bratov Razinger iz Podkorena, zamejska folklorna skupina iz Rezije, Kurenti iz Markovcev pri Ptuju in kot dopolnilo — akademska plesna folklorna skupina France Marolt iz Ljubljane s prekmurskimi in gorenjskimi plesi. Sleherna med njimi je prinesla nekaj svojega in posebnega, zlasti tiste, katerih neposredna povezanost z zemljo se še povsem čuti. Nekam otožne, žensko lirične so bile pesmi in plesi belokranjskih gostov z rdečo baržunasto zastavico; gorenjski plesi so vse bolj šegavi in urni; v divjem poskakovanju panonskih kurentov s ptičjimi glavami pa je sploh neka praelementarna zemeljska sla. Podkorenski pevci z irhastimi hlačami in širokimi planšarskimi klobuki so bili oblečeni robato, a stare pesmi so peli že zelo kultivirano — zlasti na »drajer«, to je z dvema prepetima glasovoma. Rezijanska skupina je bila, nasprotno, po noši veliko bolj mestno uglajena, s klobuki, podobnimi starim cilindrom, a njeno petje je bilo veliko bolj preprosto in arhaično. Ta sočni, pestri splet pristne slovenske folklore iz raznih pokrajin z vsemi njihovimi značilnostmi in hkrati neko skrito notranjo povezavo, ki si jo med njimi nujno občutil, pa je obenem nehote opozoril na slovensko križišče, na to, da se na vsakem koncu že stapljamo s sosednjimi folklornimi elementi. Gorenjski plesi in pesmi so silili v alpski svet, belokranjska besedila, rdeče čepice in kolo ob tamburici so že podajali roko hrvaškim sosedom . . .

Za tujce je moralo biti vse skupaj lepo doživetje — čeprav naša slovenska folklora po elementarnosti morda zaostaja za drugimi v Jugoslaviji. Ta njena izvirna izdaja ne umetno gojene, ampak pristno ohranjene — jo je, nasprotno, rehabilitirala.

Že če ne bi bilo nič drugega, je ta večer slovenske izvirne folklore opravičil obstoj koprskega festivala in željam napovedovalca ob koncu »Na svidenje prihodnje leto« se lahko samo pridružimo. K največji zanimivosti ponedeljskega večera — gostom iz Rezije — se bomo pa tako še povrnili.

BP

Slovar sodobne knjižne slovenščine

Ob stoti seji uredniškega odbora

Naša javnost je bila že konec lanskega leta nekajkrat obveščena o delu za slovar sodobnega slovenskega knjižnega jezika, ki ga je zastavil Inštitut za slovenski jezik SAZU oziroma uredniški odbor slovarja s svojimi notranjimi in zunanjimi sodelavci. Pred dnevi se je sešla redakcija k svoji stoti seji in ta priložnost nam bodi zunanji okvir za poročilo, kako daleč so že s tem velikim jezikoslovnim podjetjem, namenjenim — kot pravijo sestavljavci — vsakemu dobro pismenemu Slovencu za njegovo vsakdanjo rabo.

Delo, v tej redakciji formalno započeto konec leta 1962 in z letnico 1970 kot mejo, ko naj bi bilo sklenjeno, se je ob izdatni podpori republiškega Sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti in seveda akademije same — ta je znanstveni skupini zadnje čase na novo in smotrneje opremila delovne prostore — zares pospešeno razmahnilo in poteka sedaj v dveh smereh. Še naprej izpisujejo besedno gradivo iz leposlovnih del, časopisov in publikacij; hkrati pa zbirajo izraze po posameznih panogah tudi številni terminologi. Sestavljen pa je tudi že poskusni snopič, ki bo šel jeseni v tisk. Namen tega snopiča je, seznaniti bralce z načinom obdelave besednega gradiva ter z razponom problemov, ki jih bo letos zaobsegla. Okrog devetdeset gesel, kolikor jih bo poskusno obdelanih, bo po pričakovanju urednikov vzbudilo mnenja, stališča in predloge občinstva. Upoštevanje tudi te plati bo ena izmed priprav za prvo knjigo, ki bo bržkone pripravljena do konca leta 1965 na okrog 1000 straneh, zajemajoč besede verjetno od A do J.

In potem — pravijo sestavljavci — ji bodo sledile še tri do štiri knjige z vsega skupaj 120.000 gesli, torej z obsegom, ki bo približno dvainpolkrat večji od Pleteršnikovega slovarja. Tako, ponavljamo, brez trohice omahovanja pred ogromno snovjo, ki čaka dokončne slovarske oblike, zatrjujejo trije glavni uredniki: Anton Bajec, Mile Klopčič in Francè Tomšič, ki bodo s šestimi pomožnimi redaktorji uredili prvo knjigo. Za pravilnejšo predstavo navedimo naslednji podatek: prvo knjigo srbskohrvatskega Rečnika književnog i narodnog jezika, ki je izšla leta 1959, je izdelovalo okrog 50 strokovnjakov celih šest let. Toliko obrisno o problemu, ki pa je razen od denarnih sredstev odvisen tudi od tega, koliko strokovnega kadra je sploh na voljo za takšno delo. Z denarno okrepitvijo celotnega podjetja se je namreč krog zunanjih sodelavcev lepo raztegnil, saj je samo terminologov okrog osemdeset. Toda pičla desetina internih strokovnjakov — ta se zdi pod goro dela in problemov toliko neustrašena in polna delovnega optimizma kot, recimo naravnost, neznatna.

Naposled opomnimo samo na poglavitne poteze nastajajočega besednjaka — ki ga ne smemo zamenjavati s specializiranim etimološkim slovarjem, o katerem smo pred kratkim poročali — in precenimo vrednost njegove kulturne vloge ter — vsestranske podpore, katere smo mu dolžni.

Slovarja knjižnega jezika, po katerem bi s pridom lahko posegel vsakdo pišočih — od zasebnega korespondenta, na priliko, pa do prevajalca ali leposlovnega ustvarjalca — danes ta čas še nimamo. Pleteršnikov slovar ni besednjak knjižnega jezika, Slovenski pravopis pa ima predvsem druge naloge. Dovolj, če še pristavimo, da bo najavljeni slovar obdelal vse besedišče, ki je dandanes živo v našem jeziku oziroma ki ga beremo pri naših klasikih, vključno od Prešerna naprej. Posebno pomembnost sestavljavci označbi besednih — in to je spet znamenje posluha vsakdanjo priročnost slovarja — pripisujejo pomenov in stilistični rabi izrazja. Tudi besede iz žargonov, kolikor jih uporabljajo pomembni pisatelji, bodo upoštevane, po drugi plati pa bo slovar kolikor toliko skušal opominjati na pravilno jezikovno rabo. Prav zato, namreč, da bi iščoči želeno besedo, frazo ali pomensko značico čar najhitreje našel, se je uredniški odbor odločil za abecedno zaporedje besednega gradiva, ne pa za geselska gnezda.

Delo, ki smo ga skušali znova na kratko predstaviti, skriva v bistvu značilnosti vsega živega, nikoli do konca ujetega v platnice knjig. Izpisovanja iz knjižnega jezika in beleženja strokovnega izrazja, ki prav tako nenehno nastaja, pomreč ne more biti konec. Nadeljevalo se bo tudi tedaj, ko bo, kot za trdno pričakujemo, na naših knjižnih policah že stal celoten slovar sodobnega slovenskega knjižnega jezika. Teči more hkrati z življenjem slovenščine in, še posebej, z živo skrbjo zanjo.

JOŽE SNOJ

Bogastvo velikega mozaika

Konserviranje antičnega spomenika v Pulju

»To je največja površina mozaika, kar smo jih doslej v Jugoslaviji obravnavali«, je ugotovil v zvezi s konservacijo skoraj 70 kvadratnih metrov velikega mozaičnega tlaka v Pulju asistent Jugoslovanskega inštituta za varstvo kulturnih spomenikov iz Beograda Zvonimir Zeković, ki skupno s konservatorjem Miloradom Nedićem vodi to pomembno delo v Pulju.

Na čudovito ohranjeni antični rimski mozaik iz časa cesarstva so naleteli po naključju pred leti pri kopanju temeljev za novo bančno stavbo v trgovski ulici blizu stare bizantinske cerkvice. Mozaik na dvorišču je bil skoraj tri metre pod sedanjo ravnijo zemlje, ker je bil očitno položen v tla bogate sobane za nočne zabave. Osrednji motiv je legendarni prizor o kaznovanju kraljice Dirke ter Antiopi z njenima sinovoma - dvojčkoma v ozadju, ki jo rešujeta pobesnelega bika. Sicer pa je večina mozaika pokrita z nekoliko trdimi, a kljub temu likovno nenavadno razgibanimi in lepimi ornamenti, zlasti rozetami, rastlinskimi in živalskimi oblikami ter zavitimi pletenicami, ob robu pa se vleče simbol sonca in življenja. Dragoceni mozaik je za silo že zavarovan pod posebno stekleno streho ter dostopen občinstvu, vendar pa ga prav zdaj dokončno čisti in konservira posebna strokovna arheološka konservatorska skupina Jugoslovanskega inštituta. Ta dela, ki jih gmotno podpirajo tudi nekatere istrske muzejske ustanove, se bodo nadaljevala vse do jeseni.

Mlada delovna skupina ima jugoslovanski značaj, saj so v njej trije študenti Akademije za upodabljajočo umetnost iz Ljubljane, dva iz Zagreba in pet iz Beograda. Prav ljubljanski zastopnik, aktivni predsednik študentov na likovni akademiji, Srečko Koci, mi je tudi razkazal mozaik, ki očitno sega s svojo površino tudi še pod sedanje neodkopane stene. Sicer pa so sploh ugotovili, da je pod zemljo v temu delu mesta po vsej verjetnosti še polno podobnih dragocenih mozaikov, ki jih bodo tudi poskusili odkriti in muzejsko ohraniti, potem ko bodo podrli nekaj poredko stoječih dotrajanih stanovanjskih hiš na tem urbanistično še neurejenem prostoru.

Iz že odkritega mozaika jemljejo sedaj člani ekipe posamezne partije ter jih prenašajo na svojo delovno mizo v galeriji samostana sv. Frančiška. Tu jih po natančnih načrtih, potem ko jih očistijo, znova sestavljajo v zdravo, utrjeno podlago. Tako rešujejo še za dolgo dobo zgodovinsko in umetniško bogastvo, ki bi sicer propadlo. Za to delo je poletni čas nasploh zelo primeren, ne samo zaradi prostega časa zaposlenih študentov, ampak tudi zaradi mozaika samega, ki se v suhem vremenu suši, medtem ko ga je sicer že začenjala najedati vlaga z algami.

Delo skupine je še bolj aktualno, ker so hkrati odkrili v enem izmed spodnjih prostorov starinskega romanskega samostana, v katerem delajo in bivajo, pod slojem grobišča tudi drug, sicer nekoliko manjši, a prav tako zanimiv antični mozaik, ki ga zdaj šele postopoma čistijo in raziskujejo. Tudi ta mozaik bodo konservirali.

Starinsko cerkvico sv. Frančiška iz konca XIII. stoletja s tihim samostanskim atrijem okrog visoke platane, ki jo obdajajo pokriti stebrišči hodniki s kasetiranim stropom, so letos prvič uvedli tudi kot komorno koncertno prizorišče, hkrati pa so jo vključili v muzejsko zaščito. Zgodovinski muzej v Pulju zaradi pomanjkanja prostorov in rušenja namreč prevzajo in marsikatere njegove eksponate razstavljajo na drugih krajih. Tako so tudi že stene starinskega hodnika samostanskega dvorišča obložili z nekaterimi arheološkimi kamni in reliefi, kar nenavadno arhaično vzdušje samo še bolj plemeniti. Tudi na mali ploščadi z druge strani cerkvice bodo uredili na prostem park starinskih antičnih skulptur, ki so se doslej gnetle v muzeju.

Pulj bo, kot kaže, v prihodnje sploh čedalje bolj dihal kot mesto z izrazitim kulturnim značajem, tembolj, ker je njegovega bogastva antičnih izkopanin še vedno le malo odkritega in raziskanega. Ta nova podoba mesta se bo lahko razvila še bolj, ko bodo, kot je menda že predvideno, industrijski in drugi taki objekti izpraznili nekatere dele mesta in okolice, ki so jih doslej zavzemali. Seveda pa bodo temu sledila še nova arheološka izkopavanja.

O nenavadno veliki aktivnosti arheologov in konservatorjev v letošnjem letu naših, zlasti na področju odkrivanja mozaikov, pa govorij tudi ugotovitev, ki so mi jo povedali ob koncu zanimivega razgovora v delovni skupini inštituta v Pulju: »Razen tega delovišča odkopujemo letos tudi v Poreču in v Biograd. To, kar bomo odkrili letos, bo več, kot smo poznali mozaikov v Jugoslaviji vse doslej.

BOGDAN POGAČNIK

Branislav Nušić 28

Avtobiografija

Prevedel DAVORIN RAVLJEN

Takšno njegovo občevanje z dijaki pa je vplivalo na nas še drugače. Sleherni izmed nas se je polagoma, neopazno in postopoma privajal vzdevku, pa ne samo vzdevku, marveč tudi vsem lastnostim tiste živali. Spočetka se je seveda vsak upiral, nato pa se je privadil, se potem pomiril in se naposled vdal, dokler ni postala ta navada že tako močna, da je začela prehajati v kri.

Tako je začel na primer Ljuba Slon, v začetku šolskega leta živahen in gibek dečko, polagoma, neopazno, postopoma dobivati slonovske navade, okorno se je gibal, leno mislil in dobrodušno mežikal, še celo koža je bila bolj in bolj neobčutljiva in nos se mu je daljšal v rilec. Jovica Orangutan se je prav tako začel nekam čudno gibati, kakor dotlej še nikoli. Zdaj pa zdaj se je čehljal z roko po hrbtu, mežikal in režal nad tovariši; začel je celo uporabljati noge namesto rok, zlasti pri pretepih, nekako zlahka je preskakoval šolske klopi, skakal skozi okno ven in noter, se prikopical čez klopi, vse to nekako tako, kakor da bi ga bilo treba pripeti na verigo. Sredoju Dihurju se ni bilo treba prav posebno potruditi, da bi se prilagodil lastnostim živali, po kateri je dobil ime. Jova Osel, ki je sicer že ob prihodu v šolo prinesel s sabo nekaj oslovskih lastnosti, pa se je nenavadno izuril v potrpljenju. Ne samo ves profesorski zbor, marveč tudi ves razred ga je tepel, in če se je poprej še kolikor toliko otepal, se je sčasoma popolnoma vdal v usodo in jo je res stoično prenašal.

Živalska imena, ki smo jih imeli, so tako vplivala na vse nas in temu smo se vsi hote ali nehote vdajali in se prilagajali značaju, ki je ustrezal enemu in drugemu živalskemu priimku.

Zanimivo pa je, da smo tudi pozneje, ko smo že stopili v življenje — in naj smo se trudili, kolikor smo se hoteli, da bi te vtise zabrisali in odpravili — vendarle ohranili nekaj takega značaja in takih navad in smo si za življenje izbrali poti in poklice, ki so nam ustrezali in smo se v njih lahko okoriščali z lastnostmi, pridobljenimi za mladih let. Tako je šel na primer Sima Puran med diplomate in tam dosegel lepe in očitne uspehe; Jovo Osel je postal minister prosvete in je izpeljal v tej stroki premnoge koristne reforme; Pera Som je postal član Akademije znanosti, kjer še dandanašnji molči kakor riba; Spira Prežvekovalec je postal okrožni prota in so ga že zdavnaj odlikovali z rdečim pasom: Toša Kameleon se je ves vrgel v politiko in jo uganja nenavadno uspešno; Sredoje Dihur se je vrinil v policijo, in koderkoli je služboval, čutiš njegovo sled; Andra Krokodil je kot varuh do kraja pogoltal neko dediščino, veliko dvonadstropnico in sedem hektarov zemlje. In tako vsi po vrsti, vsak je šel po poti, ki mu je bila že zamlada usojena.

Meni, ki sem bil najmanjši v razredu, je profesor prišil vzdevek miš. To je tista domača živalca, pred katero vrešče ženske, brž ko jo opazijo, in visoko dvignejo krila, in to je tista domača živalca, ki zoblje drobtinice, vržene s tuje mize. Pa če bi mi bila usoda navsezadnje dodelila v življenju samo to, da bi ženske vsakikrat, kadar me zagledajo, vrisnile in dvignile krila, bi to še nekako prenašal, toda vse kaže, da je usoda izkoristila samo tisto drugo značilnost te živalce. Zavoljo tega, ker ta živalca zoblje drobtinice, vržene s tuje mize, mi je usoda namenila, da bom — srbski pisatelj.

TUJI JEZIKI

Nekako tisti čas so uvedli po naših srednjih šolah obvezni pouk francoščine in je hudo primanjkovalo učiteljev, ki bi jo poučevali. To pa še malo ni spravilo v zadrego ne šolske uprave ne nas dijakov. Šolska uprava je določila nekega nesrečnika iz profesorskega zbora in mu naložila, naj se z nami vred uči francoščine, in to nam je bilo zelo všeč, ker nam tako ta predmet ni delal nikakršnih težav. Narobe, francoska ura nam je bila prijeten oddih med drugimi urami in smo se v nji prav lepo zabavali.

Kadar se je profesor lekcijo naučil, smo se šli nekako »povej, pa ti povem«, kadar se je ni naučil, je bilo pa še laže, ker se je tudi sam otepal razgovora o francoščini in je rajši zasukal pomenek na čisto druge reči. Pripovedoval nam je na primer, da je znal Mitridat VI, kralj v Pontu, ki je vladal celih 100 let pred Kristovim rojstvom, dvaindvajset jezikov, in še, da je sam poznal nekega Črnogorca, ki se je dosti potepal po svetu in je znal pet tujih jezikov, le da je vse govoril v črnogorskem narečju.

Kadar je lekcijo znal, je pričel učno uro s posebnim nagovorom, in sicer vsakikrat takole:

»Otroci, francoščini morate posvečati posebno skrb. Neogibno vam bo potrebna, ako bo, recimo, postal kdo izmed vas zunanji minister ali če želi postati hotelski vratar; vedite tedaj, da brez francoščine ne gre.«

Po tako modrem nagovoru je položil predse znano knjigo »Ollendorfova metoda za učenje francoskega jezika«, ki je bila tačas edina učna knjiga, iz katere smo se mi in profesor učili francoščine, in tedaj se je pričel med nami od besede do besede takle razgovor po Ollendorfovi metodi:

Vprašanje: Brat vaše žene, ali ima ptico, ki lepo žvrgoli?

Odgovor: Da, brat moje žene ima ptico, ki lepo žvrgoli!

Vprašanje: Ali ni vaša sestrična v sorodu s sestrično mojega nečaka?

Odgovor: Da, moja sestrična je v sorodu s sestrično vašega nečaka!

Vprašanje: Ali ste videli nožič mojega strica?

Odgovor: Da, videl sem nožič strica na klopi na vrtu moje tetke, ki je včeraj snedla lepo jabolko.

Vprašanje: Vaš starejši brat, ali govori on francoski?

Odgovor: Moj starejši brat ne govori francoski,, ima pa žepni nožič.

Vprašanje: Ali vaša sestra rada jé sir?

Odgovor: Da, moja sestra rada jé sir.

Kakor lahko spredimo že po teh primerih, je Ollendorfova metoda nenavadno primerna in dobra za učenje francoščine, mene pa spominja na nekega našega mladega diplomata, ki se je po Ollendorfu naučil in se je ob nekem diplomatskem obisku takole pogovarjal:

»Vaša država, mar ni voljna biti v dobrih sosedskih razmerah z našo državo? Vaša država, mar ni voljna izjaviti naši državi, da je ona, vaša država, voljna živeti v dobrih sosedskih odnošajih z našo državo?«

Seveda se je mlad diplomat tudi na diplomatskih večerjah okoriščal z znanjem francoščine po Ollendorfu. Tako je nekoč rekel papeškemu nunciju, ki je sedel na njegovi desni:

»Ali vaša sestra rada jé sir?«

In ko ga je markiza Inêz de Herera, žena španskega poslanika, vprašala:

HALOŠKA KLET V HOTELU PETOVIA — V novozgrajenem hotelu »Petovia« v Ptuju so uredili haloško klet, ki s svojo domačnostjo in originalnostjo privablja goste. Foto: Gal

V nekaj vrstah

SLOVENSKA BISTRICA —Na področju občine posvečajo zadnje čase posebno pozornost turizmu. Razmišljajo o tem, da bi preuredili hotel »Planina« in z njim pridobili 30 ležišč. Tudi v nekaterih drugih krajih predvidevajo povečanje nastanitvenih kapacitet. Vkolikor bodo dobili kredite, bodo na področju občine pridobili v prihodnjem letu 146 ležišč. — s

PTUJ — Gostinsko podjetje »Haloški biser« namerava preurediti deset gostiln v raznih krajih občine. Za uresničitev te zamisli bi potrebovali 33 milijonov dinarjev. -o

BORL — Za pospeševanje turizma na tem gradu bi potrebovali boljšo dovozno cesto, ker je sedanja v slabem stanju. -n

MURSKA SOBOTA — Gostinsko podjetje Central« namerava zaprositi za dodelitev kredita za gradnjo novega hotela, restavracije in kavarne, v višini 230 milijonov dinarjev. Problem bo v lastni udeležbi, saj tudi občinska skupščina nima potrebnih sredstev. Prav tako bodo potrebovali sredstva za ureditev kopališča v Moravcih in kopalnega bazena v Petrovcih. -r

SLOVENJ GRADEC — Poleg rekonstrukcije hotela »Korotan« nameravajo urediti v tem kraju segrevanje vode v kopališču s paro, ki bi jo dovajali iz Tovarne usnja. Razen tega nameravajo zgraditi tudi vlečnico na grad. Trgovsko podjetje »Zila« pa namerava urediti ekspresni bife. -n

RADLJE OB DRAVI — Podjetje »Stroj« namerava kupiti servisno delavnico in jo postaviti v bližini karavaninga na Mutski Dobravi. Servisna delavnica bo veljala okrog 24 milijonov dinarjev ter jo bodo kupili pri podjetju »Kovinar« v Mariboru. -ok

MARIBOR — Turističnemu društvu Maribor so zmanjkali prospekti mesta Maribor. Zato bodo morali izdati nove prospekte in tako zadostiti povpraševanju turistov. -an

ORMOŽ — Gostinsko podjetje preureja del gradu v gostinske prostore. Pri teh delih in rušenju so pridobili tudi nekaj stare opeke, ki jo bodo odstopili za ureditev prleške pivnice na turistični postojanki Gomila v Slovenskih goricah. -r

BELTINCI

Sodobno opremljena špecerijska trgovina in delikatesa

Pred dnevi je odprlo trgovsko podjetje »Ravenka« v Beltincih novo sodobno opremljeno špecerijsko trgovino in delikateso. Potrošniki so že zdavnaj izrazili željo, naj bi tudi v Beltincih sodobno opremili trgovine s tekočo vodo, s hladilniki in z različnimi stroji. Sedaj jim je »Ravenka« to željo izpolnila. V trgovini je velika izbira prehrambenih predmetov, ki jih Beltinčani doslej niso mogli nabaviti, kot na primer hladen jogurt, sveže maslo, mesni izdelki, osvežujoče pijače ipd. Poslovalnica je odprta neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Trgovsko podjetje Ravenka je naslednik prejšnjih trgovin kmetijskih zadrug. Te pa so imele zastarel inventar, ki so ga uporabljali še zasebni trgovci. Ravenka je zamenjala inventar, uprava pa tudi skrbi za hitro dobavo in dostavo blaga. Ravenka gradi s krajevno skupnostjo Melinci nov trgovski lokal, ki bo tudi sodobno opremljen, ker doslej prostor ni ustrezal higienskim predpisom. Ravenka bo v prihodnjem letu začela graditi skladišče poleg že zgrajene garaže. Vse svoje investicije je podjetje investiralo iz lastnih skladov. J. M.

NENAČELNA ZAVRNITEV

Mlad inženir metalurg je zaprosil viško občino, naj mu izda dovoljenje za livarsko obrt. Obrt bi opravljal v delavnici svojega očeta, livarja. Sin ima torej namen nadaljevati očetovo obrt na višji strokovni ravni. S prostori za novo obrt ni nikakršnih težav, niti z dovoljenjem, da v predlaganih prostorih lahko opravlja tako obrt. K prošnji je inženir priložil svojo metalurško diplomo, ki jo je opravil na ljubljanski univerzi z odliko in navedel, da si je v očetovi livarski delavnici pridobil tudi prakso.

Občina Vič pa mu je prošnjo zavrnila z ugotovitvijo, da za livarsko obrt nima — zadostnih kvalifikacij! Da naj zaprosi za pregled strokovnosti ali pa opravi izpit za kvalificiranega livarskega mojstra!

B. FINZGAR

DOBRNA

Vedno več gostov

V zdravilišču Dobrna so te dni sprejeli vsak dan od 30 do 40 gostov, tako da imajo nezasedenih le še nekaj ležišč. Turistično društvo skupaj z zdraviliščem prireja promenadne koncerte, ples, gostovanja najrazličnejših kulturno-zabavnih ansamblov, pripravili pa so tudi že nekaj izletov.

Letošnje leto so v Dobrni zaskrbljeno pričakovali začetek prave sezone, zadnji dnevi pa kažejo, da strah — zaradi novega režima pri pošiljanju bolnikov v zdravilišča s strani socialnega zavarovanja — ni bil tako brez osnove. Med gosti je namreč zelo veliko samoplačnikov, največ iz Vojvodine in Dalmacije, zavarovancev pa je nekaj manj.

Iz ostalih krajev poročajo, da so zmogljivosti v veliki meri izkoriščene. V Velenju so zasedena vsa ležišča, tako da v hotelu Paka in v veekend naselju na jezeru ni več prostora. Enako je v Preboldu, Moziriu in Gornjem gradu. V teh krajih pa je še nekaj prostora pri zasebnikih.

V ostalih zdraviliščih, to je v Laškem, Rimskih Toplicah in v Rogaški Slatini je dovoli prostora, predvsem pri zasebnikih. J. Z.

GORNJA RADGONA

V Elradu: neumorno proti cilju

Pregled izpolnjevanja planskih nalog gospodarskih organizacij v radgonski občini ponovno postavlja za prvih pet mesecev v najbolj ugoden ekonomski položaj radgonsko industrijsko podjetje »Elrad«. Že konec maja so namreč v tem podjetju dosegli blizu 300 milijonov plačane realizacije. Presegli so zlasti planirano proizvodnjo TV in UKV anten, kar potrjuje splošno ugotovitev o zares odlični kvaliteti njenih izdelkov. Vzroke za enakomerno izpolnjevanje planskih obveznosti pa v »Elradu« opravičujejo s podatkom, da podjetje vse do 1. maja ni moglo koristiti dodeljenih deviznih sredstev, ker ni imelo valutnega kritja. Ker se je to sedaj uredilo, bodo v kratkem času z dobavljenimi sestavnimi deli kompletirali večje količine uskladiščenih polizdelkov. Brez posledic niso ostale tudi težave s kooperanti, ki podjetju z dokajšnjo zamudo vračajo naročene kromirane avtomobilske teleskope in sobne antene. Še večje težave povzroča kolektivu pomanjkanje aluminijastih profilov. Leteh jim tovarna »Impol« kljub pogodbi ni dobavila. B. B.

Dober izvoz in investicijska dejavnost

Nekaj ugotovitev o dejavnosti Kmetijskega kombinata Ptuj

Kmetijski kombinat Ptuj se je skupaj s 14 drugimi velikimi proizvajalci vina iz Vojvodine, Dalmacije, Makedonije, Slovenije in nekaterih drugih področij udeležil licitacije Kmetijske banke v Beogradu za izvoz vina v Vzhodno Nemčijo in Češkoslovaško. Pri tem so dosegli velik poslovni uspeh, saj so si ti proizvajalci na tej licitaciji zagotovili izvoz 2300 vagonov vina v skupni vrednosti 3,5 milijona dolarjev v obe državi. Od te količine so izvozili že 85 odstotkov. Svojo obveznost bodo do konca leta v celoti izpolnili. Samo kmetijski kombinat Ptuj je izvozil 250 vagonov vina v vrednosti okrog 820.000 dolarjev. Kmetijski kombinat Ptuj, Agrokombinat Maribor, združenje Dalmacija — vino Split in kmetijsko industrijski kombinat »Neretva« Opuzen imajo svoje izvozno dovoljenje, medtem ko se vsak od preostalih 10 kooperantov pri tem izvozu prosto odloča, prek katerega od teh podjetij bo izvozil vino. To je po vojni prvi primer, da proizvajalci neposredno navezujejo stike s tujimi kupci. V kombinatu poudarjajo, da so tuji kupci zelo zadovoljni, ker dobijo pristna vina in si lahko ogledajo razne kraje in kletarstvo v naši državi, ki je na srednjeevropski višini. Vina izvaža kombinat z lastnimi železniškimi in avtomobilskimi cisternami, kar vsekakor ugodno vpliva na pospešeno odpravljanje pošiljk. Ta izvoz pa je naletel na negodovanje pri nekaterih trgovskih izvoznih organizacijah, ki so bile doslej monopolisti pri izvozu vina. V kombinatu danes ugotavljajo, da so bila brez prave podlage namigovanja, češ da proizvajalci ne bodo mogli uresničiti tako visoke izvozne obveznosti. Letos je kmetijski kombinat Ptuj izvozil razen tega še 150 vagonov vina v Avstrijo, manjše količine pa v Belgijo, Švico, Južno Afriko, Anglijo in nekatere druge države.

Za letošnje delovanje kmetijskega kombinata Ptuj je značilna tudi izredno živahna investicijska dejavnost, saj bodo vložili letos 1,3 milijarde dinarjev. Največja investicija je gradnja farme bekonov, ki jo v Turnišču gradi Gradis Maribor. Računajo, da jo bodo v celoti dogradili do konca leta 1964. Farma bo lahko redila 50.000 bekonov. Kmetijski kombinat že sedaj vzgoji letno okoli 5000 bekonov in si ustvarja plemenski material na podlagi zelo skrbne selekcije.

V Halozah razen tega obnavljajo vinograde na površini 60 ha. Ugotovili so ustrezno in ceneno tehnologijo, saj stane obnova za hektar vse do prve rodnosti le 1,4 milijona dinarjev. Vse obnovljene površine bodo kljub haloškim strminam obdelovali s stroji. Tehnik-traktorist bo sam obdeloval 5 ha vinograda. Lastno ceno bodo globoko znižali in predvidevajo, da bo 1 kg grozdja stal od 25 do 30 dinarjev.

Te dni bodo začeli graditi tudi pitališča za govedo na obratu Pragersko za 1200 mladih živali. Razen tega dopolnjujejo tudi obstoječe objekte na posameznih obratih ter gradijo stroine lope, senike in nekatere druge objekte.

Posebno pozornost posvečajo tudi odkupu zemlje, saj predvideva njihov letošnji načrt odkup 1000 ha zemlje. Doslej so odkupili že več kot polovico teh površin. Za nakup kmetijske opreme so letos namenili okrog 80 milijonov dinarjev.

Letošnja letina je na splošno dobra, vendar so vidne posledice hude zime in spomladanskega mraza pri nekaterih kulturah. Tako so morali preorati okoli 200 ha ozimnih žit. Pri pšenici ne bodo dosegli povprečnega lanskega pridelka, ki se je gibal okrog 40 mtc. Letos računajo, da bodo dosegli povprečje okrog 35 mtc, čeprav bodo na nekaterih parcelah imeli tudi do 50 mtc pridelka. Občutno škodo imajo tudi v sadjarstvu. JAN

SVEČINA

Veliko bo breskev, manj jabolk in hrušk

Na področju Kmetijske zadruge Svečina pričakujejo letos povprečno sadno letino. V kmetijski zadrugi pravijo, da pričakujejo obilen pridelek breskev in sliv, medtem ko pridelek jabolk in hrušk zaradi škode, ki jo je povzročil cvetožer, ne bo preveč obilen. Po sedanjih cenah bodo letos odkupili okoli 80 vagonov sadja, od katerega bo največ jabolk. Na odkup sadja so se v tej zadrugi dobro pripravili in bodo lahko odkupili vse tržne viške sadja. Kakor vsako leto bo tudi letos kmetijska zadruga Svečina prodajala sadje neposredno potrošnikom na ljubljanskem trgu. L. Z.

PTUJ

Gibanje gospodarstva v prvem polletju

V industrijskih podjetjih ptujske občine so proizvodnjo v prvem polletju povečali za 5,2 odstotka v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta, kar je za 0,5 odstotka nad planirano proizvodnjo. Letni proizvodni načrt pa so uresničili s 50,8 odstotka. Za planirano proizvodnjo zaostajajo v opekarni Žabjak in v lesno-predelovalnem obratu Rogoznica. V opekarni Žabjak so sicer povečali proizvodnjo v primerjavi s prvim polletjem 1962 za 34,4 odstotka, niso pa zaradi neugodnih vremenskih razmer dosegli plana. Rahlo zaostajanje za proizvodnjo je opaziti tudi v tekstilni tovarni in barvarni Ptuj in v mlekarni. Tekstilna tovarna je ob polletju za 11,2 odstotka pod planirano proizvodnjo. Če primerjamo letošnje polletje z lanskim, ugotovimo, da je letošnja proizvodnja nižja, saj znaša indeks 85,9 odstotka. Mlekarna je sicer povečala proizvodnjo, ni pa dosegla plana, na kar je vplivala nižja količina odkupljenega mleka.

Hitrejšo dinamiko povečanja proizvodnje, kot je predvidena v planu, izkazujejo tiskarna, tovarna avtoopreme, Delta in podjetje za popravljanje voz. Tudi ostala podjetja so dosegla oziroma presegla postavljene planske naloge. V tovarni glinice in aluminija Kidričevo je proizvodnja potekala v redu. Iz razumljivih vzrokov pa je rekonstrukcija tovarne vplivala na nekoliko nižjo proizvodnjo glinice.

Družbeni plan občine za letošnje leto predvideva povečanje kmetijske proizvodnje za 4,6 odstotka v primerjavi z lanskim letom. Dosedanji razvoj proizvodnje pa kaže, da lahko računajo v občini na ugodnejše rezultate. —an

ZAKLJUČEK DRŽAVNEGA PRVENSTVA V ATLETIKI

Nov rekord — Lešek 4,72 m s palico

Prvaka — Partizan (moški) ter Mladost (ženske)

CELJE, 29. jul. Drugi dan državnega ekipnega prvenstva v atletiki je privabil na stadion »Borisa Kidriča« nad 1500 gledalcev, ki so z zanimanjem sledili borbam. Ekipa Partizana je močno povečala naskok v točkah. Na drugem mestu je Crvena zvezda, medtem ko se Slavonija in Kladivar borita za tretje mesto. V ženski konkurenci je Kladivar nastopil brez Stamejčičeve. Zagrebška Mladost je letos brez tekmeca, predvsem zaradi tega, ker je to najbolj izenačena ekipa.

Rezultati— moški: kladivo: Račič (P) 56,98, Šoškić (C. z.) 56,46, Vidmajer (Kl) 53,53; **400 m ovire:** Matič (Par.) 53,7, Botić (M.) 55,1, Rukavina (Par.) 55,5; **800 m:** Grujić (Par.) 1:53,6, Kovač (Lj.) 1:54,4, Rubežič (Par.) 1:55,0; **200 m:** Pavlovič (P.) 22,4, Stanojev (C. z.) 22,4, Andrič (P.) 22,5; **disk:** Jocović (C. z.) 49,98, Pintarič (M.) 48,98, Tomasović (Par.) 48,68; **3000 m ovire:** Span (L.) 8:51,6, Hafner (L.) 8:53,8, Bogunovič (Par.) 8:58,0; **ženske: 80 m ovire:** Babović (Ml.) 11,8, Lubej (Kl.) 11,9, Ostrovška (Bran.) 12,0; **100 m:** Sikovec (M.) 12,3, Leskovec (S.) 12,6, Lubej (M.) 12,7; **krogla:** Bilić (M.) 13,08, Kačič (Br.) 12,62, Urbančič (Kl.) 11,78; **400 m:** Simić (C. z.) 59,7, Kreže (M.) 60,7, Razpotnik (Kl.) 61,0; **200 m:** Šikovec (M.) 25,2, Simić (C. z.) 26,1, Leskovec (S.) 26,6; **višina:** Mrinjak (S.) 155, Jug (M.) 155, Podnar (M.) 143; **daljina:** Lubej (Kl.) 5,62, Mrinjak (S.) 5,55, Kreže (M.) 5,08; **800 m:** Rajkov (C. z.) 2:18,6, Podmiščak (B.) 2:20,3, Dikanovič (M.) 2:24,8; **disk:** Bilić (M.) 41,75, Jenuš (M.) 38,07, Kastelic (Kl.) 38,00.

Moški, 5000 m: Važič (Kl.) 14:09,8, Kokić (Sl.) 14:38,4, Pešić (Par.) 14:47,8, Ivanović (Par.) 14:47,9; **palica:** Lešek (Kl.) 4,72, Arapović (C. z.) 4,55, Kolnik (Kl.) 4,35, Lukman (C. z.) 4,20; **troskok:** Njaradi (Par.) 15,19, Stanišić (C. z.) 14,78, Cvijanović (Sl.) 14,35, Kolnik (Kl.) 13,96; **4 x 100:** Partizan 3:20, Crvena zvezda 3:22,0, Mladost 3:23,4, Ljubljana 3:26,0.

Končno stanje točk: Partizan 360,5, Crvena zvezda 271, Kladivar 245,5, Slavonija 228, Ljubljana 197 in Mladost 186,5 točke.

Ženske, kopje: Urbančič (Kl.) 46,00, Cirković (C. z.) 45,85, Kačič (Br.) 45,56, Cvetetić (Ml.) 36,50; **4 x 100:** Mladost 49,6, Maribor 50,7, Kladivar 51,0, Slavonija 52,3.

Končno stanje točk: Mladost 192, Kladivar 165,5, Maribor 140, Crvena zvezda 120,5, Slavonija 105, Branik 94.

Partizan je tako štirinajstič osvojil naslov državnega ekipnega prvaka, v konkurenci žensk pa Mladost sedmič. K. J.

PO EKIPNEM ATLETSKEM PRVENSTVU V CELJU

V znamenju malodušja

Naša atletika je vse bolj sklerotična — to je osnovni vtis pravkar minulega ekipnega državnega prvenstva, ki je zbral v Celju domala vse naše kvalitetnejše atlete. Do nedavnega je atletika veljala za šport, v katerem ne gre samo za zmago ali poraz, temveč tudi za borbo z nedoseženim. Toda prav te atletske specifičnosti, ki ima svojo najbolj človeško veljavo in je atletiko napravila za kraljico športa, je bilo pretekle dni v Celju videti najmanj. K temu je veliko pripomogel že sam novi način točkovanja, ki je stimuliral predvsem končno razvrstitev, ne pa tudi atletske dosežke nasploh, toda tudi tekmovalci sami niso pokazali kaj dosti drugačne volje. Izjeme med njimi lahko naštejemo na prste: Andjelković, Važič in Lešek. Samo Andjelković in Lešek sta se namreč po tem, ko sta si že zagotovila zmago, spoprijela še z novimi, doslej v Jugoslaviji še nedoseženimi višinami. Toda če vzamemo, da to deloma zahteva že sam mehanizem njunih tehničnih disciplin, potem nam med množico tekmovalcev ostane pravzaprav ena sama izjema — Važič. Ta tridesetletni Celjan je bil edini, ki si je zagotovil zmago že sredi 5000-metrske proge, vendar se je z njemu lastno prizadevnostjo še naprej boril tako z metri kot s časom.

Nasploh je poteklo prvenstvo v znamenju malodušja, v globoki senci tako ekipnih kot posameznih favoritov, ki so jim bila prva mesta že vnaprej zagotovljena. Veteran Mihalić je v teku na 10.000 m tudi tokrat zlahka odpravil večino mlajših tekmovalcev, v skoku v daljino je bila med dvanajstimi najkvalitetnejšimi atleti 7-metrska znamka prava redkost, v štafetnih tekih smo bili priče naravnost dfletantskim predajam ... Ne moremo se strinjati, da sta vsega tega kriva le način točkovanja in datum tekmovanja, ki je padel prav v zatišje med spomladanskimi in jesenskimi starti, torej prav v tisti kratki presledek med sicer neprekinjeno tekmovalno sezono.

Veliko bolj drži, da toliko želene in toliko pričakovane prekrvavitve v naši sklerotični atletiki tudi letos nismo dočakali. Namesto zmagoslavnega pohoda številnih mladih talentiranih srednjeprogašev je odločilno besedo v teku na 800 metrov prevzel veteran Grujić, ki je razširil svojo specializacijo s 400 m še na krajšo srednjo progo. Svetla točka med številnimi obeti je ostal samo mladi Celjan Žuntar. Za zdaj sicer ne moremo trditi, da svoje tekaške sposobnosti in neukrotljivo voljo izkorišča po pameti, toda zagotovo je, da je edini med mlajšimi tekmovalci, ki bo šel ko prej eksplodiral z nepričakovanim rezultatom.

Morda je nekoliko napak ocenjevati ekipno državno prvenstvo izključno po razpoloženju posameznikov. Takšnemu prizadevanje za ekipni uspeh je bilo v Celju res v senci vsega ostalega, toda z izjemo Slavonije vendarle drži, da tudi na ekipnem področju ni bilo moč zaznamovati nikakršnega napredka.

MEMORIAL PIATIGORSKI

Gligorić-veliko razočaranje

Sovjetska velemojstra Tigran Petrosjan in Paul Keres sta v šahovski areni Los Angelesa z delitvijo prvega do drugega mesta na veleturnirju osmih velemojstrov potrdila sloves najboljših turnirskih šahistov na svetu. Mihail Talj je s prepričljivo zmago v velemojstrski konkurenci v Miskolcu napovedal šahovski »come back«, medtem ko se Robert »Bobby« Fischer v šahovskem laboratoriju v Brooklynu pripravlja za jeseniški obračun s sovjetskimi velemojstri.

Cigorinov memorial v Moskvi bo namreč letošnji šahovski »sestanek na vrhu« in prvi nastop Roberta Fischerja v glavnem mestu Sovjetske zveze.

Visoke dolarske nagrade iz zapuščine slavnega ameriškega pianista Piatigorskega so razdeljene: Tigran Petrosjan in Paul Keres sta z osvojitvijo prve do druge nagrade 3500 dolarjev doseglu tudi nagradni rekord v zgodovini modernega šaha, ker sta za vsako igralno uro prejela 50 dolarjev (okoli 40.000 dinarjev). Svetovni prvak Tigran Petrosjan je z odličnо igro v drugem krogu, v katerem je zbral 5 točk iz 7 partij, prepričal svetovno šahovsko javnost, da njegova zmaga nad Botvinnikom v dvoboju za naslov svetovnega šahovskega prvaka ni bila slučajna. Estonski velemojster Paul Keres je z neprepričljivo zmago nad Gligorićem v zadnjem trenutku dohitel Petrosjana, čeprav je pred zadnjim kolom že kazalo, da bo zasedel tradicionalno drugo mesto.

Tretje do četrto mesto Miguela Najdorfa in Friderika Olafssona je največje presenečenje: argentinski velemojster je kljub 50 letom igral v Havani in Los Angelesu kot v najboljših dneh, medtem ko je islandski prvak dosegel svoj življenjski uspeh. Peto mesto Samuela Reshevskega je soliden rezultat nekdanjega prvaka zahodne poloble. Veliko razočaranje je šesto mesto Svetozarja Gligorića, ki je s štirimi porazi v zadnjih sedmih kolih samo za pol točke prehitel Paula Benköja in Oscarja Pannoja, ki po svojih šahovskih kvalitetah nista spadala med izbrano velemojstrsko elito Los Angelesa. B. Parma

Obiščite od 2. do 13. avgusta 1963
XIII. GORENJSKI SEJEM V KRANJU
Pestra izbira raznovrstnega blaga najboljše kakovosti ● Vsak večer zabava ●

WATERPOLSKO PRVENSTVO SRS

Slaba kvaliteta

LJUBLJANA, 29. jul. — Prvo kolo waterpoloskega prvenstva Slovenije je bilo zaradi katastrofe v Skopju pretekli petek, ostali dve pa sta bili to nedeljo. Vse udeležene ekipe so počastile žrtve potresa z enominutnim molkom.

Na prvenstvu je nastopilo 7 moštev, toliko kot jih že nekaj let ne pomnimo. Ekipe so bile razdeljene v dve skupini. Prvi trije klubi iz vsake skupine so si priborili pravico nastopa na finalnem turnirju, ki bo 17., 18. in 19. avgusta v Ljubljani. Če smo s številom nastopajočih več ko zadovoljni, pa za kvaliteto tega ne moremo trditi. Razred zase sta bili Ilirija in Ljubljana, dopadljivo sta igrala Koper in pomlajeno moštvo Celulozarja, ostali pa so pokazali zelo malo. Nerazumljiva je odsotnost Neptuna iz Celja, ki je imel nekoč zelo vidno vlogo. Žal, da je bilo prvenstvo hkrati s turnirjem II. zvezne lige, zaradi česar ni bilo močnejšega kolektiva Triglava iz Kranja.

Raven slovenskega waterpola je precej slaba. Vzrokov za to je več: pomanjkanje zimskih bazenov, trenerjev in inštruktorjev, napačna politika klubov, ki rekrutirajo waterpoliste iz vrst odsluženih ali pa manj nadarjenih plavalcev!

Izidi: Radenci : Velenje 14:4, Ljubljana : Celulozar 12:0, Celulozar : Koper 7:7, Ilirija : Radenci 30:3, Renče : Velenje 16:4, Ljubljana : Koper 17:2, Ilirija : Velenje 35:2, Renče : Radenci 7:6, Ilirija : Renče 23:0. NN

III. jadranski padalski pokal s 14 državami

LJUBLJANA, 30. julija. Za letošnje največje padalsko tekmovanje na svetu — III. jadranski padalski pokal, ki bo od 25. avgusta do 1. septembra v Portorožu, se je doslej prijavilo že devet padalskih reprezentanc, in sicer Madžarske (z 9 tekmovalci in tekmovalkami), Kanade (1), ZDA (10), Anglije (7), Avstrije (8), Belgije (2) in Švice (3). Jugoslavijo bodo zastopale tri popolne ekipe. Razen teh uradnih prijav so zagotovile prireditelјem svojo udeležbo še SZ, Bolgarija, Češkoslovaška, Poljska in Indonezija. H.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM KOLESARJEV

Premalo vozačev za vse dirke

LJUBLJANA, 30. jul. Zanimanje privržencev kolesarskega športa v Evropi bo prihodnje dni veljalo velikim prireditvam v raznih belgijskih mestih, kjer se bodo najboljši profesionalci in amaterji borili za najvišje lovorike.

Že 31. t. m. se začne v mestu Herentals svetovni šampionat na dirkališču, v dneh 8. in 10. avgusta pa bo v Renaixu ter Rocourtu cestno prvenstvo za amaterje in profesionalce.

Jugoslavijo bo tudi letos zastopala petorica najboljših, in sicer v ekipni vožnji (100 km) in v konkurenci posameznikov. Na pot bodo šli **Valčič, Skerlj, Valenčič, Bajlo, Bilić ter Ukmar** kot rezerva. Naše upanje je predvsem v ekipni vožnji, v konkurenci posameznikov pa lahko računamo predvsem na Valenčiča. Če bi hoteli pričakovati kaj več, bi morali poslati v Belgijo dve ekipi, tako pa bodo morali v moštvenem tekmovanju in v konkurenci posameznikov nastopati isti kolesarji. Na lanskem svetovnem prvenstvu v Italiji so imeli domačini dve vrsti in v obeh konkurencah osvojili prvo mesto. Jugoslovani so bili deseti, med posamezniki pa se je najbolje uveljavil Boltežar — 44. Nedvomno je, da isti kolesarji ne morejo uspešneje sodelovati na dveh napornih dirkah. To se je mašče valo tudi Madžarom in Dancem.

Tekmovalna steza v Belgiji ima mnogo kratkih vzponov in krivin. Takšna proga pa terja od vsakogar izredno tehnično sposobnost in posebnih priprav, kakršnih pa naši kolesarji nimajo.

Po povratku iz Belgije pa bodo naši vozači sodelovali še na dirki »Po Jugoslaviji« kakor tudi na dveh dirkah za državno prvenstvo.

ZA 2.200 DIN: TRANSISTOR, KOLO, ŠOTOR, TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK, SKUTER »PRIMA«, FIAT 750 IN MNOGO OSTALIH LEPIH NAGRAD . . .

Turisti - kam?

ZAHODNA ISTRA

NOVIGRAD — ima 2500 prebivalcev, je prijetno ribiško mestece na ustju reke Mirne v zahodni Istri. V okolici so borovi gozdovi in vinogradi ter številne plaže. Turistična taksa v sezoni je 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Tarski zaliv, Limski kanal in v bližnja mesta. Nočni izleti po morju do Trsta in izleti na športni ribolov. Možnost nastanitve v hotelu »Trst« z dependanso, ki ima 160 postelj (za letošnje leto vse zasedeno). V zasebnih sobah je 170 postelj po 360 do 500 din, hrana od 700 do 950 din. V mestu je večje število počitniških domov z 2000 posteljami. Proste zmogljivosti v domovih izdaja Turistično društvo po ceni od 750 do 950 din v sezoni, od 650 do 700 din izven sezone za kompleten penzion. Prehrana v gostinskih objektih v sezoni po 750 do 850 din, izven sezone 650 do 750 din. Avto—camp je 100 m od mesta, ima parkirni prostor za avtomobile. Ladijske zveze s Pulo in Porečem, avtobusne s Trstom, Gradcem, Beogradom, Ljubljano, Zagrebom, Novim Sadom, Mariborom in drugimi mesti. Informacije daje Turistično društvo Novigrad, Istra.

POREČ — ima 3000 prebivalcev, je znano zgodovinsko mesto na zahodni obali Istre, s številnimi kulturno — zgodovinskimi spomeniki in znamenito baziliko iz 6. stoletja. Bujni borovi gozdovi in blaga klima. Lepe plaže in kopališča. Turistična taksa v sezoni 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Vrsar, Limski kanal, Umag, Portorož, Rovinj, Pulo in drugam. Možnost nastanitve v hotelih »Riviera« — 151 postelj, »Suisse« — 32 postelj, »Parentino« — 36 postelj, »Jadran« — 47 postelj, v vilah »Miramare« z dependansami — 800 postelj, »Splendid« — 300 postelj in »Bellevue« — 200 postelj. Camp naselje »Plava laguna« ima 850 postelj.

V vseh teh objektih so cene penziona od 1000 do 3000 v sezoni, izven sezone pa je popust. V zasebnih sobah je 700 postelj od 270 do 530 din. Hrana v restavracijah in gostilnah je od 750 do 1000 din. Postavljanje šotora v campu velja 120 din za osebo, za parkiranje avtomobila pa je treba plačati 150 din dnevno. Ladijske zveze z Reko, Pulo, Rovinjem. Avtobusne zveze v sezoni z Beogradom, Zagrebom, Ljubljano in vsemi večjimi mesti. Informacije daje Turist—biro Poreč, za hotele in »Plavo laguno« pa dobite vse informacije pri njih.

SLOVENIJA

MOKRICE — ležijo med Brežicami in Somoborom ob severovzhodnem podnožju Gorjancev. Med stoletnih drevjem se skriva slikovito dvonadstropno poslopje s tremi stolpi in pridvižnim mostom — grad Mokrice. Gostišče Mokrice je najlepša turistična točka v/tem delu Slovenije. Lep razgled na Savo in svet onkraj nje. Izleti so možni v Čateške Toplice, v Brežice, Zagreb in na Stojdrago. Avtobusne in železniške prometne zveze so ugodne. Kopanje, čolnarjenje in ribolov so možni v Savi. Prenočišče je možno v gostišču, ki ima 58 postelj. Informacije daje uprava gostišča Mokrice pri Brežicah.

Športniki za pomoč Skopju

BEOGRAD, 30. jul. Jugoslovanska Zveza organizacij za telesno kulturo je prejela iz raznih držav telegrame z izrazi sožalja ob katastrofi v Skopju. Telegrame so poslale Zveza za telesno kulturo in šport Madžarske, predsednik Športne organizacije Italije Marandi, predsednik bolgarske Zveze za telesno kulturo in šport Petrov, Zveza organizacij za telesno kulturo Romunije in generalni sekretar komiteja mediteranskih iger Mosca.

Športne organizacije in posamezniki so se odzvali pozivu Jugoslovanske zveze in dali kri ter drugo pomoč za meščane Skopja. Med prvimi športniki, kis o dali kri, je bil svetovni prvak v rokoborbi Borivoje Vukov.

Mnogi športni klubi in organizacije so začeli organizirati tekme v korist fonda za pomoč Skopju. Beograjski košarkarji bodo imeli medsebojne tekme v nedeljo, boksarji pa nekoliko kasneje. Tudi OFK Beograd bo imel tekmo v korist ponesrečenih. Zvezni zavod za telesno kuturo je dal na razpolago paviljon v športnem centru s posteljami za ranjence in otroke.

Dohodek z nogometnih tekem za Skopje

BEOGRAD, 30. julija. Nogometna zveza Jugoslavije poziva vse nogometne organizacije, klube in aktive, naj 4. avgusta in pozneje organizirajo tekme, s katerih bo šel dohodek v korist fonda za pomoč Skopju.

Smučarski skoki v Mostecu

Smučarski klub Enotnost bo priredil v nedeljo 4. t. m. na skakalnici iz umetne snovi v Mostecu medklubske tekme za člane in mladince. Nastopili bodo vsi najboljši skakalci, ki se pripravljajo za prihodnjo sezono.

Prijave bodo sprejemali v nedeljo do 8,30 na skakalnici. Tekmovanje se bo začelo ob 9. uri.

Državno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah

ŠABAC, 30. jul. — Na Savi pri Šabcu se je končalo letošnje državno prvenstvo kajakaševa na mirnih vodah. Prvenstvu je prisostvoval tudi zvezni kapetan, ki bo te dni določil državno reprezentanco za evropsko svetovno prvenstvo, ki bo v Jajcu od 23. do 25. avgusta. Med ekipami zveznega in mladinskega razreda je zmagal Ivo Lola - Ribar (Zemun) 287,5 pred Zorko Šabac 180,5 in Valom (Sremska Mitrovica) 139,5.

Kolesarji na pripravah v Kranjski gori

LJUBLJANA, 30. jul. — Na skrajšnji mednarodni kolesarski dirki »Po Jugoslaviji« bo med drugim sodelovala tudi slovenska reprezentanca. Da bi se kolesarji čimbolj usposobili za to zahtevno prireditev, bo odšla celotna ekipa na skupne priprave v Kranjsko goro pod vodstvom Rogovega trenerja Zvoneta Zanoškarja. V reprezentanci ne bosta Mariborčan Roner in Rogovec Ukmar, ki sta kandidata za jugoslovansko vrsto. Na 15-dnevnih pripravah, se pravi od 1. do 15. avgusta bodo naslednji: **Franc Hvasti** (Mladost), **Jože Šantavec, Anton Spaninger, Herman Razbovšek** (vsi Branik), **Jože Sebenik** in **Stefan Hvastija** (oba Rog).

Rokoborci Spartaka najuspešnejši

SUBOTICA, 30. jul. — Na velikem mednarodnem turnirju v rokoborbi, na katerem so sodelovali člani I. zvezne lige iz Poljske, Madžarske, DR Nemčije in Jugoslavije, so imeli največ uspeha rokoborci Spartaka, ki so zasedli dve prvi, tri druga in dve tretji mesti. Skupno so nabrali 30 točk. Druga je bila Flota (Poljska) 28 (tri prva, eno drugo in eno tretje mesto). Na tretje mesto se je uvrstil SC Motor (DR Nemčija) 28, četrti pa je bil Ferencz Varos (Madžarska) 22 točk.

Novo na tujem

CARACAS — Ekipa Venezuele je v dvoboju za Davisov pokal premagala Ekvador 3:1. Zadnja partija je bila pri stanju 2:2 prekinjena in je ne bodo nadaljevali.

HRANA V KONSERVAH

Konserve z zmletim mesom na našem trgu

Zmleto ali sesekljano meso v dozah (pločevinkah) dobimo na našem trgu pod različnimi napisi kot izdelke raznih mesno-predelovalnih tovarn. Včasih je to čista svinina ali čista govedina, ki je sesekljana ali drobno zmleta.

V nekaterih konservah je mešanica grobo sesekljanega in zmletega mesa govedine in svinine v raznih medsebojnih razmerjih, kar mora biti na etiketi ali pločevinki označeno. Mesu so dodane tudi različne začimbe, ki dajejo konservi dober in harmoničen okus. Posebna prednost teh konserv je njihova vsestranska uporaba za hitro pripravo hladnih in toplih jedi. S pridom jih uporabljamo za hitro pripravljanje jedi doma, na izletih ali na počitnicah. Primerne so za zajtrke, malice, večerje in kot dodatki h kosilu. Čas za pripravo je minimalen, ker je meso v konservah že kuhano oziroma dušeno. Take konserve pravzaprav ne bi smele manjkati v nobeni shrambi, posebno ne v shrambah, kjer so zaposleni vsi odrasli člani družine.

Kakovost tovrstnih konserv — izdelkov tovarn: Srem iz Šida, Emone iz Ljubljane, Crvene zvezde iz Kragujevca, »22. juli« iz Kruševca in »Mitros« iz Sremske Mitrovice je dobra. Vsebina konserv je čisto meso in razne začimbe. Meso v vseh konservah je večinoma primerno začinjeno. Le nekatere vsebine konserv so premalo sočne in nekoliko preslane. Tudi cene konserv niso pretirane, če jih primerjamo s ceno svežega mesa.

Zmleto meso, zrezano na lepe rezine, lahko uporabljamo za hladne narezke v kombinaciji drugih mesnih izdelkov, sira in zelenjave. Prav tako ga lahko uporabljamo za obložene in nadevane kruhe ali sendviče. Narezanim rezinam mesa dodamo še narezano surovo zelenjavo: zeleno papriko, rdečo redkvico, paradižnik, zeleno solato in podobno. Iz sesekljanega mesa v pločevinkah lahko na hitro pripravimo tudi izdaten pikantni namaz, prav tako pa tudi hladno solato. Na kocke zrezanega dodamo kuhanim testeninam, rižu ali krompirju, dodamo še kuhano ali surovo zelenjavo in zabelimo s solatno omako. Posebno primerna je majoneza. Take solate lahko serviramo kot glavne jedi za večerjo.

Razen hladnih jedi lahko iz zmletega mesa iz konserve pripravimo tudi tople jedi. Vse vrste jedi, ki jih sicer delamo iz svežega zmletega mesa, kot so mlete pečenke, zrezki, klobase, polpete, nadevane paprike, sarme, razne omake ipd. Mesu ni treba dodajati nobenih suhih začimb (popra, paprike itd.), ker je že začinjeno. Dodamo mu le še sesekljan zeleni peteršilj, nariban sir in svež paradižnik ali paradižnikovo mezgo.

Poleg omenjenih jedi lahko zmleto meso iz konserve pripravimo tudi zrezano na rezine in spečemo ali panirano ocvremo. Sesekljano lahko dodamo k testu za omlete ali za praženec. Z dodatkom v enolončnice jim zvišamo prehrambeno vrednost in obogatimo okus.

Možnosti koristne uporabe sesekljanega ali zmletega mesa so pri hitri pripravi jedi res vsestranske. Navajam še nekoliko receptov.

OPEČENE MESNE REZINE S SLANINO IN RIŽEM

1 pločevinka mesnega doručka, 2 žlici sesekljanega zelenega peteršilja, 3 dkg prekajene slanine; 30 dkg riža, 1 čebula, 2 dkg masti.

Meso, narezano na 1/2 cm debele rezine, onečemo na obeh straneh s tankimi rezinami slanine ter ga potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem. Tako pripravljeno meso polagamo na dušen riž. Ponudimo k solati.

OMLETE Z MESNO SEKANICO IZ KONSERVE

1/4 l mleka, 15 dkg moke, 2 jajci, ščep soli, sesekljan zelen peteršilj, maščoba za pečenje, 200 gr — konserva z zmletim mesom in 1 žlička olja.

Polovico mleka in oba rumenjaka dobro razvrkljamo, dodamo sol in moko ter gladko razmešamo. Ko je popolnoma gladko, primešamo še ostalo mleko in pustimo nekaj časa, da moka nabrekne. Medtem pripravimo konservo. Meso zrežemo na manjše kose, jih v malo pomaščeni kozici prepražimo in z vilicami zdrobimo. Meso pustimo na toplem. Naredimo sneg iz beljakov in ga rahlo zamešamo v omletno testo. Iz tega spečemo manjše omlete in jih nadevamo z mesno sekanico. Take omlete ponudimo k zeleni ali kakšni drugi solati.

ZREZKI S SIROM IN JAJCEM

200 gr konserva zmletega ali sesekljanega mesa, žlička gorčice, sesekljan zelen peteršilj, žlička olja, 8 dkg sira (ganda), 4 jajca, malo olja.

Za prst debelo rezino mesa na tanko namažemo z gorčico, potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem in jo opečemo na obeh straneh. Na rezino opečenega mesa položimo tanko rezino sira in na oko spečeno jajce.

MESNA ENOLONČNICA Z ZMLETIM MESOM IZ KONSERVE

200 gr konserva sesekljanega mesa, 2 žlici olja, 1 korenje, rezina zelene, drobna čebula, 3/4 kg krompirja, strok česna, majhna kisla kumarica, 2 žlički kisle smetane zelen peteršilj.

Na olju prepražimo na kocke zrezano očiščeno zeleno, korenje in sesekljano čebulo. Dodamo oluplјen in na kocke zrezan krompir, strt česen, zalijemo in pokrito dušimo. Ko je zelenjava na pol zdušena, dodamo še sesekljano meso, na drobne kocke zrezano kumarico in dušimo do mehkega. Pred serviranjem dodamo še kislo smetano in sesekljan zelen peteršilj.

Ves prejšnji teden je bil v Domžalah odprt letos že drugi potrošniški sejem. Za sejem je bilo med prebivalci bližnje in daljne okolice precej zanimanja, a tudi nekaj upravičenih pripomb, da so nekatera podjetja razstavila in prodajala precej nekurantnega blaga. Na sliki: paviljon renomirane tovarne »Toko« je bil kar dobro obiskan. Foto: A. Agnič

MAJHEN IZPIT PRED ZAČETKOM DOPUSTA

Znate počivati na dopustu?

Prav gotov je prava umetnost lepo in koristno preživeti letni dopust. Treba se je znati popolnoma sprostiti, pozabiti na vse skrbi in se rešiti vsakdanjosti. Ali to umetnost poznate? Ali veste, kaj je treba storiti, da bodo dopustniški dnevi resničen užitek?

Teh nekaj vprašanj, ki jih objavljamo, naj bo za vas majhen izpit, da boste spoznali, ali ravnate pravilno ali napak. Na vprašanja morate odgovoriti z DA, VČASIH ali NIKOLI.

DA vam bo dalo 2 točki, VČASIH eno točko in NIKOLI nobeno.

1. Ali planirate točno razporeditev vašega časa na dopustu za ves dan naprej? Na primer: kopanje ob 10. uri, ribolov ob 11. uri, pisanje pisem ob 12. uri itd.?

2. Ali vam ni prav, če vam mož ali žena izjavi, da bi se rad ali rada nekoliko sama sprehodila?

3. Ali znate preživeti čas na plaži brez knjige, brez transistorja, brez žoge in brez ročnega dela?

4. Ali smatrate vašega moža ali fanta, ženo ali dekle, kadar drema na gumijasti blazini, da je lenoba in zakaj?

5. Ali zahtevate od vseh članov vaše družine, naj nosijo kratke hlače, če jih nosite vi, ali pa jim to prepovedujete, če vam to ne ugaja?

6. Ali se v naravi bojite krave, koze, bika ali osla?

7. Ali se bojite morskih valov?

8. Ali se na letnem dopustu raje pogovarjate z novimi znanci, kakor pa pišete pisma starim?

9. Ali se izogibate dolgih sprehodov, če vam jih kdo predlaga?

10. Ali si za sprehod obujete elegantne čevlje, čeprav dobro veste, da vas tiščijo?

11. Ali se, preden greste iz hiše, dve uri lepotičite pred ogledalom?

12. Ali se bojite kopanja, če se pred tem niste skrbno uredili?

13. Ali rečete svojemu možu, ki se pripravlja na ribolov: »Saj nima smisla. Tako in tako ne boš ničesar ujel!« Ali pa morda svetujete vaši ženi ali dekletu, naj si nikar ne izposoja čolna, ker ne zna veslati?

14. Ali ste na izletih tolerantni do svojih in tujih otrok?

15. Ali se nervirate, če vaš otrok pade in si rani koleno ali če otrok vaših prijateljev pleza na tuje sadno drevje?

16. Ali vsiljujete vašim prijateljem vašo voljo oziroma mečete vaše goste iz postelje takrat, ko to vam ustreza?

17. Ali preživljate dopustniške ure v zaprtem prostoru, pri kartanju ali ob gramofonu?

18. Ali se z vašim možem tudi na dopustu pogovarjate o službenih zadevah, oziroma ali opozarjate ženo ali dekle, da je treba šteditи do konca dopusta, da ne bi ostali brez denarja?

19. Ali se zelo razburjate, če ne morete kupiti svežih jajc?

20. Ali zjutraj, ko vstanete iz postelje, pojete ali žvižgate?

21. Ali ste se sposobni odpovedati večerji samo zato, ker je sončni zahod posebno lep?

22. Ali zahtevate tudi v prostem času, da morajo vsi člani vaše družine skupaj zajtrkovati?

23. Ali potujete na dopust z najmanj tremi kovčki, dvema odejama, dežnikom in vsaj z 10 konservami?

24. Ali mora biti vaš mož ali fant na dopustu vaš nosač, čeprav veste, da sovraži prenašanje kovčkov, oziroma ali zahtevate od žene tudi na dopustu, da vam pripravlja vašo priljubljeno jed?

SEŠTEVEK TOČK IN ANALIZA:

0 DO 10 TOČK: Za vas bi bilo najprimernejše bivanje na vasi. Morda vam bo to v prvem času nekoliko naporno, a se boste kljub temu lepo odpočili ter se vrnili v mesto vedri in zadovoljni. Ste zelo romantične narave. Gotovo ste že kdaj prej premišljevali o tem, da bi živeli na vasi, čeprav ste pravcati mestni otrok.

OD 10 DO 20 TOČK: V vaših dejanjih ste zelo pametni in znate počivati tako na morju kakor v planinah. Tudi vašim prijateljem in gostom znate organizirati dopust tako, da jim je vaša družina prav gotovo vedno prijetna. Skratka, blagor tistemu, ki preživi z vami letni dopust.

OD 20 DO 35 TOČK: Z vami ni prav lahko. Če ste ženska, je jasno, da posvečate drugim, tudi sami sebi ne Vendar nikar ne pozabite, da ste na dopustu ter da s tem, ko pokvarite razpoloženje drugim, tudi samim sebi ne delate usluge. Če pa ste moški, potem poskrbite za to, da se na dopustu ne boste obnašali kakor doma. Najpreprostejši nasvet: izogibajte se frizerja in igralnih kart!

OD 35 DO 50 TOČK: Pri vas sploh ni jasno, zakaj potujete na letni dopust. Glede na vaše navade bi bilo za vas mnogo bolje, če bi ostali kar lepo doma. Če pa že potujete, potem potujte vsaj sami!

DOM IN ELEKTRIKA

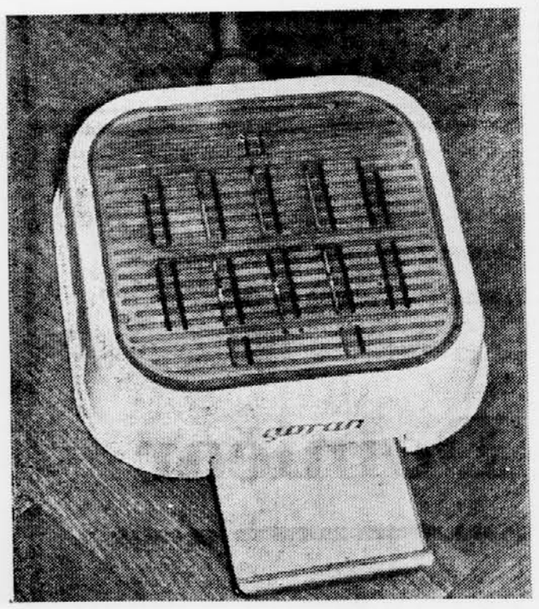
Ali uporabljate električni raženj

Raženj omogoča zdravo in hitro pripravo vseh vrst hrane. Z nekoliko iznajdljivosti in domiselnosti lahko z njegovo pomočjo pripravimo kompletno kosilo: predjedi, zelenjavo, ribe, meso in sadje, ki nam ravno sedaj, v poletni vročini, teknejo v svežem in naravnem stanju. Pri klasičnem načinu pečenja moramo živilom dodajati mast, ki je zelo redilna in visoko kalorična. Pri pečenju se mast več ali manj tudi že in s tem postaja težje prebavljiva. Pri pečenju na žaru pa se maščoba s površine izcedi, možna je tvorba skorjice, katera omogoča, da sredina obdrži ves svoj značilni okus in sok. Ravno ohranitev značilne arome uvrščа jedi, pripravljene na ražnju, med jedi za sladokusce. Taka prehrana je primerna tudi za diete brez soli in maščobe.

Raženj ni proizvod sodobne gospodinjske tehnike. Način priprave hrane na odprtem ognjišču in v žerjavici je znan že iz pradavnih časov. Sodoben električni raženj vsebuje vse osnovne elemente preprostega ražnja. Pri preprostem ražnju se toplota, ki jo daje žerjavica, prenaša s sevanjem. Pri sodobnem ražnju pa dosežemo ustrezno toploto s sevanjem vgrajenih spiralnih električnih ali infra grelcev.

Navadni električni ražnji delujejo na principu spiralnih električnih grelcev, kateri ogrevajo rešetkasto litoželezno ploščo, pod katero so nameščeni.

Na principu infra žarkov pa delujejo pečice električnih štedilnikov, ki imajo zgoraj vgrajene cevne infra grelce. Infrardeči žarki potujejo skozi zrak, katerega ne ogrejejo, pač pa ogrejejo površino predmeta, na katerega naletijo. Od razgrete površine se ogreva zrak, zaradi prevodnosti živila pa prodira zrak v njegovo notranjost proti središču. Izvedba z infra grelci je nekoliko dražja, dobro pa je, da jo poznamo, da se lahko pred nakupom električnega štedilnika odločimo za tak tip.

Navadni električni ražnji so cenejši in enostavnejši. Raženj tipa »Goran« stane 5200 dinarjev in ima pri napetosti 220 V jakost 800 W. Ima belo emajlirano ohišje, na katerem se nahaja litoželezna rešetkasta plošča. Pod njo so vgrajeni spiralni električni grelci, kateri so popolnoma zavarovani od dotikov z mastjo ali z živilom, ki se peče. Na dnu ohišja je ponev, v katero kapljata sok in maščoba. Ker ta tip ražnja nima stikala za reguliranje toplote, se primerna temperatura doseže z direktnim vključevanjem v električno mrežo. Vključiti pa ga moramo vsaj deset minut pred uporabo, da se pregreje. Potrebno je, da ga priključimo na varnostni (šuko) vtič, ali da ga ozemljimo, za kar je zraven vtičnice prirejen vijak z matico.

Infra grelce ima vgrajene v pečici štedilnik »Standard«. Cena štedilnika je 70.120 dinarjev. Pri pečici je spodnja polovica grelca izdelana na običajen način, zvita infra žarilna cev pa je nameščena v zgornji polovici, tik pod zgornjo steno . S primerno izoblikovano cevjo je vpliv sevanja enakomerno porazdeljen po vsej površini. Hitro in intenzivno segrevanje neposredno segreva hrano in šele od te se posredno ogrejejo stene in zrak. Tako pečena živila ohranijo v sebi ves sok, zunanjost pa po želji opečemo v okusno skorjo. Pecivo se pri pečenju z infra žarki manj izsuši in ostane dalj časa sveže. Čas segrevanja je z infra rdečimi žarki krajši, saj traja segrevanje pečice na 200 stopinj Celzija le 12 minut, v četrt ure pa žarilna cev doseže najvišjo temperaturo (okoli 550 stopinj Celzija). To pomeni tudi prihranek pri električni energiji. Da je mogoče vse te prednosti v celoti izkoristiti, je pečica opremljena s posebnim stikalom, s katerim se lahko moč spodnjega grelca zmanjša, ali pa odklopi zgornja žarilna cev.

Pri pečenju na ražnju pečica ne sme biti hermetično zaprta, saj mora uhajati vlaga s površine, da je mogoča tvorba skorjice. Lahko se celo peče pri odprti pečici.

Nekatere izvedbe inozemskih pečic imajo nabodalo, ki rotira na motorni pogon ali na principu navite vzmeti. Taka pečica omogoča oba načina pečenja: direktno in z obračanjem.

Ne glede na izvedbo pa moramo pri pečenju na ražnju paziti:

— da namažemo živila z oljem, predno jih postavimo na raženj;

— z oljem moramo namazati tudi raženj; tako preprečimo, da se živila nanj ne primejo;

— rdeče meso moramo postaviti na zelo vroč raženj;

—ribe pecimo na blažjem ognju;

— solimo in poprajmo šele na koncu pečenja;

— večje kose mesa moramo večkrat obračati;

— priporočljivo je, da večje kose mesa nekaj časa pred pečenjem namažemo z maslom ali oljem.

Več o ražnjih in načinu pečenja lahko zveste na stalni razstavi »Dom in elektrika«, Ljubljana, Mestni trg 16.

Pripravimo enkrat za spremembo kompletno kosilo na ražnju:

predjed: ovite safalade in grillrane čebulice

zelenjava in meso: telečja reberca v dišavah

sadje: banane in jabolka na žaru

OVITE SAFALADE: Na osebo vzemite po eno safalado. Olupite jo, razrežite po dolžini do treh četrtin in porinite vanjo debelo palčko ementalerja. Ovijte jo s trakom slanine, katero prebodite z zobotrebcem, da se ne odvije. Safalado nato postavite na naoljen raženj. Servirajte jo s toplim, dobro napopranim paradižnikovim sokom.

GRILIRANE ČEBULICE: Mlade čebulice operite, obrišite in odrežite na skupno dolžino 10 cm. Naoljene, posipane s soljo in poprom postavite na raženj in jih od časa do časa obrnite.

TELEČJA REBERCA V DIŠAVAH (za 4 osebe): 4 telečja reberca, 1 kg paradižnika, 4 žlice olja, 1 česen, sol, poper, rožmarin, timian, lorber.

Vse dišave zdrobimo in pustimo nekaj časa v mlačnem olju. Nato olje pretlačimo in z njim namažimo reberca. Paradižnike operimo, obrišimo in na vrhu preluknjajmo. V luknjo potisnimo strok česna in vejico rožmarina ter vlijmo nekaj posoljenega in popopranega parfimiranega olja. Kotlete postavimo na raženj in pecimo na vročem ognju. Nato pecimo paradižnik. Reberca servirajmo pozlačena, hrustajoča, s paradižnikom.

BANANE NA RAŽNJU: Ne preveč zrele, neolupljene banane postavimo za 5 minut na raženj, tako da postane koža z obeh strani čisto črna. Nato jih olupite, zrežite po dolgem na rezine in polijte s sladkim sirupom, ki ga aromatizirajte z rumom.

PEČENA JABOLKA: Jabolka olupimo in zrežimo na 3 do 4 okrogle rezine. Namažimo jih z maslom in pecimo na ražnju 5 minut (z obeh strani). Servirajmo jih potresene s sladkorjem v prahu.

D. M.

DAŠA PIŠE ZA VAS:

Jesenskozimska moda v poletni pripeki

Najbrž ne verjamete popolnoma in vendar v našem Centru za sodobno oblačenje že sedaj sedamo za mizo in pripravljamo kar najbolj natančen načrt za našo januarsko modno revijo. Modne revije italijanske mode, ki so se pravkar končale v Firenzah, pa so bile majhen, enotedenski intermezzo, ki bi nam moral nekoliko jasneje pošepetati tudi o mislih za linijo 1964.

V vročih Firenzah, v Sali bianci palače Pitti, smo s pomočjo klimatske naprave, ki pozimi nikdar dovolj ne ogreje in poleti premalo ohladi, sledili novi modi za jesen in zimo 1963. Odkar izhaja naš »Maneken«, si je vsaj po en zastopnik modnega časopisa ogledal revije v Firenzah. In če smo pred enim letom zapisali, da hoče italijanska moda skoraj umreti, smo v januarju lahko videli manj novosti, vendar precejšnjo mero mikavnosti. Pravkar minule modne revije pa so skoraj že dolgočasne in neduhovite. Morda so trenutnim zapiskom pozna utrujenost enotedenskega ogledovanja modelov. Vse kritične besede v Sali bianci so bile deloma izrečene tudi pod vtisom preveč vročih dni.

Če pobrskamo med novostmi letošnje italijanske mode, pa teh vendarle kratkomalo ni in če smo v Ljubljani zadovoljni predvsem z modno revijo, ki naj bi bila enostavno elegantna, malce poučna in lepo izvedena, potem modna revija velikega formata zahteva rojstvo vsaj malce nove linije, domiselnost in deloma tudi kdaj pa kdaj abstraktno pojmovano krojenje.

Če vprašate: »Kaj pa je vendarle novo?«, vam lahko opišemo natančneje kolekcijo vsake modne hiše posebej. Zaključek, ki pa je vsekakor zanimivejši, govori o tem, da so plašči ozko krojeni, vendar so med njimi kolekcije, ki jih tudi širše krojijo, obleke so pretežno princes kroja, rokavi so ozki (včasih pa spominjajo na januarske Diorjeve modele), ovratniki majhni in »bubi« (le redkokdaj večji) žepi so všiti in postavljeni v pokončni šiv in še ponavljajoča zanimivost — dolžina kril? Ostala je ista kot smo jo nosile do sedaj.

To je torej nov, bežen obris jesenskozimske italijanske mode. Njena silhueta je visoka in vitka. Če hočete ustvariti model, ki bo stopal vštric z letošnjo jesensko modo, ukrojite torej obleko tako, da jo bo vsak detajl opitčno stanjševal. Letošnja italijanska moda je namreč še prav posebno krojena za suhljate Američanke. Zato je tudi italijanska novinarka na sosednjem sedežu tožila:

»Ali je to moda za temperamentno, priznajmo, malce debelušno Italijanko? In če že to ni, kje je potem ostal živahen italijanski smisel za barvo? Saj nimamo nobene nove modne barve.«

»Morda vijoličasto, ki je malce rjavkasta?« sem rekla.

»Ah, kdo se bo v to oblačil. Pojdite v Pariz, tam boste videli kaj novega,« tako je godrnjala Italijanka.

Pa počakajmo na Pariz. Čez slaba dva tedna se v njem začnejo najbolj pomembne revije.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Zdravje ženske in morje

Tudi na nedavnem kongresu francoskega ginekološkega društva je bila ena glavnih tem: »Ženska na morju in na soncu«.

Po mnenju zdravnikov izbere devet izmed desetih žensk morje kot kraj, kjer preživijo svoje poletne počitnice. Toda živčni sistem je pri ženski občutljivejši kot pri moškem. Zato se teže prilagodi zahtevnim razmeram modernega življenja, saj srečamo pri ženskah bolj pogosto razne živčne depresije in nevrotične motnje. Ženska potrebuje bolj kot moški počitnice, med katerimi docela spremeni svoje vsakdanje življenje in se povsem sprosti. In prav bivanje ob morju daje takšno priložnost. Horizontalne linije, modrina neba in morja pomirjujoče vplivajo na organizem in ženska je kot instinktivnejše bitje občutljiva za novo okolje.

Na plaži čas ni več rabelj, saj je ura ena izmed negativnih plati moderne civilizacije. Ženske - matere imajo dosti opraviti s svojimi otroki, pri majhnih morajo pripravljati hrano točno na določene ure itd., itd., da sploh ne govorimo o obremenjenosti zaposlene matere.

Vsak človek je nekje še otrok, zato je od časa do časa dobro, če mu damo priložnost, da se sprosti. Plaža s svojimi igrami, sprehodi, novimi gibi, plačevanjem pospešuje tisto, kar imenujejo psihologi infantilno regresijo: odrasli postanejo otroci. To pa je tudi najboljši način, kako se znebiti skrbi in se spočiti.

Ženska se na morju spet začne zanimati za svoje telo, ki je v normalnih razmerah sicer zanemarjeno in spet se vrne k fizičnemu gibanju in športu. Skopo oblečena se igra v vodi, na soncu, aktivno se odpočiva in spet se ji povrne zavest o njeni ženskosti. Kolektivne zabave, vzdušje raznih skupin ljudi, ki letujejo skupaj, imajo podoben učinek kot ionizacija ozračja. Skratka, s tem, da se ženska otrese raznih kompleksov in dnevnih skrbi, njena osebnost na novo zaživi.

Toda vse to velja samo za tiste ženske, ki so uravnovešene. Če gre namreč za nevrotično žensko, se lahko vsi elementi psihološkega karakterja spremenijo v svoje nasprotje. Tisto, zaradi česar se ženske na počitnicah sicer odpočijejo in zaradi česar se dobro počutijo, lahko pri nevrotični ženski povzroči pravo notranjo dramo. Golota na plaži okrepi tako imenovano narcisoidnost. Pri tem, ko se posveča lastnemu telesu, bo nevrotična ženska odkrila bolj njegove pomanjkljivosti, kar povzroči lahko prave psihološke krize, zlasti če takšna ženska v življenju ni našla seksualnega ravnotežja.

Ali lahko predvidimo posledice bivanja na morju celo za tiste ženske, ki so navidezno docela zdrave? V glavnem lahko. Sicer se dogaja, da ženske same začutijo, kako jim življenje ob morju ne ustreza. Sistematsko anketiranje takšnih žensk je dokazalo, da so se iz družinskih razlogov odločale za morje, čeprav so iz izkušnje vedele, da jim ne dé dobro. Toda za ženske, ki »sanjajo o morju«, je mesec dni življenja na njegovih obalah prava pomlajevalna kura.

Kar zadeva ženske, ki niso več v mlajših letih, jih bo moral včasih zdravnik prepričati, kako koristno in potrebno je, da preživijo počitnice na morju. To še tembolj, ker morje v glavnem pospešuje delovanje hormonskih žlez in pomaga ženskam, da laže prebrodijo leta mene. To velja tudi za deklice v puberteti. Preiskave deklic v starosti od 12 do 15 let so pokazale, da jim je letovanje ob morju zdravstveno zelo koristno, da so laže prebrodile psihofizične krize, običajne za puberteto. Pri starejših ženskah je zelo pomembno, da previdno upoštevajo svojo utrujenost, zakaj sleherno preutrujanje je na morju še posebej nevarno.

Zlasti ženske z otroki ne bi smele na počitnicah nikoli biti sužnje gospodinjskih poslov. Takšne počitnice, kjer mora ženska kuhati, so popolnoma zgrešene.

Drobni nasveti – velika pomoč

● **Kuhinjske nože boste zelo hitro nabrusili, če boste obrnili porcelanasti krožnik ali skledo narobe in boste z nožem nekajkrat potegnili po grobem robu dna.**

● **Počrnele lesene kljukice za obešanje perila puščajo na perilu rade madeže. Da boste to preprečili, jih vsaj enkrat v dveh mesecih namočite v vročo vodo in dobro operite. Sicer pa je najbolje kljukice hraniti v plastični ali platneni vrečici.**

● **Da bi vrata ne škripala, vam jih ni treba snemati in mazati z oljem. Dovolj bo, če boste z ostrim vrhom starega koščka mila namazali razmak na nosilcih.**

● **Če je potrebno, da v juho ali omako dodate še nekoliko moke, nalijte v skodelico najprej malo vode, nato pa moko in dobro premešajte predno ulijete v juho. Če tega ne boste storili, bo moka ostala v kepicah.**

● **Porcelanasto posodo nikoli ne pomivajte s kovinsko žico, ker bo le-ta pustila na posodi črne raze. Dovolj bo, če jo operete v topli vodi z majhnim dodatkom detergenta. Za aluminijasto posodo uporabite posebno jekleno volno, ki jo lahko kupite v vsaki prodajalni.**

● **Peteršilj vam bo ostal dlje časa svež, če boste vodi, v katero ste ga dali, dodali ščepec soli.**

POSVETUJMO SE O VZGOJI

Sramežljiv otrok na počitnicah

Med šolskimi počitnicami lahko starši najlaže opazijo sramežljivost svojega otroka. To je razumljivo, zakaj dokler traja šolsko leto, je otrok samo med znanci, na katere se je bolj ali manj navadil, vtem ko se med počitnicami okolje spremeni. Otrok pride v stik z neznanimi ljudmi, z neznanimi otroki, ki postanejo njegovi tovariši pri igri. Razen tega se običajni družinski krog razširi, zakaj družina pogosteje potuje k raznim prijateljem ali pa prihajajo prijatelji na obisk. Zaradi tega sramežljiv otrok skoraj fizično trpi. Zapira se vase, beži v samoto, ali pa se posveti kaki stvari, ki ga obvaruje vsakdanjih srečanj z novimi neznanci. K podobnemu se zatekajo tudi odrasli sramežljivci, da bi se ognili družabnemu stiku.

Starši morajo med šolskimi počitnicami preprečiti, da bi se podobne težnje pri njihovih otrocih še potencirale. To slabost je treba zdraviti.

Sramežljivost je čestokrat posledica občutka manjvrednosti oziroma porazov. Sramežljiv otrok je prepričan, da je manj sposoben od drugih otrok, da je manj spreten, smešen, grd in podobno. Strah ga je mnenja drugih in nima zaupanja vase. Pomagajte takšnemu otroku, da si bo pridobil predvsem samozaupanje. Podpirajte ga, da bi dosegel tisto, kar želi storiti, vendar pa mu to preprečuje strah, da se mu kaj takega ne bo posrečilo. Poudarite sleherni njegov uspeh in mu pojasnite, da so prizadevanja in trud čestokrat več vredna kot pa rezultat. Treba je najti teren, na katerem je vaš otrok najsigurnejši in najbolj zainteresiran in storite vse, da bo gojil svojo zainteresiranost in nagnjenje in se na kakem področju bolj odlikoval od svojih vrstnikov.

Pri tem dobro pazite, da ne boste nikdar pred otrokom govorili o njegovi sramežljivosti, kajti kako lahko pričakujete, da bo otrok premagal svojo slabost, če mu jo nenehno omenjate.

Ravno tako ne delajte primerjav otroku v škodo in v prid njegovim bratom ali sestram ali njegovim tovarišem. To bi pomenilo zanj, da je že po svoji naravi manj vreden in da mu posvečate manj ljubezni kot drugim. Otrok mora čutiti, da ga razumete in da mu želite pomagati, da bi bil srečen.

Zato pospešujte družbene in družabne stike. Na počitnicah je to zelo lahko. Pošljite otroka k skupini njegovih vrstnikov, ki se igrajo na čistem zraku v bližini staršev. Ker boste blizu njega, se bo sprva otresel strahu, zakaj sramežljiv otrok je čestokrat tudi plašen. V zanimivih kolektivnih igrah se bo otrok počasi otresal svojega strahu pred tem, da ne bi padel, da se ne bi udaril, strahu pred grobostjo drugih ali pred udarci. Če opazite, da se je sprl s tovariši svoje skupine, nikar ne posredujte, zakaj tudi spori imajo v takih primerih svojo vrednost. Otroci, zlasti pa plašni in sramežljivi, občutijo v konfliktih svojo moč in na določen način potrjujejo svojo osebnost.

Ko pa se znova začne šolsko leto, nikar ne zahtevajte od otroka preveč. Zadovoljite se s prikazanim trudom in dobro voljo, četudi rezultati ne bodo takšni, kakršne bi želeli. Brž ko pa se bo otrokov značaj uveljavil, lahko od njega zahtevate več.

PODJETJE TITOVI ZAVODI

LITOSTROJ

razpisuje prosta delovna mesta v počitniških domovih za:

KVALIFICIRANE KUHARICE

SOBARICE

Pismene ponudbe sprejema kadrovski sektor podjetja. — Razpis velja do izpopolnitve delovnih mest. 6333

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVEDOVANJE DELOVNIH RAZMERIJ PRI TOVARNI PLETENIN

»ANGORA« – LJUBLJANA

EMONSKA CESTA 2

sprejme takoj:

kvalificirane pletilje in šivilje

Zglasite se osebno v tajništvu podjetja ali pa pošljite ponudbo po pošti. 6214

Osebni avto in motorist trčila

KOPER, 30. jul. — Včeraj ob 14. uri je v naselju Gradišče osebni avto ZG-100-05, voznik Zeko Ivanovič, pripeljal z dvorišča hiše št. 48. Od leve strani je pripeljal motorist Jože Čepar na motorju KP-10-144 in trčil v osebni avto. Pri padcu je dobil motorist hud udarec v prsni koš in pretres možganov. Prepeljali so ga v bolnišnico. Materialne škode je za približno 50.000 dinarjev.

Strela udarila v gospodarsko poslopje

MARIBOR, 30. jul. — Minulo soboto je udarila strela v gospodarsko poslopje Matije Černjaviča v Hrastju. Zgorelo je ostrešje gospodarskega poslopja in 3000 kg sena. Materialna škoda znaša približno 500.000 dinarjev.

NOVO MESTO, 30. jul. — Včeraj ob 2. uri 20. minut se je vnelo gospodarsko poslopje posestnice Viktorije Malenšek v Bistrici št. 21 pri Šentrupertu. Zgorelo je poslopje, približno 800 kg sena in nekaj poljedelskega orodja. Poginilo je tudi nekaj živine. Domnevajo, da je lastnica sama zanetila požar, ker je duševno bolna. Gospodarsko poslopje je bilo zavarovano samo za 75.000 dinarjev.

Zaradi prevelike hitrosti

KRANJ, 30. jul. — Na cesti I. reda je včeraj ponoči ob pol treh v bližini vasi Meja zapeljal s ceste osebni avto LJ-155-21. Voznik Jože Kocjan je vozil s preveliko hitrostjo. Ko je zavijal v levo, ga je zaneslo s ceste in se je prevrnil. Kocjan in njegova sopotnica sta se laže poškodovala. Prepeljali so ju v Ljubljansko bolnišnico. Gmotna škoda znaša 300.000 din.

TRBOVLJE, 30. jul. — Ob 13. uri 40 minut je včeraj na Partizanski cesti v Trbovljah mopedist Jože Klanjšek s sopotnikom zapeljal s ceste in se zaletel v stanovanjsko hišo. Klanjšek se je pri tem huje poškodoval, njegov sopotnik pa laže.

Avtobus trčil v osebni avto

BOHINJSKA BISTRICA, 30. julija. Na cesti drugega reda v bližini hotela »Zlatoroga« v Bohinju je včeraj popoldne pri srečavanju avtobus trčil v osebni avto. Avtobus KR-41-29, ki ga je vozil Emil Nemeš, je vozil od slapa Savice proti Zlatorogu. Zaradi slabih zavor ga je zaneslo na levo stran ceste in osebni avto LJ-236-00, ki ga je vozil Marjan Pičulin, je zadel ob njega. Pri trčenju je osebni avto odbilo v smreko. Sopotnica v osebnem avtomobilu je bila huje poškodovana. Gmotna škoda na obeh vozilih znaša približno 210.000 dinarjev.

Pri zavijanju ni nakazal smeri

LJUBLJANA, 30. jul. V Dobu pri Domžalah je včeraj ob 13. uri 45 minut osebni avto W-455-071, voznik avstrijski državljan Georg Pfeifer, trčil v traktor LJ-114-071, ki ga je vozil Tomislav Zdravković. Traktorist je zavijal na stransko cesto in pri tem ni nakazal spremembe smeri. Tako je zapri pot osebnemu avtomobilu in je le-ta zadel obenj. Pri trčenju sta dobila oba voznika lažje poškodbe.

Zaradi nepazljivosti v izložbeno okno

KRANJ, 30. jul. — Na Titovem trgu v Kranju je osebni avto DO-14-64, voznica Vera Kos, včeraj dopoldne trčil v izložbeno okno trgovine »Borovo«. Pri tem je zadel ob mimoidočo Marijo Pinenbaher in jo laže poškodoval. Voznica osebnega avtomobila pri speljavanju ni videla, da je avtomobil v vzvratni brzini.

Splošno gradbeno podjetje
„GORICA"
NOVA GORICA
sprejme v službo
strojnega tehnika
s prakso za vodstvo strojno-inventarnega parka
3 uslužbence
z dokončano srednjo ekonomsko šolo — brez prakse, za delo na gradbiščih. 6327

KOMUNALNI SKLAD OBČINE LJUBLJANA – CENTER
ima na razpolago za prodajo še 4 poslovne trgovske lokale v pritličju hiše, Rimska c. 9, v velikosti od 37 do 61 kvadratnih metrov koristne površine.
Interesenti naj se zglasijo v Komunalnem skladu na Resljevi c 18-II., soba št. 39, vsak dan od 8. do 12. ure, kjer lahko dobijo tudi ostale informacije in podatke. 6343

DELOVNI KOLEKTIV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJA, LJUBLJANA

SPOROČA, DA JE NENADOMA, SREDI DELA, OMAHNIL V SMRT ČLAN NJIHOVEGA KOLEKTIVA

MARJAN ŽUGELJ

ŠEF EKONOMSKO ANALITSKEGA ODDELKA

NAŠEGA NEUTRUDNEGA SODELAVCA IN IZREDNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V LEPEM SPOMINU.

DAN POGREBA BOMO OBJAVILI NAKNADNO.

DELOVNI KOLEKTIV LITOSTROJA

UPRAVA MARIBORSKI TEDEN MARIBOR
Obiščite 20. Mariborski teden od 26. julija do 4. avgusta 1963 ● SEJEM ŠIROKE POTROŠNJE, VELIKA MODNA REVIJA, ZABAVNI PARK, PIVSKA HALA, VELIKA IZBIRA RAZNEGA BLAGA ZA ŠIROKO POTROŠNJO

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO PODJETJE DELO, LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 1—3. — UREDNIŠTVO: LJUBLJANA, TOMŠIČEVA 3 — UPRAVA: TOMŠIČEVA 1 — TELEFONI 23-522 DO 23-526 — OGLASNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 21-896. — PRODAJNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 3, TELEFON ZA LJUBLJANSKE NAROČNIKE 20-463, ZA ZUNANJE NAROČNIKE 21-832 POŠTNI PREDAL 29 — BRZOJAVNI NASLOV: »DELO« LJUBLJANA. ŽIRO RAČUN PRI NARODNI BANKI: LJUBLJANA 600-11-1-167 — MESEČNA NAROČNINA 550 DINARJEV — ROKOPISOV NE VRAČAMO.

Telefon dežurnega urednika: 20-646

FESTIVAL

KRIŽANKE

ROMUNI PRVIČ V LJUBLJANI
najboljši profesionalni folklorni ansambel
»RAPSODIJA«
petek, 2. avgusta v Križankah.

RTV Ljubljana

SPORED ZA SREDO

4.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored in dnevni koledar); 8.05 Opera in balet; 8.55 Otroške razglednice; 9.10 Glasbena oddaja za cicibane; 9.25 Od melodije do melodije; 10.15 Dve skladbi Mihaela Rožanca; 10.30 Človek in zdravje; 10.40 Izraelske pesmi poje Nehama Haendel; 10.55 Glasbeni intermezzo; 11.00 Opoldanski glasbeni spored; 12.05 Zabavna glasba; 12.15 KN — Milan Osojnik: Perspektivni razvoj potrošnje mesa; 12.25 Domači napevi za opoldne; 12.45 Ljubljanski oktet z novimi posneki; 13.15 Obvestila; 13.30 Solisti ljubljanske opere pred mikrofonom; 14.05 Z melodijami okrog sveta; 14.35 Novosti iz fonoteke za klavir in violino; 15.15 Zabavna glasba; 15.40 Amaterji pred našim mikrofonom; 16.00 Popoldne ob radijskem sprejemniku; 17.05 Promenadni koncert; 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu; 18.10 Od skladatelja do skladatelja — Hugo Diestler; 18.45 Ljudski parlament; 19.00 Obvestila; 19.05 Lepe melodije; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Giacomo Puccini: Manon Lescaut — opera v 4 dejanjih; 22.15 Melodije od tod in ondod; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Sopranistka Maria Stader zapoje štiri pesmi Othmarja Schocka, pri klavirju Karl Engel; 23.19 Melodije za lahko noč; 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

DRUGI PROGRAM

19.00 Napoved II. programa — poročila; 19.05 Zabavni zvoki; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Iz jugoslovanske komorne in simfonične glasbe; 20.45 Pisan glasbeni spored; 22.00—22.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan.

TELEVIZIJA

Na kanalih 5, 6, 11 (Krvavec, Nanos, Kum s pretvorniki)

19.30 TV obzornik (Ljubljana)
20.00 TV dnevnik (Beograd)
20.30 Propagandna oddaja (Zagreb)
20.45 »Lezginka« — magnetoskopski posnetek nastopa folklornega ansambla SZ v Zagrebu (Zagreb)
21.45 Istrske freske — reportaža (Zagreb)
22.00 Magnetoskopski posnetek športnega dogodka (Beograd)
23.00 Poročila (Beograd)
Na kanalu 9 (Sljeme)
19.30 Dokumentarni film (Beograd)

Kino

SPORED ZA SREDO

KINOTEKA, Miklošičeva cesta 28 ameriški film MOŽ Z BRAZGOTINO. Režija: Howard Hawks. Glav. vl.: Paul Muni, Ann Dvorak, ob 16 in 18. uri. — Švedski film GOSTA BERLING. Režija: Mauritz Stiller. Glav. vl.: Lars Hanson, Greta Garbo, ob 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje. **Opozorilo.** Od 1. avgusta do 1. septembra bo dvorana zaprta.

KINO UNION: ameriški barvni CS film ZAKONSKI VRTILJAK. Režija: Walter Lang. Igrajo: James Mason, Susan Hayward, Julie Newman. Kratki film. Predstave ob 17, 19 in 21. uri. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO KOMUNA: sovjetski barvni film ZA CENO ŽIVLJENJA. Režija: Mark Donskoj. Igrata: Vera Donskaja, Jurij Dedovič. — Kratki film Predstave ob 16, 18 in 20. uri. Zadnjikrat.

KINO SLOGA: prem. nem. filma MOJA NEČAKINJA TEGA NE DELA. Režija: F. Gottlieb. Igrata: Conny Froboese, Fred Bertelmann. Kratki film. Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

KINO VIČ: francoski barvni CS film AUSTERLITZ. — Režija: Abel Gance. — Igrajo: Rossano Brazzi, Claudia Cardinale, Jean Marais. Predstave ob 16, 18.30 in 21. uri.

KINO ŠIŠKA: prem. nem. barv. filma NISEM JAZ CASANOVA. Režija: Geza Cziffra. Igrata: Peter Alexander, Gerlinde Locker. Kratki film. Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 14. ure dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: nemški kriminalni film PARADA POPEVK. Režija: Franz Marischka. Igrata: Renate Ewert, Gustav Ewert. Kratki film. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro in pol pred predstavo.

MLADINSKI KINO: nemški barv. film ČRNI BLISK, ob 10, 15 in 17. uri. Film za mladino od 12 leta starosti dijalje. Zadnjikrat!

KINO SAVA: švedska ljubezenska satira POLK O LJUBEZNI, ob 16, 18 in 20. uri. Zadnjikrat.

KINO TRIGLAV — LJUBLJANA: sovjetski barvni film TIGRI POTUJEJO. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje. Zadnjikrat.

KINO »SVOBODA« — ČRNUČE: ital. film BELI SEJK, ob 20. uri.

KINO »SVOBODA« — ŠENTVID: jugosl. film SREČA V TORBI, ob 20. uri.

KINO DRAVLJE: amer. barvni VV film HOLLYWOOD ALI PROPAST.

KINO VEVČE: francoski VV film JEZIK ZA ZOBE, ob 20. uri.

KINO ZADOBROVA: jugoslov. VV film ČUDNO DEKLE, ob 19. uri.

KINO LITIJA: ital. film ZADNJA KOČIJA, ob 17.30 in 20. uri.

KINO ŠMARTNO PRI LITIJI: ital. barvni dokum. film ZELENA MAGIJA, ob 20. uri.

KINO DOMŽALE: amer. film NORCIJE V OPERI, ob 18 in 20. uri.

KINO MENGEŠ: franc. barv. CS film POTOVANJE Z BALONOM, ob 20. uri.

KINO DUPLICA — KAMNIK: jugoslov. CS film NEVARNA POT, ob 18. uri.

KINO BLED: nemški film DOKLER NAS DENAR NE LOČI, ob 18 in 20.30.

KINO »SORA« — ŠKOFJA LOKA: ital. film GREŠNIKI, ob 18 in 20. uri.

KINO RADOVLJICA: ital. revijski barvni film AMERIKA PONOČI, ob 18 in 20. uri.

KINO »CENTER« — KRANJ: ital. film VOJNA SE NADALJUJE, ob 18 in 20. uri.

KINO »STORŽIČ« — KRANJ: ital.-nem. CS film MARINA, ob 18 in 20. uri.

KINO »SVOBODA« — KRANJ: angl. CS film KROG PREVARE, ob 20. uri.

KINO »PARTIZAN« — KRANJ: Danes ne bo predstave!

KINO »RADIO« — JESENICE: norv. VV film LINE, ob 19. uri.

KINO ŽIROVNICA: avstrij. barvni film PRI ČRNEM KONJIČKU.

KINO KRANJSKA GORA: italijanski film UBIJALEC.

KINO KRKA — NOVO MESTO: sovjetski barvni CS film LJUDJE NA MOSTU, ob 18 in 20. uri.

KINO ČRNOMELJ: franc. film ČAS BREZ USMILJENJA, ob 17.30.

KINO »SVOBODA« — VIDEM-KRŠKO: zah.-nem. film NOVELA O O ŠAHU, ob 19.30.

KINO METROPOL — CELJE: angleški barvni CS film PEKLENSKI KLUB, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO UNION — CELJE: zahodnonemški barvni film GORSKA ROŽA (SKRIVNOST IPSILON), ob 16, 18 in 20. uri.

LETNI KINO — CELJE: ameriški barvni CS film AVTOBUSNA POSTAJA, ob 20.30.

KINO DELAVSKI DOM, Trbovlje: franc. film POVERJENIK TEHEN, ob 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA II — Trbovlje: nem. zabavni film ZALJUBLJENI DETEKTIVI, ob 18 in 20. uri.

KINO DELAVSKI DOM, Zagorje: amer. CS film ZGODBA Z NASLOVNE STRANI, ob 18 in 20.15.

KINO SVOBODA II — Hrastnik: sovj. barvni film NOČNI DIREKTOR, ob 18 in 20. uri.

KINO »ČANKARJEV DOM« — Vrhnika: zah.-nem. barvni film INDIJSKI NAGROBNI SPOMENIK, ob 20.15.

MESTNI KINO — PTUJ: švedski film POLETJE Z MONIKO, ob 17.45 in 20. uri.

KINO »PARK« — MUR. SOBOTA: ruski film PETER IN KATARINA, ob 17.30 in 20. uri.

KINO ROGAŠKA SLATINA: amer. barvni CS film ZAKONSKI VRTILJAK, ob 18.30 in 20.30.

KINO POLZELA: franc. VV film PLOČNIKI PARIZA, ob 20. uri.

KINO SVOBODA — ŠempeterV Sav. dolini: zah.-nem. film SATAN MAMI Z LJUBEZNIJO, ob 20. uri.

KINO SOČA — NOVA GORICA: ameriški film PREPOVEDANE STRASTI.

KINO SVOBODA — ŠEMPETER: ital. barvni film RIMSKA SUŽNJA.

KINO »SOČA« — TOLMIN: angl. CS film V RITMU TWISTA, ob 20.30.

KINO »SVOBODA« — SEŽANA: jugoslov. film SREČA PRIDE OB DEVETIH, ob 20.15.

KOMPAS OBVEŠČA

V sodelovanju z Zvezo združenj borcev NOV Slovenije prirejamo naslednje izlete:

OSWIECIM — petdnevni izlet v septembru, **prijave do 15 avgusta;**

RENICCI — PADOVA — tridnevni avtobusni izlet; odhod iz Ljubljane 30. avgusta, prijave do 5. avgusta;

GONARS — VISCO — dvodnevni avtobusni izlet; odhod iz Ljubljane 1. septembra, prijave do 5. avgusta;

RAB — tridnevni izlet ob 20-letnici osvobodilne taborišča na Rabu; odhod iz Ljubljane 1. septembra, prijave do 20. avgusta.

Prijave za izlete sprejemajo vse poslovalnice KOMPASA, kjer dobite tudi programe posameznih izletov in ostale informacije.

VABIMO NA NAŠE OSTALE IZLETE:

SREČANJE Z AFRIKO — 14-dnevno krožno potovanje z motornoladjo »Jadran« po Sredozemlju — odhod 20. oktobra;

BUDIMPESTA — petdnevni avtobusni izlet, prijave do 31. julija;

BRNO — petdnevni avtobusni izlet, združen z ogledom Prage in Dunaja, prijave do 12. avgusta;

DUNAJ — štiridnevni avtobusni izlet, prijave do 10 avgusta;

SAN MARINO — FIRENZE — 5-dnevni avtobusni izlet, prijave do 15. avgusta;

DÜSSELDORF — petdnevni avtobusni izlet, prijave do 15. avgusta;

PO AVSTRIJSKIH ALPAH — petdnevni avtobusni izlet, prijave do 15. avgusta

OHRID — sedemdnevni izlet z letalom — odhod iz Ljubljane 5. septembra;

DUBROVNIK — devetdnevni izlet z letalom — odhod iz Ljubljane 11. in 25. avgusta in 9. septembra;

KÖLN — petdnevni avtobusni izlet, prijave do 8. avgusta;

MÜNCHEN — štiridnevni avtobusni izlet; prijave do 15. avgusta;

MILANO — FIRENZE — petdnevni avtobusni izlet; prijave do 10. septembra.

Prijave za izlete sprejemajo vse poslovalnice KOMPASA, kjer dobite tudi programe posameznih izletov in ostale informacije.

Obvestila

TURISTIČNI ODER PRI FIGOVCU. Jutri, v četrtek, ob 18. uri bo XXXI. koncert v okviru XXVIII. letošnjega turističnega četrtka v izvedbi železničarske godbe. Vstopnine ni. — Turistično društvo Ljubljana.

REDNE PLOVBE z »Barjanko« vsako uro od 15. ure dalje. Z odhodom iz Bobrovega pristanišča na Prulah. Turistično društvo Ljubljana. **O**

POČITNICE NA MORJU! Od 13. do 17. in 20. avgusta imamo na razpolago še prostor za goste, penzion 1000 din. V septembru penzion 850 din. Rezervacije: Turistično letovališče Unije otok pri Lošinju.

OBVESTILO

Univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije na ljubljanski Univerzi poziva vse študentske organizacije, študente, fakultetne učitelje in sodelavce, da prispevajo sredstva za izgradnjo skopske univerze. V ta namen je pri Centralnem odboru Zveze študentov Jugoslavije, v Beogradu, ustanovljen poseben sklad za pomoč in izgradnjo skopske univerze. Številka tek. rač. sklada je: 101-112-608-163.

DR. KOŠAKU, vsem zdravnikom in strežnemu osebju se iskreno zahvaljujemo za uspešno operacijo srca naše hčerke; enako se zahvaljujemo tudi krvodajalcem. Mirtičevi.

Maribor

DEŽURNA LEKARNA

Sreda, 31. julija: lekarna »Pri gradu«, Partizanska 1.

KINO

UNION: franc.-ital. barv. CS film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI.
PARTIZAN: sovj. barvni CS film VRSTNICE.
UDARNIK: ital.-franc. film **VSI ZALJUBLJENI.**

Mali oglasi

KRAJEVNA SKUPNOST »Bežigrad«, Ljubljana, Smoletova 16, sprejme vajence za pleskarsko-soboslikarsko obrt in delavca za priučitev obrti. Ponudbe pošljite do 10. avgusta 1963 gornjemu naslovu. 6342-1

DNE 29. JULIJA med 15. in 16. uro pozabljena svetlo zelena pletena jopica v trolejbusu smer Moste—Magistrat. Najditelja lepo prosim, da jo vrne vratarju v tiskarni »Delo«. 9395-8

IZGUBLJEN dežni plašč na Vodovodni cesti vrnite proti nagradi LM — Bežigrad. 9392-8

SKROMNO DEKLE dobi hrano in stanovanje za malo pomoč v gospodinjstvu. Novak, Vodmatska 25. 9391-6

LJUBITELJEM PSOV! Bokserja — psico, staro 14 mesecev, čistokrvno, z rodovnikom, prodam zaradi selitve. Lepodvorska 34. 9390-4

VAJENCA ali vajenko za krojaško obrt sprejme Virant, Ljubljana, Gornji trg 31. 9389-1

HRANO in stanovanje dam fantu in dekletu za pomoč pri delu na vrtu. Mala čolnarska 10, Ljubljana (Trnovo). 9382-6

25. JULIJA izgubljeno aktovko vrnite na naslov: Jože Volf, Krimska 22. 9385-8

MAGAZZINI ALLA STAZIONE — Trst, Via Cellini 2. Konfekcija za vsak okus in vsak žep. Z oglasom popust! 4666-4

POTNIŠKE AVTOMOBILE, terenska vozila, avtobuse in kamione kupuje za svoje komitente AGENCIJA BEOGRAD, Beograd. Dositejeva 21/III, tel. 622-322. 4667-3

PODPISANA Anton Mav in Marija Mav preklicujeva izjavo, podpisano pri trg. podj. »Napredek«, Domžale dne 9. marca 1963. 9373-8

TRODELNO OMARO, postelji omarici in postelji ugodno prodam. Ponudbe pod »50.000«. 9374-4

NOVO HIŠO, eno stanovanje takoj vseljivo, prodam. Poizvedbe v Vilharjevi 25, Ljubljana. 9375-7

SOBO potrebujem za nekaj mesecev. Ponudbe pod »Takoj«. 9376-6

ZLATARNA, Trst, S. Spiridione 2.

SOBO nujno potrebujem. Ponudbe pod »Uslužbenka«. 9377-6

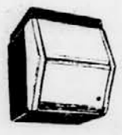
SOBO potrebuje študent elektro fakultete. Ponudbe pod »Nujno — takoj«. 9372-6

TRI PLETENE STOLE kupim. — Rožna ulica 9. 9370-5

NOVO OHIŠJE fotoaparata Practica IV (brez objektiva) prodam. Naslov pustite v ogl. odd. pod »Ohišje Practica«. 9366-4

ŠUHE smrekove deske (debeline 25 mm) in borove plohe prodam. Pleteršnikova 27. 9357-4

ŠTUDENTKA potrebuje ogrevano sobo. Ponudbe pod »Mirna«. 9355-6

PRALNI STROJ, avtomatičen ali polavtomatičen, najnovejšega in najsolidnejšega izdelka, kupite najceneje pri tvrdki KERŽE, Trst, Piazza S. Giovanni 1.

ZA SOBO pomagam pri mirni družini, najraje v Šiški. Zidar, Celovška 280. 9351-6

MOJSTER avtomehanik s prakso (Fiat Zastava), želi zaposlitev. Pogoj: družinsko stanovanje. Ponudbe pod »Kjerkoli«. 9350-2

MLADA USLUŽBENKA, pravkar končala študij, potrebuje sobo. Ponudbe pod »Skromnaa. 9244-6

VOLKSWAGEN, letnik 1952, dobro ohranjen — prodam. — Franketova 4 (pri Staničevi 23, Bežigrad). 9301-3

ODDAM opremljeno sobo s centralno kurjavo enemu ali dvema študentoma proti plačilu vnaprej. Oddam tudi garažo. — Ponudbe pod »Centralna kurjava«. 9170-6

NOVO PLANINSKO KOČO (1400 m višine) ugodno prodam. Ponudbe pod »Dostopna z avtom«. 9169-7

KARAMBOLIRAN Fiat 600 kupim. Ponudbe pod »Karambolirani«. 8865-3

POZOR! Poznana tovarišica, ki je papigo zamenjala v nedeljo v Eipprovi 19, Trnovo, naj jo takoj vrne — sicer sledi kazenski postopek. 9396-8

POSESTVO, 5 ha, ugodno prodam v Šeščah pri Jelenko Mariji. 857-7

MALO VOŽEN Fiat 600 prodam. Trubarjeva 85-III, levo. 9341-3

SIMPATIČNO mlajšo prijateljico, samostojno in diskretno, želi spoznati zaradi družbe in potovanja situirani intelektualec. Ponudbe pod »Značaj«. 9343-8

OKNA različne velikosti prodam Skitek, Ljubljana, Komenskega 20, tel. 37-760. 9363-4

OTROŠKI VOZIČEK, dobro ohranjen, prodam. Jenkova 11. 9381-4

FANT potrebuje skromno sobico, da posojilo do 150.000 din. Ponudbe pod »1. avgusta«. 9397-6

STAREJŠI STUDENT arhitekture potrebuje zasebno sobo, plača dobro, nudi inštrukcije. Cenjene ponudbe pod »Solidnost«. 9282-6

LAMBRETTO (1958) v dobrem stanju (17.000 km) prodam. Ogled v Martina Krpana 24-I, stan. 4, od 15. do 16. ure. 9379-3

MOTORNO KOLO NSU Prima — 150 ccm, popolnoma novo, prodam Jazbec, Lesko, Strmca 4. 856-3

PLAVUTKE in masko kupim za 15-letnega fanta. Pismene ponudbe pod »Morje«. 9400-5

NEODVISNI, starejši, značajni ženski pomagam za opremljeno sobo. Ponudbe pod »Upokojenca«. 9139-6

VISOKO brezobrestno posojilo dam za trosobno stanovanje. — Ponudbe v ogl. odd. pod »Izredno«. 9387-6

Komisija za razpis mest direktorjev in upravnikov gospodarskih organizacij
OBČINSKE SKUPŠČINE SLOVENSKA BISTRICA
razpisuje naslednja mesta

DIREKTORJA
Gradbenega podjetja »GRANIT« SLOVENSKA BISTRICA
POGOJI: gradbeni inženir s triletno prakso, gradbeni tehnik s petletno prakso in pooblastilom za gradnje ali visokokvalificiran delavec z osemletno prakso.
Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

DIREKTORJA
KMETIJSKE ZADRUGE SLOVENSKA BISTRICA
POGOJ: visoka, višja ali srednja izobrazba s 5-letno prakso.
Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

DIREKTORJA
Obrtnega podjetja »EMI« elektromontaža in instalacija Poljčane
POGOJI:
a) višja šolska izobrazba s 5-letno prakso na vodilnem položaju v gospodarski organizaciji,
b) srednja šolska izobrazba z 10-letno prakso na vodilnem položaju v gospodarski organizaciji ali
c) visokokvalificiran delavec z 10-letno prakso na vodilnih mestih v gospodarski organizaciji.

Osebni prejemki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.
Ponudbe pošljite Občinski skupščini Slov. Bistrica v 15 dneh od objave razpisa. Vlogi priložite verodostojne dokumente o kvalifikaciji ali prepise, življenjepis in potrdilo o nekaznovanju. Vlogo kolkujte po tar. št. 1 z din 50.—, nekolkovane priloge po tar. št. 6 z din 30.— ter priložite za rešitev kolkov za din 200.— po tar. št. 7 zakona o upravnih taksah (Ur. l. FLRJ, št. 28-59).
Komisija za razpis in razrešitev mest direktorjev in upravnikov gospodarskih organizacij Občinske skupščine Slov. Bistrica.
6329

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE PREMINIL NAŠ ČASTNI PREDSEDNIK IN DOLGOLETNI ČLAN NAŠEGA DRUŠTVA

JOŽE DOLNIČAR

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU.

»TVD PARTIZAN« CELJE — MESTO

»RAŠICA«
TOVARNA PLETENIN — GAMELJNE
PRI LJUBLJANI
sprejme takoj
ŠIVILJE
— kvalificirane in za priučitev.
Pismene in osebne ponudbe v upravi tovarne. 6202

GOSTINSTVO ČERKNICA proda
AVTO FIAT poltovorni
Zastava tip 215
v brezhibnem stanju.
Informacije daje uprava gostinstva. 6337

Umrla je naša draga sestra in teta

Marija Jesih

Pogreb drage pokojnice bo danes, 31. julija 1963 ob 18.30 iz Marijine mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: sestri Ana Dimnik in Frančiška Habjan z družinama ter ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 30. julija 1963.

STANOVANJSKE SKUPNOSTI KOPER
KOPER, Goriška ulica št. 6
razpisujejo prosta delovna mesta
UPRAVNIKA SERVISOV
pogoj: visoka ali višja strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso.
VZGOJITELJA(-ice) v Vzgojnovarstvenem zavodu
pogoj: vzgojiteljska srednja šola
EKONOMA v Vzgojnovarstvenem zavodu
pogoj: kvalificiran delavec s 5-letno prakso
TAPETNIKA — vodja delavnice
pogoj: VK delavec s 5-letno prakso
ZIDARJE
pogoj: kvalifikacija s 3-letno prakso
MIZARJA
DELAVCE — TEŽAKE
Osebni dohodki in stanovanje po dogovoru. Prijave sprejema tajništvo stanovanjskih skupnosti Koper. 6341

Po neizmernem trpljenju me je zapustil ljubljeni mož

Niko Koman
brivsko frizerski mojster

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 1. avgusta ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoča žena Lojzka in sorodstvo.

BRIDKO NAS JE PRESUNILA VEST, DA JE UMRL NAŠ DOLGOLETNI SODELAVEC IN ČLAN

Jože Dolničar

PREDSEDNIK OKRAJNEGA SENATA ZA PREKRŠKE CELJE V POKOJU

POGREB BO DANES, 31. JULIJA 1963 OB 17. URI NA MESTNEM POKOPALIŠČU V CELJU.

OKRAJNA SKUPŠČINA CELJE
OKRAJNI SENAT ZA PREKRŠKE CELJE

DELOVNI KOLEKTIV UPRAVE IN DRUGIH ORGANOV OKRAJNE SKUPŠČINE

SINDIKALNA PODRUŽNICA USLUŽBENCEV OKRAJNE SKUPŠČINE CELJE

Vrtimo globus

PASADENA — Seizmografi tehnološkega inštituta v Pasadeni (Kalifornija) so zaznamovali močan potres z epicentrom približno 10.000 kilometrov daleč. Inštitut še ni natančneje označil kraja potresa. — Po Reuterjevih poročilih iz Teherana je bilo v majhni vasi Gagum blizu Bandar Abasa ob Perzijskem zalivu več potresnih sunkov, zaradi katerih se je podrlo precej hiš. Na kraj nesreče so takoj poslali zdravstveno pomoč. Posledice še niso znane.

ZERMATT — Na pobočju 4.482 m visokega Matterhorna so se v enem dnevu smrtno ponesrečili štirje alpinisti. Dva izmed njih je dohitel kamnit plaz, ki ju je odnesel kakih 800 metrov globoko.

KOEBENHAVN — Jörgen Skafte Rasmussen, »oče dvotaktnega motorja«, je včeraj praznoval v Kobenhavnu na Danskem 85-letnico rojstva. Rasmussen je izdelal l. 1919 prvi dvotaktni pomožni motor za kolo.

LONDON — Prvi britanski pomorski živalski vrt bodo uredili v angleškem pristaniškem mestu Southsea. Obsegal bo velik akvarij in posebno areno za dresirane tjulnje.

HAMBURG — Približno 900 dežnikov in sončnikov, ki jih je neka hamburška veleblagovnica brezplačno posojala obiskovalcem mednarodne razstave cvetličarstva in vrtnarstva, so zbrali obeh spolov »pozabili vrniti«.

STRASBOURG — V spoštljivi razdalji so se zbirali ljudje na nekem strasbourškem križišču, kjer je nevarno brenčal roj čebel. Prižgata se je rdeča lučka, čebele so se ravnale po prometnih predpisih: na vogalu so »močno pritisnile na zavoro«, še nekajkrat zakrožile, nato pa sedle na rdečo lučko, od koder jih je spravil čebelar, ki za je poklical prometni nadzornik.

NEW YORK — Ameriški astronom McLuf.in je mnenja, da so tako imenovana marsovska morja v resnici sledovi ognjeniških izbruhov. Vulkani bruhajo pepel, ki se zbira na določenih področjih. Beli polarni kapi pokrivata po njegovih računih pozimi površino do 10 milijonov kvadratnih kilometrov in segata do 50. širinske stopinje. Edina vzpetina na sicer ravni Marsovi površini so Mitchelove gore na območju južnega tečaja.

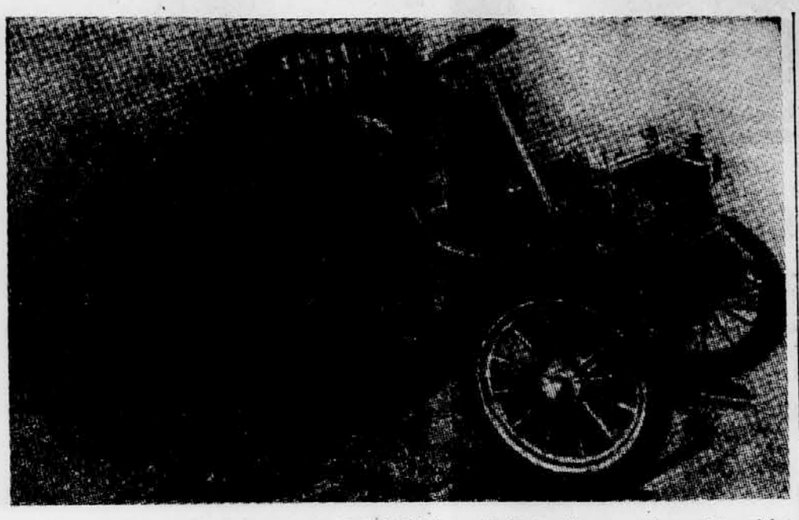
LONDON — Medicinski raziskovalni odbor, ki ga je sestavila britanska vlada, domneva, da so virusi v človeškem organizmu potencialni povzročitelji raka. Imajo baje dokaze, da so mnogi ljudje okuženi s posebnim virusom. Ob tem izražajo prepričanje, da je povzročitelje raka mogoče odkriti v človeškem organizmu.

STOCKHOLM — Švedska lesna industrija je lani izvozila za 20 milijonov kron v tovarnah izdelanih lesnih hiš. Med kupci so Norvežani, Zahodna Nemčija in zahodnoafriške dežele.

NEW YORK — Prenosni elektronski aparat, ki so ga izdelali v ZDA in ki tehta 12.5 kg, odstrani iz zraka vsaj 90 odstotkov vseh drobcev prahu in dima, razen tega pa celo cvetni prah in baje tudi bakterije.

CAPRI — Carmine Ruotolo, župan italijanskega turističnega otoka Capri, je izdal odlok, ki izrecno prepoveduje opremljanje zadnjih delov tovornih osličev z reklamnimi napisi. Prepovedal je tudi razdeljevanje reklamnih letakov, avtomobilsko vožnjo z reklamnimi ploščami, uporabo zvočnikov v reklamne namene, skratka vse, kar bi tako ali drugače oviralo promet in motilo letoviščarski mir.

PHILADELPHIA — Gimnazijski profesor je našel na šolski tabli v enem izmed razredov tale nasvet neke dijakinje prijateljici: »Draga Carole Ann! Ne slepari pri šolskih nalogah, saj s tem nič ne dosežeš. Jaz nikoli ne prepisujem in ne sleparim, pa tudi nič ne dosežem.«

OB STOLETNICI FORDOVEGA ROJSTVA — V Detroitu so pripravili velike proslave v zvezi s 100-letnico rojstva Henryja Forda, ki ga označujejo kot pionirja sodobne avtomobilske industrije. Na spominski dirki po Detroitu — start in cilj sta bila pred hišo, v kateri se je Ford rodil 30. julija 1863 — so sodelovali samo lastniki vozil, starih vsaj 30 let. Fordova družba je izdelala spominski film, ki ga bo sinhroniziranega v 50 jezikih razposlala po vsem svetu, hišni list »Ford Time« je napovedal posebno izdajo velikega obsega, v spominsko slavje se je vključilo tudi več evropskih in južnoameriških televizijskih postaj. Fordova družba je dala mestni knjižnici v Detroitu 100.000 dolarjev za nakup publikacij o avtomobilski tehniki ipd. — Na sliki: Fordov veteran »T«, ki velja za zametek razvoja pod geslom »Vsi Američani na štirih kolesih«.

Tiger, varuh vasi ob džungli

V indijskem pragozdu dovoljen samo lov na ljudožerske tigre

Po nedavno objavljenih podatkih raztrgajo tigri v Indiji povprečno 800 do 1.000 ljudi na leto. Človeka napadejo večinoma tisti tigri, ki zaradi ran ali starostne oslabelosti ne morejo več zalezovati drugega plena. Samo v državi Madhja Pradeš so ljudožerski tigri pobili leta 1956 več sto ljudi, na enega od njih — pripisovali so mu vsaj 50 človeških žrtev iz vasi v bližini pragozda — je bila razpisana nagrada 500 rupij. Strašni pokol v tej državi je zakrivilo vsega 22 tigrov. V normalnih razmerah tiger ne napada človeka.

Ker je tigrova koža vredna tudi štiri milijone dinarjev, je ta zver v Indiji zaščitena. Za odstrel je potrebno posebno dovoljenje, pa še to se dobi v glavnem le za tigre, ki so dokazano ljudožerci. Kdor se odpravi na lov, mora najeti posebnega čuvaja, ki natančno pozna odstrelu namenjeno zver in tudi ve, kje se zadržuje. Tako so lani ubili v Indiji okoli 300 tigrov.

Moti se, kdor misli — piše mesečnik »Science et avenir« — da v indijskih pragozdovih mrgoli tigrov. Nasprotno, če hoče povprečen Indijec videti to zver, mora prav tako kot Evropejec ali Američan v živalski vrt ali pa v potujoči cirkus. Tiger je zelo prebrisana in previdna velika mačka. V pragozdu se zgane šele proti večeru, lovi ponoči, sicer pa je dobro skrit v goščavi. Čeprav lahko z enim samim udarcem svoje šape ubije vola in z njim na plečih preskoči visoko ograjo — največji tigri tehtajo do 400 kilogramov — se previdno izogiblje svojega dvonogega sovražnika. Tiger, ki se greča z odločno človeško voljo, je večinoma brez moči.

Prebivalci mnogih indijskih vasi na robu pragozdov vidijo v tigru koristno žival in celo neke vrste zaščitnika, ker se potika v okolici tega ali onega naselja in preganja druge gozdne živali, ki bi sicer napravile precej škode na njivah in v sadovnjakih. Presenetljiv je nekakšen tih sporazum med vaščani in zverjo: »svojemu« tigru nastavljajo meso na določenem kraju, tako da zverina najde hrano, v zameno za to pa ščiti vas v opisanem smislu. V nekaterih obrobnih naseljih je vzdrževanje »vaškega tigra« redna postavka v vaškem proračunu.

Za tigra, ki se je v indijsko džunglo priselil iz mongolskih tunder in iz sibirskih tajg, je na tropskem soncu prevroče, zato išče senco. Potemtakem ima povsem drugačen »dnevni red« kot panter, njegov tropski sorodnik. Odkar se je lev umaknil iz Azije, je tiger gospodar v pragozdu. Po robu se mu lahko postavita le slon in nosorog, ki sta prevelika zanj in imata pretrdo kožo za njegove zobe.

Divji prašič, ki je redkokdaj težji od 150 kilogramov, se včasih spopade s tigrom, ki se nazadnje umakne ostrim čekanom, dolgim do 20 centimetrov. Kenneth Anderson je našel na planjavi pri indijski vasi Targati truplo tigrice, kakih dvajset metrov od nje pa mrtvega divjega prašiča, ki mu je tigrica s šapo odprla žile na grlu, njej pa je veper s čekani razparal trebuh.

»Če v pragozdu naletite na dvojno sled velike mačke,« pripoveduje lovec Anderson, »vedite, da gre za tigra, ki se v krogu sprehaja po svojem lovskem revirju. Takrat tiger ni nevaren, povsem drugače pa je, če se dvojna sled združi v eno. Nehote pomisliš, da se je tiger spremenil v cirkuškega akrobata in poskakuje po levih ali desnih nogah. Ne — na tistem mestu se je zver pripravljala na napad; s sprednjimi nogami je previdno tipala predse, z zadnjimi pa neslišno stopala v stopinje sprednjih.

Tigrov napad je neslišen in bliskovit. Skok se konča s silnim zamahom šape, ki plenu zlomi hrbtenico. Svoji žrtvi, na primer volu, tiger razpara trebuh in odstrani črevesje, ki ga odnese daleč vstran, nato pa se loti večer. je »po kvaliteti«: najprej so na vrsti stegna in meso ob lakotnicah. Kosti skrbno obere, bivola pospravi v dveh obrokih. Tudi izbirčen je: če mu nastavijo meso govedi, obolele za tifusom, se ga ne dotakne, čeprav je zelo lačen.

TEKOČI TRAK V KUHINJI ZA BOLNIKE — V nekaterih britanskih bolnišnicah so uvedli tekoči trak pri razdeljevanju hrane za bolnike. Pladnji s predpisano dieto se premikajo po traku, kuharji sestavljajo obroke po predpisih. Prednosti: hrana pride še vroča do bolnikov, čeprav je pripravljena v osrednji kuhinji z veliko zmogljivostjo.

Bridge: vir zabave in sporov

Američani, ki o vsem sestavljajo statistike, so zbrali tudi podatke o igri bridge, ki jo omenja osemnajst zapisnikov kot neposredni povod za zakonsko razvezo pred sodiščem. Fizični obračuni sprtih partnerjev niso redkost, iz bližnje preteklosti je znan celo uboj zaradi bridgea. Neka žena iz Kansas Citiyja je z revolverskim strelom ubila svojega moža, tako jo je razjezil s »svojo nemogočo igro«. Svojevrsten razplet je doživela ta družinska tragedija pred sodiščem: porotniki, tudi sami strastni igralci bridgea, so govorili tako prepričljivo, da je sodnik zaradi cele vrste olajševalnih okoliščin oprostil obtoženko, češ da je ravnala v stanju neprištevnosti.

Po približnih podatkih je po svetu okoli 50 milijonov bridgea, največ ljubiteljev te razburljive igre s kartami je v ZDA (30 milijonov registriranih igralcev), v Angliji tri, v Franciji milijon, na Poljskem pa okoli pol milijona. Neki ameriški statistik, ljubitelj te igre, je izračunal, da presedijo Američani pri bridgeu vsak teden okoli 273 milijonov ur, kar bi zadoščalo, da bi — ob upoštevanju sodobnih gradbenih strojev — zgradili Panamski prekop.

S to igro so se ukvarjali tudi psihiatri, ki so ugotovili, da bridge povzroča pri strastnih igralcih živčnost in celo neke vrste shizofrenijo. Po njihovem mnenju si na tisoče igralcev kvari zdravje z igro, ki je zanje bodisi preveč razburljiva, bodisi jih popolnoma prevzame. Bridge odsvetujejo zlasti srčnim bolnikom, specialisti za srce na primer prepovedujejo igrati bridge več kot dve uri dnevno.

Kakor mnoge druge družabne igre se igra tudi bridge po sistemu dva proti dvema, toda za razliko od drugih iger prihaja igralec bridgea najpogosteje v spor z lastnim partnerjem. Eden izmed obeh je prepričan, da se je partner zmotil in da sta izgubila po njegovi krivdi, zato pravijo na primer Angleži, da ima vsak igralec bridgea dva tekmeca in enega sovražnika; ta je soigralec.

C.

Zaradi stavnega listka

Samo zato, ker je kupila stavni listek za konjske dirke in rekla, da bo morebitno nagrado dobil njen kužek, je Mary Boyle iz Londona izgubila svojega dolgoletnega zvestega služabnika. Psiček je poginil, še preden so bile dirke. Vsa žalostna je Mary podarila stavni listek služabniku, ko pa so bile dirke mimo in se je izkazalo, da je tisti listek vreden skoraj 50.000 funtov, se je skesala in začela zatrjevati, da ga je dala služabniku »samo v hrambo«. Razvnel se je hud prepir, razjarjeni sluga je listek scefral na koščke, jih vrgel v školjko in krepko potegnil za vrvico, pospravil kovčke, zgrabil gospodinjo in jo v spalni srajci postavil na pločnik pred hišo, nato pa odšel.

Jamski človek na razstavi

Nabavni oddelek Fordovih tovarn je sklenil najbolj nenavadno kupčijo v vsej zgodovini podjetja, ki obstaja že 60 let. Naročil je več dinozavrov in drugih prazgodovinskih živali ter družino iz dobe jamskega človeka. Seveda gre za modele, ki pa morajo biti kar najbolj verodostojni in izdelani v naravni velikosti. Prazgodovinske živali in jamski ljudje — naročilo je prevzel Walt Disney — bodo svojevrsten okras Fordovega pavilijona na svetovni razstavi 1964—1965 v New Yorku.

Skrb za mlade gospodinje

Posebno razumevanje za novinke v kuhinji so pokazali sestavljalci kuharskih bukev, ki so pred kratkim izšle v New Yorku. V uvodni razlagi z množico napotkov je rečeno tudi tole: »Za začetek vas ne bomo mučili z raznimi težavnimi mesnimi jedmi. Najprej je dobro, če veste: lonec napolnite s hladno vodo in ga postavite na električni štedilnik, zavrtite gumb na največjo grelno moč in počakajte, da začne segrevajoča se voda kipeti in burkati. To je potem krop.«

Feničani na Sardiniji

Italijanski zgodovinarji so ugotovili, da so se Feničani naselili na Sardiniji že prej, kot so (po letu 850 pred našim štetjem) ustanovili Kartagino. Tako vsaj sklepajo po trdnjavah »Nuarggh«, po feničanskem načinu grajenih klad. Na Sardiniji so odkrili tudi kipe in zidove feničanskega izvora iz obdobja 1000 do 900 pred našim štetjem.

VESOLJSKI SKUTER — Tehnik neke severnoameriške letalske družbe na krovu »vesoljskega motocikla« v Downeyu (Kalifornija): gre za svojevrstno ploščad, ki jo zdaj preizkušajo in ki bi jo utegnili uporabljati astronavti, potem ko bi se spustili na divjo površino Meseca. Med preizkušnjo je vozilo dvignilo človeka šest metrov visoko.

PIERRE FORQUIN: HUDIČEV PROCES 29

Pogledala me je in se mi prisiljeno, žalostno nasmehnila: imel sem občutek, kakor da bi se doma pred zrcalom vadila v tem nasmehu. Približno tako se je nasmehnila kot tisti večer, 9. marca, ko sem se deset minut po deveti vrnil domov, kot so že zapisali med zaslišanjem. Otroci so bili že v postelji. Ona pa me je čakala in medtem brala knjigo. Popoldne sem ji namreč povedal, da se nameravam ločiti, in spreviđela je, da sem se trdno odločil izvesti svoj sklep.

»Priimek, ime, starost?«

»Germaine Marennes, stara 39 let.«

Njen glas je bil pretirano razločen, nepristen.

»Ker ste v sorodstvu z obtoženim, ne morete pričati!«

Videl sem jo v profilu: brada se ji je v petnajstih letih nekoliko zaokrožila, toda zelo malo. Na nekaj korakov razdalje, ko ni bilo mogoče razločiti gub pod očmi, bi ji človek prisodil komaj trideset let. Pod kratko jopico iz astrahana je nosila temno moder kostim, kapa iz enakega krzna pa je še bolj poudarjala poteze njenega profila.

»Ali ste vedeli za razmerje vašega moža?«

»Da, gospod predsednik.«

»Kako dolgo že?«

»Malo več kot pet let.«

»Kako ste zvedeli za to?«

»Sam mi je povedal.«

Predsednik je za hip obmolknil, se poglobil v spise in potem spet dvignil glavo. Žena je medtem dodala:

»Jacques je bil vedno lojalen do mene.«

Ni se mogel premagati, da se ne bi skremžil, kakor da bi žena obtožila velikansko večino mož in njega najprej.

»In vendar je to razmerje trajalo približno že eno leto, preden vam ga je razodel.«

»Če bi mi hotel svoje razmerje prikrivati, bi to lahko storil.«

»Naj bo pa tako! Domnevam, da se je vajino skupno življenje od tistega dne naprej spremenilo.«

»Mož je zame vedno ostal prijatelj.«

»Prijatelj, to je beseda in nič več. Ste kdaj pomislili na ločitev?«

»Otroka . . .«

»Da. Torej ste se zaradi njiju odločili žrtvovati?«

»Žrtvovati ni prava beseda! Vsa sem se posvetila otrokoma in . . .«

Za hip je umolknila.

». . .nisem bila nesrečna.«

Nemara ste upali, da si boste nekega dne znova pridobili moža.«

»V takih primerih ženska vedno upa.«

Nedvomno se je težko pripravila, da je izgovorila ta stavek, zakaj zdelo se mi je, da je izgovarjava le preveč brezhibna.

Vedel sem, da je bilo zanjo važno samo to, da ne pride do ločitve. Glede vsega drugega je med nama neopazno zrasla pregrada: ker je bilo njeno srce prazno, je Leroy toliko laže izpolnila prostor v mojem.

»Ali nista pozneje nikoli govorila o ločitvi, bodisi vi, bodisi vaš mož?«

Stala je zravnana, s petama tesno drugo ob drugi; rokavici je držala v rokah in se ni opirala na ograjo.

»Ne, gospod predsednik.«

V tišini po njenem odgovoru se mi je zdelo, da je zadržala dih, in videl sem, kako se je z nohti zagrebla v rokavici. Predsednik se je, še bolj resen kot poprej, obrnil proti meni, kakor da bi bil slutil, da mu je nekaj ostalo prikrito: majhna skrivnost, ki bi dala svetlobo njegovi Aladinovi svetilki.

»Kaj niste nikoli razmišljali o ločitvi?« me je nenadoma trdo in s poudarkom vprašal.

»Ne, gospod predsednik.«

Njeni prsti so popustili rokavice. Preden je nadaljeval zaslišavanje, je predsednik, negotov in vznejevoljen, izmenjal nekaj besedi s sodnikom v črnem, ki si je snel očala, jih obrisal ob svojo togo in jih potem spet nataknil.

»Kdaj je prišel vaš mož tistega večera, devetega marca, na večerjo?«

»Večerjali smo vedno ob sedmih zvečer. Kadar je bil zadržan, me je prej obvestil. Tistega večera je bil točen.«

»Devetega marca ste torej večerjali skupaj: vi, vaš soprog in otroka?«

»Da, gospod predsednik.«

»Deset minut pred osmo, to se pravi ob 19. uri 50 minut, pa je mož odšel zdoma. Ali vam je povedal, zakaj?«

»Imel je navado, da se je sprehodil. To, da je odšel, se mi je zdelo povsem naravno.«

»Mar niste pomislili na to, da bi utegnil iti k ljubici?«

»Ne.«

Predsednika je to razjezilo. Nagnil je svojo ogromno glavo, kakor da bi kuhal mulo.

»Kako pa ste mogli vedeti, da ne gre k njej?«

»So zunanji znaki, ki ne dopuščajo nobenega dvoma.«

»Prav. Prepričani ste torej, da je vaš mož tistega večera, 9. marca, več kot eno uro hodil po mestnih ulicah.«

»Žena se ne more zmotiti v tem, ali gre njen mož na sprehod ali pa k ljubici.«

»Na obtoženčevo nesrečo pa svojega notranjega prepričanja ne morete podpreti z nobenim dokazom. Samo to smo lahko preverili, kdaj se je vaš mož vrnil: oskrbnika vašega poslopja sta zatrdila, da se je vrnil deset minut čez deveto, se pravi ob 21. uri 10 minut. To je tudi vse. Nihče pa ne more povedati, kje je bil in kaj je počel dobro uro, ko je bil zdoma.«

Roko, v kateri je držala rokavici, je brez sleherne teatralnosti dvignila do višine prsi, tako da je bila kretnja videti popolnoma prirodna.

»Meni ni treba nobenega materialnega dokaza, zakaj prepričana sem, da je moj mož nedolžen.«

TOVARNA GUMIJEVIH IZDELKOV

Sava

KRANJ

IN GUMARSKI INŠTITUT

VABITA

nove sodelavce k sodelovanju

za delo v tehničnih službah podjetja

- GLAVNEGA ANALITIKA za študij dela (dipl. ing. strojništva)
- ANALITIKA DELA (tehnik)
- GRADBENEGA TEHNIKA za gradbeno operativo

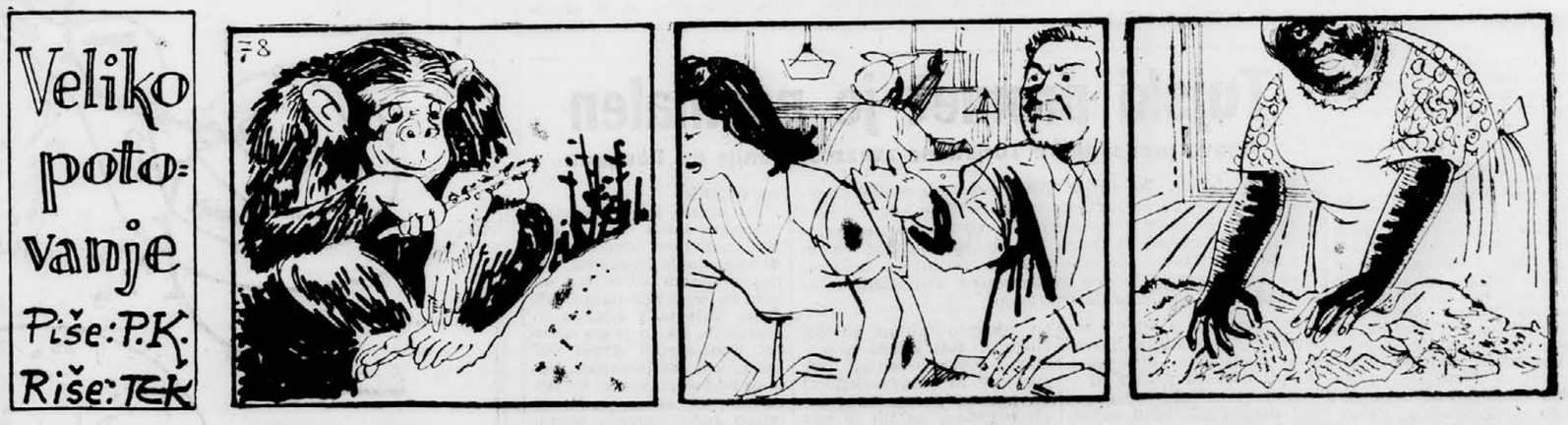
za delo v okviru kadrovskih služb

- SANITARNEGA TEHNIKA

za delo v okviru Gumarskega inštituta v razvojnem laboratoriju

- 4 DIPL. ING. KEMIJE v kontrolnem laboratoriju
- KEMIJSKEGA TEHNIKA v konstrukcijsko tehnološkem biroju
- 4 DIPL. ING. STROJNIŠTVA
- 2 STROJNA TEHNIKA
- TEHNIČNEGA RISARJA

Osebni dohodek je zagotovljen po pravilniku o delitvi OD. Nastop službe mogoč takoj ali po dogovoru. Nekaj družinskih stanovanj bo priskrbljenih v letu 1964. Pismene prijave s kratkim življenjepisom sprejema služba za delovne odnose. Razpis velja do zasedbe delovnih mest. 6330

78. Nekega večera sta se mamica in očka pripravljala, da bi šla v mesto. Bila je namreč velika slavnost, ki so jo priredili ob otvoritvi nove bolnišnice, v kateri je delal tudi Borisov očka. Prišel naj bi tudi minister za zdravstvo in očka je že pripravil lep govor. Mama je še likala obleko, Marie je pomagala, očka je ves čas gledal na uro in priganjal. Boris in Čego pa sta se pred splošno zmešnjavo umaknila na vrt.

Čego se je zabaval z mravljiščem, ki ga je odkril pod grmom. Zvabljal je mravlje na palčko, ki jo je nato z velikim užitkom polizal. Borisu se je pri tem sicer obračal želodec, toda ni si mogel kaj, da ne bi opazoval požrešne opice.

Nenadoma pa je nastal v hiši velik direndaj. Loputali so z vrati, nekaj kričali, skakali sem ter tja in mahali z rokami. Po vseh sobah so se prižgale luči.

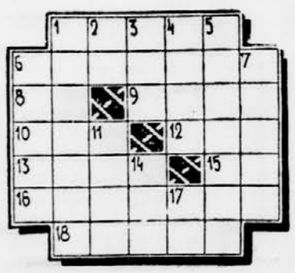
»Boris, si kje videl moj govor? Tri popisane liste!« je zaklical očka na vrt.

»Nazadnje na tvoji pisalni mizi, očka,« je odvrnil Boris, ki se je spomnil govora še od takrat, ko ga je očka sestavljal.

Do otvoritve bolnice je manjkalo še dvajset minut, govora pa nikjer. Nazadnje se je Marie spomnila na Čega. Prebrskala je njegovo ležišče. Izpod kupa cunj je potegnila nekaj scefranih papirčkov. V naglici so jih zlepili, očka pa je pred odhodom še utegnil zagroziti Čegu:

»Se bomo že jutri pomenili . . .«

Križanka

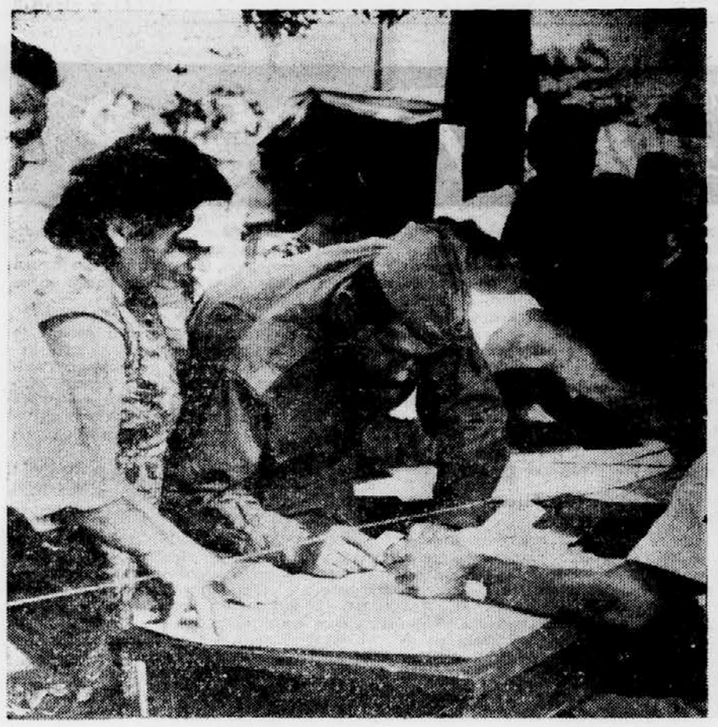

VODORAVNO: 1. v starem veku najmogočnejše jonsko mesto blizu zahodne obale Male Azije, 6. solski oder z mizo, 8. začetnici pred leti umrle slovenske pesnice, 9. žensko ime, 10. oče, 12. duša umrlega po verovanju starih Slovanov, 13. prodajno blago, 15. kemični znak za radij, 16. eden od sedmerih rimskih gričev, 18. visoko gorovje na rusko-mongolski meji.

NAVPIČNO: 1. mesto v gornji Italiji, rojstni kraj pesnika Vergilija, 2. začetnici pisatelja novele »Otok in Struga«, 3. velika afriška in azijska zver, 4. hebrejsko ime za raj, 5. steklena omara za gojenje rastlin in živali, 6. žensko ime, 7. ravnina, 11. Kajnov brat iz biblije, 14. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 17. kemični znak za tantal.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. gostost, 8. Réaumur, -o, 9. kripa, 10. TS, 12. šiv, 13. eta, 15. Ni, 16. senat, -a, 19. krepost, 21. antanta.

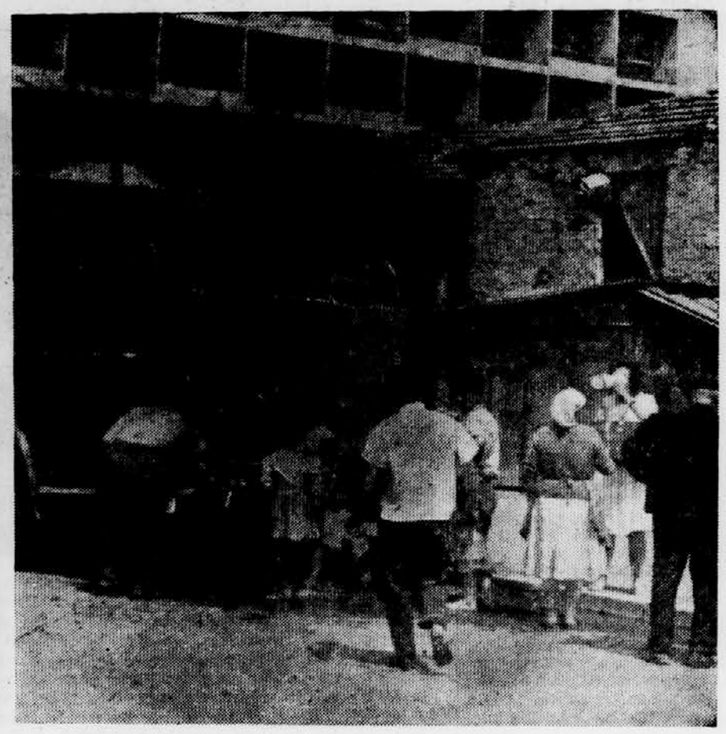
UREJEVANJE ŽIVLJENJA — kmalu po potresu so povsod v Skopju organizirali urade za identifikacijo. To je eden najboljših načinov za ugotavljanje dejanskega stanja po nesreči: čimprejšnja evidenca žrtev in preživelih olajšuje pomoč in hkrati prenekatero skrb za svojce.
Foto: Tanjug

ČIŠČENJE RUŠEVIN — predsednik Tito je ob svojem obisku v Skopju v soboto poudaril potrebo po mehanizaciji za čiščenje ruševin. Na sliki: bager JLA pri delu na ulicah Skopja.
Foto: Stante

BOLNIŠNICA POD MILIM NEBOM — detalj iz dela ljubljanske zdravniške ekipe, ki je takoj po potresu pod vodstvom profesorja dr. Bogdana Breclja odpotovala v Skopje.
Foto: Busić

PRESKRBA Z VODO — čeprav vodovod ni povsod v Skopju uničen in v nekaterih predelih mesta nemoteno deluje, ker glavni vodi niso bili poškodovani, je bilo na drugih mestih vendarle potrebno zagotoviti dovoz zdrave pitne vode, v glavnem s cisternami JLA.
Foto: Busić

Nadaljevanje s prve strani

Skopje se vrača

njegovi strokovni delavci, je porušeno in skoraj vsi so našli pod ruševinami smrt. Rudnik »Trepča« je že poslal v Radušo 90 strokovnjakov.

Sedem proizvajalcev šotorov je poslalo doslej šotore za nastanitev kakih 4000 ljudi. Od danes pa bodo poslali dnevno še za 2000 ljudi šotorov, ker delajo v treh izmenah.

Svoje možnosti za proizvodnjo gradbene mehanizacije so prijavili največji proizvajalci kovinske industrije. Mariborska »Metalna« lahko dobavi v avgustu in septembru 12 žerjavov od 14 do 25 ton, »Olte iz Osijeka 60 damperjev, »Litostroj« iz Ljubljane do začetka avgusta 6 hidravličnih bagrov, 20 žerjavov in 300 črpalk, »Djuro Djaković« iz Slavonskega Broda 36 damperjev, sarajevski »Farmoz« 3 damperje, »14. oktober« iz Kruševca pa 17 žerjavov, 28 bagrov in 149 traktorjev z buldožersko in drugo opremo.

Jugoslovanski kombinat gume in obutve v Borovu bo pomagal tovarni obutve v Skopju, združene tovarne usnja v Zagrebu pa bodo organizirale proizvodnjo usnja in kleja »Goce Delčev«.

Svet za gozdarstvo in lesno industrijo je naročil podjetjem v BiH, Sloveniji in Srbiji, naj takoj pošljejo Skopju nad 30 stanovanjskih montažnih hiš, dom ljudskega zdravja, več samopostrežnih trgovin ter družbenih objektov in poslovnih poslopij.

Švedska: milijon kron

transport drugih sredstev, ki jih organizacije Rdeči križ, »Rešite otroke« in vrsta drugih pošiljajo za pomoč ponesrečencem. Nove pošiljke sanitetnih potrebščin, zdravil, sredstev za razkuževanje vode, šotorov in odej so sinoči in davi odpremili z letali.

Norveška vlada je prav norveških kron (okrog 14.000 tako odobrila pomoč 100.000 dolarjev). Organizacija »Norsk Folkhjelp«, ki je doslej poslala 50.000 kron pomoči in nadaljuje zelo obsežno akcijo zbiranja prispevkov, je poslala enega svojih vodilnih funkcionarjev v Jugoslavijo, da ugotovi, kakšna oblika nadaljnje pomoči bi bila najbolj učinkovita.

Pet mednarodnih in nacionalnih dobrodelnih organizacij na Švedskem ter tudi radio in televizija so ustanovili stalne sklade in zbirajo denarne prispevke za ponesrečence. Vsa akcija na Švedskem in v drugih skandinavskih državah dobiva zdaj obeležje široko organiziranih naporov, da bi zbrali vsa razpoložljiva sredstva in tako pomagali odstraniti izredno hude posledice nedavne katastrofe, da bi se življenje čimprej normaliziralo.

Vrsta skandinavskih podjetij, ki so v poslovnih stikih s podjetji v Makedoniji, je poslala znatne prispevke v denarju in potrebščinah. Švedska tovarna farmacevtskih proizvodov »Astra« je dala podjetju »Bosna-lek« brezplačno na razpolago 15 kg surovin za preparate, za lokalno anestezijo ter večjo količino multivitaminov. Veliko elektro-kemijsko podjetje na Norveškem, ki je v poslovnih stikih z železarno v Skopju, je poslalo 25.000 kron. Listi vsak dan poročajo o novih primerih takšne pomoči.

Ugledni danski znanstvenik in publicist dr. Birket-Smith, čigar delo »Pota kulture« so nedavno prevedli tudi v Jugoslaviji, je dal celotni svoj avtorski honorar na razpolago jugoslovanskemu Rdečemu križu.

Mladinsko kulturno društvo v danskem glavnem mestu, ki je pred dvema letoma gostovalo v Jugoslaviji, bo jutri na glavnem trgu v Köbenhavnu priredilo javni koncert danskih in jugoslovanskih pesmi in bo hkrati zbiralo prispevke za ponesrečence v Makedoniji.

Pomoč iz tujine

pomoč ponesrečencem ponudil 150.000 lir. Milanski slikar Crespi je v središču mesta pripravil razstavo, katere čisti dohodek je namenjen za pomoč Skopju. Na jugoslovansko mejo je prispela skupina italijanskih študentov, ki hočejo oditi na delo v Skopje.

Libanonski RK bo v fond za ponesrečence poslal 500 libanonskih funtov.

Veleposlanik Mehike Delfin Sanchez Juarez je obiskal državni sekretariat za zunanje zadeve in izjavil, da prilaga Mehika v fond za ponesrečence 20.000 dolarjev.

Na poti v Skopje se je v Beogradu ustavil konvoj 12 sanitetnih kamionov, ki nosijo 250 opremljenih postelj in veliko količino ostalega sanitetnega materiala. Pošiljata jih organizaciji RK ZR Nemčije in Bavarske.

Posebni odbor vlade DR Nemčije za pomoč žrtvam v Skopju, ki ga vodi minister za zdravstvo Sefrin, nenehno zaseda. Državna banka v Berlinu je ustanovila poseben račun za denarne prispevke v korist ponesrečencev v Skopju.

Posebno letalo poljskega letalstva je na surčinski aerodrom pripeljalo drugi kontingent zdravil in sanitetnega materiala v skupni teži 8 ton.

Danes sta prispeli s pomočjo romunskega RK dve transportni letali romunskega letalstva.

Organizacija »Švicarska pomoč Evropi« je poslala iz Züricha dva vagona paketov hrane in vagon šotorov ter odej. Švicarska tvrdka za proizvodnjo zdravil CIBA bo poslala zdravila v vrednosti 100.000 švicarskih frankov.

Švedska vlada je v fond za ponesrečence v Skopju prispevala milijon švedskih kron.

Iz ZSSR so že začeli odpremljati živila, zdravila in gradbeni material. Kot je znano, sta CK KP in sovjetska vlada sklenila poslati v Skopje 50.000 ton cementa in 5000 kubičnih metrov lesa. Med živili je 70 ton moke, nekaj ton sladkorja in 20.000 konserv mleka. Celotna pomoč ZSSR je vredna 50.000 rubljev.

Rdeči polmesec ZAR bo poslal v Skopje, 3 in pol tone razne pomoči, ki vsebuje med drugim tisoč odej, zdravila in sanitetni material. Vlada ZAR je že prvi dan poslala znesek 10.000 egiptovskih funtov.

Tanjug poroča z Dunaja, da je avstrijska vlada na današnji seji sklenila prispevati žrtvam potresa v Skopju pol milijona šilingov (približno 18.000 dolarjev). Razen tega bodo poslali v Skopje tudi napravo za filtriranje vode.

Kitajska tiskovna agencija Hsinhua poroča, da je kitajski Rdeči križ sklenil poslati žrtvam skopskega potresa pomoč v znesku 25 tisoč juanov. To sporoča v brzojavka, ki jo je generalni tajnik Društva rdečega križa Kitajske Peng Jen danes poslal jugoslovanskemu Rdečemu križu.

Podpredsednik Izvršnega sveta SR Makedonije Kamal Sejfula in sekretar sveta Donovski sta danes sprejela predstavnico organizacije »Vasili Pronja« iz Aten, gospo Melas in grškega konzula v Skopju. Gospa Melas je izrazila sožalje grške kraljice Frederike in njeno osebno željo, naj bi poslali v Grčijo 100 otrok od 5 do 11 let.

Uredništvo rimske revije »Noi donne« je sklenilo poslati vsem Italijankam poziv, naj sodelujejo pri akciji za zbiranje pomoči.

Makedonski izseljenci v Kanadi, ki so se v nedeljo zbrali v Torontu na proslavi obletnice indijskega upora, so ustanovili poseben odbor za akcijo zbiranja pomoči žrtvam potresa v Skopju. V Torontu in okolici živi okoli 14.000 Makedoncev.

Pred zaključkom redakcije smo prejeli še naslednje vesti o pomoči.

Alžirski premier Ben Bela je sprejel jugoslovanskega odpravnika poslov in ga obvestil, da bo alžirska vlada poslala Skopju pomoč v znesku 50 milijonov starih frankov.

Britanska vlada je za ponesrečence v Skopju namenila znesek 10.000 funtov šterlingov.

Britansko mesto Bradford, ki je v prijateljskih stikih s Skopjem, je pozvalo vse svoje prebivalce, naj prispevajo za pomoč ponesrečencem v Skopju. Številne britanske družbe, ki poslovno sodelujejo z Jugoslavijo so tudi poleg izrazov sožalja poslale svoje prispevke. — Tako je družba »Davy & Willman« poslala ček v znesku 2500 funtov, družba Shell je poslala 500 funtov, tovarna traktorjev Ferguson pa je podarila traktor z vsemi dodatnimi napravami. Britanske folklorne skupine bodo priredile posebne predstave, katerih čisti dohodek bodo poslali kot svoj prispevek za ponesrečence v Skopju.

Odklonilna reakcija na govor Charlesa de Gaulla prevladuje

Washington, London: »Govor ne bo vplival na podpis sporazuma«

PARIZ, 30. jul. — Tuja in francoska javnost je živahno reagirala na včerajšnji govor francoskega predsednika de Gaulla, ki je zavrnil moskovski sporazum o opustitvi jedrskih poskusov. ZDA in Velika Britanija v svojih reagiranih odločno naglašajo, da takšno francosko stališče ne bo vplivalo na ratifikacijo moskovskega sporazuma in da niti najmanj ne bo zmanjšalo njegovega pomena.

Kakor poroča Reuter iz Washingtona, je ameriški državni podsekretar Averell Harriman sinoči izjavil, da ga »ne preseneča« stališče, ki ga je zavzel predsednik de Gaulle do sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov, parafiranega v Moskvi. Harriman je prepričan, da so tudi v Sovjetski zvezi računali s tem, da se bo de Gaulle postavil na negativno stališče.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora senata, senator William Fulbright, je izrazil prepričanje, da odklonilno stališče francoskega predsednika ne bo vplivalo na ratifikacijo sporazuma. Vendar pa je obžaloval, da se Francija ne bo priključila sporazumu.

V prvem komentarju na včerajšnjo de Gaullovo tiskovno konferenco ugotavlja radio Moskva, da de Gaulle, če »odštejemo« slovesne termine, v bistvu ni povedal nič drugega kot to, kar so pred njim povedali o francoskem stališču do sporazuma o prepovedi poskusov že zunanji minister Couve de Murville in drugi francoski funkcionarji. »Peta republika,« pravi radio Moskva v komentarju, »namerava nadaljevati svojo nespametno politiko ustvarjanja lastnih atomskih sil in misli tudi v prihodnje zastrupljati ozračje z atomskim žarčenjem. Vodilni francoski funkcionarji nočejo poslušati glasu razuma, ki ga je bilo slišati iz Moskve.«

Po vesteh agencije Reuter iz Londona je britanski zunanji minister lord Home sinoči izjavil, da stališče predsednika de Gaulla do moskovskega sporazuma nikakor ne zmanjšuje veljave sporazuma. Negativno stališče Francije pa »ne preseneča«, ker Francija, kar zadeva atomsko orožje, »daleč zaostaja za tremi atomskimi državami«.

Tanjug poroča iz Pariza, da francoska opozicija kot tudi večina listov v komentarjih o včerajšnji de Gaullovi tiskovni konferenci v glavnem ugotavlja, da v francoski politiki do zunanjega sveta in mednarodnih problemov ni nobenega napredka. Pri tem beležijo nekatere fraze, h katerim se je zatekel de Gaulle, ko je definiral odnose Francije z ZDA, pri zadevajoč si z zatrjevanjem, da je Francija zvesta prijateljstvu obeh držav v Atlantski zvezi, preprečiti popolno izolacijo Francije od Zahoda, zlasti v Evropi.

Bivši minister in eden izmed voditeljev strank centra Francois Mitterrand sodi, da de Gaullova odklonitev moskovskega sporazuma ni našla ustrezne kompenzacije v njegovi ponudbi atomskim državam, naj bi se v Parizu razgovarjali o razorožitvi. Ta de Gaullov predlog pomeni v bistvu »posrečeno iniciativo« — pravi Mitterrand — toda dosti bolj prepričljiv bi bil, če Francija doslej ne bi bojkotirala ženevske konference, katere cilj je isti.

Mitterrand tudi sodi, da bo de Gaullov »ultimat skupnemu trgu«, to se pravi njegova izjava, da bo Evropska gospodarska skupnost razpadla, če se ne bo postavila na noge do konca tega leta — povzročil nova nesoglasja med partnerji v EGS.

Podobno mnenje je izrazil generalni sekretar Ljudskorepublikanskega gibanja (MRP) Fontanet, ki sodi, da mednarodne politike Francije ni mogoče omejiti na »sebično rivalstvo atomskih držav«.

Vladajoča Unija za novo republiko (UNR) pa na drugi strani poudarja, da je bodočnost Francije odvisna od socialnega napredka dežele. Generalni sekretar stranke Jacques Baunel sodi, da je zlasti važno, da je de Gaulle opozoril na pomen, ki ga ima za Francijo »učinkovito sodelovanje razredov in raznih slojev ljudstva«.

Sindikalne organizacije pa so mnenja, da je de Gaulle zelo nedoločno govoril o notranjih vprašanjih. V sporočilu krščanskih sindikatov (CFCT), objavljenem po de Gaullovi tiskovni konferenci, je rečeno, da so krščanski sindikati proti vsaki integraciji sindikalizma v državne organe, »zlasti če to delajo pod krinko sodelovanja kapitala, dela in strokovnjakov«. V zvezi z de Gaullovimi besedami o sodelovanju kapitala in dela sporočila CFCT poudarja, da je to »prazna ideja«, ki ne more nadomestiti razprave o najvažnejših problemih.

Generalni sekretar socialističnih sindikatov (FO) Bothereau poudarja, da »ni dovolj samo govoriti o vzdušju sodelovanja, ampak je treba takšno sodelovanje s sindikati ustvariti«.

List KP Francije »Humanité« vidi v de Gaullovih analizah napoved novih grožnj sindikatom. Zlasti očita de Gaullu, da se noče priključiti moskovskemu sporazumu o prenehanju atomskih poskusov.

Dr. Sabin odpotoval iz Jugoslavije

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Danes je odpotoval z letalom iz Beograda v Zürich ugledni ameriški znanstvenik prof. dr. Sabin, ki je odkril živo cepivo proti otroški paralizi. V Jugoslaviji se je mudil deset dni kot gost zavoda za zdravstveno zaščito Srbije.

Protić – U Tantov predstavnik v Ženevi

NEW YORK, 30. julija. (AP). Generalni sekretar OZN U Tant je imenoval podsekretarja za politična vprašanja Dragoslava Protića za svojega posebnega predstavnika na ženevskih razgovorih o razorožitvi.

V koprski luki 600.000 ton?

KOPER, 30. jul. — V koprski luki bodo jutri dosegli 380.000 ton blagovnega prometa in s tem presegli letošnji plan za skoraj 12%. Posebno močno sta se v luki letos povečala uvoz in tranzit. Slednji je v prvih sedmih mesecih dosegel okoli 36.000 ton, kar je dobra polovica celotnega blagovnega prometa v koprski luki 1959. leta. Sodeč po teh delovnih rezultatih v prvih sedmih mesecih letošnjega leta, lahko upravičeno pričakujemo, da bo letošnji blagovni promet v luki dosegel 600.000 ton. F. M.

Veterani KP SZ polemizirajo s stališči kitajske partije

»Vse to smo že davno videli, vse to je življenje premagalo«

MOSKVA, 30. jul. (Tanjug). Skupina 258 veteranov KP Sovjetske zveze, članov partije iz obdobja od 1895. do 1917. leta, izraža v dolgem pismu, objavljenem v današnji »Pravdi«, globoko ogorčenje nad dejavnostjo vodstva KP Kitajske. Veterani KP Sovjetske zveze poudarjajo, da je ta dejavnost v protislovju s skupno smerjo svetovnega komunističnega gibanja.

Stari člani partije poudarjajo, da voditelji KP Kitajske v mnogih svojih tezah zgolj ponavljajo trockistične koncepcije. Po mnenju veteranov KP SZ je »zlasti žaljivo, da s takšnimi povsem zgrešenimi idejami, ki jih je življenje zavrglo, nastopajo zdaj tisti, ki so jih sovjetski komunisti imeli in jih imajo za brate v revolucionarnem boju, v velikem skupnem boju za zmago komunizma«.

Skupina veteranov KP Sovjetske zveze poziva v pismu kitajske voditelje, naj povedo kitajskemu ljudstvu resnico o tem, kaj mislijo sovjetski ljudje o napačnih stališčih vodstva KP Kitajske, o odločilnih vprašanjih proletarske revolucije in sedanjosti, ter naj objavijo to pismo v kitajskem tisku.

Stari komunisti Sovjetske zveze v svojem pismu predvsem opozarjajo na to, da so mnogi izmed njih skupaj s partijo prehodili vso njeno pot in videli velike likvidatorje, trockiste, leve in desne oportuniste in vsakršne nacionaliste. »To, kar zdaj vi oznanjate, in metode, po katerih posegate,« se veterani KP SZ obračajo v pismu na kitajske voditelje, »vse to se je že davno dogajalo. Vse to smo že videli in vse to je naša partija že zdavnaj premagala na svoji poti.«

V pismu nadalje obtožujejo voditelje KP Kitajske, da se zavzemajo za »revolucionarno vojno«, in poudarjajo, da so še pred 45 leti, v obdobju boja za mir, oznanjali nujnost takšne vojne Trocki, Buharin in levi komunisti. »Zakaj pa vi, tovariši iz KP Kitajske, molčite o tem, kako je Lenin žigosal te in druge protirevolucionarne levičarje?« vprašujejo veterani KP SZ pekinške voditelje.

»Komunizma ni mogoče sejati z ognjem in mečem, še manj pa s hidrogensko bombo,« poučujejo veterani sovjetske partije kitajske voditelje ter ostro kritizirajo njihove predloge, naj bi žrtvovali na stotine milijonov človeških življenj, da bi na pogorišču planeta »ustvarili tisočkrat višjo civilizacijo«. Takšno pojmovanje žrtev v imenu revolucije nima nič skupnega z maksistično-leninističnim pojmovanjem revolucionarne neustrašenosti.

Veterani KP SZ zlasti ostro kritizirajo kitajsko povzdigovanje ideologije in prakse kulta Stalinove osebnosti. »S Stalinovim imenom,« pravijo v pismu, »je povezana po nedolžnem prelita kri tisočev in tisočev ljudi, ki so bili žrtve samosilništva. Mnogim izmed nas, ki smo bili žrtve represalij v tistem času, je na srečo vendarle uspelo, da smo ostali živi. Ni pa več pri življenju stotin izrednih borcev revolucije, uglednih voditeljev partije in države, ubitih v zločinih, ki so jih počeli za Stalinovih časov. Koliko nepotrebnih žrtev pa je pretrpelo naše ljudstvo v veliki domovinski vojni zaradi Stalinovih napak pred Hitlerjevim napadom, pa tudi med samo vojno! In po vsem tem nam pravijo, misleč na Stalina, »naj ne spodkopujemo avtoritete«!«

Veterani KP SZ nadalje očitajo voditeljem KP Kitajske, da so sami prevzeli vlogo zaščitnikov kulta osebnosti in glasnikov zgrešenih Stalinovih idej, ter opozarjajo v pismu na sklepe XX. kongresa KP Sovjetske zveze in na boj, ki ga je začel CK KP SZ s Hruščovom na čelu proti posledicam kulta osebnosti. Pri tem poudarjajo, da nikomur ne bo uspelo odvrniti KP Sovjetske zveze od te poti. Na koncu opozarjajo na velike dosežke Sovjetske zveze po XX. kongresu in naglašajo, da je moč iz Moskve bolj kot pa iz Pekinga videti, kakšni procesi se dejansko razvijajo v Sovjetski zvezi. Mnogi izmed podpisnikov tega pisma so Lenina osebno poznali, nekateri pa so tudi delali z njim. Zato je poskus kitajskih voditeljev, da bi si v obrambi svojih tez pomagali z Leninovimi citati, vzbudil v njih ogorčenje. »Z vso odgovornostjo lahko rečemo,« tako pišejo, »da je podlost, oznanjati ideje, ki so navedene v pismu CK KP Kitajske, sklicujoč se pri tem na Lenina.«

Iz včerajšnje tretje izdaje

Pomoč Skopju iz Združenih narodov

ŽENEVA, 29. jul. (Tanjug). Ekonomski in socialni svet Združenih narodov je danes izrazil solidarnost z jugoslovanskimi narodi ob nesreči, ki je prizadela glavno mesto Makedonije, in pozval vlade držav članic OZN, pa tudi specialne agencije, naj nudijo nujno pomoč prebivalcem Skopja.

Predstavnik Indije je v imenu osmih delegacij zahteval na današnji plenarni seji sveta, naj bi na dnevni red postavili tudi točko »ukrepi, ki jih je treba napraviti v zvezi s potresom v Skopju«. Člani sveta so enodušno sprejeli pobudo osmih držav (Argentine, Kolumbije, Češkoslovaške, Etiopije, Indije, Italije, Jordana in Senegalije) ter izrazili svoje sožalje narodom ter vladi Jugoslavije ob prirodni katastrofi v Skopju, razen tega pa so tudi potrdili predlagano resolucijo.

Mimo drugih govornikov je predstavnik generalnega sekretarja ZN g. Martin Hill izjavil, da bo organizacija Združenih narodov poleg hitrih ukrepov tudi pomagala pri odstranitvi neposrednih posledic potresa in nudila trajnejšo pomoč za obnovo porušenega Skopja. Od generalnega sekretarja ZN in izvršnih direktorjev specialnih agencij, zlasti od Svetovne zdravstvene organizacije, organizacije za prehrano in kmetijstvo, pa tudi od izvršnega direktorja svetovnega programa za prehrano UNICEF bodo zahtevali, naj posvetijo prioritetno pozornost naglim in neposrednim potrebam skopskega prebivalstva.

De Gaulle o moskovskem sporazumu

PARIZ, 29. jul. (Tanjug). Francoski predsednik Charles de Gaulle je danes izjavil, da moskovski sporazum o prepovedi jedrskih poskusov »zadovoljuje«, vendar pa, da nevarnost za vojno ni manjša. Pripomnil je, da ima sporazum v praktičnem smislu omejeno pomembnost in da ne bo vplival, da bi »Francija odstopila od tega, da bi se opremila s sredstvi ogromne moči rušenja, s katerimi razpolagajo druge sile«. De Gaulle je napovedal, da bo Francija do konca leta pozvala tri atomske sile, naj skupno z njo proučijo učinkovite ukrepe za razorožitev, ki zadevajo sredstva za prenašanje jedrskega orožja.

Dejal je, da se med Parizom in Washingtonom razhajajo stališča tudi o organizaciji severnoatlantskega pakta in njegovega delovanja, vendar pa »zveza ne prihaja v pošteve« in »ni treba imeti vsako prakso za neozdravljivo rano«. De Gaulle je tudi dejal, da je do nesoglasja z ZDA prišlo zaradi sklepa Francije, da bo izdelala lastno atomsko orožje, pa tudi v koncepciji o izgradnji Evrope, ki naj bo, po francoskem mnenju, samo »evropska«.

Tujski promet je normalen

Izjava predsednika Turistične zveze Slovenije dr. Dougana

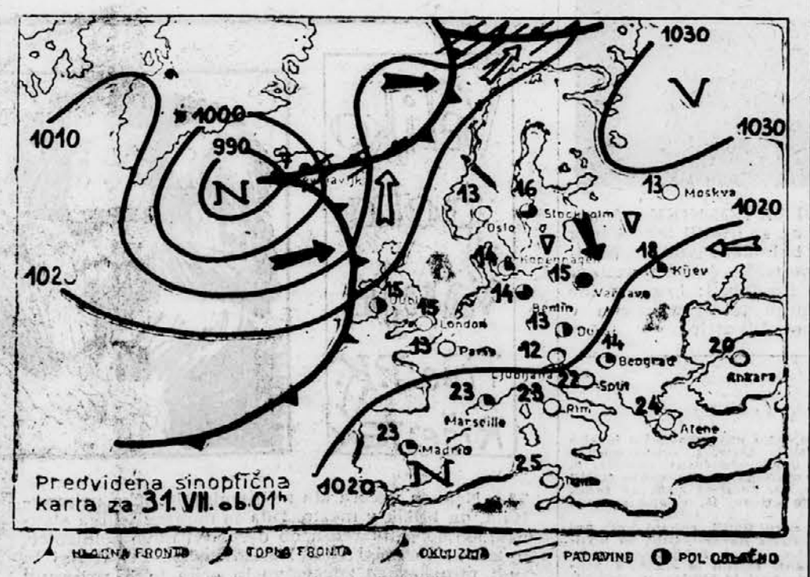
LJUBLJANA, 30. julija. Na osnovi obvestila Zveznega komiteja za turizem in Turistične zveze Jugoslavije, da potres v Skopju ne vpliva na normalni turistični promet v vseh krajih Jugoslavije, razen v samem Skopju, je član našega uredništva zaprosil za podrobnejšo izjavo predsednika Turistične zveze Slovenije dr. Danila Dougana.

Dr. Dougan je izjavil naslednje: »V republiki Sloveniji turistična dejavnost zaradi potresa v Skopju v bistvu ni zastala ter dosedaj nismo zabeležili zniževanja obiskov tujih in domačih gostov. Po podatkih Turistične zveze Slovenije tuji potovalni uradi ne odpovedujejo že sklenjenih pogodb. Tudi dotok tujih turistov se v zadnjih dneh ni zmanjšal.

Katastrofa v Skopju je med veliko večino tujih gostov odjeknila zelo globoko, vendar to ni vplivalo na njihovo udobje in počutje pri nas. Znani so primeri sočustvovanja, prispevkov in pripravljenosti na pomoč posameznih tujih turistov, ki jih je naš tisk že zabeležil. Nekateri tujci, ki letujejo pri nas, so se celo prijavili med prostovoljne krvodajalce. V večini primerov so zaradi množičnega odziva domačega prebivalstva zdravstvene ekipe in zavodi te ponudbe vljudno zavrnili, pri čemer vsa naša skupnost ceni že samo pripravljenost tujcev na to humano dejanje.

Po oceni, ki jo sedaj, v odmaknjenosti nekaj dni po tragičnem dogodku v Skopju, lažje izrečemo, pri nas v glavni turistični sezoni ne bo treba nameščati žrtev potresa v hotelih in gostiščih. Za to bodo namreč zadostovali drugi objekti, kot so internati, šole in podobni zavodi. Če bodo potrebe večje, pa bomo lahko žrtve potresa nastanili v nekaterih počitniških domovih, to je v kapacitetah, ki nikakor ne zadevajo inozemskega turizma.«

Podobno izjavo o stanju in izgledih v domačem ter tujem turizmu po potresu v Skopju je dal včeraj na tiskovni konferenci tudi sekretar republiškega sekretariata za turizem tovariš Janko Potočnik. T. P.

V torek popoldne je bilo v Sloveniji pretežno sončno, ob Jadranu jasno, v notranjosti Jugoslavije deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo. Grmelo je le v južni Makedoniji. Najvišje dnevne temperature v Sloveniji: Ljubljana 26, Lesce 23, Maribor 24, Koper 26 in Ajdovščina 28 stopinj C. Popoldanske temperature: Reka 27, Zadar in Split 28, Dubrovnik 26, Zagreb 24 in Beograd 25 stopinj C. Temperatura morja v koprskem zalivu je bila 23, temperatura Blejskega jezera 23 stopinj C.

V četrtek in petek se bo oblačnost povečala. Možne so manjše padavine. Večjih padavin niti večjih ohladitev ne bo.

VREME

Vremenska slika: Področje visokega zračnega pritiska zajema pretežen del evropske celine. Od Panonske nižine preko Poljske in Balkana leži v višinah jedro hladnega zraka, ki povzroča nestalno vreme. Na naše kraje jutri še ne bo vplivalo.

Napoved za sredo: Pretežno sončno in v opoldanskem času prehodno povečana oblačnost. Najnižje nočne temperature bodo okoli 9, v Primorju 18, najvišje dnevne okoli 24, na Primorskem do 28 stopinj C.

POLJSKA BOLNIŠNICA ljubljanske sanitetne skupine iz kliničnih bolnišnic je nameščena pod šotori v Skopju in je že prve dni izvedla vrsto težjih kirurških posegov. Foto: Busić

Še nikoli ni bilo tako zelo boleče

SKOPJE, 30. jul. — Ruševine so odstranjevali še ponoči. Med praznimi ulicami so odmevale eksplozije, zidovi so padali. V svetlobi reflektorjev so brneli kompresorji. Z varilnimi aparati so rezali železobetonske plošče. Vse delo je sinhronizirano na en sam stavek: čimprej odstraniti nevarnosti, da ne bo število žrtev še večje. Dogajanje v skoraj četrtmilijonskem mestu ob Vardarju se je osredotočilo predvsem na ruševine. Vsi, ki so preživeli, so preskrbljeni. Ob znatni pomoči z vseh strani niso lačni in žejni in jih ne zebe.

Vročina in čas sta opravila svoje. Izpod ruševin se širi zadah po mrtvih. Koliko jih je? Na to vprašanje še nihče ne more odgovoriti. Skladovnica krst grozljivo čaka. Tovornjaki jih odvažajo in se vračajo s polnimi. Pogreb za pogrebom . . .

Prazne hiše in ulice

Starodavno mesto, ki se je v zadnjih letih neverjetno razmahnilo, je uničila stihija v nekaj sekundah. Stanovanja so prazna, v opustošenih trgovinah se je z radijskimi aparati in televizorji pomešal omet, v gostišču ni nikogar. Povsod so kupi emajlirane pločevine. To so bili pred katastrofo hladilniki, električni štedilniki, bojlerji . . . Nad ruševinami so ostale obleke in pohištvo, marsikje so celo nepoškodovane stvari. Toda nikogar ni, ki bi vse to pospravil. Lastnike so odpeljali na Butel, na pokopališče.

Potres je prelomil hišo na dvoje. Na zidovih vise še slike, na oknih zavese . . . Osamljene stene visokih stavb stoje brez tal in stropa. Nekoliko dalje — novi stanovanjski blok. Stropi treh nadstropij so padli drug na drugega in pod seboj pokopali vse. Moderna stavba se je nagnila. Kdaj se bo podrla? Ob najmanjšem sunku ali viharju. Ali pa jo bodo prej podrli ljudje. Popraviti je ni mogoče.

Na ruševinah sedi starka in joče. Izgubila je vse, kar je imela. Prijatelji in sosedje jo prosijo, naj gre iz mesta pod šotore, kjer bodo lepo poskrbeli zanjo. Ona pa sedi, strmi in joče.

Ruševina pri ruševini

Vse mesto je ena sama ruševina. Mati je sedela dva dni in dve noči na kupu opeke. Tam, kjer je bilo včasih njihovo stanovanje. Moža je pokopala pred dvema mesecema. Avtomobilska nesreča. Sedela je dva dni in dve noči in upala, da je hčerkica morda le še živa. Ko je žerjavom uspelo odstraniti železobetonsko ploščo so prinesli deklico v okrvavljeni rjuhi. V tisti, na kateri je v petek zjutraj spala. Mati je strmela v mrtev obraz. Začela je jokati. Tiho in presunljivo. Tako joka lahko le mati, ko izgubi svoje najdražje. Jok pa se je nenadoma spremenil v smeh in groteskni krohot. Bolestni smeh, ki ni nehal. Prispel je reševalni avtomobil in odpeljali so jo.

Pesem skozi solze

To ljudstvo zna trpeti. Trpelo je skoraj vso zgodovino. In vendar vsi zatrjujejo, da trpljenje še nikoli ni bilo tako veliko in tako boleče. Stihija je v nekaj sekundah uničila, kar so ljudje gradili leta in leta. Stihija je uničila tudi tiste, ki so gradili.

Med šotori je začel moški glas tiho peti. Narodno, žalostno pesem. Ni pel dolgo sam in iz grl je donela pesem bolečine in žalosti. Pesem skozi solze.

Skopje, ponos in ljubezen vsakega Makedonca, je uničeno. Skopja ni več. Ko ga bodo zapustili še tisti, ki sedaj rešujejo v hudih pogojih in stalni nevarnosti, ga bodo morali izbrisati z zemljevida. Potem bodo jugoslovanski narodi zgradili novo mesto. Novo Skopje. Skoraj 18-letni napori so bili zaman.

Osamljeni semafor, ki je, kdo ve od kod, dobil tok, utripa v temo. V senci praznih, omajanih novih stolpnic in blokov, v katerih ljudje ne bodo nikoli več stanovali.

VOJKO ČERNELČ

Na ruševinah skopske postaje

SKOPJE, 30. jul. (Po radioamaterskem oddajniku ZRS) — V ruševinah železniške postaje Skopja grozljivi masivni betonski bloki skrivajo pod seboj strahotno posledico skopske tragedije. Avtogeni varilci so se s svojimi aparati pravkar spopadli z dolgo železno traverzo, ki je s spodnjim koncem prekinila življenje neznanemu potniku in ki ga kljub prizadevanjem reševalcev še niso mogli izvleči iz ruševin.

Velike betonske plošče, na katerih neutrudno delajo reševalci z zaščitnimi maskami, sumljivo nihajo, kar pa reševalcev ne moti. Z žerjavi, ki so jih prepeljali včeraj, dvigajo betonska bloka in se tako zmerom hitreje približujejo kletnim prostorom železniške postaje. Domnevajo, da je še nekaj pogrešanih.

Pri razčiščevalnih delih na železniški postaji delajo v glavnem delavci skupnosti železniških podjetij iz Ljubljane, ki so po potresu prišli v Skopje s posebnim vlakom, s katerim so pripeljali tudi kompletno opremo. Prav njim gre tudi zahvala za tako hitro vzpostavitev železniške zveze s Skopjem. Delovodja tovariš Anton Breznik nam je dejal:

»Naš cil je bil predvsem vzpostaviti promet, očistiti za uporabo čimveč tirov, kar nam je tudi uspelo. Popravili smo tudi razrušeno signalno napravo in TT linije. Sedaj delamo pri razčiščevanju na železniški postaji. Delo je težavno in zelo nevarno. Sedemnajst metrov visoka stavba postajnega poslopja, ki je sicer prenesla potres, je sila labilna. Danes dopoldne jo bodo razminirali. To so poskusili že v zgodnjih jutranjih urah, vendar jim ni uspelo. Sirijo se tudi vesti, da je v podzemnem prehodu železniške postaje še nekaj živih potnikov.«

Posebna francoska ekipa s prisluškovalnimi aparati, zdaj ko to poročamo, preiskuje kritični del na železniški postaji, da bi ugotovili, če so še kje živi ponesrečenci.

V glavnem štabu je še vedno največ gneče okoli šotorov, v katerih ima svoje prostore RK. Ljudje iščejo pogrešane, se v brezupnem iskanju obračajo k njim in s stoterimi vprašanji pozivedujejo za svojimi sorodniki, prijatelji in znanci.

V Skopju ima svojega predstavnika tudi glavni odbor RK Slovenije — tovariša Ivana Andrejca. Naprosili smo ga za kratek razgovor:

— Ali se na vas obračajo ljudje za poizvedbe?

— Name osebno ne, pač pa na glavni odbor RK Slovenije, kamor so se obrnili že takoj po prvi vesti o katastrofi v Skopju. Ker nismo razpolagali s potrebnimi podatki, niti nismo imeli zveze s Skopjem, je naš glavni odbor sklenil, da pošlje svojo ekipo, ki naj bi na licu mesta zbrala potrebne podatke.

— Kakšno je vaše delo na terenu?

— Moja naloga je, zbrati čimveč podatkov o preživelih in mrtvih Slovencih. Vendar podatkov do sedaj kljub našim prizadevanjem še nismo uspeli dobiti, ker je poizvedovanje zelo otežkočeno, saj ljudje še niso na svojih delovnih mestih, hiše so prazne, prebivalci so v bližnji in daljni okolici Skopja, mnogo pa so jih evakuirali iz mesta.

— Kdo vam najbolje pomaga?

— Zelo smo hvaležni zvezi radioamaterjev Slovenije, ki nam je ponudila pomoč z amatersko radio postajo in dvema radioamaterjema — Radom Omoto in Antonom Gliho, ki sta uspela takoj po prihodu vzpostaviti solidno radijsko zvezo in jo neprekinjeno vzdržujeta. Pridružili so nas slovenski zdravniški službi in tudi zanjo posredujemo vse potrebne podatke. Prav tako omenjena tovariša posredujeta podatke tudi za centralni odbor RK Slovenije v Skopju.

TONE FORNEZZI

Ostali so samo reševalci

SKOPJE, 29. julija — Mesto na Vardarju je čedalje bolj prazno. V vse smeri odhajajo prebivalci z najrazličnejšimi prevoznimi sredstvi. Kljub temu da se stanje počasi normalizira — če lahko uporabimo to besedo za življenje med ruševinami — še vedno vozijo tovornjaki in specialna vozila mrtve izpod sesutih zgradb. Tudi sirene tulijo bolj poredko, saj so še redki primeri, ko najdejo kakšnega preživelega pod ruševinami Skopja. Kljub temu pa ljudje upanja še vedno niso izgubili in vsak dan številnejše ekipe delajo stalno z nezmanjšano hitrostjo.

Med najbolj prizadetimi območji je bilo novo naselje Karpoš, ki leži med reko Vardar in hribom Vodno v severovzhodnem delu mesta. Izmed vseh hiš pa je bil najbolj poškodovan blok XIII, ki ga je potres porušil do tal. Na seznam mrtvih, ki ga objavlja večkrat na dan radio Skopje, dodajo vedno nova imena ljudi, ki so stanovali na Karpošu. V naselju je živelo 15.000 prebivalcev in so ga zgradili največ v zadnjih petih letih. Sedaj novega naselja skoraj ni več. Hiše, ki so ostale, so tako poškodovane, da jih bodo morali brž kone porušiti.

Ljudje še vedno niso pozabili usodnega jutra. Postali so previdni, in ob najmanjšem potresnem sunku bežijo proč od razmajanih zidov. V naselju Karpoš pa je nekdo hotel rešiti vsaj nekaj obleke in se je dva dni po potresu vrnil v svoje na pol porušeno stanovanje v prvem nadstropju. Nekdo spodaj mu je nekaj zaklical. Besede niso bile v nobeni zvezi s potresom. Kljub temu pa se je tovariš z oblekami v naročju pognal skozi okno. Ljudje so doživeli katastrofo, in . . .

Velja pa ugotovitev nemške kolegice iz Münchna, ki je sinoči rekla:

— Videla sem že marsikatero elementarno nesrečo. Videla sem poplavljena in razrušena naselja. Zato občudujem mirnost in disciplino prebivalstva, zlasti pa red, ki je v teh trenutkih zelo potreben.

Današnje, četrto jutro po potresu, se ni dosti razlikovalo od drugega in tretjega. Med ruševinami so odmevali udarci krampov in ropot buldožerjev. Večkrat pa vse utihne. Reševalci se zazrejo v odprtino . . . Nato vzamejo prazno krsto s tovornjaka. Tišino preseka obupen jok sorodnikov, ki so prav do zadnjega upali.

»Hrane je dovolj«

V jutranjih urah smo bili tudi v enem izmed petih sprejemnih centrov, ki jih je organiziral republiški štab za obrambo pred elementarnimi nesrečami, v sprejemališču »Vodno II.«. Komandant centra Kosta Trajanovski Vasiljev je povedal:

— Takoj po katastrofi so pripadniki JLA pod poveljstvom kapetana Savića pričeli postavljati šotore. Ni minilo niti 8 ur, ko je bilo v našem centru že približno 1000 Skopjancev. Preskrbljeni so s hrano, vodo, zagotovljena pa jim je tudi zdravniška pomoč. Vsem tistim, ki so vse izgubili, smo takoj dali odeje, hrano pa nudimo vsakomur brezplačno. Pripadniki JLA so pripeljali svoje poljske kuhinje, tako da so imeli vsi že včeraj toplo hrano. Posebno skrb pa smo posvetili materam z otroki do 7 let, od katerih smo jih do danes že približno 80, skupno z materami, napotili v razna druga mesta. Republiški štab pa nas je obvestil, naj pripravimo za transport tudi otroke do 15 let, ki jih bodo sprejele bratske republike.

— Imate še kaj prostora?

— Še vedno sprejemamo ljudi, ki iščejo pomoči v našem centru. Doslej še ni nihče ostal brez kruha, obleke in odeje.

— Ste stanovali v Skopju?

— Da, v ulici št. 275, hiša štev. 29.

— Imate družino?

— Imam, ženo in otroka nisem videl že dva dni. Toda prepričan sem, da so prav tako poskrbeli za njih, kot smo mi poskrbeli za vse, ki so pri nas iskali pomoč.

Pogovor z vojakoma iz Slovenije

Med pripadniki JLA, ki so še vedno postavljali šotore v sprejemnem centru Vodno II., smo srečali tudi vojaka Martina Selerja iz Slovenjega Gradca in Franca Osolnika z Raven na Koroškem, ki služita v Skopju kadrovski rok.

— Kako sta občutila potres?

— Sunek je bil zelo močan in naju je prestrašil. Toda strah je kmalu minil in začeli smo organizirati delo. Ko smo videli, da smo naredili, kar smo mogli, smo takoj začeli postavljati šotore na hribu Vodno, kar delamo, kot vidite, še sedaj. Precej naših tovarišev pa pomaga pri reševanju in odstranjevanju ruševin. Vsi pripadniki JLA pomagamo ponesrečenemu mestu. Vsakdo dela, kolikor more . . .

Bolnišnica tri dni po potresu

Ob vznožju hriba Vodno je bolnišnica medicinske fakultete Skopje. Tudi tem zgradbam potres ni prizanesel.

— Takoj po potresu se je vse osebje klinik skopske medicinske fakultete javilo na svojih delovnih mestih, je dejal dr. Petar Stavrilis. Bolnike smo takoj prepeljali v Niš, Kumanovo, Titov Veles, Stip, Strumico, Vranje in druga mesta. Sedaj imamo tukaj le potujočo bolnišnico, kjer delajo ekipe iz Ljubljane, Beograda in ekipa skopske kirurške klinike. V naši potujoči bolnišnici imamo ušesni, pediatrični, ginekološki, interni in sprejemni oddelek, razen teh pa dela tudi oddelek za transport ranjencev.

— Koliko ranjencev ste sprejeli v teh dneh?

— Naša poljska bolnišnica je doslej sprejela več kot 2500 ranjencev, jim nudila prvo pomoč, kasneje pa smo jih prepeljali v druge bolnišnice.

Oglasili smo se tudi pri slovenskih zdravnikih, ki so pripeljali takoj po nesreči v Skopje. —

Vodja ekipe, akademik prof. dr. Bogdan Brecelj je na najino prošnjo, naj nekaj pove o dosedanjem delu ekipe, povedal: e

— V Sloveniji smo že v petek v dopoldanskih urah sestavili ekipo, ki jo lahko imenujemo kirurško - epidemiološko, za zunanje prve pomoči po težki katastrofi tu, v Skopju. Odpotovali smo ob petih popoldne in prispeli v Skopje ob 21. uri zvečer. Ponoči pa je odletelo iz Ljubljane še drugo letalo. Razporedili so nas v park skopske klinične bolnišnice, kjer so pripadniki JLA že postavili šotore. Naša ekipa je bila takoj pripravljena za nudenje kirurške pomoči in za 36 težkih operacij. S seboj smo pripeljali tudi kri, plazmo, rentgen, agregat in vse ostalo. Takoj smo pričeli delati, vendar so večino ranjenih prebivalcev Skopja že evakuirali. Naša ekipa je torej nudila pomoč ponesrečencem, ki so jih odkopavali izpod ruševin. To so bili težki primeri zasutih ljudi — kraša, fraktur in podobno. Prvo noč smo imeli 22 večjih operativnih posegov.

Takoj po operacijah so vse ranjence evakuirali z letali v bližnje bolnišnice, pa tudi v Beograd. Ekipa dela v treh izmenah, tako da je delo kontinuirano. Delamo pa tudi skupaj z našimi infektologi in epidemiologi na celotnem porušenem področju, da bi preprečili morebitno epidemijo.

Moram reči, da so tukajšnji forumi kljub težki situaciji obvladali organizacijo, tako da smo imeli jasen razpored dela in da smo lahko nudili prvo pomoč. Kakšno bo naše delo v prihodnje, je sedaj težko reči. Zanimivo pa je, da še danes, čeprav je že tretji dan po potresu, še vedno pripeljejo k nam ponesrečence izpod ruševin, ki so skoraj nepoškodovani.

Prebivalstvo je v težki situaciji zaradi pomanjkanja vode in zaradi popolne evakuacije mesta, v katerem ni niti ene cele hiše, v kateri bi bilo mogoče stanovati. Nudimo seveda pomoč tudi vsem tistim, ki so brez doma, družinam, otrokom in drugim, ki čakajo na evakuacijo. Pomoč prihaja z vseh strani. Danes so nam javili, da bodo prispele skupine zdravnikov iz ZDA, Francije in Grčije, včeraj pa so že prispeli štirje grški vojaški zdravniki.

Tukajšnje vodstvo zdravstvene službe pa nam sedaj pošilja svoje ljudi, ki jih mobilizirajo in ki nas bodo zamenjali.

Več kot 800 strokovnjakov iz Slovenije

Na ulici smo srečali tudi predsednika okrajne skupščine Ljubljana in člana republiškega štaba SR Slovenije za pomoč ob potresu, inž. Matka Bulca. Naprosili smo ga za kratek razgovor.

— Koliko ekip iz Slovenije je trenutno v Skopju?

— V Skopje so že prispele sanitetna ekipa, ekipa za identifikacijo mrtvih, higiensko epidemiološka ekipa, skupina 115 železničarjev, inženirjev in tehnikov z vso opremo. Poleg teh je prispela tudi ekipa zavoda za varilno tehniko Slovenije, v kateri je 8 visokokvalificiranih varilcev, ki trenutno delajo na poslopju porušene železniške postaje. Več podjetij je poslalo tudi približno 100 elektroinženirjev, tehnikov in delavcev, ki že tudi pomagajo odpravljati okvare na električnem omrežju. Tej skupini pa so dodali tudi več delavcev iz drugih republik, ki jih vodijo naši strokovnjaki. Prispela je tudi skupina 18 rudarjev iz Zagorja in Trbovelj , 5 inštalaterjev iz tovarne Litostroj, skupina elektroinštalaterjev iz Zagorja in Trbovelj ter številne druge. Skupno je prispelo na pomoč približno 300 strokovnjakov iz vse Slovenije. Vse slovenske grupe imajo medsebojno radijsko zvezo, razen tega pa imajo tudi zvezo z glavnim štabom.

V Sloveniji je pripravljenih še več skupin, ki pa bodo odpotovale, takoj ko bo treba. Računajo, da bodo skupine na delu še dober teden.

Tudi rezalci na delu

Že včeraj je pričela reševati tudi skupina 8 varilcev iz zavoda za varilno tehniko v Ljubljani, ki dela pod vodstvom direktorja, inž. Pavla Stularja.

— Moja naloga je, da organiziram grupe varilcev in rezalcev, ki jih zelo potrebujemo, da režejo železobetonske plošče, je dejal. Veliko hiš je namreč takšnih, kjer so železobetonski bloki samo vdrti. Te bloke je treba prerezati, ker bi tako morda lahko še koga rešili. Člani te skupine si bodo tako nabrali dovolj izkušenj, da bodo lahko prevzeli vodstvo ekip, ki bodo še prispele v Skopje. Ekipe, ki sedaj prihajajo, pa so na žalost pomanjkljivo opremljene. Le redke so pripeljale s seboj dovolj dolge gumijaste cevi za kisik in acetilen, saj morajo meriti najmanj 30 metrov. Tehnična služba glavnega štaba za obrambo pred elementarnimi nezgodami pa trenutno zahteva 80 rezalcev.

* * *

V Skopju je čedalje manj Skopjancev. Zapustili so mesto, ki ga skorajda ni več. Življenje v njem je postalo prenevarno. Ostali so le tisti, ki rešujejo, kar se še da rešiti.

VOJKO ČERNELČ
VLADO SMOLE

Pomurje čaka skopske otroke

Doslej so zbrali okrog 200 prijav za sprejem otrok

MURSKA SOBOTA, 30. jul. — Mimo materiala in sredstev v višini 30 milijonov din ter več ekip za reševalna dela so v Pomuriu zbrali do danes popoldne že več kot 200 prijav za sprejem otrok iz Skopja.

V soboški občini je poslalo prijave 34 družin, v lendavskem kotu 75, v radgonski občini pa 50 družin. V Ljutomeru so pripravljeni na sprejem 45 otrok v dijaškem domu na Podgradju v okolici mesta. Število družin, ki so pripravljene sprejeti žrtve potresa za daljši čas, narašča. Tudi kolektiv soboškega hotela Central je sklenil, da bo sprejel 4 žrtve potresa na hrano in stanovanje.

Kolektiv Tehnostroja v Ljutomeru je medtem prijavil 3-člansko ekipo strokovnjakov, ki čaka na poziv za reševalna in obnovitvena dela v Makedoniji. Iz Ljutomera sta poslala pomoč tudi kolektiva Ingrad in Mleko-promet: prvi montažno stanovanjsko hišico, drugi pa večjo količino sira.

B. B.

Pomoč prek meje pri Gorici

Občina Nova Gorica pripravljena sprejeti 30 družin

NOVA GORICA, 30. jul. — V novogoriški občini so doslej zbrali kakih 21 milijonov din in za več milijonov vrednosti gradbenega materiala, stavbnega lesa, kosovnega pohištva, oblačil, obutev, prehrane in drugega blaga. Prijavilo se je več kot 1000 krvodajalcev. Razen tega je občina Nova Gorica pripravljena sprejeti v oskrbo 30 prizadetih družin ponesrečencev, v otroškem vrtcu v Solkanu pa bi sprejeli 60 skopskih otrok. Trgovski partnerji iz Italije so prek podjetja »Primorje eksport« prispevali 120.000 lir. V turistični poslovalnici na mednarodnem bloku v Rožni dolini ima občinski štab tudi svojega zastopnika, da bi olajšali prebivalcem iz zamejstva nudenje pomoči. Po tej poti dotekajo tudi zdravila, denarna sredstva in druga pomoč. Tako je postala Rožna dolina most solidarnosti s prizadetimi. Akcija se nadaljuje.

Večina kolektivov je obljubila enodnevni zaslužek, kolektiv cementarne Anhovo, tovarne pohištva v Novi Gorici, tovarne Iskra v Šempetru, kmetijska zadruga v Brdih in še nekateri pa so prispevali dvodnevni zaslužek.

Občinska skupščina v Novi Gorici je na današnjem zasedanju sklenila prispevati tri milijone dinarjev.

jp.

Seznam identificiranih žrtev

V včerajšnji številki »Dela« smo objavili seznam 320 mrtvih. Danes objavljamo nadaljnja imena žrtev:

321. Čamilovska Aleksandra, Jugobanka; 322. Čamilovska Snežana, Jugobanka; 323. Kočo Krstev, Debarska ul. 1; 324. Nurmija Todorova, brez naslova; 325. Senoe Andarov, otrok, Ulica Maršala Tita 105; 326. Mešiba Mamutović, Ulica 158, štev. 18; 327. Apološ Teofilov, profesor, Engelsova ul. št. 6; 328. Marica P. Strumova, Ulica 164, štev. 26; 329. Dosta Klinčareva, Ulica 155, štev. 2; 330. Metodija Jordanovski, Ulica 761, z dvema otrokoma; 331. Emzova Fadije, Ulica 124, štev. 40; 332. Arif Feriza, Ulica 150, štev. 100; 333. Anicina Kalaševa Emilija, Ulica 6. št. 20; 334. Abaz Pljakić, Ulica 99, štev. 10; 335. Ašim Hadži Ali, Ulica 374. št. 21; 336. Zela Zejnula, Ulica 39, št. 150; 337. Zorica Vasil Stojanov, Ulica 210. št. 6; 338. Borče Vase Stojanovski, Ulica 210, št. 6; 339. Rusica Sušelsko, Ulica 229, štev. 2; 340. Cena Vasileva, Ulica 386. št. 41; 341. Rada Čamilova, Ilindenska št. 68; 342. Zumbulija Sabri Esmanova, Ulica 412, št. 3; 343. Cvetanka Trajkova Karulovska, Ulica 9, št. 12; 344. Keti Čakurinova, Ulica Krste Misirkov, št. 17; 345. Elka Čakurinova, Ulica Krste Misirkov, št. 17; 346. Džordži Sendov, Ulica Debarce, št. 1; 347. Simija Dokseva Tekovska, Ulica Orce Nikolova, štev. 67; 348. Vera Mickova, Trg slobode, brez številke; 349.Rodna Taseva, Nabrežje 13. novembra, št. 16; 350. Angelina Taseva, isti naslov; 351. Ljupčo Simov, Ulica 39, št. 83; 352. Danijela Simov, Ulica 39, št. 83; 353. Blagoja Vanev, Slavonska zgradba brez številke, rojena 1940; 354. Panković Zvonko, Ulica 761, št. 1; 355. Blagoja Petruševski, Ulica 761, tretje poslopje, naselje Karpoš; 356. Derviša Adžemel, Ulica 386, št. 70; 357. Gorica Naceva Sebiška, Ulica 487, št. 6, rojena 1909; 358. Ante Popovski, Karpoš, II. poslopje 11; 359. Humirija Todorova (brez naslova); 360. Rizeva Andromahi, Ulica Ive-Lole Ribara, št. 29; 361. Kiro Kostovski, Djure Djakovića, št. 4; 362. Kosara Filova, Ulica JLA, št. 63; 363. Marjančo Filov, Ulica JLA, št. 63; 364. Julija in Miša Staleković, Ulica 177, št. 20; 365. Marija Hadžipecova, Djure Djakovića, št. 27; 366. Mihajlo in Elena Nikolovski, Orce Nikolova, št. 73: 367. Stojko Dapčevski, Naumova 79; 368. Tereza Šikik, belgijska državljanka jugoslovanskega rodu; 369. Kuzman Trivunov Nikolovski, Djure Djakovića, št. 15; 370. Miša Strašo Panevski, brez naslova; 371. Josif Nikolov Jurkovski, Orce Nikolova 73; 372. Bravane Hajn dr. Nisim. Narodne fronte, št. 27; 373. Božin Trajanov Cvetkovski, miličnik; 374. Aleksandar Petrov Popovski, Ulica 464, št. 89; 375. Jordanka Ampova iz Plovdiva, Bolgarija; 376. Aleksandar, Olga, Slavčo in Zlatko Dimovski, Ulica Orce Nikolova, št. 67; 377. Ramiza Dalipa Alilova, Ulica 376, št. 185; 378. Isteret Šaban, Ulica 39. novembra (ženska); 379. Ljiljana (popolno ime neznano. Živela je v poslopju nasproti pošte I. — Vojno poslopje?); 380. Ordana Pusterova, Ulica 29. novembra; 381. Risto Čirov Čauševski - Taki, Ulica Djakovića 31 a; 382. Pandora Trajkova Popova, roj. 1925, iz vasi Hasamovo, Marxova, št. 41; 383. Leonida Lambe Popovska, roj. 1953, Marxova, 41; 384. Svetlana Ivan Daneska, Marxova, št. 41; 385. Talija Petrova Dimevska, stara 63 let, ul. Narodne fronte, št. 7; 386. Elizabeta Ivanova Tanevska, Marxova, št. 41; 387. Mile in Milica Ristovi - Delevi, Orce Nikolova, št, 65; 388. Mitrovska (brez imena), Karpoš II.-III, 11; 389. Zlata Takin, Bulevar JLA, št. 32; 390. Mirai Viktorija Ivanovska, ul. JLA, št. 32; 391. Sofija Lesterova Brajanovska, Djure Djakovića, št. 33 a; 392. Ivka Radekić, Debarce, št. 1; 393. Vaska Dimitrovska, Karpoš II.-13; 394. Viktorija Mileva Uzunovska, Karpoš II-12; 395. Petar Tanevski, Vodnjanska, št. 40; 396. Vera Srezovska, Ulica 8. udarne brigade, št. 16; 397. Djordje Georgijevski in troje otrok (deklici in deček), Karpoš II-13; 398. Blaže Džorđi Dukovski, Leninova 41; 399. Nikola Petrovski, roj. 1935, Orce Nikolova 65; 400. Risto Milčov Leskov, Karpoš II; 401. Bora Milovski, polkovnik, Djure Djakovića 19; 402. Vaska Kostova, Djure Djakovića, brez številke; 403. Ranko in Mile Kostadinovski, Marxova, št. 41; 404. Dimko Zafirovski, Ulica narodnog fronta, št. 7; 405. Tanev (ime ni znano, ima samo ženo brez otrok), Vodnjanska, št. 40; 406. Vasil Madžov, Karpoš, druga stavba 2, vhod 2, stanovanje št. 5; 407. **Anton Jernej Ručigaj**, Vodnjanska, št. 40 408. Ali Feriz Ali, Karpoš, stavba 13, stanovanje 3; 409. Alj Firdez, Karpoš, stavba 13, stanovanje št. 3; 410. Ciro Petrov (brez naslova); 411. Vaska Lozovska, Nabrežje 13. novembra št. 16; 412. Marika Karapančeva, Ulica Djure Djakovića, št. 33a; 413. Živko Bojkovski, Ulica narodnog fronta, št. 7; 414. Ordan Todor Agadaov, Ulica 222, št. 9; 415. Afiza, Ali in Jusuf Ferizovi, Karpoš II; 416. Milan Spiro Daskalov, Vodnjanska št. 40; 417. Živko Ivanovski, uslužbenec, Skopje, soproga Dragica, sin Vlatko in hčerka Lila; 418. Duško Delovski, uslužbenec, Skopje; 419. Djoko Petrovski, uslužbenec, žena Vuka, sinovi: Djoko, Branko in Dragi; 420. Lenče Efremova; 421. Margareta Kiro Efremova; 422. Petar Trajčevski, uslužbenec, žena Danica in sin Zoran; 423. Vasko Žarkov, uslužbenec, Skopje, z ženo in otrokom; 424. Vlado Ristovski, uslužbenec; 425. Slave Ignovski in njegova žena; 426. Dragica Stankovska, sin Ljupčo Petra Stankovskega, hči Lile; 427. Božin Trajan Cvetanoski, uslužbenec, naselje Karpoš; 428. Jadrovska, žena Metodija Jadrovskega, uslužbenca Ljudske milice v Skopju, in njena dva otroka; 429. Ljiljana Taskovska, Bulevar JNA 66; 430. Aco Panzov Naumovski, Karpoš II-11; 431. Stojan Djordjević, najden v pošti; 432. Efim Pop-Lazarov, Orce Nikolova, št. 65; 433. Snežna Tome Stankovska, Vodnjanska, št. 40; 434. Vagel Djordji Tanurovski, Karpoš I-3 — 1; 435. Ljupčo, Niko in Zvonko Tanurovski, Karpoš I-3 — 1; 436. Ivan Djordji Markovski, rojen 1926, Jugobanka; 437. Koča Kostovska, roj. 1914, Ive Lola Ribara, brez številke.

Fantje delajo noč in dan

YU 3APR (Radio klub Triglav) vzdržuje že od nedelje zvezo

Potres v Skopju. Telefonske in druge zveze prekinjene . . . Takoj je treba vzpostaviti kakršnokoli zvezo. Kakšno? Kako? Zveza radioamaterjev je takoj poslala v Skopje posebno ekipo, ki je imela s seboj tudi radiooddajno postajo.

YU 3APR, ali bolj domače, Radio - klub Triglav v Ljubljani je v nedeljo ob 8.55. uri dobil prvo zvezo s Skopjem. Od takrat do zdaj ta zveza ni bila prekinjena. Kdo so ljudje, ki noč in dan sprejemajo poročila iz Skopja in pošiljajo nazaj navodila in vesti? To so radioamaterji, ljudje, ki jim je oddajanje in sprejemanje poročil iz vseh koncev sveta sicer konjiček, vendar so že mnogokrat dokazali, da je ta njihov konjiček nadvse koristen, saj so z njim rešili že mnogo življenj.

Mile Petrovič je sedel s slušalkami na ušesih in hitel pisati v blok pred seboj.

»Zvezo s Skopjem ima,« mi je dejal Jože Mozetič, drugi član petčlanske ekipe, ki »drži« zvezo s Skopjem. Ostalih iz ekipe zdajle ni, ker počivajo. Vsi smo v službah in »delamo« s Skopjem le v prostem času, ki si ga tako razdelimo, da je vedno kdo tukaj. Razen naju z Miletom delajo tu še Anton Brožič, ki je prvi vzpostavil zvezo s Skopjem, Ivo Primc in Bola Battelino.«

Pogledal sem Miletu preko ramena in bral, kar je pisal:

». . . delo je težavno in zelo nevarno. Sedemnajst metrov visoko steno postajnega poslopja, ki je sicer prestala potres, je pa silno labilna, bodo danes podminirali. Poskusili so jo že enkrat v zgodnjih jutranjih urah, vendar jim ni uspelo. Sirijo se tudi vesti, da je v podzemeljskem prehodu na železniški postaji še nekaj živih potnikov. Posebna francoska ekipa s svojimi aparati v času, ko poročamo, preiskuje kritične predele na postaji, kjer bi utegnili najti še žive ponesrečence . . .«

Mile in Jože sta skoraj v en glas dejala:

»Upajmo, da jih rešijo!«

Dobri fantje so Triglavovi radioamaterji. Vse njihove proste ure so posvečene prenosu vesti v Skopje in nazaj. Največ delajo za Rdeči križ, pomagali pa so tudi republiškemu štabu za pomoč Makedoniji, dokler ni vzpostavil lastne zveze. Sprejemajo tudi poročila novinarjev, da časopisi lahko pravočasno obveščajo svoje bralce o vesteh iz Makedonije. Dela jim ne manjka, saj radi vsem pomagajo, kolikor le morejo.

»Sinoči sem delal do polnoči«, je povedal Jože. »Mi smo amaterji, vendar bomo pomagali, kolikor in kadar bomo mogli. Nikoli ne bom pozabil, kako veseli smo bili vsake dobre novice, ki smo jo med mnogimi žalostnimi prejeli iz Makedonije. Nikoli ne bom pozabil, da je treba vedno pomagati človeku. Ponosen sem na to, da imam tako čudovit »hoby«.

». . . tu, tu . . . tu, tu, tu, tu, . . . tu . . .« Mile je še vedno »govoril« s Skopjem.

»Utrujen si, zamenjal te bom,« je dejal Jože.

EVGEN JURIC

Učinkovita pomoč

BEOGRAD, 30. julija. Sekretariat sveta Ljudske tehnike Jugoslavije je na današnji seji ugotovil, da so organizacije radioamaterjev, Letalske zveze in Avtomoto zveze Jugoslavije hitro in uspešno pomagale prizadetemu Skopju. Od trenutka nesreče 20 amaterskih radijskih postaj noč in dan vzdržuje zvezo Skopja z glavnimi centri dežele, posebej z Beogradom. Hkrati 20 letal Letalske zveze in 40 avtomobilov Avtomoto zveze pomaga prevažati pomoč prebivalcem Skopja.

Na seji so sklenili, da bodo formirali strokovne brigade Ljudske tehnike, ki se bodo takoj pridružile mladinskim delovnim brigadam za obnovitev novega Skopja.

V KUMANOVU so predvčerajšnjim pokopali več žrtev potresa v Skopju. Na kamionu tri krste: očeta, matere in sina. Foto: Busić

Celovški maturanti v Ljubljani

LJUBLJANA, 30. jul. — Danes je v Ljubljano dospela skupina maturantov in profesorjev slovenske gimnazije v Celovcu, ki se je v času potresa mudila v Prištini. Ob povratku so se ustavili v Beogradu, kjer so se vsi javili, da bi darovali kri za žrtve v Skopju. Popoldne je profesorje sprejel avstrijski generalni konzul dr. Newole, zvečer pa so se maturanti in profesorji udeležili večerje v prostorih generalnega konzulata.

B. P.

ANSAMBEL »KOSMET POJE IN PLEŠE« V SLOVENIJI — Včeraj dopoldne so dopotovali v Ljubljano in odtod takoj nadaljevali pot na Bled člani znanega folklornega ansambla Kosmeta in Metohije iz Priština. Zvečer je ansambel, v katerem so najboljši vokalni solisti, narodni orkester in skupina pevcev Radia Priština ter narodna orkestra glasbenega društva »Mokranjac« in študentskega kulturno umetniškega društva »Ramiz Sadik« iz Priština, z velikim uspehom nastopil na Bledu, danes pa bo na Jesenicah pokazal svojo bogato folkloro, polno staroslavnih običajev, dinamike in radoživosti. Na nastop opozarjamo, saj gre za srečanje Slovenije s Kosmetom in Metohijo, za potrditev zvestobe, ki nas veže z drugimi pokrajinami in ki dobiva v dneh skopske katastrofe še posebno dragocen naglas. Na sliki: člani ansambla »Kosmet poje in pleše« na ljubljanski železniški postaji. Foto: Leon Dolinšek

Med starimi zidovi je premalo sonca

Vzgojno poboljševalni domovi niso primerni za sodobno prevzgojo

Območje prejšnjega okraja Ljubljana zajema 40 odstotkov mladoletniškega prestopništva v Sloveniji, ki je v letu 1962 na tem področju poraslo za več kot 40 odstotkov. V prvi polovici letošnjega leta se je stanje izboljšalo in je teh prestopkov vedno manj. Čeprav mladoletna kriminaliteta pri nas še ni pojav, ki bi zavzel zaskrbljujoč obseg, je vendar ne gre podcenjevati.

IZPOSOJANJE TUJIH VOZIL — PEREČ POJAV

Mladoletniki so v letu 1962 zagrešili 60 neupravičenih uporab motornih vozil, kolikor so jih v tem obdobju obnavnavali pred okrožnim in občinskim sodiščem v Ljubljani. Treba pa je upoštevati, da ta prestopek preganjajo organi za notranje zadeve le na predlog lastnika in da je bilo število teh prestopkov v resnici mnogo večje. Ti prestopki so tudi nevarni, ker mladoletniki ogrožajo promet, razen tega pa iz objestnosti uničujejo vozila. Koristno bi bilo, da bi miličniki ustavljali na cestah vozila, v katerih bi zapazili mladoletnike.

DRZNI PODVIGI MLADOLETNIŠKIH ZDRUŽB

Predvsem v Ljubljani pred Figovcem, v kavarni Evropa in Mesing baru so se mladoletniki zbirali v skupine, oblečeni v kavbojke, črne usnjene jopiče in škorenjčke. Te združbe so najnevarnejše, njihovi podvigi pa vse bolj drzni. Od razbijanja, rogovilienja in tatvin sčasoma prešlo na načrtne rope. V nekaterih primerih so pripravljali celo uboje, ko jih je zasačilo Tajništvo za notranje zadeve. Lani je tajništvo obravnavalo 64 takih združb, od tega je bila samo ena v Medvodah, vse ostale pa so se porodile v Ljubljani. Nekatere od njih so zajemale do 40 mladoletnikov, zlasti nevarna je bila združba v Šiški. Te skupine so si nadevale nazive kot »Mladi levi« in »Pokoncu lasje«, mladoletniki sami pa so se šteli za gangsterje. Tako združbo je vodil mladoletnik, ki si je že pridobil nekaj izkušenj v podobnih prestopkih. V svojo sredo so pritegovali še druge, jih skušali z udeležbo pri kakem prestopku kompromitirati in so jih včasih celo s silo zadržali v skupini. Tajništvo je ostro in učinkovito ukrepalo, kolovodje teh združb so izločili iz dosedanjega okolja in poslali v vzgojno poboljševalne domove. Uspeh ni izostal in število kaznivih dejanj mladoletnikov se je občutno zmanjšalo.

VZROKI MLADOLETNEGA PRESTOPNIŠTVA

Struktura mladoletnikov — prestopnikov kaže, da gre v veliki večini za vajeniško mladino. Veliko mladih delinkventov ima vsaj na zunaj urejen dom, njihovi starši so trezni, resni ljudje in nimajo nikakih materialnih težav.

Mladoletnega prestopništva bi bilo veliko manj, ko bi v Ljubljani imela mladina kak prostor, koder bi se shajala, kjer bi sodelovala v zabavnih in kulturnih prireditvah, se udejstvovala v raznih krožkih in klubih. K odpravi tega pojava bi lahko v veliki meri pripomogle tudi športne organizacije in klubi, ki bi morali težiti za tem, da pritegnejo v svoje vrste čim več mladine, ne pa da težijo le k vzgoji športnikov. Med drugimi kvarnimi faktorji bi lahko omenili vpliv nekaterih filmov in predvsem t. i. šund literature ter slabo navado naših gostincev, da tudi mladoletnikom točijo alkoholne pijače. Treba bi bilo doslednejе izvajati predpise o prepovedi obiskovanja večernih predstav mladini, mlajši od 16 let, in ne dopustiti, da se mladina v nočnih urah zadržuje v lokalih.

O VZGOJNO POBOLJŠEVALNIH DOMOVIH

Vzgojno poboljševalni domovi, v katere pošiljajo sodišča najnevarnejše mladoletnike, v večini niso prikladni za sodobno prevzgojo. To potrjuje tudi visok odstotek povratnikov — ponekod doseže celo 40 odstotkov ali še več. Ti domovi, kot npr. v Radečah, Višnji gori ali pogoreli dom v Logatcu, so odmaknjeni od industrijskih središč, so stare zgradbe: bivši samostani, graščine itd. in mladoletnikom ne nudijo dovolj izbire za poklicno usposabljanje. Prav zato bi bilo bolje, da bi bili v bližini industrijskih središč. Tako bi mladoletnike lahko vključevali — seveda pod ustreznim nadzorstvom — v redni proizvodni proces tiste stroke, ki jih veseli. Razen tega bi bilo treba v teh domovih mladino selekcionirati, predvsem izločiti nekatere patološke primere iz zdrave sredine. Čas bi tudi že bil, da bi začeli delovati z zakonom ustanovljeni disciplinski centri.

O tem so razpravljali na včerajšnji seji sveta za notranje zadeve in občo upravo okrajne skupščine Ljubljana. Sklenili so, da ustanovijo posebno telo, ki bi zajelo predstavnike vseh zainteresiranih organizacij in forumov, da bi temeljito proučili vprašanja mladinske kriminalitete. Na seji so precizirali tudi program dela sveta in podali pojasnilo o stanju v prometu in ukrepih v času turistične sezone na območju okraja.

B. PAŠ

Hmeljarji so pripravljeni za obiranje

Na področju kmetijske zadruge Črnomelj bodo začeli obirati hmelj 9. avgusta. Predvidevajo, da bo pridelek boljši od lanskega, ki je znašal 12 stotov na hektar.

Za obiranje hmelja bo treba dnevno 250 do 300 obiralcev.

Občinski praznik v Kranju in na Jesenicah

Dne 1. avgusta je občinski praznik dveh gorenjskih občin kranjske in jeseniške. Tega dne se v teh mestih spominjajo prvih pomembnih dogodkov iz začetka našega zgodovinskega boja pred 22 leti. Tedaj je bila na Cegelnici ustanovljena prva partizanska četa v kranjskem področju, imenovana kranjska, z Velike Poljane pa so se zaslišali prvi partizanski streli, medtem ko sta na Mežaklji 1. avgusta padla prva partizana.

V Kranju bodo v počastitev občinskega praznika odprli nov športni stadion ter odkrili spomenik padlim športnikom. V počastitev praznika bo slavnostna seja občinske skupščine ter vrsta prireditev. Tudi na Jesenicah so za letošnji praznik pripravili več prireditev, zaradi katastrofe v Skopju pa so jih nato odpovedali. Tako bo le slavnostna seja občinske skupščine, nato pa bodo delegacije odnesle vence na grobove padlih žrtev.

L. S.

AJDOVŠČINA

Gradnja avtobusne postaje

Na nekdanjem živinskem trgu so začeli graditi poslopje, v katerem bo avtobusna postaja z bifejem in pošta. Avtobusna postaja in bife bosta zgrajena do 29. novembra, pošta pa bo začela delati spomladi. Investicije v višini 58 milijonov je prispeval občinski ljudski odbor, gradi pa SGP »Primorje«. Nova avtobusna postaja bo važna pridobitev za mestni promet.

ČRNOMELJ

Kljub nizki proizvodnji kolektivni dopust

Kolektiv livarskega obrata podjetja BELT v Črnomlju je istočasno nastopil letni dopust. Kot razlog navajajo popravilo strojev in opreme. Proizvodnja podjetja je bila ob koncu prvega polletja za 14 odstotkov pod dinamičnim planom. Kovinsko mehanični obrat dela normalno.

Nedoseganje plana proizvodnje v BELTU povzroča skrbi vodstvu podjetja in občinski skupščini, saj je to največje podjetje v občini. Kazno je, da kolektiv premalo resno gleda na svoje proizvodne obveznosti, kar dokazujejo med ostalim tudi močni izostanki z dela, izostanki, ki bi jih težko vedno opravičili.

Tako so dosegali izostanki prejšnji mesec skupno celo do 20 odstotkov, od tega bolniški 8 do 9 odstotkov, kar je precej več kot v največji zimi! Ugotavljajo že znano dejstvo, da je najvišji odstotek »bolezenskih« izostankov prav v času največjih poljskih del. Dokaz, da je zdravstvena služba premalo budna, zlasti pa je premalo kontrole nad »sezonskimi« bolniki.

Kot vzrok za zaostajanje v planu proizvodnje navajajo težave v prvih mesecih leta zaradi zime. Razen tega so v livarni povečali sortiment proizvodnje, kar vse zahteva veliko časa in priprav. Do 60% proizvodnje livarne v prvi polovici leta odpade na novo proizvodnjo, ki jo nenehno prilagajajo potrebam avtomobilske in druge industrije. Strojna oprema pa je tudi še vedno problem celotnega podjetja.

Še bolj kot v celotni proizvodnji so v zaostanku v izvozu. Vendar pri tem ne odpade toliko krivda na kolektiv, kot na počasnost pri odobravanju izvoza. Za okoli sto tisoč dolarjev izvoza jim je ušlo samo zaradi zavlačevanja podpisa kompenzacijskega dogovora.

Izvažati so letos začeli šele s prvim junijem prav zaradi počasnosti pri podpisu oziroma odobritvi izvoza. Izvažajo namreč prek izvoznih podjetij, kar pa celotno izvozno poslovanje še bolj zavlačuje, kot bi bilo nujno. Izvažajo odlitke predvsem v ČSSR in Italijo. Že več kot leto dni pa se tudi razčiščuje zadeva okoli izvoza vibro stiskalnic, za katere je zlasti v azijskih in afriških državah veliko povpraševanje. Prav tako so šele te dni dobili manjši kredit za prodajo teh gradbenih strojev domačim podjetjem pod primernimi plačilnimi pogoji. Sodijo, da bodo vzlic zakasnitvi 7 odobritvi izvoza tega do konca leta izpolnili v vrednosti okoli 250.000 dolarjev.

Podjetje Kremen je 7 hudi zimi ob velikem razumevanju ŽTP Novo mesto pod zelo težavnimi pogoji oskrbovalo BELT z livarskim peskom, da ni bilo treba ustaviti proizvodnje. Sedaj so pesek in vagoni na razpolago, kar bi kazalo izkoristiti, da ne bo težav v jeseni in pozimi. V BELTU so začasno ustavili dobavo peska, ker ga imajo trenutno dovolj, obratnih sredstev pa premalo, da bi se zalužili za dalj časa. (Razen tega ob kolektivnem dopustu peska sploh ne potrebujejo!) Izkušnje v zadnji zimi in težave z vagoni bi morale biti resno opozorilo ne samo BELTU, temveč vsem, da na dobave te ali one surovine, ki bi šla iz vagona v stroj ali peč, v takšnih okoliščinah ni več računati. Zelo težko bo tudi pred skupnostjo opravičiti izpolnitev proizvodnih obveznosti, zlasti tistega dela, ki odpade na kolektivni dopust v času, ko bi morala biti proizvodnja najmočnejša.

(r)

SEŽANA

Kritično stanje cest

Stanje na treh obvoznih cestah (Storje—Vremenik, Sežana—Vrhovlje, Sežana—Lokev) je spričo izrednega porasta prometa zelo kritično in zahteva čimprejšnjo rešitev. Na teh odsekih nudi občina lahko samo vzdrževalno službo, ki pa je nezadostna. Cestno podjetje v Kopru že od spomladi sem vse svoje ekipe in strojni park uporablja pri rekonstrukciji cestišč pri Postojni in Ilirski Bistrici. Dela na odseku Sežana—Divača, ki so jih začeli že lani, se bodo nadaljevala šele v avgustu.

Cestno podjetje v Kopru bi moralo asfaltirati teh 9 kilometrov do konca avgusta, s čimer bi precej olajšali celoten problem. Kljub pomanjkanju finančnih sredstev pa bo treba opraviti nekatera najnujnejša dela tudi na ostalih dveh odsekih. (ab)

Iz današnje prve izdaje

PTUJ — Kmetijski kombinat Ptuj bo svojo izvozno obveznost do konca leta v celoti izpolnil. Tako je izvozil 250 vagonov vina v vrednosti okoli 820.000 dolarjev. Kmetijski kombinat Ptuj, agrokombinat Maribor, Združenje Dalmacija-Vino-Split in kmetijsko-industrijski kombinat Neretva Opuzen imajo svoje izvozno dovoljenje, medtem ko se vsak od preostalih desetih kooperantov pri tem izvozu samostojno odloča, prek katerega od teh podjetij bo izvozil vino. To je po vojni prvi primer, da proizvajalci neposredno navezujejo stike s tujimi kupci. V kombinatu poudarjajo, da so tuji kupci zelo zadovoljni, ker dobijo pristna vina in pa ker si lahko ogledajo razne kraje in kletarstvo pri nas, ki je na srednjeevropski višini..

Za letošnje delovanje kmetijskega kombinata Ptuj je značilna tudi dokaj živahna investicijska dejavnost, saj bodo letos v investicije vložili 1.3 milijarde dinarjev. Nedvomno največja investicija je gradnja farme bekonov, ki jo v Turnišču gradi Gradis-Maribor. Farma bo lahko redila 50.000 bekonov.

NENAČELNA ZAVRNITEV

Mlad inženir metalurg je zaprosil viško občino, naj mu izda dovoljenje za livarsko obrt. Obrt bi opravljal v delavnici svojega očeta, livarja. Sin ima torej namen nadaljevati očetovo obrt na višji strokovni ravni. S prostori za novo obrt ni nikakršnih težav, niti z dovoljenjem, da v predlaganih prostorih lahko opravlja tako obrt. K prošnji je inženir priložil svojo metalurško diplomo, ki jo je opravil na ljubljanski univerzi z odliko in navedel, da si je v očetovi livarski delavnici pridobil tudi prakso.

Občina Vič pa mu je prošnjo zavrnila z ugotovitvijo, da za livarsko obrt nima — zadostnih kvalifikacij! Da naj zaprosi za pregled strokovnosti ali pa opravi izpit za kvalificiranega livarskega mojstra!

B. FINZGAR

Turisti - kam?

ZAHODNA ISTRA

NOVIGRAD — ima 2500 prebivalcev, je prijetno ribiško mestece na ustju reke Mirne v zahodni Istri. V okolici so borovi gozdovi in vinogradi ter številne plaže. Turistična taksa v sezoni je 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Tarski zaliv, Limski kanal in v bližnja mesta. Nočni izleti po morju do Trsta in izleti na športni ribolov. Možnost nastanitve v hotelu »Trst« z dependanso, ki ima 160 postelj (za letošnje leto vse zasedeno). V zasebnih sobah je 170 postelj po 360 do 500 din, hrana od 700 do 950 din. V mestu je večje število počitniških domov z 2000 posteljami. Proste zmogljivosti v domovih izdaja Turistično društvo po ceni od 750 do 950 din v sezoni, od 650 do 700 din izven sezone za kompleten penzion. Prehrana v gostinskih objektih v sezoni po 750 do 850 din, izven sezone 650 do 750 din. Avto—camp je 100 m od mesta, ima parkirni prostor za avtomobile. Ladijske zveze s Pulo in Porečem, avtobusne s Trstom, Gradcem, Beogradom, Ljubljano, Zagrebom, Novim Sadom, Mariborom in drugimi mesti. Informacije daje Turistično društvo Novigrad, Istra.

POREČ — ima 3000 prebivalcev, je znano zgodovinsko mesto na zahodni obali Istre, s številnimi kulturno — zgodovinskimi spomeniki in znamenito baziliko iz 6. stoletja. Bujni borovi gozdovi in blaga klima. Lepe plaže in kopališča. Turistična taksa v sezoni 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Vrsar, Limski kanal, Umag, Portorož, Rovinj, Pulo in drugam. Možnost nastanitve v hotelih »Riviera« — 151 postelj, »Suisse« — 32 postelj, »Parentino« — 36 postelj, »Jadran« — 47 postelj, v vilah »Miramare« z dependansami — 800 postelj, »Splendid« — 300 postelj in »Bellevue« — 200 postelj. Camp naselje »Plava laguna« ima 850 postelj.

V vseh teh objektih so cene penziona od 1000 do 3000 v sezoni, izven sezone pa je popust. V zasebnih sobah je 700 postelj od 270 do 530 din. Hrana v restavracijah in gostilnah je od 750 do 1000 din. Postavljanje šotora v campu velja 120 din za osebo, za parkiranje avtomobila pa je treba plačati 150 din dnevno. Ladijske zveze z Reko, Pulo, Rovinjem. Avtobusne zveze v sezoni z Beogradom, Zagrebom, Ljubljano in vsemi večjimi mesti. Informacije daje Turist—biro Poreč, za hotele in »Plavo laguno« pa dobite vse informacije pri njih.

SLOVENIJA

MOKRICE — ležijo med Brežicami in Somoborom ob severovzhodnem podnožju Gorjancev. Med stoletnih drevjem se skriva slikovito dvonadstropno poslopje s tremi stolpi in pridvižnim mostom — grad Mokrice. Gostišče Mokrice je najlepša turistična točka v tem delu Slovenije. Lep razgled na Savo in svet onkraj nje. Izleti so možni v Čateške Toplice, v Brežice, Zagreb in na Stojdrago. Avtobusne in železniške prometne zveze so ugodne. Kopanje, čolnarjenje in ribolov so možni v Savi. Prenočišče je možno v gostišču, ki ima 58 postelj. Informacije daje uprava gostišča Mokrice pri Brežicah.

PO EKIPNEM ATLETSKEM PRVENSTVU V CELJU

V znamenju malodušja

Naša atletika je vse bolj sklerotična — to je osnovni vtis pravkar minulega ekipnega državnega prvenstva, ki je zbral v Celju domala vse naše kvalitetnejše atlete. Do nedavnega je atletika veljala za šport, v katerem ne gre samo za zmago ali poraz, temveč tudi za borbo z nedoseženim. Toda prav te atletske specifičnosti, ki ima svojo najbolj človeško veljavo in je atletiko napravila za kraljico športa, je bilo preteklе dni v Celju videti najmanj. K temu je veliko pripomogel že sam novi način točkovanja, ki je stimuliral predvsem končno razvrstitev, ne pa tudi atletske dosežke nasploh, toda tudi tekmovalci 'sami niso pokazali kaj dosti drugačne volje. Izjeme med njimi lahko naštejemo na prste: Andjelković, Važić in Lešek. Samo Andjelković in Lešek sta se namreč potem, ko sta si že zagotovila zmago, spoprijela še z novimi, doslej v Jugoslaviji še nedoseženimi višinami. Toda če vzamemo, da to deloma zahteva že sam mehanizem njunih tehničnih disciplin, potem nam med množico tekmovalcev ostane pravzaprav ena sama izjema — Važić. Ta tridesetletni Celjan je bil edini, ki si je zagotovil zmago že sredi 5000-metrske proge, vendar se je z njemu lastno prizadevnostjo še naprej boril tako z metri kot s časom.

Nasploh je poteklo prvenstvo v znamenju malodušja, v globoki senci tako ekipnih kot posameznih favoritov, ki so jim bila prva mesta že vnaprej zagotovljena. Veteran Mihalić je v teku na 10.000 m tudi tokrat zlahka odpravil večino mlajših tekmovalcev, v skoku v daljino je bila med dvanajstimi najkvalitetnejšimi atleti 7-metrska znamka prava redkost, v štafetnih tekih smo bili priče naravnost dilletantskim predajam ... Ne moremo se strinjati, da sta vsega tega krива le način točkovanja in datum tekmovanja, ki je padel prav v zatišje med spomladanskimi in jesenskimi starti, torej prav v tisti kratki presledek med sicer neprekinjeno tekmovalno sezono. Veliko bolj drži, da toliko želene in toliko pričakovane prekrvavitve v naši sklerotični atletiki tudi letos nismo dočakali. Namesto zmagoslavnega pohoda številnih mladih talentiranih srednjeprogašev je odločilno besedo v teku na 800 metrov prevzel veteran Grujić, ki je razširil svojo specializacijo s 400 m še na krajšo srednjo progo. Svetla točka med številnimi obeti je ostal samo mladi Celjan Zuntar. Za zdaj sicer ne moremo trditi, da svoje tekaške sposobnosti in neukrotljivo voljo izkorišča po pameti, toda zagotovo je, da je edini med mlajšimi tekmovalci, ki bo slej ko prej eksplodiral z nepričakovanim rezultatom.

Morda je nekoliko napak ocenjevati ekipno državno prvenstvo izključno po razpoloženju posameznikov. Takšnemu in prizadevanje za ekipni uspeh je bilo v Celju res v senci vsega ostalega, toda z izjemo Slavonije vendarle drži, da tudi na ekipnem področju ni bilo moč zaznamovati nikakršnega napredka.

Olimpija : Trešnjevka 1:1

LJUBLJANA, 30. jul. — V prijateljski nogometni tekmi, od katere so čisti dobiček namenili ponesrečencem potresa v Skopju, sta novi član I. vezne lige Trešnjevka iz Zagreba in domača Olimpija igrala neodločeno 1:1 (1:0). Gola sta dala Skufca za Olimpijo in Jukić za Trešnjevko. Pred približno 4000 gledalci je sodil Janežič iz Ljubljane.

Trešnjevka: Mrduljaš, Rukavina, Popović, Mušković, Kovač, Repar, Jovičić, Bradač, Stampelj, Pintarić. **Olimpija:** Frič, Gugolj, Eltrin, Kokot, Petković, Srbu (Jališevec), Vukotić, Mladenović, Skufca (Oblak), Kapidžić, Corn.

Razmeroma mnogo gledalcev za prijateljsko srečanje je nedvomno lep dokaz, kako se privrženci domače Olimpije zanimajo predvsem za formo svojih ljubljencev pred skorajšnjim začetkom v II. zvezni ligi. No, pa tudi z igro samo so bili v glavnem zadovoljni, pa čeprav bi lahko marsikaj tudi zamerili.

Pred odmorom je bil vtis tak, kakor da je član I. vezne lige Olimpija in ne Trešnjevka. Hočemo reči, da so Ljubljančani prikazali zelo hitro, predvsem pa ofenzivno igro z neprestanimi obetajočimi prodori kot posledico prav dobrega medsebojnega razumevanja. Posebno je ugajal mladi Skufca, ki je v 14. minuti na Cornov predložek poslal žogo v mrežo. Z malimi izjemami je bila Olimpija po odmoru v bolj ali manj vidni premoči, pa tudi dosti strelov proti zagrebškim vratom so izvedli napadalci.

V II. polčasu so Bežigrajčani zaradi počasnosti prepustili pobudo gostom, ki so kar dobro gospodarili po sredini igrišča, toda v zaključnih akcijah pa se niso prav znašli. Edini zadetek je bil dosežen po prostem strelu s kakih 18 m razdalje.

B. B.

Uspeh blejskih veslačev

BLED, 30. jul. — Veslači veslaškega kluba Bled so dosegli še dva velika uspeha. Člani osmerca so bili v nedeljo v Celovcu, kjer so zmagali na mednarodni regati pred osmerci ČSSR in avstrijskim državnim prvakom. Prav tako pa so mladinci v osmercu na mladinskem prvenstvu v Zadru odnesli med enajstimi častno drugo mesto.

B. B.

Mednarodni košarkarski turnir v Kranju

KRANJ, 30. jul. — Domači Triglav je v finalu mednarodnega košarkarskega turnirja premagal Portuale (Livorno) 72:63 (36:31). V tekmi za tretje mesto je mlada ekipa Crvene zvezde premagala Ljubljano 81:79 (41:44). Ostala rezultata: Triglav : Crvena zvezda 79:65, Portuale : Ljubljana 80:71.

Na odbojkarskem turnirju je prav tako zmagal Triglav, ki je premagal Jeesnice z 2:1 in tržaški Bor z 2:1. Jesenice pa so premagale Bor z 2:0.

VALENČIČ — upanje naše reprezentance med posamezniki.

MEMORIAL PIATIGORSKI

Gligorić-veliko razočaranje

Sovjetska velemojstra Tigran Petrosjan in Paul Keres sta v šahovski areni Los Angelesa z delitvijo prvega do drugega mesta na veleturnirju osmih velemojstrov potrdila sloves najboljših turnirskih šahistov na svetu, Mihail Talj je s prepričljivo zmago v velemojstrski konkurenci v Miskolzu napovedal šahovski »come back«, medtem ko se Robert »Bobby« Fischer v šahovskem laboratoriju v Brooklynu pripravlja za jesenski obračun s sovjetskimi velemojstri.

Čigorinov memorial v Moskvi bo namreč letošnji šahovski »sestanek na vrhu« in prvi nastop Roberta Fischerja v glavnem mestu Sovjetske zveze.

Visoke dolarske nagrade iz zapuščine slavnega ameriškega pianista Piatigorskega so razdeljene: Tigran Petrosjan in Paul Keres sta z osvojitvijo prve do druge nagrade 3500 dolarjev dosegla tudi nagradni rekord v zgodovini modernega šaha, ker sta za vsako igralno uro prejela 50 dolarjev (okoli 40.000 dinarjev). Svetovni prvak Tigran Petrosjan je z odlično igro v drugem krogu, v katerem je zbral 5 točk iz 7 partij, prepričal svetovno šahovsko javnost, da njegova zmaga nad Botvinnikom v dvoboju za naslov svetovnega šahovskega prvaka ni bila slučajna. Estonski velemojster Paul Keres je z nepričljivo zmago nad Gligorićem v zadnjem trenutku dohitel Petrosjana, čeprav je pred zadnjim kolom že kazalo, da bo zasedel tradicionalno drugo mesto.

Tretje do četrto mesto Miguela Najdorfa in Friderika Olafssona je največje presenečenje: argentinski velemojster je kljub 50 letom igral v Havani in Los Angelesu kot v najboljših dneh, medtem ko je islandski prvak dosegel svoj življenjski uspeh. Peto mesto Samuela Reshevskega je soliden rezultat nekdanjega prvaka zahodne poloble. Veliko razočaranje je šesto mesto Svetozarja Gligorića, ki je s štirimi porazi v zadnjih sedmih kolih samo za pol točke prehitel Paula Benkőja in Oscarja Pannoja, ki po svojih šahovskih kvalitetah nista spadala med izbrano velemojstrsko elito Los Angelesa.

B. Parma

III. jadranski padalski pokal s 14 državami

LJUBLJANA, 30. julija. Za letošnje največje padalsko tekmovanje na svetu — III. jadranski padalski pokal, ki bo od 25. avgusta do 1. septembra v Portorožu, se je doslej prijavilo že devet padalskih reprezentanc, in sicer Madžarske (z 9 tekmovalci in tekmovalkami), Kanade (1), ZDA (10), Anglije (7), Avstrije (8), Belgije (2) in Švice (3). Jugoslavijo bodo zastopale tri popolne ekipe. Razen teh uradnih prijav so zagotovile prirediteljem svojo udeležbo še SZ, Bolgarija, Češkoslovaška, Poljska in Indonezija.

H.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM KOLESARJEV

Premalo vozačev za vse dirke

LJUBLJANA, 30. jul. Zanimanje privržencev kolesarskega športa v Evropi bo prihodnje dni veljalo velikim prireditvam v raznih belgijskih mestih, kjer se bodo najboljši profesionalci in amaterji borili za najvišje lovorike.

Že 31. t. m. se začne v mestu Herentals svetovni šampionat na dirkališču, v dneh 8. in 10. avgusta pa bo v Renaixu ter Rocourtu cestno prvenstvo za amaterje in profesionalce.

Jugoslavijo bo tudi letos zastopala petorica najboljših, in sicer v ekipni vožnji (100 km) in v konkurenci posameznikov. Na pot bodo šli **Valčič, Skerlj, Valenčič, Bajlo, Bilič ter Ukmar** kot rezerva. Naše upanje je predvsem v ekipni vožnji, v konkurenci posameznikov pa lahko računamo predvsem na Valenčiča. Če bi hoteli pričakovati kaj več, bi morali poslati v Belgijo dve ekipi, tako pa bodo morali v moštvenem tekmovanju in v konkurenci posameznikov nastopati isti kolesarji. Na lanskem svetovnem prvenstvu v Italiji so imeli domačini dve vrsti in v obeh konkurencah osvojili prvo mesto. Jugoslovani so bili deseti, med posamezniki pa se je najbolje uveljavil Boltežar — 44. Nedvomno je, da isti kolesarji ne morejo uspešneje sodelovati na dveh napornih dirkah. To se je maščevalo tudi Madžarom in Dancem.

Tekmovalna steza v Belgiji ima mnogo kratkih vzponov in krivin. Takšna proga pa terja od vsakogar izredno tehnično sposobnost in posebnih priprav, kakršnih pa naši kolesarji n[illegible]

Po povratku iz Belgije pa bodo naši vozači sodelovali še na dirki »Po Jugoslaviji« kakor tudi na dveh dirkah za državno prvenstvo.

Športniki za pomoč Skopju

BEOGRAD, 30. jul. Jugoslovanska Zveza organizacij za telesno kulturo je prejela iz raznih držav telegrame z izrazi sožalja ob katastrofi v Skopju. Telegrame so poslale Zveza za telesno kulturo in šport Madžarske, predsednik Športne organizacije Italije Marandi, predsednik bolgarske Zveze za telesno kulturo in šport Petrov, Zveza organizacij za telesno kulturo Romunije in generalni sekretar komiteja mediteranskih iger Mosca.

Športne organizacije in posamezniki so se odzvali pozivu Jugoslovanske zveze in dali kri ter drugo pomoč za meščane Skopja. Med prvimi športniki, kis o dali kri, je bil svetovni prvak v rokoborbi Borivoje Vukov.

Mnogi športni klubi in organizacije so začeli organizirati tekme v korist fonda za pomoč Skopju. Beograjski košarkarji bodo imeli medsebojne tekme v nedeljo, boksarji pa nekoliko kasneje. Tudi OFK Beograd bo imel tekmo v korist ponesrečenih. Zvezni zavod za telesno kuturo je dal na razpolago paviljon v športnem centru s posteljami za ranjence in otroke.

Dohodek z nogometnih tekem za Skopje

BEOGRAD, 30. julija. Nogometna zveza Jugoslavije poziva vse nogometne organizacije, klube in aktive, naj 4. avgusta in pozneje organizirajo tekme, s katerih bo šel dohodek v korist fonda za pomoč Skopju.

Smučarski skoki v Mostecu

Smučarski klub Enotnost bo priredil v nedeljo 4. t. m. na skakalnici iz umetne snovi v Mostecu medklubske tekme za člane in mladince. Nastopili bodo vsi najboljši skakalci, ki se pripravljajo za prihodnjo sezono.

Prijave bodo sprejemali v nedeljo do 8.30 na skakalnici. Tekmovanje se bo začelo ob 9. uri.

Državno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah

ŠABAC, 30. jul. — Na Savi pri Šabcu se je končalo letošnje državno prvenstvo kajakašev na mirnih vodah. Prvenstvu je prisostvoval tudi zvezni kapetan, ki bo te dni določil državno reprezentanco za evropsko svetovno prvenstvo, ki bo v Jajcu od 23. do 25. avgusta. Med ekipami zveznega in mladinskega razreda je zmagal Ivo Lola - Ribar (Zemun) 287,5 pred Zorko Šabac 180,5 in Valom (Sremska Mitrovica) 139,5.

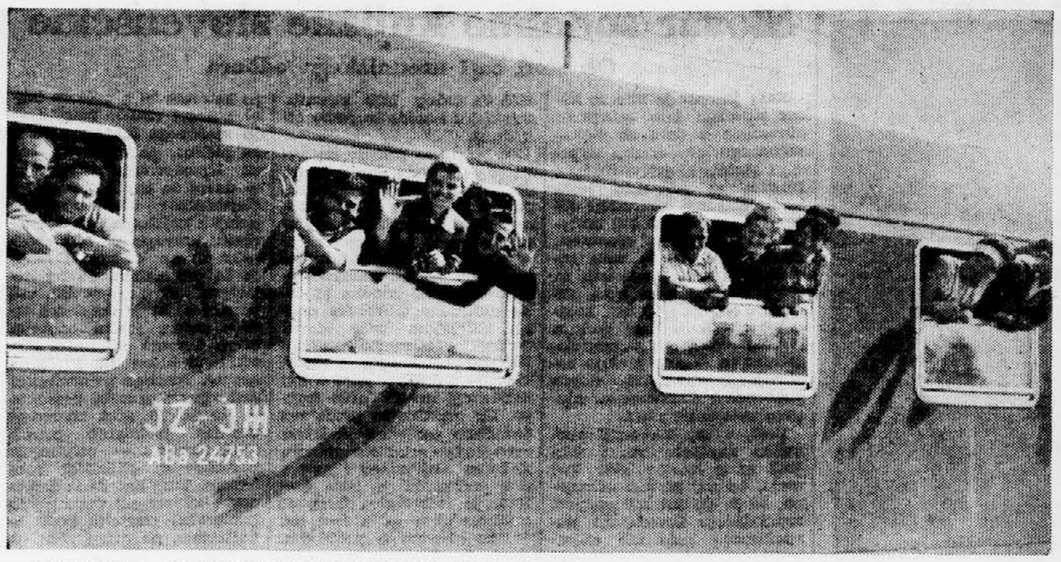
Kolesarji na pripravah v Kraniski gori

LJUBLJANA, 30. jul. — Na skorajšnji mednarodni kolesarski dirki »Po Jugoslaviji« bo med drugim sodelovala tudi slovenska reprezentanca. Da bi se kolesarji čimbolj usposobili za to zahtevno prireditev, bo odšla celotna ekipa na skupne priprave v Kranjsko goro pod vodstvom Rogovega trenerja Zvoneta Zanoškarja. V reprezentanci ne bosta Mariborčan Roner in Rogovec Ukmar, ki sta kandidata za jugoslovansko vrsto. Na 15-dnevnih pripravah, se pravi od 11. do 15. avgusta bodo nastopili: Franc Hvasti (Mladost), Jože Šantavec, Anton Spaninger, Herman Razbovšek (vsi Branik), Jože Šebenik in Stefan Hvastija (oba Rog).

Tekme pionirjev s skiroji

Kolesarski klub Rog iz Ljubljane prireja za pionirje in cicibane zanimivo tekmovanje s skiroji, ki bo v soboto, 3. avgusta ob 17. na igrišču »ing. Stanka Bloudka« v Tivoliu. Udeleženci bodo tekmovali v več skupinah, in sicer na najnovejših proizvodih Rogove tovarne, ki bo vse zmagovalce obdarila s posebnimi nagradami. — Vodstvo kluba vabi na to prireditev čimveč pionirjev.

Obiščite od 2. do 13. avgusta 1963
XIII. GORENJSKI SEJEM V KRANJU
Pestra izbira raznovrstnega blaga najboljše kakovosti ● Vsak večer zabava ●
ZA 2.200 DIN: TRANSISTOR, KOLO, ŠOTOR, TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK, SKUTER »PRIMA«, FIAT 750 IN MNOGO OSTALIH LEPIH NAGRAD ...

ANSAMBEL »KOSMET POJE IN PLEŠE« V SLOVENIJI — Včeraj dopoldne so dopotovali v Ljubljano in odtod takoj nadaljevali pot na Bled člani znanega folklornega ansambla Kosmeta in Metohije iz Prištine. Zvečer je ansambel, v katerem so najboljši vokalni solisti, narodni orkester in skupina pevcev Radia Priština ter narodna orkestra glasbenega društva »Mokranjac« in študentskega kulturno umetniškega društva »Ramiz Sadik« iz Prištine, z velikim uspehom nastopil na Bledu, danes pa bo na Jesenicah pokazal svojo bogato folkloro, polno staroslavnih običajev, dinamike in radoživosti. Na nastop opozarjamo, saj gre za srečanje Slovenije s Kosmetom in Metohijo, za potrditev zvestobe, ki nas veže z drugimi pokrajinami in ki dobiva v dneh skopske katastrofe še posebno dragocen naglas. Na sliki: člani ansambla »Kosmet poje in pleše« na ljubljanski železniški postaji. Foto: Leon Dolinšek

● Urejanje javne razsvetljave

Večja dvanajstčlanska ekipa strokovnjakov podjetja »Javna razsvetljava« že več kot en teden pospešeno ureja razsvetljavo na novi Titovi cesti na odseku med Aškerčevo in Šubičevo ulico. Dela so v glavnem končana, včeraj pa so opravili tehnični pregled vseh del in napeljav. Druga skupina delavev tega podjetja pa je končala rekonstrukcijo stare javne razsvetljave na Zaloški cesti. Staro razsvetljavo bodo zamenjali z visokotlačnimi žarnicami na živosrebrno paro. Razen tega bodo prepleskali tuči drogove. Dela bi morali po pogodbi končati do prvega avgusta.

E. J.

● Tovarna koles »Rog« presegla plan za 5%

V tovarni »Rog« izdelajo dnevno 400 koles. Razen tega imajo stalno pogodbo s »Puchom« iz Avstrije za dobavo sestavnih delov, kot so sedeži in pedala. Pogodbeni plan znaša 100.000 dolarjev. Do sedaj pa so realizirali že 70.000 dolarjev. Polletni plan proizvodnje so presegli za 5% ali petisoč koles. Računajo, da bodo do konca leta izdelali nad stotisoč koles.

Š. A.

Med starimi zidovi je premalo sonca

Vzgojno poboljševalni domovi niso primerni za sodobno prevzgojo

Območje prejšnjega okraja Ljubljana zajema 40 odstotkov mladoletniškega prestopništva v Sloveniji, ki je v letu 1962 na tem področju poraslo za več kot 40 odstotkov. V prvi polovici letošnjega leta se je stanje izboljšalo in je teh prestopkov vedno manj. Čeprav mladoletna kriminaliteta pri nas še ni pojav, ki bi zavzel zaskrbljujoč obseg, je vendar ne gre podcenjevati.

IZPOSOJANJE TUJIH VOZIL — PEREČ POJAV

Mladoletniki so v letu 1962 zagrešili 60 neupravičenih uporab motornih vozil, kolikor so jih v tem obdobju obnavnavali pred okrožnim in občinskim sodiščem v Ljubljani. Treba pa je upoštevati, da ta prestopek preganjajo organi za notranje zadeve le na predlog lastnika in da je bilo število teh prestopkov v resnici mnogo večje. Ti prestopki so tudi nevarni, ker mladoletniki ogrožajo promet, razen tega pa iz objestnosti uničujejo vozila. Koristno bi bilo, da bi miličniki vstavljali na cestah vozila, v katerih bi zapazili mladoletnike.

DRZNI PODVIGI MLADOLETNIŠKIH ZDRUŽB

Predvsem v Ljubljani pred Figovcem, v kavarni Evropa in Mesing baru so se mladoletniki zbirali v skupine, oblečeni v kavbojke, črne usnjene jopiče in škorenjčke. Te združbe so najnevarnejše, njihovi podvigi pa vse bolj drzni. Od razbijanja, rogovilienja in tatvin sčasoma prehajajo na načrtne ropе. V nekaterih primerih so pripravljali celo uboje, ko jih je zasačilo Tajništvo za notranje zadeve. Lani je tajništvo obravnavalo 64 takih združb, od tega je bila samo ena v Medvodah, vse ostale pa so se porodile v Ljubljani. Nekatere od njih so zajemale do 40 mladoletnikov, zlasti nevarna je bila združba v Šiški. Te skupine so si nadevale nazive kot »Mladi levi« in »Pokoncu lasje«, mladoletniki sami pa so se šteli za gangsterje. Tako združbo je vodil mladoletnik, ki si je že pridobil nekaj izkušenj v podobnih prestopkih. V svojo sredo so pritegovali še druge, jih skušali z udeležbo pri kakem prestopku kompromitirati in so jih včasih celo s silo zadrževali v skupini. Tajništvo je ostro in učinkovito ukrepalo, kolovodje teh združb so izločili iz dosedanjega okolja in poslali v vzgojno poboljševalne domove. Uspeh ni izostal in število kaznivih dejanj mladoletnikov se je občutno zmanjšalo.

VZROKI MLADOLETNEGA PRESTOPNIŠTVA

Struktura mladoletnikov — prestopnikov kaže, da gre v veliki večini za vajeniško mladino. Veliko mladih delinkventov ima vsaj na zunaj urejen dom, njihovi starši so trezni, resni ljudje in nimajo nikakih materialnih težav.

Mladoletnega prestopništva bi bilo veliko manj, ko bi v Ljubljani imela mladina kak prostor, koder bi se shajala, kjer bi sodelovala v zabavnih in kulturnih prireditvah, se udejstvovala v raznih krožkih in klubih. K odpravi tega pojava bi lahko v veliki meri pripomogle tudi športne organizacije in klubi, ki bi morali težiti za tem, da pritegnejo v svoje vrste čim več mladine, ne pa da težijo le k vzgoji športnikov. Med drugimi kvarnimi faktorji bi lahko omenili vpliv nekaterih filmov in predvsem t. i. šund literature ter slabo navado naših gostincev, da tudi mladoletnikom točijo alkoholne pijače. Treba bi bilo dosledneje izvajati predpise o prepovedi obiskovanja večernih predstav mladini, mlajši od 16 let, in ne dopustiti, da se mladina v nočnih urah zadržuje v lokalih.

O VZGOJNO POBOLJŠEVALNIH DOMOVIH

Vzgojno poboljševalni domovi, v katere pošiljajo sodišča najnevarnejše mladoletnike, v večini niso prikladni za sodobno prevzgojo. To potrjuje tudi visok odstotek povratnikov — ponekod doseže celo 40 odstotkov ali še več. Ti domovi, kot npr. v Radečah, Višnji gori ali pogoreli dom v Logatcu, so odmaknjeni od industrijskih središč, so stare zgradbe: bivši samostani, graščine itd. in mladoletnikom ne nudijo dovolj izbire za poklicno usposabljanje. Prav zato bi bilo bolje, da bi bili v bližini industrijskih središč. Tako bi mladoletnike lahko vključevali — seveda pod ustreznim nadzorstvom — v redni proizvodni proces tiste stroke, ki jih veseli. Razen tega bi bilo treba v teh domovih mladino selekcionirati, predvsem izločiti nekatere patološke primere iz zdrave sredine. Čas bi tudi že bil, da bi začeli delovati z zakonom ustanovljeni disciplinski centri.

O tem so razpravljali na včerajšnji seji sveta za notranje zadeve in občo upravo okrajne skupščine Ljubljana. Sklenili so, da ustanovijo posebno telo, ki bi zajelo predstavnike vseh zainteresiranih organizacij in forumov, da bi temeljito proučili vprašanja mladinske kriminalitete. Na seji so precizirali tudi program dela sveta in podali pojasnilo o stanju v prometu in ukrepih v času turistične sezone na območju okraja.

B. PAS

Iz današnje prve izdaje

PTUJ — Kmetijski kombinat Ptuj bo svojo izvozno obveznost do konca leta v celoti izpolnil. Tako je izvozil 250 vagonov vina v vrednosti okoli 820.000 dolarjev. Kmetijski kombinat Ptuj, agrokombinat Maribor, Združenje Dalmacija-Vino-Split in kmetijsko-industrijski kombinat Neretva Opuzen imajo svoje izvozno dovoljenje, medtem ko se vsak od preostalih desetih kooperantov pri tem izvozu samostojno odloča, prek katerega od teh podjetij bo izvozil vino. To je po vojni prvi primer, da proizvajalci neposredno navezujejo stike s tujimi kupci. V kombinatu poudarjajo, da so tuji kupci zelo zadovoljni, ker dobijo pristna vina in pa ker si lahko ogledajo razne kraje in kletarstvo pri nas, ki je na srednjeevropski višini..

Za letošnje delovanje kmetijskega kombinata Ptuj je značilna tudi dokaj živahna investicijska dejavnost, saj bodo letos v investicije vložili 1.3 milijarde dinarjev. Nedvomno največja investicija je gradnja farme bekonov, ki jo v Turnišču gradi Gradis-Maribor. Farma bo lahko redila 50.000 bekonov.

Iz današnje druge izdaje

GORENJSKA — Dve gorenjski občini — kranjska in jeseniška — bosta 1. avgusta slavili občinski praznik. Ta je spomin na začetke zgodovinskega boja pred 22 leti, ko je bila na Cegelnici ustanovljena prva partizanska četa, na Veliki Poljani so padli prvi partizanski streli, na Mežaklji pa sta pod sovražnimi kroglami padla 1. avgusta prva partizana.

V počastitev občinskega praznika bodo v Kranju odprli nov športni stadion, odkrili spomenik padlim športnikom in pripravili vrsto prireditev. Tudi na Jesenicah so jih pripravili več, vendar so zaradi katastrofe v Skopju odpovedali vse prireditve.

● Šišenski pionirji gostje avstrijskih otrok

V začetku avgusta bo odpotovala skupina šišenskih pionirjev v Avstrijo, kjer bodo gostje avstrijske mladinske organizacije »Kinderland Junge Garde« ter bodo skupno z avstrijskimi otroki tri tedne letovali v Sirčah pri Klopinskem jezeru. To priložnost bodo šišenski pionirji izkoristili, da se bodo temeljito seznanili z zamejsko Koroško, z načinom življenja in delom avstrijskih otrok, hkrati pa bodo svoje nove avstrijske tovariše seznanili s programom, vsebino in načini dela Zveze pionirjev Jugoslavije, kakor tudi drugih društev, ki imajo v svojih podmladkarskih vrstah otroke.

J. Š.

Dvojčka trgovine »Nama« gradijo

Potem ko so delavci Gradisa postavili okrog gradbišča ob sedanji trgovini »Nama« na Titovi cesti visok plot, je buldožer v torek začel odstranjevati prve kubike zemlje. Graditi so začeli namreč novo poslopje »Nama«. To bo štirinadstropna stavba, z nadzidkom na vrhu, kjer bo uprava vseh treh trgovin, nove, »Name« na Titovi cesti in »Name« ob Tromostovju.

Predvidevajo, da bo poslopje veljalo več kot milijardo dinarjev in da bodo prvi kupci lahko v njem nakupovali že konec prihodnjega leta, saj ga bodo gradili približno 15 mesecev. Stavba bo povezana tudi s staro trgovino »Nama« na Titovi cesti, medtem ko bodo povečali tudi »Namo« na Tromostovju, saj bodo pridobili okrog 400 kvadratnih metrov, ko se bo uprava preselila v nove prostore.

Nova »Nama« bo imela šest etaž in bo visoka kot bivša »Batova« palača. V kvadratni stavbi, katere osnovnica meri približno 33 metrov, bo okoli 4.500 kvadratnih metrov prodajnega prostora. Kupci se bodo prosto sprehajali med razstavljenim blagom, iz nadstropja v nadstropje pa bodo razen po običajnih stopnicah lahko prišli tudi z navzgor in navzdol tekočimi premičnimi stopnicami, razen stopnic bo v zgradbi tudi dvigalo za deset potnikov. Ob dvigalu za obiskovalce bo tudi dvigalo za blago.

V upravi »Name« so tudi poskrbeli za čim racionalnejšo razporeditev blaga in bodo v ta namen prenovili tudi stari lokal »Nama«. Ta bo po novem nekoliko manjši, saj bodo v delu stavbe ob Titovi cesti zgradili arkade. Kletni prostori nove stavbe bodo namenjeni prodaji kuhinjske opreme, posod in porcelana, v pritličju bodo prodajali drobno galanterijsko blago, kozmetiko, šolske potrebščine in igrače, v prvem nadstropju moško blago, čevlje in žensko konfekcijo, v drugem konfekcijo in metražo (tu bo tudi okrepčevalnica), v tretjem elektroakustične aparate in športne potrebščine, v četrtem pa bo razstava pohištva, razen tega pa bodo prodajali tudi dekorativno blago in drugo stanovanjsko opremo. V novi stavbi bodo zaposlili približno 150 ljudi.

B. SAJOVIC

● Nad 1000 otrok iz Šiške letovalo na morju in v gorah

Občinska zveza prijateljev mladine v Šiški je letos razvila zelo živahno in obsežno akcijo za množično letovanje mladih Šiškarjev. Predšolski otroci so letos odšli na letovanje že 1. aprila. V treh mesečnih izmenah se je zvrstilo v Srednji Dobravi na Gorenjskem že 163 cicibanov. Razen tega je bilo v Srednji Dobravi že v dveh počitniških izmenah 150 šolarjev, a v tretji izmeni jih bo še 80.

Mnogo bolj privlačna so pa seveda letovanja ob Jadranu. Tako je v Poreču v dveh izmenah letovalo že 246 šolskih otrok, v tretji izmeni jih bo še 140. Na otoku Pagu se je v dveh počitniških izmenah zvrstilo že 148 mladih Šiškarjev, a za tretjo izmeno je predvideno še 80 pionirjev, medtem ko je bilo v Zadru letos skupno v treh izmenah 45 mladincev. Zaradi velikega zanimanja pripravlja občinska ZPM še posebno kolonijo na Srednjem vrhu.

Zlasti je pohvalno, da je občinska ZPM v Šiški podaljšala letovanje predšolskih otrok s tem, da je že 1. aprila začela letovanja in sicer tako, da je za cele mesece preselila kompletne otroške vrtce predšolskih otrok na Srednjo Dobravo ter s tem razbremenila starše skrbi, a otrokom nudila pod istimi pogoji mnogo več sonca, planinskega zraka in zdravja, kot bi ga uživali sicer.

J. S.

NENAČELNA ZAVRNITEV

Mlad inženir metalurg je zaprosil viško občino, naj mu izda dovoljenje za livarsko obrt. Obrt bi opravljal v delavnici svojega očeta, livarja. Sin ima torej namen nadaljevati očetovo obrt na višji strokovni ravni. S prostori za novo obrt ni nikakršnih težav, niti z dovoljenjem, da v predlaganih prostorih lahko opravlja tako obrt. K prošnji je inženir priložil svojo metalurško diplomo, ki jo je opravil na ljubljanski univerzi z odliko in navedel, da si je v očetovi livarski delavnici pridobil tudi prakso.

Občina Vič pa mu je prošnjo zavrnila z ugotovitvijo, da za livarsko obrt nima — zadostnih kvalifikacij! Da naj zaprosi za pregled strokovnosti ali pa opravi izpit za kvalificiranega livarskega mojstra!

B. FIN2GAR

PO EKIPNEM ATLETSKEM PRVENSTVU V CELJU

V znamenju malodušja

Naša atletika je vse bolj sklerotična — to je osnovni vtis pravkar minulega ekipnega državnega prvenstva, ki je zbral v Celju domala vse naše kvalitetnejše atlete. Do nedavnega je atletika veljala za šport, v katerem ne gre samo za zmago ali poraz, temveč tudi za borbo z nedoseženim. Toda prav te atletske specifičnosti, ki ima svojo najbolj človeško veljavo in je atletiko napravila za kraljico športa, je bilo pretekle dni v Celju videti najmanj. K temu je veliko pripomogel že sam novi način točkovanja, ki je stimuliral predvsem končno razvrstitev, ne pa tudi atletske dosežke nasploh, toda tudi tekmovalci sami niso pokazali kaj dosti drugačne volje. Izjeme med njimi lahko naštejemo na prste: Andjelković, Važić in Lešek Samo Andjelković in Lešek sta se namreč potem, ko sta si že zagotovila zmago, spoprijela še z novimi, doslej v Jugoslaviji še nedoseženimi višinami. Toda če vzamemo, da to deloma zahteva že sam mehanizem njunih tehničnih disciplin, potem nam med množico tekmovalcev ostane pravzaprav ena sama izjema — Važić. Ta tridesetletni Celjan je bil edini, ki si je zagotovil zmago že sredi 5000-metrske proge, vendar se je z njemu lastno prizadevnostjo še naprej boril tako z metri kot s časom.

Nasploh je poteklo prvenstvo v znamenju malodušja, v globoki senci tako ekipnih kot posameznih favoritov, ki so jim bila prva mesta že vnaprej zagotovljena. Veteran Mihalić je v teku na 10.000 m tudi tokrat zlahka odpravil večino mlajših tekmovalcev, v skoku v daljino je bila med dvanajstimi najkvalitetnejšimi atleti 7-metrska znamka prava redkost, v štafetnih tekih smo bili priče naravnost dilletantskim predajam... Ne moremo se strinjati, da sta vsega tega kriva le način točkovanja in datum tekmovanja, ki je padel prav v zatišje med spomladanskimi in jesenskimi starti, torej prav v tisti kratki presledek med sicer neprekinjeno tekmovalno sezono. Veliko bolj drži, da toliko želene in toliko pričakovane prekrvavitve v naši sklerotični atletiki tudi letos nismo dočakali. Namesto zmagoslavnega pohoda številnih mladih talentiranih srednjeprogašev je odločilno besedo v teku na 800 metrov prevzel veteran Grujić, ki je razširil svojo specializacijo s 400 m še na krajšo srednjo progo. Svetla točka med številnimi obeti je ostal samo mladi Celjan Žuntar. Za zdaj sicer ne moremo trditi, da svoje tekaške sposobnosti in neukrotljivo voljo izkorišča po pameti, toda zagotovo je, da je edini med mlajšimi tekmovalci, ki bo šel ko prej eksplodiral z nepričakovanim rezultatom.

Morda je nekoliko napak ocenjevati ekipno državno prvenstvo izključno po razpoloženju posameznikov. Takšna ocena in prizadevanje za ekipni uspeh je bilo v Celju res v senci vsega ostalega, toda z izjemo Slavonije vendarle drži, da tudi na ekipnem področju ni bilo moč zaznamovati nikakršnega napredka.

Olimpija : Trešnjevka 1:1

LJUBLJANA, 30. jul. — V prijateljski nogometni tekmi, od katere so čisti dobiček namenili posestrečencem potresa v Skopju, sta novi član I. zvezne lige Trešnjevka iz Zagreba in domača Olimpija igrala neodločeno 1:1 (1:0). Gola sta dala Škufca za Olimpijo in Jukić za Trešnjevko. Pred približno 4000 gledalci je sodil Janežič iz Ljubljane.

Trešnjevka: Mrduljaš, Rukavina, Popović, Mušković, Kovač, Repar, Jovičić, Bradač, Stampelj, Pintarić.

Olimpija: Frič, Gugolj, Eltrin, Kokot, Petković, Srbu (Jalševec), Vukotić, Mladenović, Škufca (Oblak), Kapidžić, Corn.

Razmeroma mnogo gledalcev za prijateljsko srečanje je nedvomno lep dokaz, kako se privrženci domače Olimpije zanimajo predvsem za formo svojih ljubljancev pred skorajšnjim začetkom v II. zvezni ligi. No, pa tudi z igro samo so bili v glavnem zadovoljni, pa čeprav bi lahko marsikaj tudi zamerili.

Pred odmorom je bil vtis tak, kakor da je član I. zvezne lige Olimpija in ne Trešnjevka. Hočemo reči, da so Ljubljančani prikazali zelo hitro, predvsem pa ofenzivno igro z neprestanimi obetajočimi prodori kot posledico prav dobrega medsebojnega razumevanja. Posebno je ugajal mladi Škufca, ki je v 14. minuti na Cornov predložek poslal žogo v mrežo. Z malimi izjemami je bila Olimpija do odmora v bolj ali manj vidni premoči, pa tudi drugi strelov proti zagrebškim vratom so izvedli napadalci.

V II. polčasu so Bežigrajčani zaradi počasnosti prepustili pobudo gostom, ki so kar dobro gospodarili po sredini igrišča, toda v zaključnih akcijah pa se niso prav znašli. Edini zadetek je bil dosežen po prostem strelu s kakih 18 m razdalje.

B. B.

Uspeh blejskih veslačev

BLED, 30. jul. — Veslači veslaškega kluba Bled so dosegli še dva velika uspeha. Člani osmerca so bili v nedeljo v Čelovcu, kjer so zmagali na mednarodni regati pred osmerci ČSSR in avstrijskim državnim prvakom. Prav tako pa so mladinci v osmercu na mladinskem prvenstvu v Zadru odnesli med enajstimi častno drugo mesto.

B. B.

DRUGI NASTOP BOKSARJEV ČSSR V SLOVENIJI

Odred : Lokomotiva 11:7

LJUBLJANA, 30. jul. — V športnem parku inž. Stanka Bloudka v Tivolju je bil nocoj povratni boksarski dvoboj med Lokomotivo iz Dečina (ČSSR) in domačim Odredom. Pred približno 1500 gledalci so vnovič zmagali domači boksarji, tokrat z rezultatom 11:7. V prvem srečanju v nedeljo v Kopru je prav tako zmagal Odred (13:7).

V domači ekipi so se to pot najbolj izkazali Weiner, Supan in Erman. V polveltrski kategoriji je Weiner naletel na izredno izdržljivega nasprotnika; že dolgo v ljubljanskem ringu noben boksar ni prejel toliko udarcev kot prav Raušer. Domačin je napadel že takoj v začetku bržkone z namero, da bi odločil srečanje predčasno v svojo korist. Z bliskovitimi refleksnimi udarci je večkrat močno zadel tekmeca. Tudi v preostalih dveh rundah je bil mnogo boljši, saj se je izkazal tudi z odlično kondicijo.

V lahki kategoriji je Supan knockoutiral Dupala po siloviti seriji dobro odmerjenih udarcev.

V welterski kategoriji sta se pomerila domačin Maver in Straka. Občinstvo je pričakovalo, da bo Maver knockoutiral tekmeca, kar mu je domala uspelo že takoj v začetku. V nadaljevanju pa si je gost opomogel in se krepko upiral, zlasti ker je domačinu zmanjkalo sape in moči za odločilni udarec. Borba je popolnoma izčrpala oba tekmeca.

V srednji kategoriji je Erman hitro odpravil s Ceralom, potem ko ga je zadel v pleksus.

Izidi: **bantamska kategorija:** Kostohryz : Požeg 1:1, **peresnolahka:** Mihalik : Černe 2:0; **lahka:** Dupal : Supan 0:2 (k. o. I. r.), **polwelterska:** Raušer : Weiner 0:2, **welterska:** Straka : Maver 0:2, **polsrednja:** Snajder : Prešeren 2:0, **srednja:** Ceral : Erman 0:2 (predaja v I. r.), **polteška** Nikola : Božović 2:0, **teška:** Benešovski : Pivk 0:2. Prvoimenovani so gostje.

Sodniki: Opluštil, Kolanda (Dečin), Remec in Resnik (Ljubljana) niso opravili najbolje naloge, saj so z nekaterimi nepravilnimi odločitvami oškodovali posamezne boksarje, med drugim tudi okrepitev v gostujoči ekipi Benešovskega (Praga).

H.

Skrb za neplavalce v Vevčah

Plavalni klub »Slavija« iz Vevč je na svojem kopališču pripravil plavalno šolo za cicibane, pionirje in mladince, že 5. avgusta pa bo klub organiziral tudi šolo za odrasle. Zanimanje za tečaj je veliko, saj se je že v začetku prijavilo 176 kandidatov. Posebni odbor ima v načrtu tudi vzgojo tekmovalnih vrst ter prijateljske pionirske in mladinske tekme z drugimi klubi.

A. H.

Mednarodni košarkarski turnir v Kranju

KRANJ, 30. jul. — Domači Triglav je v finalu mednarodnega košarkarskega turnirja premagal Portuale (Livorno) 72:63 (36:31). V tekmi za tretje mesto je mlada ekipa Crvene zvezde premagala Ljubljano 81:79 (41:44). Ostala rezultata: Triglav : Crvena zvezda 79:65, Portuale : Ljubljana 80:71.

Na odbojkarskem turnirju je prav tako zmagal Triglav, ki je premagal Jeesnice z 2:1 in tržaški Bor z 2:1. Jesenice pa so premagale Bor z 2:0.

III. jadranski padalski pokal s 14 državami

LJUBLJANA, 30. julija. Za letošnje največje padalsko tekmovanje na svetu — III. jadranski padalski pokal, ki bo od 25. avgusta do 1. septembra v Portorožu, se je doslej prijavilo že devet padalskih reprezentanc, in sicer Madžarske (z 9 tekmovalci in tekmovalkami), Kanade (1), ZDA (10), Anglije (7), Avstrije (8), Belgije (2) in Švice (3). Jugoslavijo bodo zastopale tri popolne ekipe. Razen teh uradnih prijav so zagotovile prireditelјem svojo udeležbo še SZ, Bolgarija, Češkoslovaška, Poljska in Indonezija.

H.

MEMORIAL PIATIGORSKI

Gligorić-veliko razočaranje

Sovjetska velemojstra Tigran Petrosjan in Paul Keres sta v šahovski areni Los Angelesa z delitvijo prvega do drugega mesta na veleturnirju osmih velemojstrov potrdila sloves najboljših turnirskih šahistov na svetu, Mihail Talj je s prepričljivo zmago v velemojstrski konkurenci v Miskolcu napovedal šahovski »come back«, medtem ko se Robert »Bobby« Fischer v šahovskem laboratoriju v Brooklynu pripravlja za jeseniški obračun s sovjetskimi velemojstri.

Cigorinov memorial v Moskvi bo namreč letošnji šahovski »sestanek na vrhu« in prvi nastop Roberta Fischerja v glavnem mestu Sovjetske zveze.

Visoke dolarske nagrade iz zapuščine slavnega ameriškega pianista Piatigorskega so razdeljene: Tigran Petrosjan in Paul Keres sta z osvojitvijo prve do druge nagrade 3500 dolarjev dosegla tudi nagradni rekord v zgodovini modernega šaha, ker sta za vsako igralno uro prejela 50 dolarjev (okoli 40.000 dinarjev). Svetovni prvak Tigran Petrosjan je z odlično igro v drugem krogu, v katerem je zbral 5 točk iz 7 partij, prepričal svetovno šahovsko javnost, da njegova zmaga nad Botvinnikom v dvoboju za naslov svetovnega šahovskega prvaka ni bila slučajna. Estonski velemojster Paul Keres je z nepreprečljivo zmago nad Gligorićem v zadnjem trenutku dohitel Petrosjana, čeprav je pred zadnjim kolom že kazalo, da bo zasedel tradicionalno drugo mesto.

Tretje do četrto mesto Miguela Najdorfa in Friderika Olafssona je največje presenečenje: argentinski velemojster je kljub 50 letom igral v Havani in Los Angelesu kot v najboljših dneh, medtem ko je islandski prvak dosegel svoj življenjski uspeh. Peto mesto Samuela Reshevskega je soliden rezultat nekdanjega prvaka zahodne poloble. Veliko razočaranje je šesto mesto Svetozarja Gligorića, ki je s štirimi porazi v zadnjih sedmih kolih samo za pol točke prehitel Paula Benkőja in Oscarja Pannoja, ki po svojih šahovskih kvalitetah nista spadala med izbrano velemojstrsko elito Los Angelesa.

B. Parma

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM KOLESARJEV

Premalo vozačev za vse dirke

LJUBLJANA, 30. jul. Zanimanje privržencev kolesarskega športa v Evropi bo prihodnje dni veljalo velikim prireditvam v raznih belgijskih mestih, kjer se bodo najboljši profesionalci in amaterji borili za najvišje lovorike.

Že 31. t. m. se začne v mestu Herentals svetovni šampionat na dirkališču, v dneh 8. in 10. avgusta pa bo v Renaixu ter Rocourtu cestno prvenstvo za amaterje in profesionalce.

Jugoslavijo bo tudi letos zastopala petorica najboljših, in sicer v ekipni vožnji (100 km) in v konkurenci posameznikov. Na pot bodo šli **Valčič, Škerlj, Valenčič, Bajlo, Bilić ter Ukmar** kot rezerva. Naše upanje je predvsem v ekipni vožnji, v konkurenci posameznikov pa lahko računamo predvsem na Valenčiča. Če bi hoteli pričakovati kaj več, bi morali poslati v Belgijo dve ekipi, tako pa bodo morali v moštvenem tekmovanju in v konkurenci posameznikov nastopati isti kolesarji. Na lanskem svetovnem prvenstvu v Italiji so imeli domačini dve vrsti in v obeh konkurencah osvojili prvo mesto. Jugoslovani so bili deseti, med posamezniki pa se je najbolje uveljavil Boltežar — 44. Nedvomno je, da isti kolesarji ne morejo uspešneje sodelovati na dveh napornih dirkah. To se je maščevalo tudi Madžarom in Dancem.

Tekmovalna steza v Belgiji ima mnogo kratkih vzponov in krivin. Takšna proga pa terja od vsakogar izredno tehnično sposobnost in posebnih priprav, kakršnih pa naši kolesarji n[illegible]

Po povratku iz Belgije pa bodo naši vozači sodelovali še na dirki »Po Jugoslaviji« kakor tudi na dveh dirkah za državno prvenstvo.

Športniki za pomoč Skopju

BEOGRAD, 30. jul. Jugoslovanska Zveza organizacij za telesno kulturo je prejela iz raznih držav telegrame z izrazi sožalja ob katastrofi v Skopju. Telegrame so poslale Zveza za telesno kulturo in šport Madžarske, predsednik Športne organizacije Italije Marandi, predsednik bolgarske Zveze za telesno kulturo in šport Petrov, Zveza organizacij za telesno kulturo Romunije in generalni sekretar komiteja mediteranskih iger Mosca.

Športne organizacije in posamezniki so se odzvali pozivu Jugoslovanske zveze in dali kri ter drugo pomoč za meščane Skopja. Med prvimi športniki, kis o dali kri, je bil svetovni prvak v rokoborbi Borivoje Vukov.

Mnogi športni klubi in organizacije so začeli organizirati tekme v korist fonda za pomoč Skopju. Beograjski košarkarji bodo imeli medsebojne tekme v nedeljo, boksarji pa nekoliko kasneje. Tudi OFK Beograd bo imel tekmo v korist ponesrečenih. Zvezni zavod za telesno kulturo je dal na razpolago paviljon v športnem centru s posteljami za ranjence in otroke.

Dohodek z nogometnih tekem za Skopje

BEOGRAD, 30. julija. Nogometna zveza Jugoslavije poziva vse nogometne organizacije, klube in aktive, naj 4. avgusta in pozneje organizirajo tekme, s katerih bo šel dohodek v korist fonda za pomoč Skopju.

Smučarski skoki v Mostecu

Smučarski klub Enotnost bo priredil v nedeljo 4. t. m. na skakalnici iz umetne snovi v Mostecu medklubske tekme za člane in mladince. Nastopili bodo vsi najboljši skakalci, ki se pripravljajo za prihodnjo sezono.

Prijave bodo sprejemali v nedeljo do 8,30 na skakalnici. Tekmovanje se bo začelo ob 9. uri.

Državno prvenstvo v kajaku na mirnih vodah

SABAC, 30. jul. — Na Savi pri Šabcu se je končalo letošnje državno prvenstvo kajakašev na mirnih vodah. Prvenstvu je prisostvoval tudi zvezni kapetan, ki bo te dni določil državno reprezentanco za evropsko svetovno prvenstvo, ki bo v Jajcu od 23. do 25. avgusta. Med ekipami zveznega in mladinskega razreda je zmagal Ivo Lola - Ribar (Zemun) 287,5 pred Zorko Šabac 180,5 in Valom (Sremska Mitrovica) 139,5.

Kolesarji na pripravah v Kraniski gori

LJUBLJANA, 30. jul. — Na skorajšnji mednarodni kolesarski dirki »Po Jugoslaviji« bo med drugim sodelovala tudi slovenska reprezentanca. Da bi se kolesarji čimbolj usposobili za to zahtevno prireditev, bo odšla celotna ekipa na skupne priprave v Kranjsko goro pod vodstvom Rogovega trenerja Zvoneta Zanoškarja. V reprezentanci ne bosta Mariborčan Koner in Rogovec Ukmar, ki sta kandidata za jugoslovansko vrsto. Na 15-dnevnih pripravah, se pravi od 1. do 15. avgusta bodo nastopili: Franc Hvasti (Mladost), **Jože Santavec, Anton Spaninger, Herman** Razbovšek (vsi Branik), **Jože Sebenik in Stefan Hvastija** (oba Rog).

Tekme pionirjev s skiroji

Kolesarski klub Rog iz Ljubljane prireja za pionirje in cicibane zanimivo tekmovanje s skiroji, ki bo v soboto, 3. avgusta ob 17. na igrišču »in2. Stanka Bloudka« v Tivoliju. Udeleženci bodo tekmovali v več skupinah, in sicer na najnovejših proizvodih Rogove tovarne, ki bo vse zmagovalce obdarila s posebnimi nagradami. — Vodstvo kluba vabi na to prireditev čimveč pionirjev.

Turisti - kam?

ZAHODNA ISTRA

NOVIGRAD — ima 2500 prebivalcev, je prijetno ribiško mestece na ustju reke Mirne v zahodni Istri. V okolici so borovi gozdovi in vinogradi ter številne plaže. Turistična taksa v sezoni je 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Tarski zaliv, Limski kanal in v bližnja mesta. Nočni izleti po morju do Trsta in izleti na športni ribolov. Možnost nastanitve v hotelu »Trst« z dependanso, ki ima 160 postelj (za letošnje leto vse zasedeno). V zasebnih sobah je 170 postelj po 360 do 500 din, hrana od 700 do 950 din. V mestu je večje število počitniških domov z 2000 posteljami. Proste zmogljivosti v domovih izdaja Turistično društvo po ceni od 750 do 950 din v sezoni, od 650 do 700 din izven sezone za kompleten penzion. Prehrana v gostinskih objektih v sezoni po 750 do 850 din, izven sezone 650 do 750 din. Avto—camp je 100 m od mesta, ima parkirni prostor za avtomobile. Ladijske zveze s Pulo in Porečem, avtobusne s Trstom, Gradcem, Beogradom, Ljubljano, Zagrebom, Novim Sadom, Mariborom in drugimi mesti. Informacije daje Turistično društvo Novigrad, Istra.

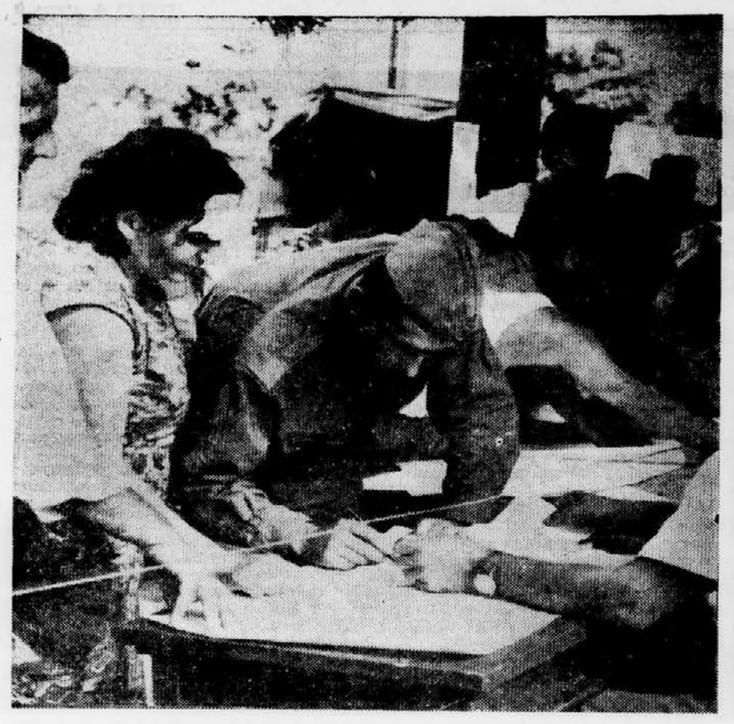
POREČ — ima 3000 prebivalcev, je znano zgodovinsko mesto na zahodni obali Istre, s številnimi kulturno — zgodovinskimi spomeniki in znamenito baziliko iz 6. stoletja. Bujni borovi gozdovi in blaga klima. Lepe plaže in kopališča. Turistična taksa v sezoni 50, izven sezone 35 din. Izleti so možni v Vrsar, Limski kanal, Umag, Portorož, Rovinj, Pulo in drugam. Možnost nastanitve v hotelih »Riviera« — 151 postelj, »Suisse« — 32 postelj, »Parentino« — 36 postelj, »Jadran« — 47 postelj, v vilah »Miramare« z dependansami — 800 postelj, »Splendid« — 300 postelj in »Bellevue« — 200 postelj. Camp naselje »Plava laguna« ima 850 postelj.

V vseh teh objektih so cene penziona od 1000 do 3000 v sezoni, izven sezone pa je popust. V zasebnih sobah je 700 postelj od 270 do 530 din. Hrana v restavracijah in gostilnah je od 750 do 1000 din. Postavljanje šotora v campu velja 120 din za osebo, za parkiranje avtomobila pa je treba plačati 150 din dnevno. Ladijske zveze z Reko, Pulo, Rovinjem. Avtobusne zveze v sezoni z Beogradom, Zagrebom, Ljubljano in vsemi večjimi mesti. Informacije daje Turist—biro Poreč, za hotele in »Plavo lagunо« pa dobite vse informacije pri njih.

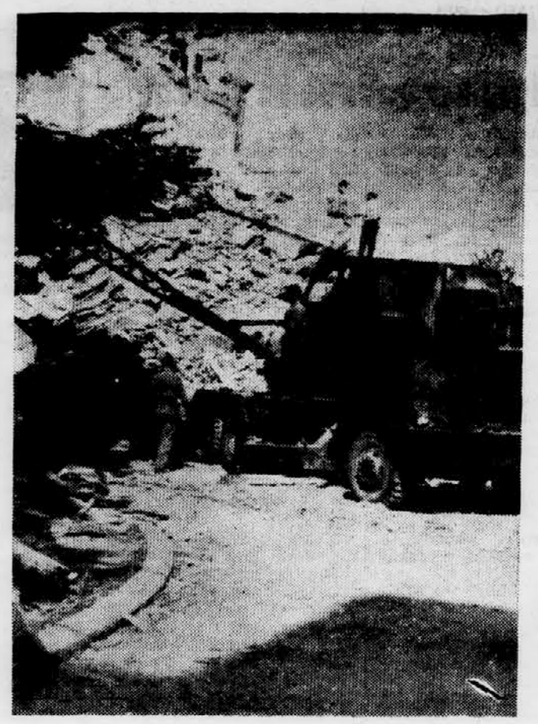
SLOVENIJA

MOKRICE — ležijo med Brežicami in Somoborom ob severovzhodnem podnožju Gorjancev. Med stoletnih drevjem se skriva slikovito dvonadstropno poslopje s tremi stolpi in pridvižnim mostom — grad Mokrice. Gostišče Mokrice je najlepša turistična točka v tem delu Slovenije. Lep razgled na Savo in svet onkraj nje. Izleti so možni v Čateške Toplice, v Brežice, Zagreb in na Stojdrago. Avtobusne in železniške prometne zveze so ugodne. Kopanje, čolnarjenje in ribolov so možni v Savi. Prenočišče je možno v gostišču, ki ima 58 postelj. Informacije daje uprava gostišča Mokrice pri Brežicah.

Obiščite od 2. do 13. avgusta 1963
XIII. GORENJSKI SEJEM V KRANJU
Pestra izbira raznovrstnega blaga najboljše kakovosti ● Vsak večer zabava ●
ZA 2.200 DIN: TRANSISTOR, KOLO, ŠOTOR, TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK, SKUTER »PRIMA«, FIAT 750 IN MNOGO OSTALIH LEPIH NAGRAD...

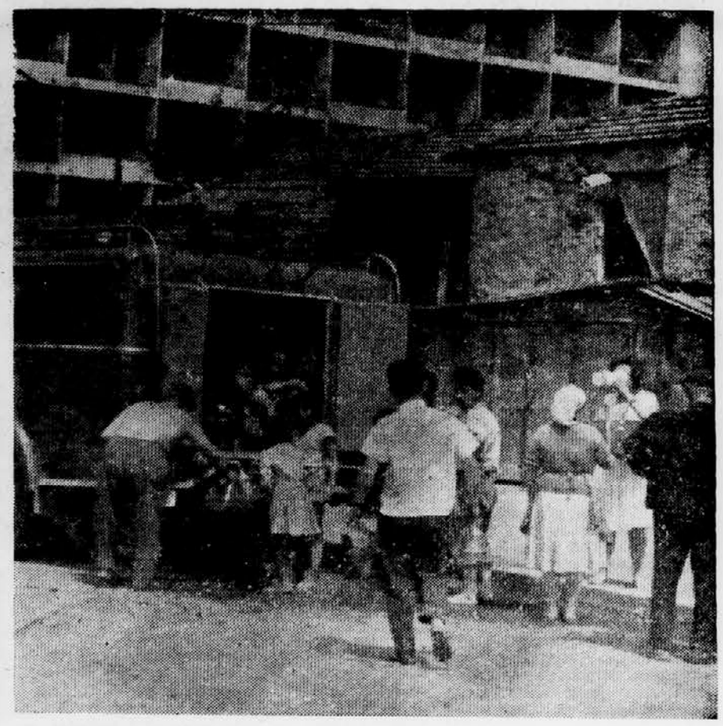
UREJEVANJE ŽIVLJENJA — kmalu po potresu so povsod v Skopju organizirali urade za identifikacijo. To je eden najboljših načinov za ugotavljanje dejanskega stanja po nesreči: čimprejšnja evidenca žrtev in preživelih olajšuje pomoč in hkrati prenekatero skrb za svojce.
Foto: Tanjug

ČIŠČENJE RUŠEVIN — predsednik Tito je ob svojem obisku v Skopju v soboto poudaril potrebo po mehanizaciji za čiščenje ruševin. Na sliki: bager JLA pri delu na ulicah Skopja.
Foto: Stante

BOLNIŠNICA POD MILIM NEBOM — detalj iz dela ljubljanske zdravniške ekipe, ki je takoj po potresu pod vodstvom profesorja dr. Bogdana Breclja odpotovala v Skopje.
Foto: Busić

PRESKRBA Z VODO — čeprav vodovod ni povsod v Skopju uničen in v nekaterih predelih mesta nemoteno deluje, ker glavni vodi niso bili poškodovani, je bilo na drugih mestih vendarle potrebno zagotoviti dovoz zdrave pitne vode, v glavnem s cisternami JLA.
Foto: Busić

Nadaljevanje s prve strani

Skopje se vrača

njegovi strokovni delavci, je porušeno in skoraj vsi so našli pod ruševinami smrt. Rudnik »Trepča« je že poslal v Radušo 90 strokovnjakov.

Sedem proizvajalcev šotorov je poslalo doslej šotore za nastanitev kakih 4000 ljudi. Od danes pa bodo poslali dnevno še za 2000 ljudi šotorov, ker delajo v treh izmenah.

Svoje možnosti za proizvodnjo gradbene mehanizacije so prijavili največji proizvajalci kovinske industrije. Mariborska »Metalna« lahko dobavi v avgustu in septembru 12 žerjavov od 14 do 25 ton, »Olt« iz Osijeka 60 damperjev, »Litostroj« iz Ljubljane do začetka avgusta 6 hidravličnih bagrov, 20 žerjavov in 300 črpalk, »Djuro Djaković« iz Slavonskega Broda 36 damperjev, sarajevski »Farmos« 3 damperje, »14. oktober« iz Kruševca pa 17 žerjavov, 28 bagrov in 149 traktorjev z buldožersko in drugo opremo.

Jugoslovanski kombinat gume in obutve v Borovu bo pomagal tovarni obutve v Skopju, združene tovarne usnja v Zagrebu pa bodo organizirale proizvodnjo usnja in kleja »Goce Delčev«.

Svet za gozdarstvo in lesno industrijo je naročil podjetjem v BiH, Sloveniji in Srbiji, naj takoj pošljejo Skopju nad 30 stanovanjskih montažnih hiš, dom ljudskega zdravja, več samopostrežnih trgovin ter družbenih objektov in poslovnih poslopij.

Švedska: milijon kron

transport drugih sredstev, ki jih organizacije Rdeči križ, »Rešite otroke« in vrsta drugih pošiljajo za pomoč ponesrečencem. Nove pošiljke sanitetnih potrebščin, zdravil, sredstev za razkuževanje vode, šotorov in odej so sinoči in davi odpremili z letali.

Norveška vlada je prav norveških kron (okrog 14.000 tako odobrila pomoč 100.000 dolarjev). Organizacija »Norsk Folkhjelp«, ki je doslej poslala 50.000 kron pomoči in nadaljuje zelo obsežno akcijo zbiranja prispevkov, je poslala enega svojih vodilnih funkcionarjev v Jugoslavijo, da ugotovi, kakšna oblika nadaljnje pomoči bi bila najbolj učinkovita.

Pet mednarodnih in nacionalnih dobrodelnih organizacij na Švedskem ter tudi radio in televizija so ustanovili stalne sklade in zbirajo denarne prispevke za ponesrečence. Vsa akcija na Švedskem in v drugih skandinavskih državah dobiva zdaj obeležje široko organiziranih naporov, da bi zbrali vsa razpoložljiva sredstva in tako pomagali odstraniti izredno hude posledice nedavne katastrofe, da bi se življenje čimprej normaliziralo.

Vrsta skandinavskih podjetij, ki so v poslovnih stikih s podjetji v Makedoniji, je poslala znatne prispevke v denarju in potrebščinah. Švedska tovarna farmacevtskih proizvodov »Astra« je dala podjetju »Bosna-lek« brezplačno na razpolago 15 kg surovin za preparate, za lokalno anestezijo ter večjo količino multivitaminov. Veliko elektro-kemijsko podjetje na Norveškem, ki je v poslovnih stikih z železarno v Skopju, je poslalo 25.000 kron. Listi vsak dan poročajo o novih primerih takšne pomoči.

Ugledni danski znanstvenik in publicist dr. Birket-Smith, čigar delo »Pota kulture« so nedavno prevedli tudi v Jugoslaviji, je dal celotni svoj avtorski honorar na razpolago jugoslovanskemu Rdečemu križu.

Mladinsko kulturno društvo v danskem glavnem mestu, ki je pred dvema letoma gostovalo v Jugoslaviji, bo jutri na glavnem trgu v Köbenhavnu priredilo javni koncert danskih in jugoslovanskih pesmi in bo hkrati zbiralo prispevke za ponesrečence v Makedoniji.

Pomoč iz tujine

pomoč ponesrečencem ponudil 150.000 lir. Milanski slikar Crespi je v središču mesta pripravil razstavo, katere čisti dohodek je namenjen za pomoč Skopju. Na jugoslovansko mejo je prispela skupina italijanskih študentov, ki hočejo oditi na delo v Skopje.

Libanonski RK bo v fond za ponesrečence poslal 500 libanonskih funtov.

Veleposlanik Mehike Delfin Sanchez Juarez je obiskal državni sekretariat za zunanje zadeve in izjavil, da prilaga Mehika v fond za ponesrečence 20.000 dolarjev.

Na poti v Skopje se je v Beogradu ustavil konvoj 12 sanitetnih kamionov, ki nosijo 250 opremljenih postelj in veliko količino ostalega sanitetnega materiala. Pošiljata jih organizaciji RK ZR Nemčije in Bavarske.

Posebni odbor vlade DR Nemčije za pomoč žrtvam v Skopju, ki ga vodi minister za zdravstvo Sefrin, nenehno zaseda. Državna banka v Berlinu je ustanovila poseben račun za denarne prispevke v korist ponesrečencev v Skopju.

Posebno letalo poljskega letalstva je na surčinski aerodrom pripeljalo drugi kontingent zdravil in sanitetnega materiala v skupni teži 8 ton.

Danes sta prispeli s pomočjo romunskega RK dve transportni letali romunskega letalstva.

Organizacija »Švicarska pomoč Evropi« je poslala iz Züricha dva vagona paketov hrane in vagon šotorov ter odej. Švicarska tvrdka za proizvodnjo zdravil CIBA bo poslala zdravila v vrednosti 100.000 švicarskih frankov.

Švedska vlada je v fond za ponesrečence v Skopju prispevala milijon švedskih kron.

Iz ZSSR so že začeli odpremljati živila, zdravila in gradbeni material. Kot je znano, sta CK KP in sovjetska vlada sklenila poslati v Skopje 50.000 ton cementa in 5000 kubičnih metrov lesa. Med živili je 70 ton moke, nekaj ton sladkorja in 20.000 konserv mleka. Celotna pomoč ZSSR je vredna 50.000 rubljev.

Rdeči polmesec ZAR bo poslal v Skopje 3 in pol tone razne pomoči, ki vsebuje med drugim tisoč odej, zdravila in sanitetni material. Vlada ZAR je že prvi dan poslala znesek 10.000 egiptovskih funtov.

Tanjug poroča z Dunaja, da je avstrijska vlada na današnji seji sklenila prispevati žrtvam potresa v Skopju pol milijona šilingov (približno 18.000 dolarjev). Razen tega bodo poslali v Skopje tudi napravo za filtriranje vode.

Kitajska tiskovna agencija Hsinhua poroča, da je kitajski Rdeči križ sklenil poslati žrtvam skopskega potresa pomoč v znesku 25 tisoč juanov. To sporoča v brzojavki, ki jo je generalni tajnik Društva rdečega križa Kitajske Peng Jen danes poslal jugoslovanskemu Rdečemu križu.

Podpredsednik Izvršnega sveta SR Makedonije Kamal Sejfula in sekretar sveta Donovski sta danes sprejela predstavnico organizacije »Vasili Pronja« iz Aten, gospo Melas in grškega konzula v Skopju. Gospa Melas je izrazila sožalje grške kraljice Frederike in njeno osebno željo, naj bi poslali v Grčijo 100 otrok od 5 do 11 let.

Uredništvo rimske revije »Noi donne« je sklenilo poslati vsem Italijankam poziv, naj sodelujejo pri akciji za zbiranje pomoči.

Makedonski izseljenci v Kanadi, ki so se v nedeljo zbrali v Torontu na proslavi obletnice indijskega upora, so ustanovili poseben odbor za akcijo zbiranja pomoči žrtvam potresa v Skopju. V Torontu in okolici živi okoli 14.000 Makedoncev.

Pred zaključkom redakcije smo prejeli še naslednje vesti o pomoči.

Alžirski premier Ben Bela je sprejel jugoslovanskega odpravnika poslov in ga obvestil, da bo alžirska vlada poslala Skopju pomoč v znesku 50 milijonov starih frankov.

Britanska vlada je za ponesrečence v Skopju namenila znesek 10.000 funtov šterlingov.

Britansko mesto Bradford, ki je v prijateljskih stikih s Skopjem, je pozvalo vse svoje prebivalce, naj prispevajo za pomoč ponesrečencem v Skopju. Številne britanske družbe, ki poslovno sodelujejo z Jugoslavijo so tudi poleg izrazov sožalja poslale svoje prispevke. — Tako je družba »Davy & Willman« poslala ček v znesku 2500 funtov, družba Shell je poslala 500 funtov, tovarna traktorjev Ferguson pa je podarila traktor z vsemi dodatnimi napravami. Britanske folklorne skupine bodo priredile posebne predstave, katerih čisti dohodek bodo poslali kot svoj prispevek za ponesrečence v Skopju.

Odklonilna reakcija na govor Charlesa de Gaulla prevladuje

Washington, London: »Govor ne bo vplival na podpis sporazuma«

PARIZ, 30. jul. — Tuja in francoska javnost je živahno reagirala na včerajšnji govor francoskega predsednika de Gaulla, ki je zavrnil moskovski sporazum o opustitvi jedrskih poskusov. ZDA in Velika Britanija v svojih reagiranjih odločno naglašajo, da takšno francosko stališče ne bo vplivalo na ratifikacijo moskovskega sporazuma in da niti najmanj ne bo zmanjšalo njegovega pomena.

Kakor poroča Reuter iz Washingtona, je ameriški državni podsekretar Averell Harriman sinoči izjavil, da »ne preseneča« stališče, ki ga je zavzel predsednik de Gaulle do sporazuma o prepovedi jedrskih poskusov, parafiranega v Moskvi. Harriman je prepričan, da so tudi v Sovjetski zvezi računali s tem, da se bo de Gaulle postavil na negativno stališče.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora senata, senator William Fulbright, je izrazil prepričanje, da odklonilno stališče francoskega predsednika ne bo vplivalo na ratifikacijo sporazuma. Vendar pa je obžaloval, da se Francija ne bo priključila sporazumu.

V prvem komentarju na včerajšnjo de Gaullovo tiskovno konferenco ugotavlja radio Moskva, da de Gaulle, če »odštejemo« slovesne termine, v bistvu ni povedal nič drugega kot to, kar so pred njim povedali o francoskem stališču do sporazuma o prepovedi poskusov že zunanji minister Couve de Murville in drugi francoski funkcionarji. »Peta republika,« pravi radio Moskva v komentarju, »namerava nadaljevati svojo nespametno politiko ustvarjanja lastnih atomskih sil in misli tudi v prihodnje zastrupljati ozračje z atomskim žarčenjem. Vodilni francoski funkcionarji nočejo poslušati glasu razuma, ki ga je bilo slišati iz Moskve.«

Po vesteh agencije Reuter iz Londona je britanski zunanji minister lord Home sinoči izjavil, da stališče predsednika de Gaulla do moskovskega sporazuma nikakor ne zmanjšuje veljave sporazuma. Negativno stališče Francije pa »ne preseneča«, ker Francija, kar zadeva atomsko orožje, »daleč zaostaja za tremi atomskimi državami«.

Tanjug poroča iz Pariza, da francoska opozicija kot tudi večina listov v komentarjih o včerajšnji de Gaullovi tiskovni konferenci v glavnem ugotavlja, da v francoski politiki do zunanjega sveta in mednarodnih problemov ni nobenega napredka. Pri tem beležijo nekatere fraze, h katerim se je zatekel de Gaulle, ko je definiral odnose Francije z ZDA, prizadevajoč si z zatrjevanjem, da je Francija zvesta prijateljstvu obeh držav v Atlantski zvezi, preprečiti popolno izolacijo Francije od Zahoda, zlasti v Evropi.

Bivši minister in eden izmed voditeljev strank centra Francois Mitterrand sodi, da de Gaullova odklonitev moskovskega sporazuma ni našla ustrezne kompenzacije v njegovi ponudbi atomskim državam, naj bi se v Parizu razgovarjali o razorožitvi. Ta de Gaullov predlog pomeni v bistvu »posrečeno iniciativo« — pravi Mitterrand — toda dosti bolj prepričljiv bi bil, če Francija doslej ne bi bojkotirala ženevske konference, katere cilj je isti.

Mitterrand tudi sodi, da bo de Gaullov »ultimat skupnemu trgu«, to se pravi njegova izjava, da bo Evropska gospodarska skupnost razpadla, če se ne bo postavila na noge do konca tega leta — povzročil nova nesoglasja med partnerji v EGS.

Podobno mnenje je izrazil generalni sekretar Ljudsko-republikanskega gibanja (MRP) Fontanet, ki sodi, da mednarodne politike Francije ni mogoče omejiti na »sebično rivalstvo atomskih držav«.

Vladajoča Unija za novo republiko (UNR) pa na drugi strani poudarja, da je bodočnost Francije odvisna od socialnega napredka dežele. Generalni sekretar stranke Jacques Baunel sodi, da je zlasti važno, da je de Gaulle opozoril na pomen, ki ga ima za Francijo »učinkovito sodelovanje razredov in raznih slojev ljudstva«.

Sindikalne organizacije pa so mnenja, da je de Gaulle zelo nedoločno govoril o notranjih vprašanjih. V sporočilu krščanskih sindikatov (CFCT), objavljenem po de Gaullovi tiskovni konferenci, je rečeno, da so krščanski sindikati proti vsaki integraciji sindikalizma v državne organe, »zlasti če to delajo pod krinko sodelovanja kapitala, dela in strokovnjakov«. V zvezi z de Gaullovimi besedami o sodelovanju kapitala in dela sporočila CFCT poudarja, da je to »prazna ideja«, ki ne more nadomestiti razprave o najvažnejših problemih.

Generalni sekretar socialističnih sindikatov (FO) Bothereau poudarja, da »ni dovolj samo govoriti o vzdušju sodelovanja, ampak je treba takšno sodelovanje s sindikati ustvariti«.

List KP Francije »Humanité« vidi v de Gaullovih analizah napoved novih groženj sindikatom. Zlasti očita de Gaullu, da se noče priključiti moskovskemu sporazumu o prenehanju atomskih poskusov.

Dr. Sabin odpotoval iz Jugoslavije

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Danes je odpotoval z letalom iz Beograda v Zürich ugledni ameriški znanstvenik prof. dr. Sabin, ki je odkril živo cepivo proti otroški paralizi. V Jugoslaviji se je mudil deset dni kot gost zavoda za zdravstveno zaščito Srbije.

Protić – U Tantov predstavnik v Ženevi

NEW YORK, 30. julija. (AP). Generalni sekretar OZN U Tant je imenoval podsekretarja za politična vprašanja Dragoslava Protića za svojega posebnega predstavnika na ženevskih razgovorih o razorožitvi.

V koprski luki 600.000 ton?

KOPER, 30. jul. — V koprski luki bodo jutri dosegli 380.000 ton blagovnega prometa in s tem presegli letošnji plan za skoraj 12%. Posebno močno sta se v luki letos povečala uvoz in tranzit. Slednji je v prvih sedmih mesecih dosegel okoli 36.000 ton, kar je dobra polovica celotnega blagovnega prometa v koprski luki 1959. leta. Sodeč po teh delovnih rezultatih v prvih sedmih mesecih letošnjega leta, lahko upravičeno pričakujemo, da bo letošnji blagovni promet v luki dosegel 600.000 ton. F. M.

Veterani KP SZ polemizirajo s stališči kitajske partije

»Vse to smo že davno videli, vse to je življenje premagalo«

MOSKVA, 30. jul. (Tanjug). Skupina 258 veteranov KP Sovjetske zveze, članov partije iz obdobja od 1895. do 1917. leta, izraža v dolgem pismu, objavljenem v današnji »Pravdi«, globoko ogorčenje nad dejavnostjo vodstva KP Kitajske. Veterani KP Sovjetske zveze poudarjajo, da je ta dejavnost v protislovju s skupno smerjo svetovnega komunističnega gibanja.

Stari člani partije poudarjajo, da voditelji KP Kitajske v mnogih svojih tezah zgolj ponavljajo trockistične koncepcije. Po mnenju veteranov KP SZ je »zlasti žaljivo, da s takšnimi povsem zgrešenimi idejami, ki jih je življenje zavrglo, nastopajo zdaj tisti, ki so jih sovjetski komunisti imeli in jih imajo za brate v revolucionarnem boju, v velikem skupnem boju za zmago komunizma«.

Skupina veteranov KP Sovjetske zveze poziva v pismu kitajske voditelje, naj povedo kitajskemu ljudstvu resnico o tem, kaj mislijo sovjetski ljudje o napačnih stališčih vodstva KP Kitajske, o odločilnih vprašanjih proletarske revolucije in sedanjosti, ter naj objavijo to pismo v kitajskem tisku.

Stari komunisti Sovjetske zveze v svojem pismu predvsem opozarjajo na to, da so mnogi izmed njih skupaj s partijo prehodili vso njeno pot in videli velike likvidatorje, trockiste, leve in desne oportuniste in vsakršne nacionaliste. »To, kar zdaj vi oznanjate, in metode, po katerih posegate,« se veterani KP SZ obračajo v pismu na kitajske voditelje, »vse to se je že davno dogajalo. Vse to smo že videli in vse to je naša partija že zdavnaj premagala na svoji poti.«

»Komunizma ni mogoče sejati z ognjem in mečem, še manj pa s hidrogensko bombo,« poučujejo veterani sovjetske partije kitajske voditelje ter ostro kritizirajo njihove predloge, naj bi žrtvovali na stotine milijonov človeških življenj, da bi na pogorišču planeta »ustvarili tisočkrat višjo civilizacijo«. Takšno pojmovanje žrtev v imenu revolucije nima nič skupnega z maksistično-leninističnim pojmovanjem revolucionarne neustrašenosti.

Veterani KP SZ zlasti ostro kritizirajo kitajsko povzdigovanje ideologije in prakse kulta Stalinove osebnosti. »S Stalinovim imenom,« pravijo v pismu, »je povezana po nedolžnem prelita kri tisočev in tisočev ljudi, ki so bili žrtve samosilništva. Mnogim izmed nas, ki smo bili žrtve represalij v tistem času, je na srečo vendarle uspelo, da smo ostali živi. Ni pa več pri življenju stotin izrednih borcev revolucije, uglednih voditeljev partije in države, ubitih v zločinih, ki so jih počeli za Stalinovih časov. Koliko nepotrebnih žrtev pa je pretrpelo naše ljudstvo v veliki domovinski vojni zaradi Stalinovih napak pred Hitlerjevim napadom, pa tudi med samo vojno! In po vsem tem nam pravijo, misleč na Stalina, »naj ne spodkopujemo avtoritete»!«

Veterani KP SZ nadalje očitajo voditeljem KP Kitajske, da so sami prevzeli vlogo zaščitnikov kulta osebnosti in glasnikov zgrešenih Stalinovih idej, ter opozarjajo v pismu na sklepe XX. kongresa KP Sovjetske zveze in na boj, ki ga je začel CK KP SZ s Hruščovom na čelu proti posledicam kulta osebnosti. Pri tem poudarjajo, da nikomur ne bo uspelo odvrniti KP Sovjetske zveze od te poti. Na koncu opozarjajo

Tujski promet je normalen

Izjava predsednika Turistične zveze Slovenije dr. Dougana

LJUBLJANA, 30. julija. Na osnovi obvestila Zveznega komiteja za turizem in Turistične zveze Jugoslavije, da potres v Skopju ne vpliva na normalni turistični promet v vseh krajih Jugoslavije, razen v samem Skopju, je član našega uredništva zaprosil za podrobnejšo izjavo predsednika Turistične zveze Slovenije dr. Danila Dougana.

Dr. Dougan je izjavil naslednje: »V republiki Sloveniji turistična dejavnost zaradi potresa v Skopju v bistvu ni zastala ter dosedaj nismo zabeležili zniževanja obiskov tujih in domačih gostov. Po podatkih Turistične zveze Slovenije tuji potovalni uradi ne odpovedujejo že sklenjenih pogodb. Tudi dotok tujih turistov se v zadnjih dneh ni zmanjšal.

Katastrofa v Skopju je med veliko večino tujih gostov odjeknila zelo globoko, vendar to ni vplivalo na njihovo udobje in počutje pri nas. Znani so primeri sočustvovanja, prispevkov in pripravljenosti na pomoč posameznih tujih turistov, ki jih je naš tisk že zabeležil. Nekateri tujci, ki letujejo pri nas, so se celo prijavili med prostovoljne krvodajalce. V večini primerov so zaradi množičnega odziva domačega prebivalstva zdravstvene ekipe in zavodi te ponudbe vljudno zavrnili, pri čemer vsa naša skupnost ceni že samo pripravljenost tujcev na to humano dejanje.

Po oceni, ki jo sedaj, v odmaknjenosti nekaj dni po tragičnem dogodku v Skopju, lažje izrečemo, pri nas v glavni turistični sezoni ne bo treba nameščati žrtev potresa v hotelih in gostiščih. Za to bodo namreč zadostovali drugi objekti, kot so internati, šole in podobni zavodi. Če bodo potrebe večje, pa bomo lahko žrtve potresa nastanili v nekaterih počitniških domovih, to je v kapacitetah, ki nikakor ne zadevajo inozemskega turizma«.«

Podobno izjavo o stanju in izgledih v domačem ter tujem turizmu po potresu v Skopju je dal včeraj na tiskovni konferenci tudi sekretar republiškega sekretariata za turizem tovariš Janko Potočnik. T. P.

Zadnje vesti

Seja IK ZK Makedonije

SKOPJE, 30. jul. (Tanjug). Izvršni komite CK ZK Makedonije je imel nocoj razširjeno sejo, na kateri so govorili o razmerah po elementarni nesreči, ki je grozotno prizadela Skopje. Na seji so sprejeli sklepe, da se bodo še naprej trudili pri odpravljanju najbolj neposrednih hudih posledic, ki jih je povzročilo razrušenje, da bodo vzpostavili vse možne pogoje za najnujnejše potrebe prizadetega prebivalstva in za obnavljanje dela v gospodarskih organizacijah, ustanovah in drugih službah. Izvršni komite je tudi obravnaval vprašanja, ki izhajajo iz sklepa najvišjih organov naše skupnosti in republike za radikalno obnovitev in zgraditev novega Skopja.

Sprejemi šefov diplomatskih misij

BEOGRAD, 30. julija. (Tanjug). Danes so pomočnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Mihajlo Javorski in načelniki regionalnih uprav sprejemali šefe diplomatskih misij, ki so akreditirani v Beogradu, ter jih seznanjali z najnovejšim položajem pa tudi s sedanjimi in prihodnjimi potrebami mesta ter prebivalstva porušenega Skopja. Hkrati so izrazili hvaležnost jugoslovanske vlade pri nudenju prve pomoči.

RTV oddaje iz Skopja

BEOGRAD, 30. jul. (Tanjug). Mednarodni oddelek jugoslovanske RTV je prosilo 25 radijskih postaj iz 16 držav, pa tudi agencija United Press, da bi jim tehnično pomagal in nudil možnost, da bi oddajali svoja poročila o potresu v Skopju. RTV Beograd je omogočila vsem poročevalcem, ki so prosili za tehnične usluge, da so do 31. julija poslali 76 poročil.

U Tant bo šel v Moskvo

NEW YORK, 30. julija. (Reuter). Generalni sekretar Združenih narodov U Tant namerava obiskati Moskvo in prisostvovati podpisovanju trojnega sporazuma med ZSSR, ZDA in Veliko Britanijo o prenehanju jedrskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo. To so nocoj sporočili na sedežu svetovne organizacije. V sporočilu o obisku U Tanta v Moskvi je tudi, da je generalni sekretar svetovne organizacije sprejel poziv vlad treh držav. Te pozive so U Tantu v imenu vlad svojih držav izročili šefi ameriške, sovjetske in britanske delegacije v Združenih narodih.

Optimizem v Ženevi

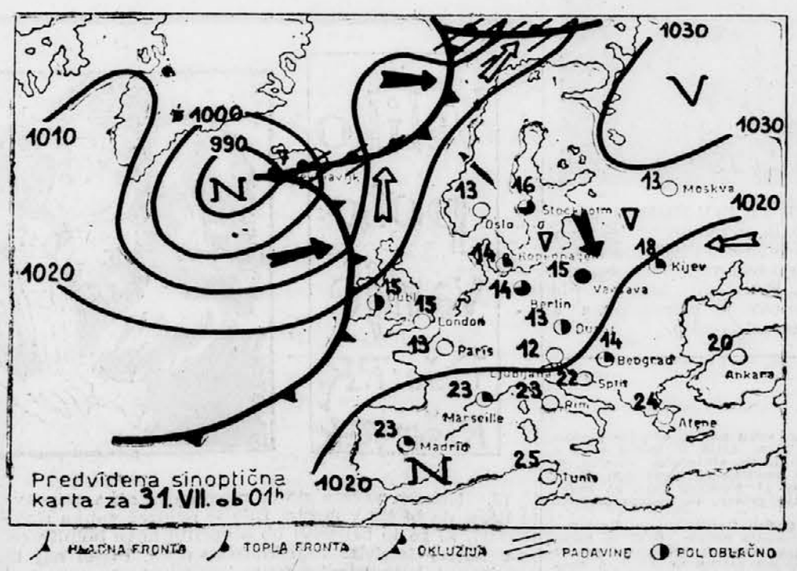
ŽENEVA, 30. julija. V Ženevi je danes vnovič začela delati konferenca 17 držav o razorožitvi. Tuje agencije poročajo, da je konferenca danes začela delo v optimističnem razpoloženju, ki je karakterističnо za mednarodni položaj po parafiranju moskovskega sporazuma. Za ameriškim predstavnikom Charlesom Stelleom je govoril sovjetski predstavnik Carapkin, ki je dejal, tako poroča TASS, da je sklenitev sporazuma treh atomskih sil o delni prepovedi jedrskih poskusov ustvarila nove možnosti za ureditev najbolj pomembnega in najbolj bistvenega vprašanja sedanjosti — splošne in popolne razorožitve.

Pogovor v Bonnu

BONN, 30. jul. (Tanjug). — Podsekretar v ameriškem ministrstvu za zunanje zadeve in šef oddelka za zahodno Evropo William Tyler se je danes v Bonnu dlje pogovarjal s kanclerjem Adenauerjem. Uradno so sporočili, da je Tyler seznanil Adenauerja z moskovskimi razgovori. Bonska vlada bo jutri obravnavala vprašanje, ki zadeva stališče »glede na nadaljnji razvoj odnosov med Vzhodom in Zahodom«.

Južno Afriko suspendirali iz ekonomske komisije ZN

ŽENEVA, 30. julija. Ekonomski in socialni svet Združenih narodov je danes začasno odstavil Južno Afriko iz dela ekonomske komisije ZN za Afriko. V resoluciji, ki so jo sprejeli na predlog predstavnika Argentine, je poudarjeno, da Južna Afrika ne more sodelovati pri delu ekonomske komisije vse dotlej, dokler ECOSOC na predlog ekonomske komisije ne bo ugotovil, ali so pogoji za konstruktivno sodelovanje z Južno Afriko in je le-ta spremenila oziroma prenehala s politiko rasne diskriminacije.

Predvidena sinoptična karta za 31. VII. ob 01h

V torek popoldne je bilo v Sloveniji pretežno sončno, ob Jadranu jasno, v notranjosti Jugoslavije deloma sončno s spremenljivo oblačnostjo. Grmelo je le v južni Makedoniji. Najvišje dnevne temperature v Sloveniji: Ljubljana 26, Lesce 23, Maribor 24, Koper 26 in Ajdovščina 28 stopinj C. Popoldanske temperature: Reka 27, Zadar in Split 28, Dubrovnik 26, Zagreb 24 in Beograd 25 stopinj C. Temperatura morja v koprskem zalivu je bila 23, temperatura Blejskega jezera 23 stopinj C.

V četrtek in petek se bo oblačnost povečala. Možne so manjše padavine. Večjih padavin niti večjih ohladitev ne bo.

REME

Napoved za sredo: Pretežno sončno in v opoldanskem času prehodno povečana oblačnost. Najnižje nočne temperature bodo ostale 9, v Primorju 18, najvišje dnevne okoli 24, na Primorskem do 28 stopinj C.